

N.º 49.

DIOMEDIS DOCTISSIMI AC DILIGENTISSI
MI. LINGVAE LATINAE PER SCRIV-
TATORIS DE ARTE GRAM-
MATICAE OPVS VTI-
LISSIMUM

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Vertical handwritten text on the left margin]

IN HOC VOLV MINE HAEC CONTINENTVR
D I O M E D E S

De structuris & differentia sermonis

De perfectis & imperfectis

De origine: proprietate: formatione: & uaria partiū oratiōis positiōe.

De latinitate & eius partibus & diffinitionibus.

De uariis uocabulorum diffinitionibus:

De Accentibus: Punctis: Collis: Commatibus: & Periodis: & eorū
diffinitionibus.

De differentiis quinq; linguarum.

De uitiis & uirtutibus orationis.

De compositione & clausula & pedibus secū dum Rhetores: & eorū
partibus & diffinitionibus testimōio Tulli: Salustii: Bruti: Crassi:
& Hortensii firmatis.

De Schematibus & figuris.

De Tragœdia: cōœdia: Elegia: Satyra & earū origie loco & inuētoribus

De poematum generibus & speciebus: & uariis earum nominibus.

De poetica: Poëli: & poemate.

De Arte metrica.

De Metro: Rhythmo: & Versu & eorū differentiis & diffinitionibus.

De omni genere Metrorū diffinitionibus differentiis & inuētoribus

P H O C A S

De nomine & Verbo.

Epitoma Prisciani.

C A P E R

De latinitate.

A G R A E T I V S

De Orthographia: proprietate & differentia sermonis.

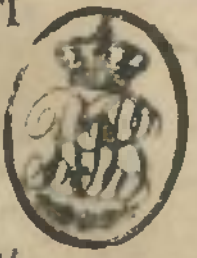
D O N A T V S

De Barbarismo & octo partibus orationis

S E R V I V S E T S E R G I V S

In Donatum.

DIOMEDIS DOCTISSIMI AC DILIGENTISSIMI LINGVAE LATINAЕ PER SCRVTATORIS DE ARTE GRAMMATICA OPVS VTI LISSIMVM.

DIOMEDES A TANASIO SALVTEM DICIT.

RTEM MERAE LATINITATIS. Puræq; eloquentiæ magistram sub incudem litterarum faciliter procedendo formatam humanæ claritatis: hanc cum cognouissem excellentē facundiam tuam plurimi facere: desiderio tuo libērer indulgens summo studio (quantum mediocri admodum ingenii mei qualitas capere patiebatur) trino digestam libello dilucide expeditam censui esse mittendam: quia ipsos auriū meatus auditi scientia completere absentia denegatū est. Sane neq; esset incognitum: uitanda fuit nimium constricta breuitas. Est. n. lucubratiōis industria stu

ne qd

diq; collatio tripartita: ut secundum trina atq; gradatim legentiū spacia lectio probabiliter ordinata crimen prolixitatis euadat: tediumq; demulceat. quæ quidem in tribus diuisionibus quamuis paruula sit: tamen in singulis suam continet breuitatem. Quam obrem (ut mea fert opinio) spero tibi aliisq; legentibus magno usui fore. Igit' totius operis priua pars uniuersi sermonis mēbra cōtinet. Altera nō solū obseruationes: quæ arti grammaticæ accidere solēt: sed etiā structurā pedestris oratiōis uberrime pleneq; demonstrat. Tertia pedū qualitatē poematū genera metrorūq; tractatus plenissime docet. Superest ut singula recolēdo memoriæ renus mādent: ne frustra cū tēpore euanescat labor. Quod tanto maxime rudibus præstare cognoscimus: qui rusticitatis enormitate culti sermonis fauciant immo deformant ex amulsiim normatā orationis integritatem: politumq; eius lumen infuscant ex arte prolatum: quanto ipsa pecudibus differre uidentur.

Rtis grāmaticæ auctores exordiū scribendi uariū diuersumq; sumpsērunt: Quidā enī ab ipsa arte cœperūt: alii ab elementis uel litteris: multi a casibus plariq; a partibus orationis nōnulli a uoce: pauci a nominū declinatiōe. Nos uero ab ipsa oratiōe incipimus. Hæc. n. secreta pectoris arguens ad linguam

sui gubernatricē migrat mobili quodā uocis articulata spirītu rotūdōq; gubernaculi moderamine tēperata & iteriore uicino aere pectoris argutia uerberatō plariq; sensim paulatimq; pulsato uelut internuntius ac pditor hūanæ gentis ad iudicia exprimentæ cogitationis pos sermonemq; rationabiliter agit. Hoc. n. suo magnoq; beneficio expressa ratione sermonis nos cæteris separat ab animalibus: sola homines natura fatetur atq; demonstrat: Huic igitur demus totius opusculi nō immento principatum cuius talis habetur diffinitio. Oratio est structura uerborum cōpositio exitu ad clausulā termīata. Qui

Oratio secreta pectoris arguens ad linguam sui gubernatricem migrat &c

dam sic eam diffiniūt: Oratio est cōpositio dictionū cōsumans sententiam remq; perfectam significans. Scaurus sic: Oratio est ore missa & per dictiōes ordinata pronūciatio. Oratio autem uidetur dicta quasi oris ratio: uel a græca origine: hoc est sermocinatio. Vnde

Quid sit oratio

de Homeri uersus: ἀπό τού αριζει νόου μέν ωσ νυν εστιν αώω άργος ούδα ωό ωε τρησ τω ααριζε μέν ναι ατε όάρρενος ηιδέός ωάρθενός ηιδ όσε οαριζει

tōy άλληλασι. Oratio est sermo contextus ad clausulam tendens. Clausula est cōpositio uerborum plausibilis structuræ exitu terminata. Partes orationis sunt octo: Nomē: Pē

nomen: Verbum: Participium: Aduerbium: Coniunctio: Præpositio Interiectio. Scavo uidetur & Appellatio. Ex his primæ quattuor declinabiles sūt: sequētes indeclia-
 biles: latini articulū: græci interiectionem nō adnumerant. Genera nominū sunt principalia
 tria. M. F. & N. Mas. ē: cui numero singulari casu nominatio p̄nomē præponitur hic
 ut hic Cato. Fœmininū est cui numero sing. casu nominatio p̄nomē præponit̄ hæc: ut
 hæc Iulia. Neutrū est: cui numero sing. nominatio casu p̄nomē præponit̄ hoc: ut hoc
 templum. Ex his quartū genus cōe nascitur quod fit duobus modis. Sūt. n. cōia duū ge-
 nerum ex masculino & fœminino ut hic & hæc homo. hic & hæc sacerdos. Iiē trium ge-
 nerum ex masculino & fœm. & neutro: ut hic & hæc & hoc fœlix. Est & quintū genus qđ
 græce ἑωικοιγόν dicit̄: latine promiscuum uel sub cōmune uocant: quod aut specie mas-
 culini generis & declinat̄ & simul significat etiā fœmininū genus. ut hic pater: aut decli-
 natur specie fœmininū generis ac etiā masculinum genus significat: & sic sub uno gene-
 re utrūq; intelligit̄ ut hæc aquila. Numerus est incrementū q̄ritatis ab uno ad plura pro-
 cedens. Numeri sūt duo singu. ut hic præceptor: plu. ut hi præceptores. Dualis. n. dūta-
 xat apud græcos ualeat: apud nos excludit̄ de quo etiā mox referemus. Figura est discri-
 men simplicium dictionū & compositarum. Figuræ nominibus accidūt dux simplex &
 cōposita. Simplex: ut doctus: composita ut indoctus. Componūtur autē nomia modis
 q̄ttuor: ex duob; integris ut suburbāus: ex duob; corruptis: ut opifex & artifex: ex integro
 & corrupto: ut ineptus ex corrupto & integro: ut armipotēs: Cōponit̄ at̄ de pluribus quæ
 ωαβστυζετα græci appellant: ut in expugnabilis impetertitus in explicabilis irremediabi-
 lis. Casus sūt quidā gradus declinationis: dicti q̄ pet eos pleraq; nomina a prima sui po-
 sitione in flexu uariētur & ca dāt. Alii sic: Casus sunt uariatiōes & cōpositiōes ī declinatio-
 ne nominis p̄ immutationē nouissime syllabæ. Sūt numero quidē sex: Nōiatiuus: Geni-
 tiuus: quē quidam patrium uocāt. Datiuus: Accusatiuus: Vocatiuus: & Ablatiuus. Ra-
 tione tamē sunt quīq; Nōiatiuū. n. optime casum esse noluerūt: quādo quidē sit positio
 nominis uel rectus noibus uel declinationibus regula: quem nominatiuū græci ὀνομαστικόν
 sed ὀνομαστικόν uel ἐνδεξιόν uocant κατὰ χριστικόν tamen nominatiuū casum diximus. Ab-
 latiuum græci nō habēt: hunc tamen Varro sextū interdū latinū appellat: quia latinæ lin-
 gue proptius est. cuius uis apud græcos p̄ genitiuū explicat̄. Perositaq; casus obliquos
 nomē sic declinat̄. Cato nomen appellatiuum generis masculini numeri singularis fi-
 guræ simplicis casus nōiatiui & uocatiui quod declinat̄ sic. Hic cato huius catonis:
 huic catoni: hūc catonē: o cato: ab hoc catone. N. P. Hi catones horū catonū: his catoni-
 bus: hos catones: o catones: ab his catonibus. Iulia nomen appellatiuū generis fœminini
 nūeri singularis figuræ simplicis casus nōiatiui & uocatiui: qđ declinat̄ sic. N. S. Hæc
 Iulia huius iuliæ: huic iuliæ: hæc iuliā: o iuliā: ab hac iulia. N. P. Hæc iuliæ: harum iuliæ:
 his iuliis: has iulias: o iuliæ: ab his iuliis. Templum nomen appellatiuum generis neutri
 nūeri singularis figuræ simplicis casus nōiatiui accusatiui & uocatiui: qđ declinat̄ sic.
 Hoc templum: huius tēpli: huic tēplo: hoc tēplū: o templum: ab hoc tēplo. N. P. hæc tē-
 pla horum templotū: his tēplis: hæc tēpla: o tēpla: ab his tēplis. Sacerdos nomē appel-
 latiū cōmūis generis figuræ simplicis nūeri singularis casus nōiatiui & uocatiui. quod
 declinat̄ sic. Hic & hæc Sacerdos: huius & huius sacerdotis: huic & huic sacerdoti:
 hūc & hanc sacerdotē: o & o sacerdos: ab hoc & ab hac sacerdote. N. P. hi & hæc sacerdo-
 tes: horū & harū sacerdotū: his & his sacerdotibus: hos & has sacerdotes o & o sacerdotēs:
 ab his & ab his sacerdotibus. Fœlix nomen appellatiuū generis cōis triū generū figuræ
 simplicis numeri singularis casus nominatiui & accusatiui & uocatiui: quod declinat̄
 sic. Hic & hæc & hoc fœlix: huius & huius & huius fœlicis. huic & huic & huic fœlici:

fmo. pomb
 nhr. gra. commu
 duo

hunc & hanc fœlicē & hoc fœlix: o & o & o fœlix: ab hoc & ab hac & ab hoc fœlice uel fœ/
 lici. N. P. hi & hæ fœlices & hæc fœlicia: horum & harū & horū fœlicium: his & his & his
 fœlicibus. hos & has fœlices & hæc fœlicia: o & o fœlices & o fœlicia ab his & ab his & ab
 his fœlicibus. Omnia nomina latina nominatiuo casu singu. litteris. xii. extremis ter/
 minantur uocalibus quicquid ut a. e. i. o. & u. ut si cenna: monile: sinapi: cicero: cornu: & se/
 miuocalibus sex. l. m. n. r. s. & x. ut cōsul templum: pecten: cæsar: liuius: silex: Item mu/
 ra una. t. ut caput. Sūt q̄ adūt. c. ut lac. q̄ Varro artis grāmaticæ doctor extermiar. Ge/
 nitiuus casus sing. aut totidē syllabis cōstare debet: quot noīatiuus eius ut Virgilius uir/
 gili: Terentius terētii ob id geminata i: aut una syllaba excedere: ut Hector hecitoris &
 Nestor. ris. Aliq̄ etiā duabus syllabis accrescit: ut supellex supellectilis: iter itineris: an/
 ceps ancipitis: præceps præcipitis. Formæ declinationū nominū: ut quibusdā uidetur: sūt
 septē. Prima est quæ genitiuū singularē mittit in æ genere dūtaxat tam maf. q̄ fœmi. ut
 Aeneas ænæ: Latona latonæ: Secunda facit genitiuū in i in oī genere. ut puer pueri: lau/
 rus lauri: cælum cæli. Terria est: quæ in genitiuo i geminata genere tātum maf. & neutro
 terminatur. Maf. ut Virgilius uirgili: neutru: ut ingeniū ingenii. Quarta in oī genere in
 is: ut orator ris oratio orationis: sidus sideris. Quinta in. us. maf. dūtaxat & fœmi. maf.
 ut portus. fœmi. ut porticus. Sexta in ei similiter duntaxat generis maf. & fœmi. ut dies
 diei acies aciei. Septia in. u. genere tātū neutro. ut genu cornu. Et huiusmodi nomia neu/
 tra: nūero sing. monoptota tantū sunt. Græca quoq̄ noīa græcæ declinariōis regulā ser/
 uāt: & genitiui triphariæ pferūt: quorū noīatiui sunt hi. ω. η. α. η: ut . καλῦψω καλῦψος
 calypso calypsus πᾶθος πᾶθος mantho manthus: & τίσβη τίσβησθις thilbe thilbes: εὐ/
 τερώη εὐτέ εἰω εἰωσ euterpe euterpes: ωση ὠσησ pan: panos. Accusatiuus uero pleruūq̄ i
 nominatiuis addit. Vocatiuus ē similis noīatiuo. ablatiuo casu singu. numeri obseruata
 nouissima syllaba lra ue facile demōstrabit quomō pluralē numerū declinare debeamus.
 Omnia noīa ablatiuo casu sing. quicquid lris uocalibus terminantur: a. e. i. o. & u. exceptis p
 nominibus quibusdā: ut ab eodē quodā ab hoc. Item his quæ sunt aptota in his. n. regula
 nō tenet. Quæcumq̄ igit̄ nomina genere maf. & fem. ablatiuo casu sin. a littera fuerint
 terminata addita. e. lra faciūt nominatiuum & uocatiuū plu. maf. ut ab hoc ænea ab hoc
 poeta ab hoc āchisa hi ænæ hi poetæ hi āchise & o. ænæ. o. poetæ. o. anchisæ Sed huius
 nominis ablatiuus duplex ē dicimus. n. ab hoc āchisa & ab hoc āchise. & siqdē erit nomi/
 natiuus hic āchisa: ut hic poeta. Si uero hic āchises nominariuum habet: aliter declinat̄ q̄
 duo noīa suprascripta. Illa. n. aut in as uel in a efferūt uelut hic æneas hic poeta. Hoc at̄
 in es nō nominatiuo casu aliter declinat̄ q̄ duo suprascripta: ut hic āchises. hoc si sic declinat̄
 imutat̄ quatuor casus sing. datiuū accusa. uo. & abla. uelut huic āchisæ: huic āchisen: o. achi/
 se: ab hoc āchise. cū ntō æneas & poeta sic declinabit̄. uelut huic ænæ. huic poetæ: hunc
 æneā: hunc poetā. o. ænea o poeta: ab hoc ænea. ab hoc poeta: ut uideāt̄ hec nomina syl/
 labas depositas habere i datiuo qdē æ: i accusati. am i uocatiuo a. ablatiuo similiter. a. Il/
 lud aut̄ in datiuo. æ in actō en. in uctō e: in ablatiuo: similiter. e: ut tātūmō gēitiuū sin. su/
 pradiētis nōibus similē habeāt. Itē ut fœminina ab hac musa: hæ musæ: & o musæ: rēota
 aut̄ e lra & posita s lra faciūt in utroq̄ genere accusa. plu. ut ab hoc ænea: hōs æneas. Simi/
 liter ab hac musa: has musas. Itē si remoueas. s. lram & adiceris: r. syllabam fiet gēitiuus
 plu. ut ab hoc ænea: hōs ænear: ab hac musa: har: musar. Sublata autem de abltō sin. a
 nouissima et apposita is syllaba fit datiuus et abla. plu. ut ab hoc ænea his et ab his æneis
 Nā deabus filiabus: libertabus: mulabus: et qcquid huiusmodi ē discernēdi: sexus grā cō/
 tra rōnem et præceptū est idēdem ab hac āphora: har: amphorar. Quæcumq̄ nomina
 ablatō casu sin. nūero maf. fœ. dūtaxat genere e lra pducta finiūt addita: s. similiter faci/
 a iii

Nota mi
 labus libe
 tabus dice
 nent se r
 gra

unt producta nouissima syllaba nominatiuū accusa. & uocatiuū plu. ut ab hoc & ab hac die: hi dies: hos dies: o dies. Remota autem. s. lra adiecta. & syllaba fiet genitiuus plu. ut ab hoc & ab hac dierū: ho dierū. Si remoueas & apponas bus syllabā facies datiuū & abla. plu. ut ab hoc & ab hac die: his & ab his diebus. Dum tamen sciamus fœmi. genere plu. nominatiuū nō debere dici. i. hæc dies: licet fœ. genere singulariter dicamus. Cetera horū similia noīa fœ. proferuntur cātū. ut. species materies luxuries quarū plu. genitiuū nō similiter adseruabis sicut in die & meridie p. & sed p um syllabā: ut specierum materie rum luxurierum: sed consuetudo. rū. effert: ut specierum. Sed ueteres in hac specie declinationis genitiuū sin. similitē nominatiuo dicebāt unde iuenimus in quibusdā hæc puincies. huius puincies: nō huius prouinciei. Nomina quæ abla. casu nu. sin. e. littera correpta fuerint terminata ea in genere maf. & fœ. adiecta. s. lra nominatiuum & accu. et uo. plu. faciunt producta ultia syllaba ut ab hoc et ab hac diuite: hi et hæc diuites: hos et has diuites: o et o diuites. Interdum correpta ultima nominatiuū plu. faciunt: ut ab hac daphinide: et ab hac bachide: hæc daphinides. et he bachides: o daphinides: et o bachides. Nā accu. has daphinidas: has bachidas facit. Neutrali uero gñe abla. sin. ultimā lra. e. i. a. uerte et fiet nominatiuus. accu. et uoca. plu. ut ab hoc ore: hæc ora et hæc ora: o ora. G. plu. in omni genere abla. correpta e lra finitus pari mō facit: si aut remota. e. aut in i conuerta adieceris. um. syllabā: ut ab hoc et ab hac paupe: horū et has pauperū: ab hoc et ab hac diuite: horū et harū diuitū. Datiuū uero et ablati. plu. mittent in bus ut his et ab his paupib; his et ab his diuitib;. Cōtra hanc regulā iuenim; ab hoc uase hor; uasorū: his uasis Nomina q̄ ablatiuo casu nu. sin. i. littera finiūt genere maf. et fœ. sublata. i. ultia et adiecta. es. syllaba pducta faciunt nominatiuum et uo. plu. ut ab hoc et ab hac agili: hi et hæc agiles: et o agiles. Nam actūs iuxta regulam manente. i. lra debet prouinciari: ut hos et has agilis: ut est omnis homines. Sed usus eum ad nominatiui et uoca. formam traduxit In neutrali autem genere ad sin. abla. adiecta a littera fiet nominatiuus ac. et uoc. plu. ut ab hoc agili: hæc agilia: et o agilia. G. nero plu. i oī genere pari mō facies si adiciēs. um. syllaba abla. sin. ut ab hoc et ab hac et ab hoc agili: horū et harū et horum agiliū. Itē in oī genere. d. et ab. plu. facies si sin. abla. adiciēs. bus ut ab hoc et ab hac et ab hoc agili: his et ab his agilibus Horum autē nominatiuum quæ genitiuo casu plu. in ium syllabā exire possunt declinatio multiplex nullo catholico cōtinet q̄a per multa noīa et uarias litteras excurrit ideo questio dirigit. Vtrū hæc inferā quæ has uidet formas retinere Vna eorū q̄ nominatiuum sin i omni genere et cōi siue monosyllaba siue polysyllaba sint in. N: S. liis terminant qualibet precedente uocali tāq̄ prudēs prudentiū demēs clemēs amēs nocens. Ex hac item regula est patens parentium mens frons: Altera eorum quæ femina et dissyllaba sunt et intra modum positionis continētur duntaxat numero sin. tam nominatiuo es: producta. i. exeunt precedente alia consonante q̄ ablatiuo. e correpta finiuntur: ut est hæc nubes: et ab hac nube hæc clades: hæc sedes: horumq; genitiuus plu. ac crescente una syllaba emittitur et per iū. exit ut nubium: Tertia identidem eorum quæ dissyllaba sunt nominatiuo casu sin. is terminantur siue maf. et fœ. siue cōmunia sint et similem nominatiuo genitiuum habent pari modo genitiui plu. piū exeunt. Masculini: ut orbis: ignis Ab hoc catholico recedit panis: Fœmi. ut turris puppis: nauis: peluis Sed hæc abla. publicem interdum habent et per. i. et per e litteram correptam proferunt Et hec regu. accusatiuum sin. in fœmi. genere duntaxat simpliciter p i litteram interdum profert ut pupi: turri: Plu. uero melius in is ut has pupis turris. horum multa cernimus consuetudine commota quæ a superioribus discrepant. Item cōmunia: ut cuius Contra hanc regulam inuenitur canis. Quarta quoq; eorū spēs est quæ abla. pi litterā habet

& sunt trium generū: et genitiuum plu. sine dubio per ium terminant: ut hic et hæc agilis & hoc agile. Item facilis ab hoc et ab hac et ab hoc facili: horū et harū et horū faciliū Si/ militer ex hac regula ē salutaris & fœlix: faciūt. n. ab hoc salutari: horū salutariū: ab hoc fœlicis: horū fœliciu Sed in his tantū nominibus obseruabimus hæc quæ dūtaxat fuerint appellatiua: tunc ablatiuo i littera termināt. Nā si ppria fuerint nomina tūc ablatō e litte rā oportet habere: ut ab hoc fœlice: ab hoc salutare. Nihilominos tamen plu. genitiuū eū dem seruant tantū abla. sin. uariāt in differentiā pprii nominis & appellatiui. Itē neutra q̄ abla. sin. i. littera termināt gto plu. per iū. exire debēt ut ē ab hoc mōili: horū moniliū: ab hoc cubili: horū cubiliū. Itē noīa quæ abla. sin. o. lra finiūt apposita. rū. syllaba gūm plu. faciūt ut ab hoc puero horū puerorū: & rēota o lra & apposita. i. faciūt ntūm & uo. pl. ut ab hoc puero hi pueri. o pueri. Itē adiectas lra faciūt da. & abla. plu. ut hi pueri his pueris ab his pueris. Ablō uero casu sin. adiecta s lra facit accu. plu. ut ab hoc puero. hos pueros. Neutrale uero gñe si abltō sin. sublatā o littera nouissima a litteram in pones fiet nominatiuus accusa. uo. plu. ut ab hoc tēplo. hæc tēpla: & hæc tēpla: o tēpla Pari autē mo do & neutrali genere fiet ge. plu. si abla. sin. adiectas. rū. syllabā: ut ab hoc templo horū tē plorū Pauca admodū normæ dissentiunt: Inuenimus. n. ab hoc modo horū modiū Itē ab hoc numo: horū nūmū ab hac domo: harū domuū: domibus: ab hoc iugero: iugerum iugeribus: ab hoc uase: horum uasorum: his uasis: ab hoc schemate: horum schematum his & ab his schematibus

Verum euphonia in dictionibus plus interdum ualet: q̄ analogia uel regula preceptorum Nomina q̄ abla. casu numero sin. u. lra finiuntur masculinū & fœmininum genere adiecta. s. littera faciūt nominatiuum accusatiuū & uocatiuū plu. ut ab hoc uersu: & ab hac manu: hi uersus hos uersus et o uersus: hæc manus. has manus et o manus. G. uero plu. ex alio scribēdum est Neutrale autē genere adiecta a littera faciūt nominatiuum accusatiuum et uocatiuum plu. ut ab hoc cornu. hæc et hæc cornua o cor nua. G. uero plu. pari mō in omni genere facies si adiectas abla. sin. um syllabā. ut ab hoc uersu. horū uersuū. ab hac manu. harū manuū. ab hoc cornu horū cornuū Dtūs quo/ q̄ et abla. plu. in omni genere pari modo fiet. si abla. sin. u. litterā in i cōuertas et adiectas bus. syllabā. ut ab hoc uersu. his uersibus: ab his uersibus ab hac manu his manibus ab his manibus: ab hoc cornu: his cornibus ab his cornibus Sed in quibusdā necesse ē. u. litterā retinere euitādæ abiguitatis gratia: ut ptubo: artubo: arcubo: tribubo Memineri/ mus autē q̄dā noīa uel auctoritate ueterū uel euphonia mō secūdo mō q̄rto ordie decli nari: ut domus: ficus: laurus: quercus: & cū plura arborū nomia. In plu. nu. noīum for/ mæ casuales sūt sex Senaria quīnaria: q̄ternaria: Ternaria Biptita: Simplex uel unica: q̄ sic ordinant: Senaria est cū per sex casus nūero sin. nomē in declinatione uariat ueluti unus solus: Quīnaria est quæ per quinq; casus obliquos declinat: ut pater mater: Qua ternaria est quæ p̄ quatuor casus declinat: ut puer aper. Tetraria ē quæ tribus casibus ob/ liqs declinat: ut fabula. Bipartita ē quæ alterna casuū p̄ductione correptione q̄ uaria tur: ut genu: cornu: gelu: Hæc enim duobus modis tātū in declinatioē uariat quod qui dē p̄ductioē & correptionē distinguimus. Nā i ntō actō & uoctō corepta. u. p̄serūt i gto datiuo & abltō p̄ducta. Simplex uel unica ē que p̄ oēs casus uniformiter currit: nec usq̄ i declinatioē uariat. ut frugī: neq̄: nihil: Hæc etiā a græcis aptota dicūt que a pria sui po sitione non cadūt. Harū senaria modū unū hēt & ē unīformis. Quīnaria modos duos admittit: Primū dū in declinatioē casus ntūs & uo. sociāt: ut p̄ mater. Secūdus cū dtō abltūs similis ē: ut docto. Quaternaria sit mōis sex. primus cū i uno noīe gūs & dtūs si miles sunt: & uocati. & abla. ut æneas. Secūdus modus cum nominatiuus & uocatiuus & datiuus & ablatiuus. ut aper caper. Tertius modus cū genitiuus & uocatiuus. similes

Euphonia
ut analogia

Quæ
ma. i. uero
gla. m. u.
p̄hibet. uero
et uo. &
p̄cepto
regulæ.

Quæ
p̄ hoc
ex uero
u. i. i. i.

sunt & datiuus & ablatiuus: ut Virg. Quartus modus cum nominatiuus & uocatiuus
 sunt similes & gtr̄s cō dtō: ut dies res spēs. Quintus cū ntūs & gtr̄s & uocētūs similes sūt
 ceteris distātibz: ut panis: caulis. Sextus cū oīa neutra genitiuū i. s. litterā mittūt ut si
 dus. Ternaria itē sit in oīs sex. Primo quotiēs ntūs. & ge. & .uo. i is excūt & da. & abla. i. i
 ut agilis facilis. Secundus quotiens nominatiuus & geni. & uoca. i. us. dati. & abla. i. u.
 ut portus. Tertius cū ntūs sin. i. a. exit ut poeta. Quartus quotiēs ntūs da. uoca. & abla.
 sibi congruūt: ut thysbe. Quintus quotiēs i o excūt sceminina q̄ sūt gr̄ca: ut Sappho.
 Sextus i oibus neutris q̄ i. i. l̄rā termināt gr̄m: ut scānū Biptita cū ntūs accu. & uo. simi
 les iueniūt. Itē gtr̄o dtūs & abla. ut genu: ueru. Hæc. n. duobz tātū mōis i decliatiōe uari
 ant qd̄ qd̄ pductiōe & coreptiōe distinguimus. Simplex uel unīta: cū p oēs casus no
 mē uniformiter currit & nusq̄ i decliatiōe uariat & sit i. iis. q̄ etiā a gr̄cais aptota dicūt
 & a priā sui positiōe nō cadūt: ut frugi neq̄ nugas nihil. De q̄ forma sunt etiā noīa nūero
 rū i declinabilia a quattuor usq̄ ad cētū. Nā ab uno usq̄ ad tres p oēs casus numeri decli
 nāt: & itē a ducētis & deinceps preter mille. Sūt quoq̄ alio genere monoptota quæ per
 ablatiuum tātummō enunciat̄ & ob id monoptota dicūt: ut spōte. Item diptota intel
 liguntur ea quæ singulari numero casu tantū mō uocatiuo. similiter efferunt̄ ceteris dif
 ferētibus: ut Iuppiter. Triptota sūt q̄ idētidem trīna rōne tenēt. Prima ē q̄ nūero sin. p
 oēs casus noīa declināt in plu. tamē tribz casibz tātū efferūt: ut maria rura Tetrapto
 ta uero intelligunt̄ quæ ntō & uoca. casu. deficiente p ceteros enuntiant̄ ut Iouis. Decli
 natio cōpositoz noīum tribz formis ordinat̄. prima ē: quotiēs aiaduertimus ea quæ ex
 duobus nominibus cōposita erunt ex utraq̄ parte declinari. i. cū ambo noīa declinātur.
 ut populus. ro. eques rōanus: prætor urbāus liber p̄ lōga alba. Secūda est cū ea quæ ex
 ntō casu sin. & gtr̄o casu sin. & gtr̄o tā līn. q̄ plu. cōposita fuerint ea parte declinari tātū q̄
 fuerit ntūs. i. cū prius mouet̄ & posterius nō declinat̄ ut tribunus plebis p̄fectus eqtū
 tribunus militum: p̄ & mater familias. Tertia cum ex obliquo & nominatiuo obliquum
 i declinabile habebit. i. cum prius uersauice nō mouet̄ & posterius declinat̄ ut senatus
 consultum: plebis scitum. Prouidēdum est: ut ne ea nomina componamus quæ aut cō
 posita sunt: aut componi non possunt. Chirarum exercitatio in casus sic uariatur. No
 minatiuo casu numeri sin. Marcus portius Cato dixit l̄rā radices amaras esse fructus
 iocundiores. Genitiuo casu. M. Portii Catonis dictum fertur l̄rarum radices amaras ef
 se fructus iocundiores. Datiuo casu Marco Portio Catoni placuit dicere l̄rarum radices ama
 ras esse fructus iocundiores. Accusatiuo Marcum portium Catonem dixisse ferunt l̄ra
 rum radices amaras esse fructus iocundiores. Vocatiuo. o. Marco Portii Catone tu
 egregie dixisti litterarum radices amaras esse fructus iocundiores. ablatiuo a. M. Por
 tio Catone dictum accepimus l̄rarum radices amaras esse fructus iocundiores. Nu
 meri plurali Hi. M. Portii Catones dixerunt l̄rarum radices amaras esse fructus iocun
 diores. Horum Marcorum portiorum. Catonum dictum putant l̄rarum radices ama
 ras esse fructus iocundiores. His. M. Portiis Catonibus placuit dicere litterarum radi
 ces amaras esse fructus iocundiores. O Marci Portii Catones quam pulcherrime dixi
 stis litterarum radices amaras esse fructus iocundiores: a Marciis portiis Catonibus di
 ctū nō ignorat̄ l̄rā radices amaras esse fructus iocundiores: Hoc quoq̄ exēplo ceteræ
 quoq̄ chriarū decliatiōes subiiciēt. N. P. Virg. Marro dixit aurī sacra fames Similiter
 P. Virg. Marro dixit: Degeneres animos timor arguit. Itē. M. Portius Cato dixit leges
 neruos eē ciuitatū: Itē Demosthenes. orator athenicū. interrogatus q̄no orator factus
 sit respōdit: plus uīno ipēdens oleū. Similiter noīatiuo Diogenes cynicus philosophus
 in die accēsa lucerna quærebat hominē. Gtr̄o diogenis cynici phī meridiē fert̄. id quoq̄

de de mo
 gme
 Reta

Vocatio o diogenes cynice philosopho dixisti. d quoq. Ablatio a diogene cynico phi
 losopho meridie traditum e i die accessu luerna q fitu homine esse. Casus noiatuus tra
 hit uerbu tertiae psonae: ut dicit: fert noiat. Loqmut. n. sic cato se uticae occidisse fertur
 Popeius i littore aegypti occidisse fert noiat inter auctores Caelius: Itē Virg. aeneida fe
 cit. casus uocatiuus scdā psonā accipit tāq Virgiliū scribe Cicero respōde. Prima psona
 nō eget casu: sed mittit noiatiuū: ut seruio i genuis. Verba diuersis casibz apud romanos
 hoc mō iūgūt. nācū ab oī sermōe græco loquella latina pēdere uideat quādā inueniūt
 uel licētia ab antiqs uel pprietate latinæ linguæ dicta præter cōsuetudinē græcorū q idio
 mata appellātur Nā inuenimus quæ græci p datiuū dicūt. hæc a romanis p genitiuū ela
 ra: ut pudet me amoris. Quæ græci p genitiuū dicūt: hæc p datiuū usurpata: ut pco tibi:
 Cæceros itē alios casus p aliis dictos: quos cū exēplis i suo quoq loco ponēus. Sūt. xviii:
 præterea figuræ q cōsuetudine qdē p aliū casū dnr: ab antiqs autē p diuersū Vtor hac re
 nos dicimus. Ab antiqs uitor hāc rē dictū est Quæ & ipsa i sequētibz expōemus. Hęc igī
 idiomata multifarie efferūt: p uerba: p picipia p appellatiōes: p aduerbia. Per uerba qui
 dem sic. Verba genitiuis casibz sic iūgūt. Memor sum bonorū. Obluiscor iniuriæ. Mife
 reor puerorū. Reminiscor doloris Discrutior animi & aīo dicimus. Misceret me tui. Piget
 me facti. Pudet me gratiæ Pœnitet me laboris. Tedet me operis. Venit mihi i mentē hu
 ius rei. Doleo uicē tui meā & tuā. Pctesū ē iuriæ. Egeo uictus & uictu dicimus: Accuso
 te huius rei. Pertesū ē me tui. Vnde Virg. Si nō ptesū thalami. Sed & datiuo dixerunt:
 ut Gracchus in Lucium Metellum: Vsq; adeo ptesum mihi esse.

Discrutior

Item quādā nomina for	certus.	Expertus belli
ma participiorū posita geni	Inscius sum dolois	Expertus autem bellum per
tiuo casu iunguntur: ut.	Dubius itineris.	accusatiuū fit participium
Patiens laboris.	Cupidus honoris.	Verbum enim huius parti
Negligens amicorum.	Ignarus belli.	cipii idest experior: accusati
Appetens pecuniæ.	Secutus amoris.	uum recipit casum ut .
Fugitās litū: ut Teren. Cu	Studiosus picturæ:	Experior discipulos
piētissimus legis: ut Salu.	Conscius facti.	Similis sum tui mōribus
suplatiuo facto ab eo qd ē	Plenus bonorum:	Interest illius tertiæ personæ
cupiēs: quoniā picipia &	Composuoti. Et si qd ali	sic effertur: nam prima inter
accusatiuo copulantur: ut	ud inuenitur ita figuratur	est mea: secunda interest tua.
Appetens pecuniam.	Pauca sū quæ casū nō req	Similiter refert mea: refert
Fugitans litem.	rūt: ut oriēs: & alia ut snia	tua: refert illius:
Cupiēs legē. Et cætera hu	poscit casū recipiunt: ut ne	Per ablatiuum autem sic: ut
ius mōi figuras suorū uer	gligēs sū i hac re & ex pte	Dignus hac re: & si quid ta
borū lectāt. Quæ aut p ap	rito itē picipiorū nō ia sicut	le aliquid inueniatur per
appellatiōibz sumūt: hæc	appellatiua aut secūdæ no	utrosq casus id affiguratur
genitiuū admittūt: ueluti.	minū declinatiōis aut qrtæ	ut Dignus sum huius rei &
Amans filii.	Secūdæ: ut perfectus: exe	hac re.
Egens pecuniarum:	cratus: aptus. Quartæ: ut	Sed prius græca figura pro
Itē omnes appellatiōes	rifus. Sed hæc nomia q ex	fertur. Apud illos enim ge
quæ in tor termināt deri	preterito tēpote participio	nitiuo casu iungitur: ut
uatae a uerbis eundē geniti	rum fiunt. nō habēt casus	αξιου ει.ωι.του.του.του.ω.ρα.γ
uū casū admittūt: ueluti	secūdæ declinatiōis: ex qui	ω.α.τ.ο.σ.
Cupitor sum huius rei:	bus genitiuū qdā recipiūt	Amans mei:
Certus sum huius rei & in	Victus animi:	Plenus huius rei & hac re

Secūda

dicimus	Crescit illi:	Gloriæ mihi est patria: & si
Ablatio uersus ille testat'	Adsum clienti.	milia:
Vir. Ceura thymo plene.	Profum omnibus.	Sed ægeriæ neutro: ut
Idem: Plenâq; sagittis	Obsum inimicis.	Vicio do hanc rem.
thereicis pharetram. Ait	Præsum prouinciæ.	Testimonio tibi sum:
autem Teren. Plenus ri	Alienus sum tibi.	Auxilio tibi sum.
marum sum.	Ante sto & præsto tibi & a	Præsidio consilio com/
Verba q̄b; hæc cōueniūt:	te eo datiuo dicim: ut Ci.	modo gaudio mihi est
Suades tibi.	Oibo iteligētia a teibat Itē	aduersarius.
Cedo potenti.	de deorū natura libro.iii.	Borio mihi est ueritas.
Ministro parentis	Hoies omnib; bestiis ante	Argumēto mihi est pbitas
Dono propinquo.	eedūt & Salu. Prestat cete	Muneri tibi do liberum.
Subscribo epistolis.	ris aialib;. Sed & accusati	Pignori do uestem.
Pareo legibus.	uo ut Virg. Vel magnum	Oneri est mihi hæc res.
Resideo prouinciæ.	præstet achillem.	Cordi mihi est amicitia.
Adimo & aufero & demo	Ante eo quoq; illū accusati	Item masculini generis.
& subduco tibi uitiū.	uo casu: ut Terē. Ho; æte	Dolori & terrori mihi est
Dico & obicio tibi.	eo sapiētia. Plautus: Mul/	iudicium.
Excidit mihi scilaprum	tos uirorū anteit sapientia	Honori ducitur apud nos
Succurrit mihi hæc res	Largior amico.	hæc res.
Subeo oneri.	Insidior hostibus:	Vsui tibi sum.
Impropero tibi.	Medeor ægrotō. hoc autē	Risui mihi est hoc.
Præpono te illi.	perfecta specie earet	Risui hominem habeo:
Antepono diuitiis amicū	Antefero omnibus.	Despectui te habeo.
Præfero antefero nūmis	Præferor uobis.	Questui mihi est hæc res.
amicitiam.	Conuicior debitori.	Sunt omnia quæ datiuum
Corripio arripio rapio tibi	Geniculor uictori.	casum trahunt. nou
Parco pecanti.	Præuaricor obnoxio	Intentus studiis:
Noceo tibi.	Patrocinator patriæ.	Inimicus malis.
Euello etuo illis oculos	Ancilor Amicor Blandior	Audiens dicto.
Frāgo miuo rūpo illi caput	magistro	Inuidus pari
Præcipio tibi.	Impræcor malis	Maliuolus bono:
Abduco tibi.	Moderor Miseror tibi.	Proximus student.
Rependo tibi:	Furor tibi.	Habitabilis uia.
Consulo prouideo pro/	Sūt etiā plurima idiomata	Vtilis uirtuti.
spicio tibi.	q̄ ex noibus omniū decli	Aptus scænx.
Auello amico.	nationū ordināt: & p dati	Grauis patribus.
Similis sum tibi figura	uum cōiuncto alio uerbo	Sunt alia quæ accusatiuum
Subtraho amico.	ferunt: nō tamē omnibus	casum trahūt: sed figurate.
Obstrepo illi:	generib; ueluti primæ cō	Exosus bella.
Obripio iudici.	iugatiōis fœminino gene	Alia ablatiuum: ut
Extraqueo uolenti:	re: ut.	Secundus ab Hercule:
Vacat liquet mihi.	Curæ mihi est doctor:	Quartus a Perseo.
Derogo tibi.	Miseriæ mihi est labor:	Alia septimum: ut
Supplico tibi.	Infamiæ mihi est amor:	Maectus uirtute.
Studeo litteris	More illi sum:	Insiguis fama.

Veniens facundia.	Cupio magistratum:	Mereor laudem.
Infirmus ætate.	Reprehendo rectorem.	Intuor imaginem: & intuitus sum.
Gloriosus eloquentia.	Appeto amicitiam:	Sequor herum:
Incusariui idiomata: quæ ex uerbis nascuntur: & in accusatiuum efferuntur	Consulo rectorem.	Consequor dignitatem.
Accuso adulterum.	Arguo hominem.	Adipiscor premium.
Insimulo illum	Accerso eū & aiaduerto eū	Alloquor commilitones.
Interrogo & postulo te.	Negligo mandatam.	Nanciscor occasionem.
Excuso innocentem.	Cuntemno legem.	Partior fortunam.
Adiuuo timidum.	Despicio pretextam.	Adorior hominem.
Interpello consularem.	Sperno militem.	Inuehor in hominē æmulū & inuectus sum.
Æquo magistrum:	Accedo tibi & ad te.	Ordior hanc rem.
Æquipeto patrem	Eadem tibi sentio.	Experior notarium.
Vsurpo antiquitatem.	Peto donum.	Ablatiui idiomata quæ ex uerbis nascuntur.
Increpo seditiosum.	Offendo iudicem.	Libero puerperam dolore.
Impetro honorem.	Concedo tibi munus:	Onero asinum salibus.
Inchoo opus.	Labefacio hominem.	Satio seruos pane.
Derideo imperitum.	Concupisco domum.	Saturo te pulmento.
Iubeo famulum.	Corrigo peccatam.	Abdico filium domo.
Mereo subscriptionē stipendium & coronam.	Non amplius unā noctē sentio honorem.	Priuo malum dignitate.
Moneo puerum.	Conuenio medicum.	Miliro sub illo.
Inuidio illi pulchritudinē	Impedio lectorem.	Sustineo me arte mea.
Admoneo illū hanc rem.	Audio oratorem.	Fraudo latronem deposito.
Refero ad patrem.	Commuto culcitram.	Orbo crudelem filiis:
Decet me dignitas.	Adeo præsidem.	Regno in urbe.
Affideat te & tibi honor.	Memini hanc rē & huius rei. Er ipsa nomina. luuat me	Impero gentibus: & frequentiuum imperito.
Attendo te oculis:	Decet uirginem: sic pœnitet & piget.	Vaco culpa & scriptura militiæ.
Attendo tibi mente.	Comitor amicum:	Sacrificio uictima:
Manet te. Vir. Te quoq; magna manēt nostris penitralia regnis. Itē. Qui te cunq; manēt isto certamine casus. Et te turne manēt Et te turne nefaste triste manebit Suppliciu. idē: Tamen hæc eadē matrisq; tue generiq; manebūt Et tibi pœna manet.	Comitor amico p ablatūm passiuua significatione fit.	Communico cum illo & tecum furto.
Corripio tardum.	Caluminor uiduam.	Temporo me uino. <i>Exeat or</i>
Incipio historiam.	Conor magnam rem.	Postulo a iudice.
Irruo in hostem.	Exerceor meretricem.	Exulto uictoria.
Imperum in te facio.	Criminor sacrilegum.	Flagro amore.
Irrumpo in bestiam.	Aspernor pauperem.	Exaquo te cum deteriore:
Tango genua.	Despicio uicinam.	Comparo te cum deo.
	Periclitor hospitem	Pugno cum riuali.
	Recordor speciem.	Certo cū æmulo: certo autem tibi.
	Reminiscor factū & factū & factū.	Litigo cum amico.
	Ingridior forum.	Ardeo cupiditate.
	Aggredior pactionem	Careo cupiditate.
	Obluiscor hanc rē & huius rei:	

Priuo te lumíne.	Coco cum muliere.	In gratiam tecum redeo.
Prohibeo te lumíne	Confero te cū potétiore.	Gaudeo agricultura.
Abstineo te cibo.	Cedo possessione.	Bene mereor de te.
Pédeo te sed melius ex te.	Interdico illi amicitia.	Male mereor de illo.
Egeo laude & indigeo	Velo te ueste.	Vtor toga. Vir. Vtere sorte
Impleo te uíno.	Induo te armis.	tua. Sed hãc ré utor uete /
Ité cū præpositione ablati	Liberor molestia.	res dixerūt. Quod illa etas
uū casum trahūt hęc ita:	Donor imagine.	magis ad hęc utenda ido /
Abhoreo ab illo. Lucretio	Oneror uíno	nea esset. Iré nam i plogis
Vulgus abhorret ab hac.	Satior cibo.	scribundis opam abutit &
Díscedo a petulante.	Saturor pulmento.	& abutor carta.
Desisto ab incepto.	Abdicor prætura.	Nitor baculo.
Díscrepo ab ignauro.	Sustentor arte.	Labor causa uel cogitatione
Díssentio ab æquitate.	Fraudor deposito.	uel proposito.
Item nomina: ut.	Priuor dignitate.	Diuellor a te.
Oriundus ex aphrica.	Afficior laticia.	Auuellor auulsus sum.
Longinquus ab achaia.	Imbuor sanguine.	Dístrahor: a comite.
Diuersus a peccato.	Inundor iracundia	Fungor officio & honore.
Ité per ablatiuū efferimus	Lætor labore.	Sed & ueteres fungor hanc
Emo asse: & p genitiuū ad	Glorior uictoria.	rem dixerunt.
uerbia hęc duo: ut græci	Dominor græcis & domia	Defungor muneribus & pe
quanti emisti: tãti emi	tus sum.	riculis & uita.
Afficio te gaudio.	Dignor te salutatione.	Furor diuitiis specie perfe
Deficio luctu.	Comitor rustico: Comitaf	cta caret.
Imbuo aram sanguine.	aút illū actiua significati	Alienus a crimine.
Intendo te oratione.	oue per accusatiuum	Indignus: parētibus.
Contendo cum improbo	Sermocinor tecum	Contentus paucis.
Confligo tecum.	Luctor cum athleta.	Incensus amore.
Iungo tecum minore.	Imperfonale cōuenit mihí	Orbus patria.
Concūbo cum uxore.	tecum.	Fuluus oculis.

Ex his noibo qdã accipiūt suū uerbū & faciūt uí uerbí: ueluti cōtētus sū: sicto sū orbo sū
 raucus sū: Et oēs cōpatōes abltūm recipiūt ueluti studiosior scribo agilior patre. Opus ē
 mihí monito: opo mihí fuit. Sed ueteres p icusatíuū hęc idiomata sæpissime qdē portu
 lerūt. Opus est mihí hãc ré. Sed apud ueteres iuenimus hoc dici p oēs casus pter uoca
 catiuū. Veluti est opus mihí hęc res: huius rei huic rei: hãc ré: hac re. Illud at é obseruã
 dū maxie. Nã ut græci dicūt χρῆσται ἐχὼ χρῆσται ἐί χῶν nos ñ dicius opo hẽo: opo habebã
 sed opus ē mihí: opo erat mihí. Et qd illi dñt, ὡς τὶς βούλεται ὑπόσῶν nos dicius p̄ uult
 te: p̄ceptor uolebat te: & similia. Præterea multa sūt quæ p abltūm casum romaní solēt
 efferre. Immeſa. n. ē huius casus licetia & utū eo sæpissime duobus casibus gto & dtō.
 Nã multa q græci p hos casus dicūt nos p abltūm efferimus p noia p pticipia & p gto
 accipiunt. Per noia singulariter. Pōpeio cōsule. Pluraliter. Pōpeio & crasso consulibus
 Duce parre. ducibus patribus. Varia-uictoria bellū. Homo mira eloquẽtia. Magnis
 uiribus adolescẽs. Bona forma mulier. Et similia per noia & participia istãtis rēporis sic.
 Deo uolente: & diis uolẽribus. Te præsente: & nobis præsentibus. Cedente aduersario
 uici. Cedentibus aduersariis uicimus. Audiente ipso præceptore legi. audientibus ipso
 præceptoribus legimus & similia. Per participia præteriti tēporis sic. Peracto tempore

Opus - ois
 casus olim
 exigebat pro
 per uocatiuū

peractis temporibus. Capto bello. Ita actus exercitatus litteris & similia. Sed in hoc præteritō tempore ablatiuus & pro nominatiuo accipitur: & intelligitur pro infinitiuo tempore ἀόριστον græci uocāt & apud nos est in participiis ueluti singulariter audito hoc uerbo respondit. Pluraliter auditis his uerbis responderunt. Pluraliter & singulariter auditis his uerbis respondit. Inuenta ueritate tacuit. Peracta oratione sedit. Viso frater gauisus est & cætera quæ sunt similia.

frater

Pro datiuo sic utimur ablatiuo: ueluti ex prima declinatione nominum singulariter.

Cura consumitur.	Ex quarta.	hæc lex.
Cura consumuntur.	Aestu solutus est.	Hoc anno non uidi eum.
Ex secunda.	Et cum pronomiibus:	Hæc uia:
Studio te uinco.	Hoc tempore nihil habeo:	His rebus & similia.

Ex tertia dolore uictus est. Illis temporibus ualuit.

Hactenus de ablatiuo casu certum ab his quidem discrepant qui etiam septimum casum assumunt: qui est ablatiuo similis: ratione autem non congruit cuius differentiam inserere non piguit. Ita casus ablatiuus præpositiones semper recipit & uno modo profertur: cum a persona ablatum quid significet: aut a te: aut a loco: cuius: uis apud græcos bipartita est. aut enim per genitiuum: aut per aduerbia localiter posita: & a nomine deriuata explicabitur. Per genitiuum sic: cum a persona ablatum quid significetur: ueluti. Ab oratore accepi. Item ex libro Ciceronis εκ του βιβλιου κικερωνισο. Intellectum est. Per aduerbia autem quæ a loco significatum demonstrat: ueluti. Aroma in aphyricam rediit uel A troia uel ilio nauigauit æneas quod apud illos interpretatur aduerbialiter sic. τροσιθεν ιλιοθεν εολευσεν αιενιδω. Itē et cætera similiter. Septimus uero casus his præpositionibus: quæ ablatiuo casui conueniunt subtractis profertur modis quattuor. Primo cum in persona: aut in loco. aut in re intelligitur ueluti in Scipione militaris uirtus emicuit. In monte caucaso pœnas luit promethæus. In statua Ciceronis uistoria coniuratorum scribit. & interpretatur talis figura per datiuum. Quæ regula etiam in nominibus: quorū datiuus & ablatiuus idē est obseruat: ut ab hoc uirgilio: huic uirgilio: & ab hac securi: huic securi. ab hoc suauis: huic suauis. Secundo cum duo ablatiui copulati genitiuo græco interpretantur. uelut ducente deo: elapsus est æneas. Inculante Cicetone Catilina conuictus est. Studente sacerdote differentia inuenta est. Item multum interest utrum dicamus ab hoc presenti accepi: an hoc præsentē ab alio accepi. Similiter ab oratore uenio & oratore magistro utor. Tertio modo cum hanc figuram græcam latine dixerimus spe posse uoluntate latrocinandi. consilio insidiandi. Quarto ut Scaurus retulit: cū latinū eloquium in quodam uerbo deficit: uelut in illo. Nullo timore hostium castra irrupit. Nulla sepe rerum potiundi. Vallo fossa mœnia circumdat. Nullis custodibus palladiū ereptum est. Nullis insidiis palam uictus est hostis. Vbiq; n. deficit latinus sermo. s. ideo quia duo ablatiui nominales sunt copulati: quod si unus participialis sit nō deficit latinus sermo sed plenus est: ut supra relatū est. Ducente deo elapsus est æneas & cætera quæ secundo exposuimus: Idiomatica omnium casuum quæ supra genitiui datiuus & accusatiui uerbum passiuum discrutior animi animum & animo. Arectus sum animi & animum. Discruciatu sum. Genitiui & ablatiui nomina. Diues sum agrorum & agris: Fœlix huius rei & hæc re. Genitiui accu. et ablatiui assis et assem & affe & iunctū uerba actiua præsto omnibus & omnes id est melior sum. Præsto aut tibi: præbeo tibi: derogo tibi & illi: Plus mihi derogo: plus mihi abrogo: Tertia accusatiuū detraho tibi: et dete. Præ moderor militibus et milites moderato sū Medeor puero & pueri medicato sū

Cetera

Datiui & ablatiui secundæ actiue timeo patriæ & de patria. Tertiæ actiue metuo tibi: & de te. Inculatiui et genitiui secundæ actiue. Admoneo te meritum: & meriti admoueo. Corruptum actiui memini patronum & patroni. Passiue tertiæ. Reminiscor hospitem: & hospitis speciem perfectam non habet. Obluiscor cognatum, & cognati oblitus sum. Inculatiui & ablatiui secundæ. Oleo unguentum. Ci. anonium. Vinum redolentibus & marsus hircum. Ter. Olet unguenta de meo. Ouid. aurem uitiose hac re oleo. Per que locos sacros & olentia sulphur refertur. Er Vir. quidam putant sic dixisse. Redolent que thimo fragrantia mela. Sed frustra: Est. n. ordo redolent mella fragrantia rhimo. nam fragrare quidem ablatiuo dicimus casu. & redoleo cum præpositione Tertiæ. Cedo forciori palmam. & palma cessi. Concedo possessionem &: possessione concessi. Offendo glebâ: & gleba offendi. Aduerbiū Clam custodem & custode & clanculum & clanculo Genitiui et inculatiui & ablatiui secundæ. Inuideo tibi gloriæ gloriā & gloria. Tertiæ Portior regni: ut Ci. Rex potiri uolūt & regnū: ut Ter. patria potitur comoda & regno ut. Virg. Et auro ui potitur. et Oui. Mars uidet hanc uisamque cupit: potitur que cupitam Genitiui et ablatiui nomen. Plenus sum gaudii: et gaudio. Secundæ egeo uictu et uictus egui et indigeo et indigui et indigus Passiuum secundæ ut impleor carne. et completus sum. Ablatiui et datiuui primæ: Opro diis: et a diis. Ablatiui et inculatiui secundæ. Caueo mihi a latrone: et latronem caui: Precor ab ioue: et iouem. Passiuum tertiæ. Induor tunicam et tunica induor. Idiomata quæ ueteres quidem per accusatiuum tulerunt. nos autem per datiuum secundum græcos efferimus. Actiue primæ. Obiurgo filiū ueteres dicebant: Nos autem obiurgo filiū per datiuū ut græci Ex canto te: nos excanto tibi. Per actiuum. Illi secundæ impendo te: nos impendo tibi. Tertiæ. attendo legentē: nos attendo legenti. Aduerto te: nos aduerto tibi. Assido socium: nos assido socio: Illudo hominem: nos illudo homini. Præstolor nutricem: nos præstolor nutrici. Sed hoc ueteres secundū græcos. Quid tibi futurū est: nos quid te futurū est?

Omen est pars orationis cum casu sine tempore rem corporalem proprie communiterue significans: proprie: ut roma tyberis. communiter ut urbs flumē. Sed ex hac diffinitione Scaurus dissentit. separat enim a nomine appellationē et uocabulum: et horum trina est diffinitio talis. Nomen est quod deus aut homo propria dumtaxat discriminatōe pronuntiat: cū dicitur ille Iuppiter: hic appollo: Cato iste: hic Brutus. Appellatio quoque est communis similitum rerum enuntiatio specie nominis: ut homo: uir: scemina. mancipium leo. raurus. hoc enim animo auribusque audientis affert animalium esse quidem duo generantur: sed sine speciali discriminatione: nam ne quis homo: ne quis uir: ne qua scemina: ne quod mancipium: nec qualis leo: taurus ue est diffinitur. appellationi fere accidūt eadem quæ nomini. Item uocabulum est: quo res inanimales uocis significatione speciem nominis enūciamus: ut arbor lapis: herba toga et his similia Vocabulo accidunt eadem: quæ appellationi. Nomen autem dicitur quod unam quamque rem monstrat ac notet quasi notamē media syllaba p̄sincopen subtracta: uel a græca origine ὄμα το ὄνομα. Nomen accidūt obseruationes he qualitas: genus numerus figura: comparatio: casus. Qualitas nominum bipartita est: aut. n. propria sūt noīa: aut appellatiua: Quædam ppria sūt et appellatiua. ppria sūt quæ propriam et circumscriptā qlitatē specialiter significāt. Irē quæ unica et sola sūt deorū: ut iuppiter: et q̄ bina liber pater. hoīum: ut romu. urbiū: ut roma. puinciarū ut aphrica: insularū: ut sicilia. motiū: ut pyrene fluminū: ut tyberis Propiorum nominum quattuor sunt species: prænomen nomen cognomen agnomen. Prænomen est quod noībus gentiliciis preponitur: ut. M. P. Cato. Nomen proprium ē gentilicium: id est quod originem gentis uel fa/

militia declarat: ut Portius Cornelius iulius. Cognomē ē qd unius cuius q̄ p̄ptiū ē: & no-
 mibus gentilicis subiūgitur: ut Cato. Scipio. Cæsar. Ordināt enī sic. M. Portii. Cato P.
 Cor. Scipio. C. Iulio Cæsar. Agnomē quoq; ē qd extrinsecus cognomētū adiciī solet ex ali-
 q̄ rōne. uel dī q̄ sitū: ut ē Censorinus Africanus Numātinus & similia Huiusmōi aurē
 noīum ordinatio. sicut Aruntius Claudius asserit græcis tracta demonstrant. Quæ qui-
 dem ut sit magis intellectui p̄spicua ad imaginē illoꝝ esse cōposita. Exempli grā hæc subii-
 cienda decreui. Apud illos Alexander pronymos est quod nos prænomen dicimus. hoc
 gentilicum nomini preponitur. Est autem gentile nomē dardanus: quod originem fami-
 liæ declarat Tripartita post modum frequentauit compositio uice cognominis speciali-
 ter posita gentiliq; nomini subiuncta. Est autē cognomen quod cuiusquæ personæ pro-
 priam notat diffinitionem. Nam in eadem gentilitate multi dardani. Sed ad cognosce-
 dam cuius que proprietatem & quis ex multis intelligi debeat: ostendit: ut est paris Su-
 muntur autem tripliciter prænoīa: aut a qualitate uel quātitate corporis: uel est apud nos
 uel animi uel facti: sicut apud illos a factis paris est cognominatus. Eodem modo achil-
 les prænomen est: nomen eacides pernix uero hoc est ωκυς: uel ταχύς cognomē speciali-
 ter positum a facto. i. a pedum uelocitate: ut ē apud Homerum πτόλις ωκυς ἀχιλλεύς.
 Si quis ergo uelit hæc tria simul copulare sic ordiet. Achilles eacides celer siue ωκίς. Pir-
 rhus eacides neoptolemus: Alexander dardanus paris. His autem accidit agnomē aliq̄
 uirtute forinsecus quesitū: quod epigenetam græci dicūt: quo cognōia discrimināt: ut ē
 Vlixī Agnomē polidas: Nā prænomē est ut ait ibicus Vlixes: nomē accisiades: odisecus:
 & ordināt sic: Vlixes accisiades odisecus. Agnomē polidas. Nō fere tamē oīa noīa q̄ttu-
 or species admittūt. Quædam iueniuntur apud illos unica uel dionima: ut palæmō me-
 licetes. astyanax schamandros: & similiter alia sicut apud nos. Numa Pōpilius: Tullus
 hostilius: Ancus Martius: Seruius. Tullus. M. Antōius. L. paulus. Itē alia noīa & prænomi-
 na aut singulis litteris notāt: aut binis aut ternis. Appellatiua noīa sūt q̄ generaliter cōmu-
 niterq; dicunt. Hæc in duas species diuidunt. q̄rum altera significat res corporalis: quæ ui-
 deri tāq; p̄nt: ut hō arbor. Altera incorporales quæ intellectu cārūmō p̄cipiunt: uerū
 neque uideri nec tangi p̄nt: ut deus pietas iusticia dignitas. Sūt autem propria & appella-
 tiua: ut clemēs maximus pius: uir: iudex: filiū. Sed hæc oīa noīa absoluta dicūt. Et sin-
 gulis quibusq; rebus p̄sonis ue posita sūt nomina quæ gētem significāt: ut afer dacus his-
 panus alia patriā ut thebanus romanus. alia numerū ut unus duo. alia ordinē ut primus
 secūdus. sed primus de multis: de duob; prior dicūt: sic ut de duob; alterū dicimus: de
 multis aliū Quædā facta a sonis q̄ græci πόντικα dicūt: ut stridor clāgor: hinitus: mugī-
 tus. Quædā descēdūt ab aduerbiis ut hesternus hodiernus crastinus seruus nimius citus
 a p̄cipiis: ut laudabūdus ludibūdus. Sūt etiā alia participium sonantia ut clemens sapi-
 ens. alia uerbis similia: ut contēplator uerbero erro epulo. Sunt q̄dā pōne singularia intel-
 lectu pluralia q̄ græci μερίδητικα noīant: ut cōcio populusexercitus Et q̄dā quæ græ-
 ci βιβλιοθήκη noīant: ut bibliotheca. alia quæ nomē traxerūt ex his q̄ cōtinēt: quæ græci
 π̄περικτικα nomināt: ut uientū rosetū Sunt quædā nomina quæ perse sine alterius partis
 orationis admīculo intelligi nō p̄nt: ut p̄frater. Recipiūt enim sibi illa p̄ quæ intelligāt
 ut meus tuus: hæc a græcis π̄ροστι appellānt. i. ad aliq; & similia: π̄ροστι π̄ρόχοντα
 .i. ad aliquid quodāmō attēdētia: uel taliter qualiter se habētia: ut dexter sinister. & hæc
 cōparatiuū gradū admittunt: ut desterior sinisterior. sūt quoq; quædā nomina q̄ una lo-
 quela plura significāt: ut nepos acies significat. n. nepos er certū cognatiōis gradū et cōsū-
 ptorem. sili et acies oculoꝝ et ferri et exercitus. sunt alia synonyma uel polyonyma quæ
 pluribus loq̄lis idē significāt: ut terra humus ensis gladius mucro. Quædā maxie p̄tatis

q̄ adiecta noībō significatiōem a cōiūctis sumūt: ut magnus: fortis. Hęc. n. p̄ se nullū itel
 lectū habēt. Et iō a q̄busdā adiectiōes dñr: ut magnus uir: fortis exercitus. Sūt q̄ a græcis
 επιθετα dicuntur: quæ q̄buscūq; p̄sonis adiiciunt: uel laudandi uel uitupandi grā: Hęc
 sumūtur: a qualitate animæ: ut sapiēs demens pudicus turpis bonus malus & qualitate
 corporis: ut formosus: de formis: aut a q̄ritate: ut sublimis hūilis p̄cerus: aut extrinsecus:
 ut purpuratus palliatus. in hac sp̄e uirata sacerdos: & pharetrata camilla: aut a qualitate
 facti ut ē lausus equū dōitor debellatorq; ferrax. Et ipse doli fabricator epeus: aut ab ac/
 cidētib; tracta: ut cæruleus ruber beatus diues paup; aut a q̄litate naturæ sumpta: ut i/
 gnis edax Sed hęc omnia q̄q; species sūt nominū absolute tamē nomina dicunt Sunt q̄/
 dam participalia quæ græci μετοχηα dicūt: ut mōs fōs uilla schola hortus. Ex his nas/
 cunt deriuatiua quæ apud græcos παράγωγα dñr: ut fōtanus mōtanus uillaticus scho/
 lasticus horticus. Deriuātur autē nomina modis septē. aut. n. patronymica sūt: aut pos/
 sessiua: quæ κτητικα dicūt: aut patronyma: aut uerbalia: aut cōparatiua: aut suplatiua:
 aut diminutiua. Patronymica sunt q̄ a patre sumuntur ut pelides priamides. Abusiue
 sepe etiam a matre fiunt: latōius apollo: philirides chirō: Inous palæmō. pleiades aut ab
 auo: ut æacides. aut ab auia: ut ledea hermiōe. aut a fr̄ib; ut phaetōtiades & laodomio he
 ros. aut a maiorib; ut pelides palamedes: aut a maritis: ut helenamēlais. aut a filiis: ut
 althea meleagris. sicut Ibicus græcus retulit. possessiua sunt: ut euādrius, ensis: & æneia
 puppis: & romuleoq; recens horrebat regia culmo. Et phincia postq̄ clausa domus & āte
 agamēnoniā gratissimā tecta mycenē. Hęc iterdū poetæ q̄si patronymica p̄ferūt: ut ē
 orestes agamēnonius Sed qd̄ patronymicum ē poni q̄si κτητικόν nō pōt. Patronymia sūt
 q̄ ab alio quodā trahūt & nihil de supra mēoratis significāt: ut equus eques. ρηματικά
 sūt quæ a uerbis deriuantur noīa. hęc nō absurde uerbalia nomina dixerimus: ut dico dic
 tio. ut in cōp̄sitiōe predico qd̄ ē tertiæ cōiugatiōis predictio: aut i altero quod est primæ
 predicatio. Item lego lectio: oro oratio: parco parsimonia. Comparatiua sunt cū aliquē
 uel suo uel alieno generi cōparamus: ut fortior. Suplatiua sūt cū aliquē cōparamus ad
 oēs: ut fortissimus oīum. Cōparatiōnis gradus sūt tres positiuus qui & absolutus: cōpa
 riuus suplatiuus. Absolutio est elatio sine cōparatiōe: ut fortis. Cōparatiō est elatio cū rela
 tiōe ad aliū: ut fortior. Suplatiō est enūtiatio cū suplatiōe ad oēs: ut fortissimus. Ex
 tribus cōparatiuus gradus semper ē gn̄is cōis. Cōparant̄ aut noīa quæ aut qualitatē aut q̄ri
 tatē significāt. Sed quædā nō amplectunt̄ omnes gradus. i. nō per tres gradus sunt. nā
 omnia qualitatum nomina sex retinēt formas quas inserēdas putauimus. aut. n. incipiūt
 aut sūt: aut ueniūt: aut adiciūtur: aut inueniūtur: aut exeūt. Incipiunt cū cōparatiuo
 deficiēte gradu & suplatiuo positiuū tātū hñt: ut mediocris rudis sobrius singulus. Sūt
 quæ expositiuū imagine p̄ oēs gradus formāt̄ ut sortis sortior sortissimus Veniūt q̄ post
 positiuū & gradus cæteros imaginē alterā sumūt: ut bonus melior optius: malus peior
 pessimus. Adiciūt̄ cū extrinsecus positiuo tantū ad uerbia quædā adiecta uice secūdi gra
 dus ponūt̄ tā aut minus aut minie aut magis aut maxie. Dicimus. n. tā bonus tā malus
 minus bonus mino malus: magis bonus magis malus: In eodē iest & pius iueniūt̄ q̄ tri
 farie ordināt̄ in hūc modū: uno. s. deficiēt quolibet gradu positiuo cōparatiuo & suplati
 uo. Positiuo ut ulterior ultimo ocyor ocyssimo. Cōparatiuo pius piissimo. Suplatiuo se
 nex senior Exeūt q̄ suplatiuū tātū hñt ut nouissimo sumo: cōparatiō noīum p̄prie i cōpa
 ratiuo & suplatiuo gradu ē cōstituta. Positiuo p̄fectus & absolutus. Sæpe aut cōparatiuus
 gradus preponit̄ suplatiuo. ut stultior simo. maior maximo. Sæpe idē minus positiuo si
 gnificat q̄uis accipiat cōparatiōem: ut mare pōticū dulcius q̄ cætera maria: minus amarū
 significat & nulli cōparat̄ ut iā senior sed cruda deo uiridisq; senectus. Sūt nomina signifi
 catiōe cōparatiua intellectu diminutiua ut gradusculo. maiusculus Cōparatus gradu ablatō ca

principalia

De gradibus
 comparati
 uis

ſi iūgít utriusq; nūeri. & tūc hoc utimur eū aliq̄e alieno uel ſuo generi cōparamus: ut
 hēctor fortior diomede: uel audatior p̄oclo achilles fuit & m̄ris aliēis. ut fortiores gr̄a
 cī troiāis ſed gradu opatio & abltō. p̄pe ēq̄libꝫ & ſimilibꝫ n̄ utimur. nā ſimiliū compatio
 nulla ē ut hi duo uiri fortes: ſed hic altero fortior uerū ſuplatio cū unū añcellē pluribꝫ ſi
 gnificamus: ut ſi tres plures ſint uiri eū quē ſup ferimus fortiffimū extero r̄dicius: &
 & ſp̄ ḡtō plurali iūgít: ut optuine graiugenū. Sed tūc hoc utimur cū aliq̄e ſuo generi
 cōparamus ut hēctor forriffimus troianorū fuit: achilles gr̄acorū Plerūq; ſup latius p̄
 poſitio ponit & nulli cōparat ut Iuppiter optu. maxu. Interdū cōparatiuus n̄tō iūgít
 ut doctior hic q̄ ille. Plau. i mēchnis. Quid uis homo leuior q̄ plūa. Diminutiua ſūt
 eū i diminutionē ad abſolutorū noium ſiūt ſine ulla cōpatōe: ut puus paruulus adole/
 ſeens adoleſcētulus. Horū. at tres ſūt gradus quorū forma quīis magis minuit̄ eſcēt ſe
 pe numerus ſyllabarū. Oia. n. noia ſceminini generis q̄ caſu n̄tō in a terminant̄ ante no
 uiſſimā litterā recipiūt ſyllabā & faciunt diminutionē. ut galea galeola. Item masculina
 in uſ caſu noiatio terminata: & neutra in um ſinita eandem lu. ſyllabam accipiunt: ut
 annus annulus: & ſcannum ſcannulum. Masculina uero ea quæ ḡtō caſu is ſyllaba ter
 minantur nouiſſima ſyllaba culus recipiunt tanq̄ ſons fonticulus ſceminina cula tanq̄
 nauis nauicula. Neutrū culū: ut munus ſculū. Similiter ea quæ uſ ſyllaba ḡtō p̄ferunt̄
 tam masculini quam ſceminini (nam neutra nulla ſūt) eandem ſyllabas admittūt tanq̄
 fluctus flucticulus porticus porticula. Apud antiq̄os aliæ dimiutiōes repiunt̄. deſcēde
 bāt. n. tertiā uſq; formā tanq̄ arca arcula: arcella arcellula: catinus carinulus catinellus
 catulus catillus: oculus ocellus ocellulus. Ex ſcda dimiutiōe q̄dā ſūt in uſu: pauca ex
 tertia: ut ocellus ocellulus catellulus. Apud nos dimiutiōnis hoc genus ſeruat̄ hoc ē
 primæ poſitiōis. i. prima dimiutiō. Ois. n. appellatio primæ poſitionis a littera termi
 ta caſu n̄tō acceptis ſyllabis ri & uſ ſignificāt eū qui eam rem aut præſtat aut uēdit: aut
 emīt: ueluti amica amicarius: culcitra culcitrarius: charta chartarius: harēa harenarius
 herba herbarius: lactuca lactuearius. Q̄d ſi rursus detracta a littera a pria poſitione pro
 ri & uſ ſyllabis adieceris o & ſus erit is locus qui eas res multas habet: ut amica amico/
 ſus: culcitra culcitroſus charta chartoſus harena harenofus herba herboſus lactuca la/
 ctugoſus. Eadem quoq; dimiutiua ſiūt ſi ante. a. u. & l. poſueris. ut amica amicula cul
 citra culcitrula charta chartula harena harenula herba herbula lactuca lactucula. Ea at̄
 quæ ante. a. habent. i. ſie figurant̄: ut controuerſia cōtrouerſiola gr̄a gratiola & cætera
 omnia ſimiliter. Meminiſſe aut̄ debemus q̄ non omnia dimiutiōes faciūt quædā enim
 ſingularia ſunt. quæ non ueniūt in cōparationē tanq̄ cælū mare & ſimilia. Sunt etiā q̄ſi
 dimiutiua quorū origo nō cernit̄. ut ſabula macula tabula. Sūt itē quæ nō ſeruāt ḡna
 quæ ex noibus priæ poſitiōis accepūt: ut ſcutū ſcutella priſtinū priſtilla canis caicula ra
 na ranūculus unguis unguella unguellula. Genus eſt dictio q̄ plures cōtinent̄
 ſpecies: ut aial: Species eſt dictio originē trahēs a genere paucioribus uſufa ſignificatiōi
 bus quā genus ut homo arbor. horū genera numero ſape plurali mutant̄ & ſūt anoma
 la. Masculina n̄ neutrū: ut hic intybus: mænalus. tartarus: locus iocus. Sed hec ityba: rar
 tara: mænala: dūtaxat neutra. Nā hæc loca: hi loci: hæc ioca: hi ioci: dupliciter declinat̄
 ſceminina i neutrū: ut hæc p̄gamus p̄gama. Neutra i masculinū. ut porrū cælū forū hi
 porri cæli fori. Sed hæc fora melius declinat̄. Itē neutra i ſemininū balneū epulū cepe:
 balneæ epulæ. cepe. Sed & hæc balnea ſiue balneæ p̄ ordinē declinat̄. Cepæ uero ſingu
 lariter aptotō nomē ē ḡnis neutrū: ut p̄neſte: plurali ḡne ſceminino ſublata priore diphthō
 go: uelut muſæ declinat̄. Quædā icerti ſūt generis noia iter masculinū & ſcemininū:
 ut cortex linis ſilex ſtirps p̄ino p̄apinus dies radix. Inter masculinū & neutrū: ut uulguſ

pecus sal. Inter foemininū & neutrū: ut pecus buxus pyrus prun⁹ malus Sed neutro fru-
ctū: foemininū ipsas arbores dicimus saepe. Sunt quaedā nomina quæ singulariter tantū
efferruntur. Sunt quæ pluraliter hæc pene maiore ex parte collecta suo quoq; ordine
subiiciemus. Masculina semp singularia: ut hic penus puluis sanguis limus fumus uiscus
muscus herba quæ in parietibus uel in corticibus arborū hæret. Itē foeminina semp sin-
gularia: ut hæc pax lux culpa galla eloquētia elegantia profapia memoria rabies sanies
socordia suppellex. Item neutralia semp singularia: ut hoc uirus pus baratrū locus apud
inferos proprie aut apud arhenienses in quem noxi præcipirant Aliū crocum ingeniū
aleci iustitiū sinapi. Masculina semper pluralia hin antes carceres castes cani cancelli fori
p sedibus & penatibus fori loca spectaculorum. Item fori sūt in nauibus quo naure sedē
tes remigant: freni & frena dicimus inferi liberi lares & larem legimus ludi loculi manes
maiores mores natales generis nobilitas optimates pugilares primores proceres posteri
penares quirites. Sed Flaccus in satyra quiritem dixit: quinquartia: gentes lemures la-
les cum religionis causa dicimus per hos sales. Salestantū & ioci dñr: æpres. Foemini-
na semper pluralia hæc aræ pro penatibus ædes. Sed ædis singulariter si dixeris templum
significas: blā: diciæ bigæ quæ adrige compedes cerimonix cunæ crates delirix diuitiæ exe-
quix excubiæ fruges fores fortunæ feriæ gingiux iduriæ isidiæ inimicitix illecebræ idul-
kalendæ lares litteræ pro epistola: māubiæ nuptiæ prestigiæ neres nūdinæ nugæ nenix
plagæ aces primitiæ phaleræ quisquiliæ. grates quas agis ob merita: gratiæ deæ saratæ
fortes supperiæ: sordes: scopæ scalæ: tenebræ. Sūt qdam nūeri cōmunis: quæ in noiatiuo
singulari pluraliq; similiter efferruntur: ut res spes.

Neutra semper pluralia hæc	Verbere tortō	Baia. Ostia
Mœnia.	Virgilius dixit.	Nec ea q̄pōderi uel mensure
Cibaria.	Viscera.	subiecta sunt pluraliter decli-
Crepundia.	Vulcanalia.	nantur: ut Triticum.
Iuga. i. summa montium.	Item metalica sunt semp	Fru mentum quāuis frumēta
Iusta.	singularia ut:	ut mox & frumētis labor ad
Intestina.	Aurū. argētū. Ferrū. aes.	ditus & urdea legerimus
Magalia.	Plūbū. oricalcū. Siānū.	Far. Ador: Faba.
Mapalia.	Cassitrū. & Aurichalcū.	Cicer. Milium.
Neptunalia.	Quāuis æra dicius cæte	Panicū & si q̄ horum noīum
Parentalia.	ris casibus nō utimur:	pluralia efferruntur: cæteris
Precordia.	Illud uero sciēdū q̄ neq;	casibus cessabunt.
Rostra ubi concionantur.	deorū noīa neq; elemē-	Item:
Spectacula.	torū neq; ciuiratū neq;	Oleum.
Spolia. Virg. spoliū dixit.	montiū nec fluuiorum	Vinum quāuis uina dixerit
Serra: sponsalia.	plurali nūero declināē	Virgilius
Terminalia.	nisi q̄ ciuirates plurali-	Mullum.
Cunabula.	ter dicuntur: ut	Mustum.
Lumina. apud Virgiliū	Cumæ. Thebæ.	Defrutum.
Luminis effossi.	Arhenæ.	De fruta uirgilius dixit.
Verbera.	Micenæ. Puteoli.	

Sūt item nomina quorū nrūs in usu non est: ut si qs dicat hūc laterem & ab hac dirione.
Item per cæteros casus noīa multa deficiūt. Noīa aut fixa sūt ut pater mater: aut mobi-
lia: ut bonus bona bonū. Alia nec itorū mobilia: ut marri⁹ martia Caius caia Draco dra-
cæna Leo leæna Gal⁹ gallia Rex regia. Sūt noīa tota græce decliatōis. ut thēisto calypso

pan. Sunt tota conuersa in latinam regulam: ut polux, pollidentes-ulixes. Sunt iter græcā latināq; formā quæ notha appellant: ut achilles agamēnō. Sūt p̄tētea aliq̄ sono masculina intellectu fœminina ut pytus pom⁹. Satis iſtructi de noīe trāſeamus ad p̄nomē.

Pronomen est pars orationis: quæ p̄ ipſo nomine poſita (minus q̄dem pene idem ſignificat p̄ſonamq; interdum recipit. Pronomini accidūt ſeptē qualitates: genus: numerus: figura: ordo: p̄ſona: caſus. Qualitates pronominū ſunt tres. finita: iſinita: minusq; finita. Finita eſt quæ notat certum numerū & geſtum dicit ad certam perſonam ut ego. Inſinita eſt quæ certam non recipit perſonam: ſed cuiſbet poteſt aptari: ut quis quæ quod. Minusq; finita eſt, quæ certis & incertis perſonis aptari poteſt: ut ipſe. Genera pronominibus accidūt quattuor, Maſ. ut hic. Fœmi. ut hæc. Neutrū: ut hoc. Cōmune ut ego & tu. Sūt alia duobus generibus cōmunia: Maſ. & neutro: ut quo quāto. Alia tribus: ut huius eius cuius. Nūteri p̄noīum ſūt duo. aut. n. ſingularia ſūt: ut ego. aut pluralia: ut nos. Sūt quædā numero cōmunia: ut qui quæ nam & qui: & qui: & quæ mulier & quæ mulieres dicimus. Figurae duæ ſūt aut. n. ſimplicia ſunt pronomina: ut qs aut compoſita ut qsquis. Perſonæ accidunt finitis pronominibus p̄tina ut mihi ſecunda ut tibi tertia quoq; in minusq; finitis reperitur ut ipſe. Ordo quoq; pronominibus accidit: aut. n. p̄poſitiua ſūt: ut qs quātus. aut ſubiunctiua. ut iſ tantus. P̄poſitiua qs fecit. Subiunctiua quæ uim reſponſi habentis fecit. Item quantus ille eſt tantus ille eſt. Pronomina quædam ut nomina aut gentem ſignificant: ut cuius noſtras ueſtras. Aut numerum. ut quot tot: aut ordinem ut quotus totus aut qualitatem ut q̄liſtalis: aut quantitatem: ut tantus quantus. Quædā poſſeſſiua finita ad aliqd referunt & ea q̄tuor modis enuntiantur: aut enim utraq; ſignificatiōe ſingularia ſūt ut meus: aut utraq; pluralia: ut noſtri ueſtri: aut intrinſecus ſingularia & extrinſecus pluralia: ut mei tui. Contra extrinſecus ſingularia & intrinſecus pluralia: ut noſter ueſter. Caſus pronominibus ut nominibus accidūt ſex: per quos pronominum genus iſſectitur hoc modo. Declinationes pronominum finita ſue *abſolute* ſunt hæc.

Ego pronomen finitum generis omnis numeri ſingularis figure ſimplicis perſone p̄tine me caſus nominatiui quod declinabitur ſic. Ego: mei: mihi: me: a. me. Sed uocatiuum habere non poteſt niſi exclamatio ſit: ut apud Horatium. O qsqs uolet impiam. Pluraliter nos: noſtrum: nobis: nos: a. nobis. Nec pluralis uocatiuum habet niſi exclamatio ſit: ut cum dicimus. o: nos fœlices. Cæterum nō eſt eorum rephēdēda ſentētia q̄ dixerunt in quibusdam nominibus uocatiuum nō poſſe cadere cum eſt pene in oībus pronominibus non debet eſſe uocatiuum. Sed nos non dum refragamur ratiōi uoca. adicimus. Sed quoniā declinationum cōtextum habere uolumus iſeruimus. Sed nō ſolum uocatiuum non inuenimus: uctum etiā in quibusdam caſus deficere uidemus. Tu pronomen finitum generis cōmunis numeri ſingularis perſonæ ſecundæ caſus nominatiui quod declinabitur ſic. Tu tui tibi te. o. tu. a. te. N. P. uos ueſtrum uobis uos. o. uos. a. uobis. Ille perſonæ tertiæ generis maſculini numeri ſingularis figure ſimplicis quod declinabitur ſic. Ille illius illi illū ab illo. N. P. illi illorum illis: illos ab illis. Genetis fœminini. Illa illius illi illā ab illa. N. P. illæ illarū illis: illa: ab illis. Genetis neutri. Illud illius illi illud ab illo. N. P. Illa illorum illis: illa ab illis. Item finitum iſte ſic declinat. Minusquā finita generis maſculini Ipſe ipſius ipſi ipſum ab ipſo. N. P. Ipſi ipſorum ipſis ipſos ab ipſis. Genetis fœminini. Ipſa ipſius ipſi ipſam ab ipſa. N. P. Ipſe ipſarum ipſis ipſas ab ipſis. Genetis neutri. Ipſum ipſius ipſi ipſum ab ipſo. N. P. Ipſa ipſorū ipſis ipſa ab ipſi.

Quare non iſtud ut illud & iſtud: quia ueteres non ipſe ſed ipſus dicebant: ut altus alta

altū ipsius quod est in comædiis: est & apud Tullium. Sed recentiores ipsius cōmutaue-
 rūt & p eo ipse cōsuetudinē tradiderūt ipm uero tenuit suā extremitatē ut ēt exēplū tullia-
 nū docuit Itē infinita gñis masculinī. Quis cuius cui quē a quo: N. P. Qui quorū qs uel
 qbus: quos qs uel qbus. Quæ generis sceminini cuius cui quā a. q̄ uel. a. q. N. P. Quæ
 q̄rū qs uel qbus: quas qs uel qbus. Generis neutri. Quod cuius cui quod a. quo uel.
 a. q. N. P. Quæ quorū: qs uel qbus: que. a. qs: uel a qbus. Item articulare præpositiuū
 uel demonstratiuū qualitatis finitæ generis masculinī. Hic: huius huic hūc: ab hoc. P.
 hi: horū: his: hos. ab his. Generis sceminini. Hec: huius: huic hāc ab hac. pluraliter
 Hæ harum his has ab his. Generis neutri Hoc huius huic hoc ab hoc pluraliter.
 Hæc horum his hæc ab his. Item pronome articulare subiunctiuū uel relatiuū qlita-
 tis finite Is: eius: ei: eū: ab eo. Pluraliter Ii: eorum: eis: eos: ab eis. Generis sceminini.
 Ea: eius: ei: eā: ab ea. Pluraliter eæ earū eis eas ab eis. Generis neutri. id eius ei id ab
 eo. Pluraliter ea eorū eis ea ab eis. Itē possessiua finita ad aliqd dicta ex una pte sin-
 gularia psonæ priæ generis masculinī ex utraq; pte singularia. Meus mei meo meū. a.
 meo. pluraliter mei incoꝝ meis incoꝝ. a. meis. Sed ueteres miis dicebāt: ut sit uocatiuus
 scđam regulā mi. Oia noia quæ noiatiuo añ. us. no uissimā syllabā habēt. i. uocatiuū ter-
 mināt. Gñis sceminini nūeri ex utraq; pte singularis. Mea mea meæ meā. a. mea
 pluraliter mea meæ meis meas: a meis. Personæ secūdx numeri ex utraq; pte singu-
 laris. Tuus tui tuo tuū. a. tuo. pluralr. tui tuoꝝ tuis tuos a tuis. Generis sceminini
 nūeri ex utraq; pte singularis. Tua tuæ tuæ tuā. a. tua. pluralr. tue tuæꝝ tuis tuas. a. tu-
 is. Generis neutri. Tuū tui tuo tuū. a. tuo. pluraliter tua: tuoꝝ tuis tua. a. tuis. Perso-
 næ tertix gñis masculinī nūeri ex utraq; pte singularis. Suus sui suo suū. a. suo. pluralr
 sui suoꝝ suis suos. a. suis. Gñis sceminini nūeri singularis. Sua suæ suæ suā. a. sua: plura-
 liter suæ suæꝝ suis suas. a. suis. Generis neutri. Suū sui suo suū. a. suo pluraliter sua suoꝝ
 suis sua a suis: Itē possessiua ad aliqd dicta ex altera pre pluralia psonæ priæ generis ma-
 sculinī. Nō nostri nō nō nō. a. nostro. pluraliter ex utraq; parte nostri nostroꝝ nōis
 nostros a: nostris. Generis sceminini nostræ nostrarum nōis nōas. a. nostris. Gene-
 ris neutri ex altera pte singularis. Nostroꝝ nostri nostro nostrorū: a nostro pluraliter ex
 utraq; pte nostra nostroꝝ: nostris: nostra. a. nostris. Personæ secūde nūeri ex altera pte sin-
 gularis generis masculinī Vester: uestri: uestro: uestrū. a. uestro pluraliter uestri uestroꝝ
 uestris: uestros: a. uestris. Generis sceminini nūeri ex altera pte singularis: uestra: uestraꝝ
 uestris: uestras: a. uestris. Pluraliter ex utraq; uestra uestrarū uestris: uestras: a. uestris.
 Generis neutri ex altera pte singularis. Vestrū: uestri: uestro: uestrū. a. uestro. pluraliter
 ex utraq; pte uestra uestrorū: uestris: uestra. a. uestris: Sūt itē pnomia finita psonæ tertie
 generis ois nūeri cōis sine nomiatiuo & uocatiuo: ut sui: libi se: a se. Hoc quoq; pnomē
 omnium generū est cōe Mihī tibi sibi. Mihimet: tibi met: sibi met: memet: temet: semet:
 Ego met: tu met: ille met: Ego metipse: tu metipse: ille metipse. Meapte: tuapte: suapte:
 nostrapte. Mecū: tecū: secū: nobiscū: uobiscum. Masculina qsq; que: cuiusque: cuiq;: quē
 que a quoq;. Pluraliter qq; que: quorūq;: qbusq;: quosq;: a qbusq;. Fceminina queq;: cuius
 q;: cuiq;: quanq;: a quaq;. Pluraliter quæq;: quarunq;: qbusq;: qualq;: a qbusq;. Neutra
 quodq;: cuiusq;: cuiq;: quodq;: a quoq;. Pluraliter quæq;: quorūq;: quibusq;: queq;: a qui-
 busq;. Masculina qsq; quā cuiusquā: cuiquā: quemquā: a quoquā. Pluraliter quiquam
 quorumquam: quibusquam: quosquam: a quibusquam. Fceminina quæquam cuius
 quam. cuiquam quamquam. a. quaquam. Pluraliter quæquam: quarumquam: quibus
 quam. qualq; a qbusq;. Neutra quodquam & cætera. Pluraliter quæqu & cætera. Mascu-
 lina quicumque. similiter. pluraliter quecumque. Fceminina quæcumque & cætera

pluraliter quæcūq; & cætera. Similiter neutra quodcūq; & cætera. pluraliter quæcūq; & cætera Masculina quilibet: cuiuslibet: cuilibet. quemlibet: a quolibet Pluraliter quilibet & cætera. Fœminina quælibet & cætera. pluraliter quælibet et cætera. Neutra quodlibet. cuiuslibet. cuilibet: quodlibet. a quolibet. Pluraliter quælibet: quorūlibet: quibuslibet: quælibet: a quibuslibet. Masculina quiuis: cuius suis cuiuis: quæuis: a quouis. Pluraliter quiuis: quorumuis: quibusuis: quosuis: a quibusuis. Fœminina quæuis: cuiusuis cuiuis: quamuis: a quauis. Pluraliter. quæuis: quarūuis: quibusuis: quasuis: a quibusuis. Neutra quoduis: cuiusuis: cuiuis: quoduis a quouis. Pluraliter quæuis: quorūuis: quibusuis: quæuis: a quibusuis Masculina alius alii alio alium ab alio. pluraliter alii aliorum aliis alias ab aliis. Fœminina alia aliæ aliæ aliam ab alia. pluraliter aliæ aliarum aliis alias ab aliis. Neutra aliud alii alio aliud ab alio: pluraliter alia aliorum aliis alia ab aliis. Masculina alter alterius alteri ab altero. Neuter neutrius neutri neutrum ab neutro. Vter utrius utri utrum ab utro. Vterq; utriusq; utriq; utrūq; ab utroq;. Alteruter alterutrius alterutri alterutrum ab alterutro. Vnus unius uni unum ab uno. pluraliter uni unorum unis unos ab unis. Vnusquisq; unius cuiusq; unicuiq; unūquemque ab unoquoq;. Quidam cuiusdam cuidam quendam a quodam. Aliquis alicuius alicui aliquem ab aliquo. Vllus ullius ulli ullum ab ullo. Nullus similiter: Pluraliter nulli. Fœminina nulla nullius nulli nullā a nulla. pluraliter nullæ nullarum nullis nullas a nullis. Neutra nullum nullius nulli nullū a nullo. pluraliter nulla nullorū nullis nulla a nullis. Masculina totus totius toti totum a toto. pluraliter toti totorum totis totos a totis. Fœminina rota rotius toti totam a tota. pluraliter rotæ rotarū totis totas a totis. Neutra totū totius toti totū a toto. pluraliter toti totorū totis totas a totis. Masculina qualis qualis quali quale a quali. pluraliter quales qualium qualibus quales a qualibus. Fœminina eodē modo declinant. Neutra quale qualis quali quale a quali. pluraliter qualia qualium qualibus quales a qualibus. Hoc pronomen: quod est qualis: cum sequatur talis cōmunia sūt masculino & fœminino. Neutrum tale. pluraliter talia. Masculina idē eiusdem eidē eūdem ab eodem. pluraliter iidem eorūdem iidem eosdem ab iidem. Fœminina eadem eiusdē eidem eandem ab eadem. pluraliter eadem earundem iidem easdem ab iidem. Neutrum idem eiusdem eidem idem ab eodem. pluraliter eadem eorundem eidē eadē ab eidem. Nemo pronomen non habet genetiū. ut dicamus neminis: ut quibusdam videtur sicut & alius pronomē æque genetiū non habet ut dicamus alius. Et si aliquis genetiū alius producte dixerunt quorū auctoritati & nos accedimus: cuius nominariū veteres nō cārū alius sed etiam alis: sicut Salustius ait. Alis alibi stātes omnes tamen aduersis uulneribus ceciderūt. Conuincit uero hæc opinio auctoritate Plau. qui ita dixit in captiuis neminis misereri certum est.

*Nemo caret
genetiuo
genetiuo
genetiuo
alis.*

Verbum est pars orationis precipua sine casu. Et enim uniuersæ orationi uberes prebet ad facultatem uires cuius opere precium est penitus intueri potestatem incertitia uitiosū execramus sermonem. Vis igitur huius temporibus & personis administrat. Verbum autem ab eo dicitur quod uerberato lingua intra palatum aere omnis oratio promatur. Verbo accidunt tempora cum personis sociata: nec omnino hæc secessit a se possunt: quin simul uerbi uis dissoluatur. In aliis enim partibus orationis sunt tempora a personis distracta: ut in participiis. Itē in aliis personæ nequaquam temporibus indigent: ut in pronominibus. Admittit quoque uerbum præter personas & tempora: numerum: figuram: qualitatem: significationem: siue genus: modum siue inclinationem: coniugationem. Personas quidem quibus sermo exercetur. Numerum uero cum quis qui uel sint qui loquantur. Tempus cum quando quid factum aut dictum sit quaeritur.

verbum

Figurā cum quaeritur si simplex sit uerbum: aut compositum. Qualitatem cum cuius sit specie uel qualitatis uerbū exploratur. Significationē cū cuius sit generis et significatiōis uerbum quaeritur: quā singula diligentius exponemus. Persona est rationalis substātia personā in uerbis sūt tres: per quas uniuersus administratur sermo prima est quā loquitur: ut dico. Secūda qua cum sermo habetur: ut dicis. Tertia de qua quis loquitur & relatio indicatur: ut dixit. Numerus praeterea accidit uerbis prorsus uterq; singularis & pluralis. Dualis enim apud graecos dumtaxat ualet a nobis excludit eodē modo quo & innominibus. Nequaquā enī reperiri potest in latino sermone ulla dictio quā dualē exprimat personā. Antiquitatis enim romani memores dualem numerū polteritatis usu receptum: quasi nouellum usurpate noluerūt: Is namq; sicut a primordio sermonis a natura prodiri in obscuro habitus ignorabatur: sic diuinitus incertus inter utrūq; numerū tam singularem quam pluralem latebat. Sero autem superuenientibus seculis scrupulosa curiositatis obseruationibus ceptus quasi inter claris irrepsit. Et hac de causa apud ueteres raro repetitur quoniam erroribus illa queat multiplicatur. Ateo per huiusmodi omnis eminens usus graecorum linguā declaratur. Apud antiquos uero dumtaxat plurimum ualet: maxime apud Home. qui cum sit atticæ linguæ cultor: & patrii sermonis assertor: ut quidam putant: tamen nō erat nescius antiquitatis sicut uersus ille testatur $\alpha\tau\rho\epsilon\iota\delta\acute{\alpha}\delta\epsilon\ \mu\alpha\lambda\iota\varsigma\ \acute{\alpha}\lambda\upsilon\tilde{\omega}\ \kappa\omicron\sigma\ \mu\eta\tau\omicron\rho\epsilon\ \lambda\acute{\alpha}\omicron\nu$. Cum enim duo fuissent ipse uetustatis memor plī salutationem protulit hoc modo. $\alpha\tau\rho\epsilon\iota\delta\alpha\iota\tau\acute{\epsilon}\kappa\alpha\iota\ \alpha\lambda\lambda\omicron\epsilon\iota\ \delta\kappa\eta\mu\delta\acute{\epsilon}\varsigma\ \alpha\chi\alpha\iota\omicron\iota$ Praeterea supfluus atiqs uisus ē: si qdē ex nūeri pluralis imagine dualis declinatio formata nominatur figura uerbi bipartita est. aut enim simplicia sūt uerba ut scribo: aut cōposita: ut inscribo. Cōponūtur autē uerba sicut nomina modis quattuor: aut ex duabus partibus integris: ut cōduco cōuoco: aut ex duabus corruptis: ut efficio: malo idest magis uolo. effringo: aut ex integra & corrupta: ut accumbo: aut ex corrupta & integra: ut ostendo. Tēpus est uicisitudo rerū triformiū mutabilitate comprehensa: Si quidē potest cōprehendi quod nūquā stat uel spaciū atatis uolubile: quod in eisdem mutatiōibus faciēs declinationem quod numero uideretur comprehendī. Haecenus de tēpore duplici: nunc de tēporibus uerborū dicemus. In primis tempus per se nullum directum ē omnino: cum per se in se reuoluat. et sic facimus: aut fecimus: aut facturī sumus: hoc ex re i diuiduo tēpori imponimus partes temporis: nō tēpus diuidentes: sed actum nostrū diuersū significantes Vniuersa enim quā agūē in nos diuidūt per actiones. Diuerso igit agēdi tēpore tēpus ipsū ipartimur quasi ipartimur trisarie tātū quo cūcta gerimus ideoq; tria tēpora esse dicimus: istās pteritū futurū. Instans tēpus cū adhuc agimus. praeteritū pfectū: cū iam fecerimus: futurū cū acturos nos pollicemur. Unū tamē ex his praeteritū pfectū diuiduū est: Ex eo enī scindit praeteritū iperfectū. item praeteritū plusq̄ pfectū. Hoc facto tria tēpora pfecta uidentur esse: quo nimirū quā agimus triplici modo differētā repetimus. Praeteritum iperfectū idest praeteritū non tamē pfectū cū quasi praeterisse tēpus affirmamus alioq̄n cōpimus: nec pfectū: q̄si legebā & scribebā In enī praepositio plerūq; derogatiua nō nūq̄ adiectiua: ut in aliis patebit: q̄ addita plerūq; derogat: nō addita ad finē perductū significat. Pfectū enim tēpus: cū tēpus eo quod egimus finitū est. Itē praeteritū plusq̄: cū tēpus iam pridē exactū demonstramus: quo qd egimus. Hoc unū distat a pterito pfecto: qd superioris tēporis recens uideri pōt actus sequētis lōga iterpositiōe. Ita. n. $\gamma\rho\alpha\kappa\iota\ \upsilon\pi\epsilon\rho\sigma\upsilon\upsilon\ \tau\epsilon\lambda\iota\kappa\omicron\nu$ appellat q̄si $\upsilon\pi\epsilon\rho\sigma\tau\epsilon\lambda\omicron\upsilon\mu\epsilon\upsilon\upsilon$ quod nos praeteritū plusq̄ pfectū dicim. Id uero tps pfectū apud nos: $\rho\alpha\rho\rho\iota\varsigma\ \omega\ \pi\acute{\alpha}\rho\omega\chi\eta\mu\acute{\epsilon}\nu\omega$ ualet. Rōne igit statuerūt actus nrī tpa instās: qd & ptes cū qd maxie agim. Praeteritū iperfectū si qd egim nō pfectū: sed agēi desinim. unū nōnulli choatiuū tps appellauerūt. pfectū cū

actum perficimus & facere desuimus. Plusquam perfectum cum quod egimus inuete-
 rauit. Futurum cum nondum agere instituimus: uerum acturos promittimus. Hac de tem-
 poribus deinceps cetera persequemur: Genera uerborum: quibus significationes: quo
 pacto significant referemus. Vt enim in nominibus sunt genera quibus sexus explorat
 ita querunt in uerbo quo affectus significatur uerum ne actiuum sit an passiuum. Genera
 uerborum siue significationes sunt principales duo actiua & passiuua. ex his enim nasci-
 tur alia: neutra comunis: deponens. ita fiunt numero quinque. Impersonalis a quibusdam
 admittitur. Actiua significatio est: cum alio agente sit qui patitur: id est cum actum no-
 strum alterius patientia significat: ut laudo hoc ita. o. littera terminat ut recipere possit
 etiam passiuam significationem adiecta. r. littera. Itaque cum utraque persona constat in de-
 clinatione uerbi. ut tam efficere quam effici queat proprie dicitur actiuum: itaque passiuum.
 Passiua est cum alio patiente apud alium est administratio. id est cum patientiam nostram
 alterius actus significat: ut laudor: hoc ita & similia terminantur ut recipere possint ac-
 tiuam significationem amissa. r. littera: ut laudo. Neutra est quae specie actiuae enuncia-
 tionis. o. littera clauditur & r. litteram nunquam recipit: & ob id passiuam formam non
 potest exprimere. Vbi enim uis patiendi non est exactiua declinatione locum declinatio-
 nis passiuae non habet. Item si alio patiente sub alia specie penes alium non sit admini-
 stratio similiter neutra dicimus. Alterum itaque uniformiter significat agentem uel patien-
 tem Agentem. ut facio. ambulo: curro. Patientem ut ardeo ueneo: uapulo. Ex hac quoque
 forma sunt & illa uerba in quibus nec agentis significatio plene dinoscitur nec effectus
 ostendit. ut sedeo: sudo: dormido: iaceo: sto: alego: sitio esurio. Nescis enim agat quis an
 patiat: quae quidam supina dixerunt: alii absolutiua appellant nonnulli depositiua noiant.
 Communis est quae tam actiuam quam passiuam significationem in se habet: haec ita.
 r. littera terminantur ut eam non possint amittere quemadmodum & depones. ut oscu-
 lor: & criminor. dicimus enim osculor te: & osculor a te. similiter & cetera. Communia.
 autem dicimus ut in nominibus quae sub una specie genera diuersa admittunt. Item in
 uerbis quae sub passiuua declinatione duntaxat diuersi actus significationem exprimunt
 Depones est quae in. r. litteram desinit: ut passiuua: sed ea adempta latinum non est: unde
 per Antiphrasim: id est contrarium sic appellatur: quia uerbum. r. littera finitum deponere eam
 non potest: ut loquor nascor: sequor. non enim dicimus nascor: & cum sit passiuua species acti-
 uam non habet. Itaque nec passiuua sunt: quia actiua non reddunt: haud communia esse.
 possunt: quia sub uno genere declinationis utramque continent significationem placuit
 itaque aliis ea deponentia dici quod una significatione deposita a comuni separatur: uel quia
 deponit ambiguitatem sermonis. Impersonalis uerborum significatio tam sub actiua
 specie quam passiuua extat dicta impersonalis quod sine personis pronominis intelligi non
 potest quamuis formam auctorum aut passiuorum habere uideat. Nam & si tertiae perso-
 nae formam exprimat: tamen tribus modis uerbis omnibus iungi solet: propriis quoque perso-
 nis non enunciat: sed ut plenus sit sensus extrinsecus necessario addunt pronomia sine quibus ni-
 hil huiusmodi uerba significare possunt: quasi pudet me te. illum. Itur a me: a te: ab illo. Quo-
 niam de generibus: quod erat dicendum: dixi modos quoque subiugam: quos quinque esse omnes
 fere grammatici consentiunt Nam qui sex uoluerunt: alii promissiuum. quidam impersona-
 lem coniungunt: qui septem utrumque prioribus adiciunt qui amplius prioribus percip-
 ta tantum assumunt quod nouem coniunctiuum a subiunctiuo separant: quod decem esse adhortatiuum as-
 cribunt. Verum ex his ut ipsa declinatio uerborum exposcit: impersonalis & principalis a quibusdam
 admittunt de quibus postea referre placuit. Modis itaque uerborum siue declinatio: in quinque deducit
 partes. Aut. n. finitiuus est modo. aut imperatiuus. aut optatiuus aut subiunctiuus.

genera
 uerborum
 principales
 duo

Finitius modus est cum quasi finita & simplici utimur expositione ipsa dictioe per se cum mendantes sensum sine alterius diuerso complexu: ut accuso accusabam. Idemque per omnia tempora, quod in subiunctiuo parum est. Subiunctiuus enim dictus est quonia necesse est alius sermo suggerat: quo superior patefiat. hoc modo cum dicam: cum dixeris: cum dixeris: proculdubio nondum hic finitur sermo. finitur enim hoc modo cum dixeris uenies: cum fecero aspicias & similia: quod in modo finitio non desideratur. Item a qui basdam indicatiuus appellatur quo indicamus: pronuntiatiuus quo pronunciamus. Deinceps imperatiuus modus est, qui enunciat externo officio imperates: & hic modus singulari quidem numero primam non admittit personam: ut lauda: Et enim absurdum est omnino quenquam sibi imperare: cum promptus sit sua sponte facere: Imperio enim indigent externae personae. Plurali uero tres personae necessario adhibentur. Conserit enim se prima persona cum aliis. & dum imperat se quoque in idem ministerium uocat quem quidam hortarium esse putauerunt cum dicimus faciamus legamus & similia. Illud praeterea non nullis absurdum uisum est tertiam personam modo imperatiuo inesse: quoniam nemo absenti imparat quorum nominis firma comprehensio: quoniam ferme uniuersus sermo inseritur inter primam & secundam personam. Secunda uero suo cedit usu maiorem praestaturat. & primae dicendi. & secundae audiendi imparamus ut pareat ipse uelut accuset aut alii nostrum nuncient imperium uelut accuset, unde uel merito hoc pacto & in hac declinatione erit nunciatis persona hoc ramen a ceteris differens quod de aliis nunciatur: cum dicimus faciat: legat tertia persona. Imparamus enim ut nuncietur illi facere uel legere: in hoc modo instanti tempore numero plurali tertia persona dupliciter declinatur accusamus, accusate: accusent: & accusanto. Posterior sermo more ueterum usurpatur, figurat enim hoc modo littera o adiicitur tertiae personae numeri pluralis temporis instantis modi finitui sic accusamus: accusatis: accusant: huic accedit o littera & fit accusanto, idem in omnibus. Futurum uero tempus differt a ceteris futuris: quia, non ut confestim fiat imperamus: sed in futurum fieri ut perpetuum fiat quia facito: legito: i. seper fac: semper lege, iure ergo dicetur quali futuri, quem sermonem non nulli consueuerunt mandatiuini potius quam imperatiuum dicere: quoniam praesenti tempore, imparare solemus ut fiat, in futurum uero magis mandare, ceterae personae proprie non reperiuntur in hoc modo futuri temporis: non nulli futuri temporis presentis abutuntur cum dicitur facito: faciat: facitote: faciatur: id ipsum quod nos secunda persona uulgo tempore futuro usurpamus facito: legito: dicentes: & pro secunda persona admittitur apud ueteres cum dicitur ille haeres esto (ut proximus utar exemplis apud Virgilium). Primus equum falenis insignem uictor habero. Item, Tertius hac galea contentus habito. In hoc modo declinatione passiuo tempus futurum apud ueteres uulgo usitatum est: loquitor, largitor: legimus apud Terentium loquitor paucula: Idem de te largitor puer, id est loquere largire Et Plautus in pseudulo, pietatem ergo amplexator noctu pro phoeniceo. Non nulli ueterum etiam actiuo more tempus futurum imperatiuo modo ex uerbis quaeque passiuas declinationes usurpauerunt: ut Tullius in dialogis de re, p. Sequitur optatiuus modus quem demum usurpamus: cum precibus exposcimus diis, unde ab optando optatiuus dictus est. Sunt qui excludunt ex hoc modo praesens tempus: Necesse est enim omnium consensu in futurum optemus nonnulli uero admittunt, quod nimis uidetur absurdum: quoniam nemo optat quod habet: sed ut habeat. Idemque si qui admittunt in ambiguum dicunt tempus futurum: cui simile faciunt instans dicendo utinam: legam utinam faciam, pro instanti & futuro idem usurpantes, nec respiciunt quantum discrimen sit inter haec tempora quae uniformiter parue declinantur. Debent enim cum:

sint inter se. Longe discrepantia sensum quoque declinatione dissentite. Rectius ergo alii
 fecerunt qui ob ambiguitatem imperfecto etiam instans iunxerunt: ut sit idem instans &
 imperfectum utinam facerem. Exoritur ite alia quaestio quo pacto praeterita tempora.
 inferantur. qui enim potest quisquam in praeteritum optare. Sed haec quaestio non absur-
 da uidetur. Afferitur tamen ratione idonea ut non immerito inserta haec tempora uideantur.
 Per sepe enim optamus. non modo ut habeamus quod cupimus. uerum etiam incusantes
 factum de quibusdam quae quonia non habuerimus in posterum habere non possumus
 quae uelimus quasi utinam scripsissem ut proficerem: utinam uenissem ut audirem. haec
 & his similia. Subiunctiuus siue adiunctiuus ideo dicitur quod non ple exprimit nisi insup
 alius addatur sermo neque superior patefiat. Subiungit enim sibi uel subiungit necessario
 alteri sermone hoc modo cum dixeris audies: cum fecero aspicias. & similia: quod in decli-
 nationem finitiua non consideratur. & nihil differt ab optatio nisi tempore tantum fu-
 turo. Et in hac subiunctiua numero plurali uniformem declinationem perfecti & futuri tempo-
 ris accentus distinguit. Perfectum enim acuto accentu declinatur futurum circumflectitur
 quasi perfecto cum dixerimus. Item futuro cum dixerimus. Infinitiuus qui & perpetuus
 numeris & personis. ideo dicitur infinitiuus ex eo quod parum diffinitas habet personas & nu-
 merum. Idem enim sermo & de tribus personis & duobus numeris usurpatus: ut cum dicimus
 facere ego: tu: ille: uolo & uolumus. Vnde in personatiuum huc nonnulli & insignificatiuum di-
 xerunt. quoniam parum tali sermone diffinita est persona. Perpetuus non immerito appellatur.
 Si quidem perpetuum est quod finem non habet: ut legere: scribere. temporibus. numeris:
 personis accidit. Tempora habet ipsa quae sunt praecipua instans: perfectum: futurum. Hoc modo
 plerumque ueteres historiae scriptores & imperfecta tempora finitiua significant. quale est
 apud Salustium. Hic ubi primum adoleuit non se luxui aut inertie corrumpendum dedit
 sed ut mos generis illius est equitarem: cursu cum aequalibus certare. & cum omnis ante-
 iret. omnibus tamen carus esse. pro eo sane quod est ut mos gentis illius est iaculabatur:
 equitabat. cursu cum aequalibus certabat: & cum omnis ante iret. omnibus tamen carus
 erat. In hoc modo illud fuit obseruandum quod in passiuam declinationem. syllabam ue-
 teres crebre addunt quasi accusariet appellariet. Quale est apud Virgilium (proximis enim
 utar exemplis) Magicas in uitam accingier artes pro eo quod est accingi. Est enim moris
 antiqui in quibusdam sermonem ex habundanti addere. Nihil enim syllaba addita confert
 tali dictioni. Meminisse autem debemus futurum tempus non semper infinitis accidere
 Nam ego & studco egere & eguisse: studere & studuisse faciunt: nec tamen studium ire
 aut egitum ire. dicere possumus: ut lectum ire. Impersonalis quoque uerborum modus
 sine persona pronominis intelligi non potest. Vnde impersonalis dicitur hic ab omni genere
 uerborum iuxta similitudinem coniugationis colligitur. Nam si prima est. uel secunda. uel
 tertia coniugatio sublata secunda personae nouissima littera & addita. tur. syllaba impersona-
 lem facit. ut pura amo amas: amat. teneo tenes: tenet: curto curris: curritur. Praeteritum
 autem imperfectum eius in batur. exire. debet. ut tenebat. Perfectum. in est uel fuit. ut te-
 tentum est uel fuit. Plusquamperfectum. in erat uel fuerat: ut tentum erat uel fuerat. Futu-
 rum a prima uel secunda coniugatione in. bitur sicut est ambitur. tenebitur. A tertia in. etur.
 ut est legetur. Haec ratione modus impersonalis colligitur. At uero si. r. littera faciunt termi-
 nata: ut sunt passiuam. communia: & deponentia uniformiter curunt. Caetera uerba ipso-
 nalia quae a seoniuntur inter genera uerborum potius ordinare quidam probauerunt: quibus
 eloquentiae & doctrine tributa est auctoritas. Haec enim integram declinationem desiderant habe-
 re. & per omnia tempora atque modos sicut caetera uerba declinantur. ut pudet. poenitet. &
 similia. de quibus in suo loco plenus exponemus. Participialis modus uerborum dicitur est

q̄ eius uerba sunt participis oia similia: nec tñ participia sūt: ut legendi: legendo: legen/
dum: lectum lectu. Dicimus. n. legendi officiū mihi ē: legendo didici: legendū ē: lectu p
ficit: & lectū est: quibus participia similia sunt: ut huius legendi: & huic legendo: hūc le/
gendū: & hūc lectum. Hæc eadē sūt quæ p̄bus supina appellat merito: quoniā nec certū
habēt numerū: nec personam: nec significatum: quo solo ab impersonalibus differunt:
Nam impersonalia agētis tantū habēt significatū: ut puta legitur: scribitur: hoc est oēs
legunt: omnes scribunt. Nā legitur pro omnes legunt: nō leguntur nō dixit. Participa
lia autē & agentis & patientis habent significatum. Nā cum dicat Virgilius Frigidus ī
pratis cantado rūpitur anguis: patientē nō facientē ostendit. Significat enī dum incāta/
tur. Ex uritq; uidēdo formina: nō dum uidet: sed dum ab aliis ipsa cōspicitur. Itē fando
aliquid si forte tuas p̄uenit ad aures: pro dū dicatur passiuā significatiōe. Aliter enī
dictū est. Quis talia fando: tēperet a lacrimis actiuā significatiōe. Itē miserabile ui/
su: quod significat miserabile dum uidet: Et finē dedit ore loquēdi: quod significat finē
dedit ore dū loquit. Et dictu mirabile monstrū: quod est mirabile dū dicit. Et huiusmōi
declinatio tam ex actiuā q̄ passiuā significatiōe nascitur. Qualitates uerborū sūt hæ
absoluta siue p̄fecta: inchoatiua: iteratiua: siue frequētiua: meditatiua: transgressiua: defe
ctiua ambigua: supina. Absoluta uerborū qualitas est quæ semel uel absolute aliqd face
re nos indicat: ut caleo: curro: ferueo: horreo. Inchoatiua uerborū species est quæ rē incho
atā futurā tamē significat: & uim incipiēdi dumtaxat ī effectu habet. Hæc. sco. syllaba
terminat & figurat ab illis quæ. o. littera terminat: ut horreo: ī horrore sum: horresco:
horrere incipio: uel ab illis quæ. r. littera clauduntur: ut misereor: miseresco: quale est mise
resimus ultro. Itē labascit: ut. Terētius labascit uictus uno uerbo. & ex eo qđ ē labor &
ardescere ardere dicūt & tenerascere: ut Lucretius ī secūdo: scilicet ī tenero tenerascer cor
pore mentē. Item amo ueteres inchoatiuo modo dixerūt amasco. Vnde & amascos ama
tores dicebant: ut Plautus in truculentio iucūdulos amascos cætera. Hio hias ex quo ite
ratiū figuratur hiato: hiatas. Inchoatiū uero figurat hisco hiscis cū dicimus. Sed quā
q̄ ita se habeant tamen plus esse uidet ī eo quod ē hiscere q̄ hiare. Hiat. n. q̄ ore patet uel
tacitus tamē quod ī rebus fictis aīaduerti potest. hiscere uero incipete loqui. Illud prære
rea nō nullis libuit aīaduertere q̄ actiuis actiuā nō nulla figurata inchoatiua reperiūt eti
am passiuā quale est gelo gelas: cuius inchoatiū facit gelasco quod est incipio gelatē. Itē
cū est lento lentas. Vnde Virgilius. Lentādus remus ī unda. Ex hoc inchoatiū lentesco
facit ut idem Virgilius Et picis ī morē ad digitos lentescit habēdo. Eiusmodi figuratiō
parū admittit ex se p̄fectū: nec cōuenit admittere ut aut possit: aut debeat cum cæteris tē/
poribus p̄ totā declinationē uim incipiēdi significare. Absurdū est ergo ea quæ sūt in/
choatiua p̄fecto tempore definire: & mox futurū declinādo inchoatiua esse demonstrare
Nec enim potest cū tota uerbi species inchoatiua dicat alia parte finitiua uideri ut p̄fectū
admittat. Nec enim palesiui: horresciui dicimus per aliam tamen transfigurationē hæc
uerba quidā declinate cōsueuerūt. ut palesco: palefactus sū: liquefco liquefactus: sū: quā/
uis qđā p̄fectū inchoatiū uenerūt modo primitiui ut horresco horruui: ex eo qđ est horreo
Nec tamen omnia inchoatiua habēt primā positionē. Albesco enī nō habet albēo licet fi/
guranter Virgilius: Campiq; īgentes ossibus albēt. Itē. putresco. grādesco: siluesco: uile
fco: brutefco. inuenefco nō habet inuenio. Nam senefco & scneō apud antiquos dicebat
Vnde & Catullus nūc recondita renet. Deducūtur itē inchoatiua a neutris uerbis & ap
pellationibus. ex uerbis: ut caleo calefco: deliteo delitefco: frondeo frōdesco: floreo flore
fco. Et sūt hæc quæ a p̄fecta forma ueniunt. Sūt item quæ originem sui nō habent: ut
consuesco: cūquiesco. Sūt quoq; alia inchoatiuis similia quæ inchoatiua non essentem/

de formis
seu uerborū
qualitatibus

porum cōsideratione pernoscimur. ut cōpescō compescui. Ex appellationibus quoq; sic ex
 agro ē agrescit: ex igne ignescit: ex flāmā flāmescit: ex dumis dumescit: ex herba herbe/
 scit. Sed hęc quę de appellatiuis deriuāt pfecta nō habēt omnino. Errāt pleriq; q; digno
 scere quærūt iteratiua ab inchoatiuis. Quędam. n. sunt quę utrāq; speciem admittunt:
 hiatare ietratiuū: ichoatiuū hīscere. principale eorū est hīo. Item lapsor iteratiuū: inchoa/
 tiuū labasco: principale eorū labor. Error igitur hoc modo corrigis cuiuscūq; fuerint ordi/
 nis uerba in figuram inchoatiuā collata erunt cōiugationis dumtaxat tertię. Iteratiua
 uero cum admittunt speciem erunt ordinis tantū modo primi. Hactenus de inchoatiuis.
 deinceps de iteratiuis. Iteratiua siue frequētiua est uerborum qualitas quę assiduam ī
 agēdo uim habet: unde & appellationē subit: quoniā frequenter agendi iterat affectū.
 uelut merlo merlas id est sępius mergo. Item exerceo & exercoor pfectū exercui & exer/
 citus sum dicimus. hoc iterat hoc pacto exerciro & exercitauī. i. assidue exercoo. Itē exer/
 cioor exercitarus sum. i. assidue exercoor. Irē habeo & habito dicimus ut apud Neuiū in/
 demētibus aīa pausillulū ī me habitat. Itē adeo adis hoc iteramus adito aditas dicitā/
 tes Itē in eo inis: & inito dicimus. ut Pacuuus ī āriopa loca horrida initas. Silī halare &
 halitare. Ennius illustris sublime iter q̄drupedātes flāmā halitātes. hietare & hiatare ue/
 teres dixerūt. Plautus si q̄ sorte cōtio ē ubi cū hietare nōdū ī mentē uenit. CN. Atticus:
 xx. Iliados. ille hiatās herbā moribūdo ore. Itē Caelius. sequere me tu q̄ mihi oscitās hie/
 tālq; festas. Liberiū ēt in tauro passiuo modo enūtiat hietāt fores p̄ eo quod ē hietāt
 .i. patēt. Sūt quędā iteratorū iteratiua & sępe in tres gradus deducūt uerba quale est uī
 deo uiso & qd̄ est plus uisito. Itē curro deinde curso: & qd̄ est plus cursito. & hęc uerba
 cuiuscūq; sint coniugationis cū iteratiua fuerint primę erunt cōiugationis excepto uiso
 plena tamen iteratione in ordinem primū conferre: ut uisito uisitas. Item in duos tantū
 sępe gradus deducunt declinationē: ut uolo: uoliro. Sunt enīam frequētiua de nomi/
 ne uenientia. ut patrislar: gręcislar. Sunt item diminutiua a forma pfecta: ut sorbillo.
 sunt sine origine pfecta formę: ut pitisso: uacillo. Hęc autem iterant quę decorem &
 sermonis figuram subire possunt. Meditatiua est uerborū forma qua non actus: sed ap/
 paratus ostendit: ut parturio: lecturio: amaturio: elurio. Transgressiua uerba sunt quę
 formam suam id est primū regulę declinationē seruare non possunt. Tempore enim prę/
 terito pfecto specie tam absoluta q̄ exacta transeunt in formam passiuorū & deponen/
 tium: quę quidam ideo mixta appellauerunt. sic ab eo quod est audeo: ausus sū: es: est.
 Item in exacta specie ausus eram: eras: erat. item gaudeo: & similia. Defectiua uerborū
 species est cum in declinatione uerba deficiunt: nec habent aut omnia tempora: aut om/
 nes numeros: aut omnes personas: aut modos. Hęc in .l. uocale in excūt ut odi cępi: me/
 mini: quę omnia pręsens tempus non habent nec futurum. Dicimus enim odi od eram.
 Item cedo quod non habet nisi secundam personā pręsentis tēporis: & est īpatiui modi.
 Ambigua uerba dicuntur quę .o. littera terminata & actiue possunt esse & neutralia pro/
 significatione dicentis: ut ludo. si enī significat ludo exerceo. ludo erit neutrale: ut apud
 Virgilium. Ludere quę uellem calamo permisit agresti. Si autē significat deludo deri/
 deo enī actiuū: ut ludo illum: & ludor ab illis: ut apud Terentium: non ludis tu me?
 Omnia uerba indicatiuo modo litteris quinq; finiunt. .o. r. t. m. i. O: ut ludo. r. ut ludor
 .t. ut pudet. m. ut sum: & quę ex eo cōponunt: ut possū: adsum. i. ut noui. Cōiugatiōes
 uerborum sunt tres. Prima est indicatiuo modo tempore presentis: numeri singularis: fi/
 gure simplicis: personę primę uerbo actiuo & neutrali: aut. o. littera nulla alia pręcedē
 te uocali terminat. ut amo: aut. e. & .o. ut eo: neo: aut. i. & .o. ut audio: aut. u. & .o. ut ad/
 iuuo. Eadem indicatiuo modo: tempore presentis: secunda persona: numero singulari a.

producta & s. litteris terminant: Passiui quoque coniugatio prima est quæ pronuntiatio modo tempore præteriti: numero singulari: secunda persona. a. littera habet primam nouissimam syllabam: ut laudatis: Secunda est quæ eodem modo & tempore: & numero: secunda persona uerbo actiuo & neutrali. e. producta ante nouissimam s. terminatur ut doceo: doces. Huius autem coniugationis semper secunda persona una deterior est syllaba: ut doceo doces: sedeo sedes. Hæc enim ut superior futuro tempore pronuntiatio modo numero singulari persona prima. bo. syllaba finitur: ut laudabo: docebo. Secunda quoque coniugatio passiui uerbi eodem modo tempore numero & persona litteram productam iuxta nouissimam syllabam habet ut moneor monetis In utraque coniugatione pronuntiatio modo futuro tempore prima persona per. bor. syllabam finitur ut monebor: laudabor. Tertia est quæ eodem modo & tempore: & persona: & numero. l. ante nouissimam. s. litteram terminatur. interdum correpta: interdum producta. correpta ut dico dicis: producta: ut audio audis. hæc. i. suum productum ubi: que custodit. correpta autem an producta sit facile perspicimus in indicatio modo tempore præteriti in numero plurali: prius uel secunda persona: ubi sine summa deformitate aduersus naturam uerba corripit uel produci non possunt ut legimus legiris: audimus auditis: & utraque tam producta quam correpta futuro tempore pronuntiatio modo. numero singulari: persona prima p. am. syllabam finit: ut audiã: dicã. In his tamē dūtaxat quæ cum producta sint secunde coniugationis formulam in prius persona seruant: habentque ante. o. e. penultima in correptam litteram: ut eo is: ibo: queo quis: quibo. Tertia coniugatio passiui uerbi ita duplex est ut pronuntiatio modo tempore præteriti: numero singulari persona secunda. dæ. aut. l. productam litteram iuxta nouissimam syllabam: habeat: ut nutrior nutriris: aut. e. correptam. ut rapior raperis: legor legeris Futura autem tempora pronuntiatio modo prima persona p. ar. syllabam finitur: ut rapiar: nutriar: legar. Verba neutralia ad coniugationem specie uerbum actiuum sequuntur. Deponētia & cōmunia passiuis choarēt. Quædam extra has. non nulla enim neutralia actiuum sequuntur. Ex his ipsis uerba anomala uarie declinari necesse est: quæ deinceps ostendent. Primæ coniugationis uerba promissiuo modo adiecta ad imperatiuum modum. bo. syllaba terminatur: ut amabo: catabo. Primæ coniugationis uerba infinitiuo modo siue perpetuo ad imperatiuum modum adiecta. te. syllaba terminant: ut ama: amar e: cãta cãtare. In indicatio modo tempore imperfecto specie inchoatiua adiecta ad imperatiuum modum. bã. syllaba terminatur: ut ama: amabã. In indicatio modo tempore perfecto specie absoluta adiecta ad imperatiuum modum. ui. syllaba terminant. Sed consuetudo sæpe breuitatem appetens a. litteram subtrahit: & i. ab. u. disiungit: ut tono: tonui: irono itonui. In indicatio modo tempore præterito plusquamperfecto specie exacta adiectis ad imperatiuum modum. uerã. syllabis terminant: ut amaueram. Secundæ coniugationis uerba indicatio modo tempore præteriti. prima persona. e. littera ante. o. terminata: ut sedeo: maneo: excepto uno uerbo & iis quæ ex eo copolita sunt: quæ secundum tertium ordinem declinant eo: ueneo. Item imperatiuo modo tempore præteriti: secunda persona: & littera producta terminant: ut sedeo sede: moneo mone. Item promissiuo modo adiecta ad imperatiuum modum. bo. syllaba terminant: ut sedeo sedcbo. In infinitiuo adiecta ad imperatiuum. re. syllaba manente productione terminant: ut mane manere: sede sedere. Item indicatio modo tempore præterito perfecto specie absoluta exacta interdum retinet formam generis sui: ut uideo uidi. moneo monui. Interdum regulæ formam non seruant: sed potius consuetudini uel euphonia quam rationi succumbunt. Resoluuntur enim in formam passiuorum & deponentium sic: fit enim ab eo quod est audeo ausus sum es est. In exacta specie ausus erã eras erat. In indicatio modo tempore præterito imperfecto specie inchoatiua adiecta ad imperatiuum modum. bam. syllaba terminantur: ut sede sedebam. Sunt quædam uerba in quibus tantum imperatiuo modo declinamus in secunda dūtaxat persona singulariter & pluraliter. In infinitiuo modo præsen-

ris tēporis sūt hęc duo. Impatiuo mō auē salue & pluraliter auete saluete. Item ifinitiuo mō præsētis tps auere: ut uolo & uos & illos similiter saluere: hēt hoc uerbū & aduerbiū cū dicimus salue. Tertiæ cōiugatiōis uerba correpto idicatiuo mō tēpore præsēti primā psona. o. littera nulla alia precedēte uocali: termināt: quā nō nulli postremā uocalē corripere oportere cēsēt ueluti dico: lego: & his similia. sed cur ita facere oporteat: aut quare nō. & i cæteris ordinibus idē si obseruādū: i animū iducere nequeo: aur. o. ut rapio: facio aur. uo. ur iduo irruo. Itē idicatiuo mō tēpore præsenti. prima psona: aur o littera nulla alia precedēte uocali: aur. io: eodē iperatiuo mō tēpore præsenti: psona. e. littera precedēte cōsonāti termināt: ur lego lege: pero pere: rapio rape. facio face. Sed admonēdū fuit cōsuetudinē in his tribus uerbis nō seruari regulā: q̄ sūt duco: dico: facio. sic enim dicitur dic: duc: fac. q̄ uero. uo. termināt in iperatiuo mō suā formā retinebunt: ut iduo indue: irruo irrue. Item pmissiuo mō. am. syllaba terminant precedēte aut cōsonante primæ positionis: aut uocali: ur lego legam. peto petam: rapio rapiā: facio faciā: induo induam. Item ifinitiuo mō adiecta ad imparatiuū. re. syllaba termināt. ut lege legere: pete petere rape rapere. Item idicatiuo mō tēpore præterito specie absoluta & exacta forme regulā nō seruant: sed potius cōsuetudine declināt. Fit enim ab eo quod est lego legi legerā: re/ go rexi rexerā: pungo pupugi pupugerā: expūgo expūxi expunxerā: induo indui indu/ eram. Item indicatiuo mō tempore præterito iperfecto: specie inchoatiua adiecta ad iperatiuū. bam. syllaba terminant. precedēte cōsonante primæ positionis. aur uocali: ut lege legebā: rape rapiebam. indue iduebam. Omnia aut iperatiua tertiæ cōiugatiōis correpte secūda persona temporis instantis per. c. litterā terminant. corripit hęc tria dū/ taxat facio fac: dico dic: duco duc: & q̄ ab his sūt: Dico addico addic: prædico prædic: in dico idic. Duco abduco abduc. pduco pduc. seduco seduc. Sed facio qđ subnotauimus si præpositionē acceperit ad regulā uenit: ut ificio infice: efficio effice: cōficio cōfice. Sed apud ueteres salua est regula: qui dixerūt face: dice duce. non minus apud Virgiliū antiq̄tatis amārē. Tu uoluse amari uolscorū edice manipulis. Ratione & cōpeterer analogia & cōsuetudine eruditorū. Quoniā imperatiua i omni uerbo omniq; ordine ex secūda per/ sona finitiua deriuātur amissa. s. semiuocali littera. ueluri nuntio nuntias nūtia: moneo moneo mone: munio munis muni. unde & eūdē accentū seruare debēt q̄ est in secūda p/ sona ut producant. In secūdo uero ordinē. I. correptū in. e. correptā uertit: & fiūr ipati/ ua lego legis lege: ita ergo & dico dicis dice: facio facis face deber declinari: ut duco ducis duce. & ita positū apud ueteres tēpit. Præterea i omni ordine. re. syllaba adiecta impati/ uis fiūr ifinitiuua: ut dictū est: quasi ama amare: mone monere: muni munire. Itē i tertio ordine correpte scribe scribere. Ita quoq; nisi dice: duce: face: declinet ducere. dicere: face re ifinitiuū esse non poterit. Præterea id obseruādum fuit qđ fere in tertio ordine ple/ runq; ueteres in tertia persona finitiua tēporis perfecti: numeri pluralis. e. mediā uocalē corripunt quasi legerunt: emerūt. & similia: ut apud terentiū i plogo eunuchi postquā ædiles emerunt. Tertiæ coniugationis uerbam pductæ idicatiuo modo tēpore præsenti prima persona aut. e. & .o. litteris terminant: ut adeo adis: pdeo pdis. aut. i. & .o. ut au/ dio audis: nutrio nutris. Itē tertiæ cōiugationis uerba pducte iperatiuo mō tēpore præsenti secūda persona. I. producta terminant: ut adeo adi: nutrio nutri. Itē idicatiuo mō tempore præsenti prima persona cū: e. habuerit ante. o. eadē pmissiuo mō ad iperatiuū adiecta bo. syllaba termināt: ut adeo: adi: adibo. prodeo prodi prodibo. Quæ uero. io. eadem promissiuo mō. am syllaba terminant: ut audio: audi audiam. nutrio nutri nutri/ am. Itē ifinitiuo mō adiecta ad iperatiuū. re. syllabā terminant: ut adeo adire. pdi pro/ dire: nutri nutrire. Itē idicatiuo mō tēpore præsenti pfecto specie absoluta adiecta ad

imperatiuum .ui. syllaba terminant: ut adi adiu: prodi prodiui: nutri nutriui.
 Sed tamen consuetudo breuitatem appetens. u. litteram subtrahit & .i. ultimam geminat:
 ut adii: prodi: nutri. Item quæ indicatiuo modo tēpore præsentis prima persona. eo. lit/
 teris terminantur. eadem indicatiuo modo tempore præterito specie inchoatiua adiecta
 ad imperatiuum. bam. syllabam terminantur: ut adeo adibam: prodeo prodibā. Quæ
 uero eadem. e. propeultima syllaba producta dicuntur: ut audio audiebam: nutrio nutrie
 bam. Sed ueteres hæc sine. e. littera pronuntiabant nutribam dicentes. ut apud Virgili/
 um: nutribat tyriusq; pater pronutriebat. Item indicatiuo modo tēpore præterito plus/
 quamperfecto specie exacta adiectis ad imperatiuum. uerā syllabis terminantur ut adi adī
 ueram: nutri nutriueram. Sed tamen in omnibus consuetudo euphoniā captans:
 u. litteram subtrahit & .i. corripit: ut audieram: nutrierā. Omnium uerborum quæ. o.
 littera terminantur coniugatio etiam ab optatiuo modo & coniunctiuo tempore præse/
 ti dumtaxat colligit. Nam si prima est cōiugatio optatiuum & subiunctiuum i. em. syl/
 labam terminatū similiter debet habere: sicut est utinam amem: uel cum amem. Quod
 si secunda cōiugatio fuerit optatiuo similiter & subiunctiuo. am. terminatur: ut teneam:
 uel cum teneam. Tertia uero eodē modo & tempore in. re. terminari debet: ut est utinā
 uel cum legerem Nam in noni uerbo actiuo & neutrali optatiuo & coniunctiuo modo
 tempus præteritum perfectum in rim. exire debet. plusquamperfectum in. sem. hæc simi/
 liter ut in prima coniugatione utinam amauerim: & utinam amauissem. Item in secūda
 utinam monuerim utinam monuissem: uel cum monuerim monuissem. Pari modo &
 tertia utinam legerim utinam legissem: & cū legerim: & cū legissem. Ab his uerbis & .o.
 littera terminatis infinitiuum tēpore præsentis exire debet i. re. Perfectū eius in se: Futurū
 in ire: ut e. t. legere: legisse: lectū ire. Verba quæ. or. syllaba terminantur indicatiui mo/
 di præteritum imperfectum in. bar. debent mittere perfectum in. sum plusquāperfectū
 in. eram: ut legebar: lectus sum: lectus eram. Ab optatiuo uero & coniunctiuo præteritū
 perfectum in. rer. debent mittere perfectum in. sim. plusquāperfectum in. sem ut lege/
 rer: lectus sim: lectus essem. Ab his infinitis modis tempore præsentis. i. debet littera ter/
 minari. Præteritum esse. Futurum in iri. ut legi lectum esse. lectum iri. Amo uerbum ab
 solutum finitum actiuum: figuræ simplicis: numeri singularis: modi indicatiui: tempo/
 ris præsentis: personæ primæ: coniugationis primæ: quod declinabit sic.
 Modo indicatiuo tempore præsentis. Amo amas amar. Et pluraliter amamus amatis.
 amant. Eodem modo tempore præterito imperfecto specie inchoatiua: amabā amabas
 amabat: & pluraliter amabamus amabatis amabant. Eodem modo præterito perfecto
 specie absoluta: amaui amauiisti uel amasti: amaui. Pluraliter amauiimus amauiistis uel
 amastis. amaauerūt uel amauiere. Eodem modo tempore præterito plusquamperfecto
 specie recordatiua amauebam uel amabam: amauebas uel amabas: amauebat uel amarat:
 Pluraliter amauebamus uel amabamus: amauebatis uel amaratis: amauebāt uel amarāt.
 Futuro tempore eodem modo amabo: amabis: amabit. Pluraliter amabimus. amabitis
 amabunt. Modo imperatiuo tempore presentis ad secundā & tertiam personam ama.
 amet. Pluraliter amemus: amate: ament. Quidam putant amemus imperatiuum esse
 pluralem & primam personam: quod nos hortatiuū appellamus. Eodem modo tēpore
 futuro: amato tu: amato ille. Pluraliter amemus: amatote: amanto uel amantote.
 Modo optatiuo tēpore presentis: & præterito imperfecto specie inchoatiua utinam ama
 rem: amares: amaret. Pluraliter utinā amaremus. amaretis. amarent. Eodem modo tē/
 pore præterito perfecto specie absoluta utinam amaui: amaui: amaui. Plurali
 ter utinā amauiimus. amauiistis: amaui. Eodem modo præterito plusquam/

perfecto specie recordatiua utiã amauissē: amauisses: amauisset. Pluraliter utinã amauissemus: amauissetis: amauissent.

Eodem modo tempore futuro: utinam amem: ames: amet. Pluraliter utinam amemus: ametis: ament.

Modo coniunctiuo tempore presenti cum amē: ames: amet. Pluraliter cum amemus. ametis. ament.

Eodē modo tēpote præterito imperfecto cū amarē. amates. amaret Pluraliter cū amaremus: amatetis: amarent Præterito perfecto specie absoluta cū amauerim: amaueris amauerit. Pluraliter cum amauerimus: amaueritis: amauerint. Eodē modo tēpote præterito plusquãperfecto specie recordatiua. cū amauissē: amauisses amauisset. Pluraliter cū amauissemus: amauissetis amauissent.

Eodē modo tēpore futuro cū amaueto: amaueris. amauerit Pluraliter cū amauetimus: amaueritis amauerint. Modo perfecto qui est infinitiuus numeris & personis tēpote præteriti amate. Præterito amasse uel amauisse. Futuro amatū ire uel amaturū esse. Modo ipersonali tēpote præteriti amatur. Imperfecto amabatur. Perfecto amatū est uel fuit. Plusquãperfecto amatū erat uel fuerat. Futuro amabitur. Modo participiali amandi: amando: amandū: amatū amatu. Hæc gerūdia sunt apud quosdā quæ probus supina appellat Participia trahūtur ab hoc uerbo actiuo duo præteritis tēporis & futuri. Præteritis ut hic: & hæc: & hoc amās Futuri hic amaturus: hæc amatura: hoc amaturū.

Notandū in hac tamen coniugatione q̄ tertia eius persona finitiua tēporis perfecti: numeri pluralis persæpe colligit unā syllabam breuitatis causa: & hoc fere in alio non admittitur ordine quasi amarunt appellatunt. Amplius solet fere in hoc ordine tēpore perfecto coniunctiuo: tã singulari quã plurali demi syllaba cū dicunt ueteres cū amarim. amaris. amatit: Pluraliter cū amarimus & cætera pro eo scilicet quod est cum amauetim. In hac coniugatione secundā personā per. as. obseruabis: ut amo: amas. In futuro primā personā in. bo. ut amabo. Imperatiuo modo ultimā habet detractā. s. ama: cui impones, re. in finitiuo ut amare. Amor uerbū finitiuū absolutū: figure simplicis: numeri singularis: modi indicatiui. tēporis præteritis. personæ primæ: modo indicatiuo tēpore præteriti. Amor. amatis. amatur. Pluraliter amamur. amamini: amantur: Eodem modo præterito imperfecto specie inchoatiua amabat amabaris amabatut. Pluraliter amabamut. amabamini: amabantut. Eodē mō tpe præterito perfecto amatus sum. es. est. Pluraliter amati sumus: estis: sunt: Vltiore modo amatus fui fuisi fuit. Pluraliter amati fuimus: fuistis: fuerunt uel fuere. Eodē modo præterito plusquãperfecto amatus eram: eras: erat. Pluraliter amati eramus: eratis: erant. Vltiore modo amatus fuerā: fueras fuerat. Pluraliter amati fueramus: amati fueraris: amati fuerant. Eodē modo tēpore futuro. Amabor: amabetis uel amabere amabitur. Pluraliter amabimur. amabimini. amabuntur. Modo imperatiuo tēpore præteriti ad secundā & tertiā personā amare ametur. Pluraliter amemur: amamini: amentur. Futuro amator tu amator ille. Pluraliter amemur: amaminor amantor. Modo optatiuo tēpore præteriti & præterito imperfecto utinam amater: amateris: uel amarere: amarctur. Pluraliter utinã amaremur amaermini amarentur. Eodem modo tēpore præterito perfecto utinam amatus sim: sis. sit. Pluraliter utinam amati simus. sitis. sint: Vltiore modo utinam amatus fuerim: fueris fuerit. Pluraliter utinam amati fuerimus: fueritis: fuerit. Eodem modo tēpore præterito plusquamperfecto: utinam amatus essem: esses: esset. Pluraliter utinam amati essemus: essetis: essent. Vltiore modo: utinã amatus fuissē. Pluraliter utinam amati fuissēmus & cætera. Eodem modo tempore futuro: utinam amer: ametis uel amere: ametur. Pluraliter utinam amemur: amemini: amentur.

Modo cōiunctiuo tēpore præsēti cū amer:amēris uel amere:amēf. Pluralī cū amēmur amemini amēnt. Eodem mō tēpore prætērito ip̄fecto specie ichoatiua cū amater & cætera. Eodē mō tēpore prætērito p̄fecto specie absoluta cū amatus sim. Vltiore mō cū amatus fuerim. Eodē mō tēpore prætērito plusquāp̄fecto specie recordatiua: cū amatus eſſē. Vltiore mō cū amatus fuiſſem & cætera. Eodē mō tēpore futuro cū amatus ero. Vltiore mō cū amato fuero. Mō perperuo q̄ ē ifinitiuus numeris p̄ſonis tēpore præsēti amari. Prætērito amatū eſſe uel fuiſſe. futuro amatū iri: uel amādū eſſe. Modo ip̄ſonali amat. Prætērito ip̄fecto amabat. Prætērito p̄fecto amatū ē uel fuit. Prætērito plusquāp̄fecto amatū erat uel fuerat. Futuro amabit. Modo participiali amādi amādo amandū amatū amatu. Sed apud quosdā hæc gerūdia ſūt q̄ Probus ſupina appellat. Participia trahunt ab hoc uerbo paſſiuo duo prætēriti tēporis & futuri. Prætēriti hic amatus. Futuri hic amandus. Actiuū uerbi regulā neutrale uerbū ſeq̄: paſſiuū cōe & deponens Doceo uerbū abſolutū indicatiuo mō dictū ſignificationis actiuæ: cōiugatiōis ſecundæ numeri ſingularis: figure ſimplicis: tēporis iſtantis: p̄ſone primæ: q̄ declinabit ſic: Doceo docebam: docui: docuerā: docebo. Impatiuo mō tēpore præsēti ad ſecūdā & tertīā p̄ſonā doce doceat. Pluralī doceamus doceat. Futuro doceto tu. docero ille. Pluralī doceamus docetote docēto. Optatiuo mō tēpore præsēti & prætērito ip̄fecto p̄ſona prima utinā docerē: docuerim: docuiſſē: doccam. Cōiunctiuo mō tēpore præsēti cū doceā: docerē: docuerim: docuiſſē: docuero. Infinitiuo mō numeris & p̄ſonis tēpore præsēti docere docuiſſe: doctū ire. Participia trahūt ab hoc uerbo actiuo duo præsētis tēporis & futuri: præsētis docēs. Futuri docturus. In hac cōiugatiōe obſeruabimus participia: cū cæterarū cōiugatiōnū fere pares uerbis habēt ſyllabas: hæc minus una ſyllaba declinant: uelut moneo monēs: ſedeo ſedēs & ſimilia in hac cōiugatiōe nō eſt reperire ullū uerbū in pōſtrema parte geminati: ſed a prima tātū: quale eſt mordeo momordi. quare errāt q̄ dicūt p̄radeo p̄radidi. Doceor uerbū abſolutū indicatiuo mō dictū ſignificationis paſſiuæ cōiugatiōis ſecundæ: numeri ſingularis: figure ſimplicis: tēporis iſtantis p̄ſonæ primæ: q̄ declinabit ſic. Doceor. docebar. doctus ſū. doctus fui. doctus crā. doctus fueram. docebor. Imperatiuo mō ad ſecūdā & tertīā p̄ſonā docere doceat. pluraliter doceamur docemini doceāt. Futuro docetor tu: docetor ille. pluralī doceamur docemini docetor. Optatiuo mō tēpore præsēti prætērito ip̄fecto utinā doceret & cætera. Eodē mō tēpore prætērito p̄fecto & plusquāp̄fecto utinā doctus eſſē & ultere doctus fuiſſē. Eodē mō tēpore futuro utinā doccar. Cōiunctiuo mō tpe præsēti cū doccar: doceret: doctus. ſim: uel fueri doctus eſſē uel fuiſſē. Futuro cū doctus ero. Et ultere cū doctus fuero. Infinitiuo mō numeris & p̄ſonis tpe præsēti doceri. Prætēritū doctū eē. Futuro doctū iri. Gerūdia uel participialia docendū: docēdo: docēdū: doctū doctū. Participia trahūt ab hoc uerbo paſſiuo duo prætēriti tēporis & futuri. Prætēriti doctus futuri docēdus. Auditor uerbū abſolutū indicatiuo mō dictū ſignificationis paſſiuæ: cōiugatiōis tertīæ: numeri ſingularis tēporis iſtantis: q̄ declinabit ſic. Audio & paſſiue audior. audiebā: paſſiue audiebar. audii & audiui. paſſiue auditus ſū: auditus fui audierā & audiuerā paſſiue auditus eram: auditus fuerā. audiā & audiar. Imperatiuo mō tpe præsēti ad ſecūdā & tertīā p̄ſonā audi audiat pluralī audiamus: audite audiāt. Et paſſiuo audire: audiat. pluralī audiamur: audimini audiāt. Futuro audito tu: audito ille. Plr audiāus: auditote: audiūto uel audiūtote. Futuro auditor tu: auditor ille. Plr audiamur audimior: audiūtor. Optatiuo mō tpe præsēti & prætērito ip̄fecto utinā audirē: & i paſſiuo audirer. P̄fecto & plusquāp̄fecto audiſſē. uel audiſſē. & paſſiuo auditus eſſē uel fuiſſē. Futuro utinā audiā. & paſſiuo audiar. Cōiunctiuo mō tpe præsēti cū audiā. & paſſiuo cū audiar ip̄fecto cū audirē & paſſiuo cū audirer

Perfecto cum audierim: & ueteres audierim. Passiuo cū auditus sim & fueri: plusq̄perfecto
 cū audisse & audiuisse Passiuo cū auditus esse uel fuisset. Futuro cū audiero & audie
 ro: Passiuo cū auditus ero uel fuero. Infinitiuo mō numeris & psonis audire: Passiuo au
 diri: præterito audisse uel audiuisse. Passiuo auditū esse uel fuisse. Futuro auditum ire:
 Passiuo auditū iri. Impsonali mō audire audiebat: auditū ē: auditū fuit: auditū erat: au
 ditū fuerat: audietur. Gerundia uel picipialia audiēdi audiēdo audiēdū: auditū auditu
 Participia trahuntur a uerbo actiuo duo: præsens rēponis & futuri. Præsens temporis
 audiēs. Futuri ut auditorus. Et a passiuo duo præteriti: ut auditus. Futuri ut audiēdus.
 Lego legor uerba absoluta indicatiuo mō dicta significatiōis actiuæ & passiuæ: cōiugati
 onis tertiæ correpta: numeri singularis: figuræ simplicis. tēporis istantis: psonæ primæ
 quæ declinabuntur sic. Lego legor. Imperfecto legebam legebar. Perfecto legi lectus sū
 uel fui. Plusquāperfecto legeram lectus erā uel fuerā. Futuro legam legar. Impatiuo mō
 tempore præsenti ad secūdā & tertiā personā lege legat. Pluraliter legamus legite legāt
 & passiuo legere legatur. Pluraliter legamur legimini legamur. Futuro legito tu: legito
 ille. Pluraliter legamus legitote legāt uel legūto. Et passiuo legitor: legitor: Pluraliter le
 gamur legimur leguntur. Optatiuo mō tempore præsenti utinā legerē legeret. Per
 fecto & plusquāperfecto legissem: & lectus esse uel fuisset. Futuro utinā legam legar.
 Cōiunctiuo modo tempore præsenti cū legam legar. Imperfecto cū legerem legeret. Per
 fecto cum legerim: lectus sim & fuerim. Plusquāperfecto cū legissem: lectus essem uel fuisset.
 Futuro cū legero lectus ero uel fuero. Infinitiuo mō tempore præsenti legere legi. Præ
 terito legisse lectum esse uel fuisse. Futuro lectū ire & lecturū iri. Impersonali mō legitur
 legebatur: lectū est & fuit: lectū erat & fuerat: legetur. Gerundia uel participalia legen
 di: legendo legēdū: lectū lectu. Participia trahuntur ab his uerbis quattuor: actiuæ duo
 præsens tēporis & futuri legēs & lecturus. Passiuæ duo lectus & legēdus. In tertiā cōi
 ugiōe correpta nō nulli cēser uerba priā positiōe postremā uocalē litterā corripere oportere
 ueluti dico: lego: & his similia. cur id facere oporteat: aut q̄renō & icertis ordinibus sit ob
 seruādū nō est iuenta ratio. Secūda cōiugatiōis tēporis istantis gaudeo. pluraliter gaudemus
 gaudebā. pluraliter gaudebamus. gauisus sū es ē & fui fuisti fuit. pluraliter gauisi sumus
 fuimus: estis fuistis: sūt fuerūt. erā fuerā: eras fueras. erat fuerat. pluraliter gauisi eramus
 fueramus: eratis fueratis: erāt fuerāt. Futuro gaudebo. Modus impatiuus tēporis istantis gau
 de gaudet. pluraliter gaudeamus gaudete gaudeāt. Futuro gaudeto tu. gaudeto illē.
 Pluraliter gaudeamus gaudetote gaudeāt gaudēto. Optatiuo mō istantis utinā gaudēā
 gaudeamus: gauderē gauderemus: gauisus si sis sit. gauisus fueri fueris fuerit: simus sitis
 sior. fuerimus fueritis fuerit. Plusquāperfecto gauisus esse esses esset: fuisset fuisset fuisset esse
 mus essetis esset. fuissetis fuissetis fuisset. Futuro utinā gaudeā gaudeamus. Subiūcti
 ua similiter declinat præterito. Nā subiūctiuo: futuro cū gauisus ero uel fuero eris uel
 fueris: erit uel fuerit. Infinitiuæ istantis gaudere: præteritū gauisum esse uel fuisse. Futuro
 gauisū ire: gauisū esse. & gauisū iri. Participia secūdū formā qdē actiuā præsens & fu
 turi. secūdū aut formā passiuā præteriti tātū istantis hic & hæc & hoc gaudēs. Futuri gau
 surus gauisura gauisurū: præteriti gauisus gauisura gauisū & similia. Ordinis secūdi soleo
 solitus sū: audeo ausus sū: sed soleo futurū oīo nō hēt. q̄a habet uicem præteriti. Tertiæ cōi
 ugiōis istantis: fido fidis fidit: Pluraliter fidimus fiditis fidūt. fidebā fidebas fidebāt. ita
 Perfecto fisis sū es est: fui fuisti fuit. Pluraliter fisis sumus estis sūt: fuimus fuistis fuerūt
 erā eras erar. fuerā fueras fuerat. Pluraliter eramus eratis erāt: fueramus fueratis fuerāt
 Futuro fidā fides fidet: Pluraliter fidemus fidetis fidēt. Impatiuo istantis fide fidat. plu
 raliter fidamus fidite fidant. Futuro fidito fidat. Pluraliter fidamus fiditote. fidūto:

Optatiuo modo instantis utinā fidā fidas fidat. Pluraliter utinā fidamus fidatis fidant
imperfecto: fiderē fideres: fideret. Perfecto fisis sim: uel fuerim. Plusquāperfecto fisis essem uel
fuissem. Futuro utinā fidā. Subiunctiuorum futurum cū fisis ero: uel fuerō. Infinitiuo in
stantis fidere. Præteriti fisis esse uel fuisse. Futuro fisis ire: fisisurum esse: & fisis iri. Parti
cipia actiua instantis & futuri. Passiua præteriti rātū. Instantis: ut hic: & hæc: & hoc fides Fu
turi fisisurus. fisisura: fisisur; Præteriti fisisus: fisisa: fisisum: & quæ ab his infido: diffido. Produc
tæ cōiugationis tēporis instantis fio: fisis: fit. Pluraliter fisisimus: fisisitis fisisiūt. Imperfecto fisisbā:
fisisbas: fisisbat. Perfecto factus sū & fui: factus erā & fuerā. Futuro fisisiam. Imperatiuo mō si fi
at. Pluraliter fisisiamus fisisite fisisiāt. Futuro fisisiro tu esto: Pluraliter fisisiamus esto: fisisiāt: & sūto. Op
tatiuo instantis utinā fisisiam fisisierē: factus sim uel fueri: factus essem uel fuissem: fututo utinā
fisisiā. Subiunctiuo futurū cū factus ero: & fuerō. Infinitiuo instantis fieri. Præterito factū
esse & fuisse. Futuri factum iri & ire. Participia actiua instantis & futuri: passiua præteri
tiantū Instantis: ut hic: & hæc. & hoc fies. Futuri facturus: factura: facturum. Præteri
ti factus: facta: factū. Supina fiendi: fiendo fiendum: & quæ ab his patefi: calefio: made
fio: ex parte gēfio: māfuefio: liquefio: affuefio: arefio: & quæ termināt. Infinitiuū huius
uerbi quod est fio per. I. facit fieri: cū oīa uerba actiua uoce illata in. e. faciāt: uel ut ama
re: docere munire. Verba temporibus confusa instantis temporis meminī: meministi:
meminit. Imperfecto meminēram. Futuro meminēro. Imperatiuo uītātis nō habet. Futuro
in emēto. pluraliter meminētote. Opratiuo instantis & imperfecto utinā meminēre. pfecto
meminērim. plusquāperfecto meminēssē. Futuro meminēri. Subiunctiuo futurū meminēro
Infinitiuo præteriti temporis tantū meminēssē. Participia non habet. & cetera similiter.
Noui: odi: pepigi: hæc tria ne ipatiuū quidem habent oīo: cū etiam in eo etiā i eo quod ē
meminī futurū tantū sit: & hoc in secunda persona dumtaxat. In iis uerbis in quibus no
rauius iperatiua deficere quæ sunt noui: meminī. pepigi: odi cœpi. Grammatica iducit
imperatiua hoc modo: Dicūt. n. omnia iperatiua tribus modis intēdi posse: ut dic: dicas
dixeris: & ita distingūt dic ex eo quod est regulæ solitæ quā i declinatiōe obseruauimus.
Dicas autē & dixeris per defectiōē: ut sic fac dicas: fac dixeris: quorū alterū est optatiuo/
rum instans & futurum idem. item subiunctiuorū instans: quod est dicas. alterū subiuncti
uorum futurū siue præteritū perfectū quod est dixeris. Ergo ipatiua utiliter uerbis quæ
præposuimus assignār quæ non habere notauimus: ut meminēris quod figuratur ita fac
meminēris: quod ipsum etiā in omnibus obseruari uerbis pōt: quāuis iperatiua habuerit
sua uelut ames: ut sic fac ames: & amaueris ut sic fac amaueris. similiter fac doceas fac
docueris: fac unicas: fac uiceris. Itē munias munieris. Præponūt autem imperatiuis alia
multa uelut rogo: peto: uolo moeco: quæso: horro: i desit facias: dicas. Declinatiōes eorū
uerborum iseruimus quæ uidentur etiā ipsa defectiua esse & ambigue declinari instantis uo
lo: uis. uult: uolumus: uultis: uolūt. Imperfecto uolebā: pfecto uolui: plusquāperfecto uolue
ram: Futuro uolam. Imperatiuo instantis fac uelis. Pluraliter uelimus: uelitis: uelint. Fu
turo: uelito uelit. Pluraliter uelimus: uelitote: uelint. Optatiuo instantis utinā uelis. Imper
fecto utinā uellem. Perfecto uelim. Plusquāperfecto uoluissē. Futuro uelim. Subiunctiuo
futurū cum uoluerō. Infinitiuo instantis & præteriti rātū istās uelle: præteriti uoluisse. par
ticipia instantis rātū hic: & hæc: & hoc uolēs similiter ut uolo: nolo: quāquā ēt circa hæc uer
ba ipatiua similiter obseruare debemus secūdū. annotationē præcedētē. Sūt q ita dicunt
malis: nolis: malim: malis: malit. Opratiuo utinā nolī nolis: nolit. Verbū actiuū finitū
tertiæ cōiugationis tollō. Perfecto substuli. Plusquāperfecto substulerā. Futuro tollā. Im
peratiuo tolle tollat: Pluraliter tollamus: tollite: tollant. Futuro tollito. Opratiuo utinā
tollerē: tollerēs: tollerēt. Præterito pfecto substuleri. Plusquāperfecto substulissē Futuro tollā

Subiunctiuo cum tollam. Futuro substulero. Infinitiuo tollere. Præterito substulisse. Futuro sublatum ire uel sublaturum esse. Participia instantis tollens. Futuri sublaturus. Supina tollendi: tollendo: tollendum. Passiua declinatio ita tollor. Imperfecto tollebar. Perfecto sublatus sum uel fui. Plusquãperfecto sublatus eram uel fueram. Futuro tollar. Imperatiuõ tollere: tollatut. Pluraliter tollamur: tollimini: tollantur. Optatiuo utinam tolleret. Præterito perfecto utinam sublatus sim uel fuerim. Plusquãperfecto sublatus essem uel fuissẽm. Futuro utinam tollar. Subiunctiuo cum tollar. Futuro cū sublatus ero uel fuero. Cætera ut in optatiuo. Infinitiuo tolli. Perfecto sublatum esse. Futuro sublatum iri. Participia præteriti sublatus. Futuri tollendus. Supina sublatum: sublatu. Verbi corrupti alia declinatio temporis instantis sum: es: est. Imperfecto eram. Perfecto fui. plusquãperfecto fueram. Futuro ero. Imperatiuo instantis es: sis. Pluraliter sumus: este: sint. Futuri esto: esto. Pluraliter sumus: estote: & sunt. Optatiuo instantis temporis sim: sis: sit. Imperfecto essem. perfecto fuerim. plusquãperfecto fuissẽm. futuro sim. Subiunctiuo futuro cum fuero. In cæteris ut in optatiuo. Infinitiuo instantis esse. perfecto fuisse. futuro fore: futurum esse: & futurum ire. Participia futuri tantum futurus: & quæ ab eo composita sunt: ut possum: adsum: præsum: desum: absom: intersum: profum: supersum. Sed ex his duo habent participia instantis etiam. Nam præsum præsens absom absens dicimus. Inter hæc quæ cum uerbo reponuntur hoc solum possum non potest uideri. facit enim perfectum potui: cuius declinationem inferuimus instantis. Possum: potes: potest: possumus: potestis: possunt. Imperfecto poteram. Perfecto potui. Plusquãperfecto potueram. Futuro potero. Imperatiuo instantis possis: possit. Pluraliter possimus: poteste: possint. Futuro potesto possit. Pluraliter potestote: possint & possunt. Optatiuo instantis possẽm: posses. potuerim: potuissẽm: possim. Subiunctiuo futuro cum potuero. Infinitiuo instantis & præteriti tantum. Futurum non habet. instantis posse. præteriti potuisse. Participia instantis tantum futuri non habet: instantis hic & hæc & hoc potens. Sed quidam dicunt participia ne instantis quidem temporis habere. Nam potens nomen est. Eo: is: it. Pluraliter imus: itis: eunt. Imperfecto ibam. Perfecto iui: iisti: iur: iimus: istis: ierunt uel iere. Plusquãperfecto ieram: Futuro ibo. Imperatiuo instantis I: eati Pluraliter eamus. ite. eant. futuro ito: eat. Pluraliter eamus: itote: eant: & eunto. Optatiuo instantis utinam eam: irem. ierim: iuissẽm: eam. Subiunctiuo cum iero. Infinitiuo instantis ire: & iturum esse. Participia instantis hic: & hæc: & hoc iens futuri iturus: & quæ ab eo composita sunt pro deo: ex eo: circum eo: pro eo: ab eo: ex eo: in eo: uenco: subeo: adeo: nequ eo: pereo: transeo: prætereo: ante eo: prodeuntem: subeuntem dicimus: non prodeuntem: non abientem: subientem alloqui peccamus. Verbum impersonale itui: a me: a te: ab illo: a nobis: a uobis: ab illis. Imperfecto ibatur. Perfecto itum est. Plusquamperfecto itum erat. Futuro ibitur. Imperatiuo instantis eatur. Optatiuo instantis utinam eatur. Imperfecto iretur. plusquamperfecto itum esset uel fuisset. Futuro eatur. Infinitiuo temporis instantis iri. Perfecto itum esse. Futuro itum iri. Participia non habet. Verbum corruptum actiuum instantis temporis fero: fets: fert. pluraliter fenimus: fertis: ferunt. Imperfecto ferebam: ferebas: ferebat. Perfecto tuli. plusquamperfecto tuleram. Futuro feram. Imperatiuo instantis fer: ferat: feramus: ferite: ferant. Futuro fertu: fertu ille: feramus: fertote: ferant: & ferunt. Optatiuo instantis & præterito imperfecto ferrem. Perfecto tulerim. plusquamperfecto tulissẽm. Futuro feram. Subiunctiuo futurum cum tulerõ. Infinitiuo instantis ferre. præterito tulisse. Futuro latũ ire & laturũ esse. Impersonali istã

27
tis fertur. Imperfecto ferebatur. Perfecto latum est & fuit. plusquamperfecto latum erat & fuerat. futuro feretur. Gerundia ferendi: ferendo: ferendum. latum latu. Participia instantis temporis hic: & hæc: & hoc ferens: futuri laturus: & quæ ab eo composita sunt: ut difero: afero: pfero præfero. effero. differo cõfero: effero: anrefero: aufero: ifero: suffero.

Passiui feror: ferris: fertur: ferimur. ferimini: feruntur. Imperfecto ferebar. Perfecto latus sum & fui. Plusquamperfecto latus eram & fueram. Futuro ferar: fereris:

Imperatiuo modo ferre ferarur. Futuro ferror.

Optatiuo utinam ferrer. Perfecto latus sim & fuerim: Plusquamperfecto latus essem & fuisset. Futuro utinam ferar.

Subiunctiuo cum ferar. Futuro cum latus ero & fuero.

Infinitiuo ferri. Perfecto latum esse. Futuro latum iri.

Participia præteriti latus. futuri ferendus.

Supina latum: latu.

Edo: es: est. Pluraliter edimus: edistis: edunt: edebam: edi: edisti: edit: ederam: edat.

Imperatiuo ede: edat. pluraliter edamus: edite: edant. Futuro esto tu: esto ille uel edat: pluraliter edamus: estote: edant uel edunto. ueteres ede. edat: edamus: edite: edant. Futuro edito: edat: edamus: editote: edant uel edunto.

Optatiuo instantis & imperfecto essem: essemus: ut Terentius de symbolis essemus:

Perfecto ederim. Plusquamperfecto edissem: Futuro edam.

Subiunctiuo instantis cum edam. Futuro cum edero:

Infinitiuo instantis esse perfecto edisse: ueteres edere dicebant. Futuro esum ire & esurum esse.

Impersonalia instantis estus dicebatur: edebatur: esum est uel fuit esum erat uel fuerat: edetur.

Supina edendi: edendo: edendum: esum esu.

Vulgaria sunt participia edens: esurus. & quæ ab eo deriuantur comedo: ambedo: ueteres declinauerunt edo: edis: edit. Cato de oratore ad filium: Lepus multum somni fert qui illum edit. Et Virgilius: nec te rantus edat racitam dolor.

Passiui edot. Imperfecto edebar. perfecto esus sum & fui. Plusquamperfecto esus eram & fueram. Futuro edar.

Imperatiuo edere: edatur. Futuro editor.

Optatiuo ederer: esus sim & fuerim. esus essem & fuisset: edat:

Subiunctiuo cum edar. futuro cum esus ero & fuero:

Infinitiuo edi: esum esse & fuisse: esum iri.

Participia esus: unde comesus & comedendus: non comestus & comesturus: ut uulgius existimat. Futurum edendus. Supinum esum.

Pœnitent uerbum impersonale indicatiuo modo dictum coniugationis secundæ: numeri singularis. figuræ simplicis: temporis instantia quod declinabitur sic.

Pœnitent me: te: illum: nos: uos: illos. Imperfectum pœnitebat. Perfectum pœnituit: Plusquamperfectum pœnituerat. Futurum pœnitebit.

Imperatiuo tempore tantum præsentis pœniteat.

Optatiuo utinam pœniteret tempore præsentis & imperfecto. Perfecto pœnituerit.

Plusquamperfecto pœnituisset. Futurum pœniteat:

Subiunctiuo modo cum pœniteat. Futurum cum pœnituerit.

Infinitiuo numeris & personis tempore præsentis pœnitere. Præterito pœnituisse

poenituisse. Ab hoc impersonali uerbó usurpatú est participiú temporis instantis poeni-
 tētes. Quidá aut̄ dicūt ipersonalia neq; actiua: neq; passiu a habere participiú Nā pudēs
 non est participiú: sed appellatio. unde ipudens. aliud impersonale. Venitur uerbú iper-
 sonale i dicatiuo mó dictú cōiugatióis tertiæ pductæ: numeri singularis: figure simplicis
 temporis instantis: quod declinabit sic. Veniē a me: a te: ab illo. a nobis: a uobis: ab illis
 Imperfecto ueniebatur. Perfecto uentú est: & ulteriore uentú fuit Plusquāperfecto uentú
 erat: & ulteriore uentú fuerat. futuro uenieť. Imperatiuo tēporis tantú p̄sentis ueniat: .
 Optatiuo p̄sentis & imperfecto utinā uenireť. Perfecto uentú sit. plusquāperfecto uentú
 esset & fuisset. Futuro ueniat: Cōiunctiuo modo cū ueniat. Futuro cū uentú erit & fuerit
 Infinitiuo tempore p̄sentis ueniri. Perfecto uentú esse & fuisse. Futuro uentú iri. Con-
 tingit uerbú ipersonale indicatiui modi: coniugationis tertiæ correptæ: numeri singula-
 ris: figure simplicis: tēporis instātis: quod declinabit sic. Contingit mihi: tibi: sibi: no-
 bis: uobis. illis. continebat: cōtingit: cōtingerat: contineget. Impatiuo tēpore p̄sentis con-
 tingat. Optatiuo tēpore p̄sentis & imperfecto utinā cōtingeret. p̄fecto cōtingeret. Plus-
 quāperfecto cōtingisset. futuro cōtingat. Coniunctiuo mó tēpore p̄sentis cū cōtingat. futuro
 cōtingent. Infinitiuo tēpore p̄sentis cōtingere. Perfecto cōtingisse. Cōiugationū omniū
 uerba. o. littera terminata tēpore p̄fecto in .l. litterā ultimā mittūt. amo amaui: doceo
 docui: lego legi. Variant aut̄ species i priā cōiugatiōe quater. In secūda quinq; . In tertia
 corepta nouies. In tertia pducta quæ ēt a quibusdā quattuor dicit̄ quinq; . Cōiugationis
 primæ tēporis p̄fecti formæ sūt quattuor quæ mutationē capiunt i hūc modū. Prima est
 cū maior pars ita cadet in qua. a. sēp inest: & i. a. abundat syllaba: sicut suspiro suspirau
 & porto portau: & aro arau: simulo simulau: ppalo ppalau: pfano profanau: ameno
 amenau: uolo uolau: sedeo sedau: cauo cauau: in simulo i simulau: stercoro stercorau
 sincero sincerau: manduco māducaui: pprie at̄ quod græci dicūt τὰ ὑπὸ χερσὶ κασμάος
 hoc est idem tēdē quod mando. Itaq; Probus negat recte dici piscem uel aliud tenerum
 manduco sed potius edo quod scilicet manducant quod denti reluctat. Nā cū dicā edo
 qd faciā ostēdo: cū uero māduco nō tātū qd faciā ostēdo: sed & q̄liter faciā. Veteres ta-
 mē & i edēdi significatiōe māduco dixerē. Vidico uīdicau: hoc uerbū nō p̄ defēdo uete-
 res dixerūt: sed p̄ aiaduerto & punio: ut Salustius uīdicatū fuit i noxios. Decollo decol-
 laui. hoc uerbū apud ueteres decipio significat: ut apud Plautū una est quæ decollauit.
 Item Lucilius. xii. quibus fructibus me decollau. quæ significatio apud fenestellā aliter
 inuenitur in libro epitomatum. secūdo quemadmodū Cæsar a piratis captus sit: ut quæ
 eos postea cepit & decolauerit. ueteres aut̄ securi cæsos dicebāt. Prefoco prefocau. Pro-
 bus quasi nouā necē miratur. angit enī ueteres dicebāt: ut Virgilius. Et faucibus angit
 hærens. Lucilius tamē ait: & suffocare conatur. Inchoau ab inchoo sic dicendū putat.
 Iulius modestus: quia fir cōpositū a chao inicio rerū quod Verrius & Flaccus in postre-
 ma syllaba aspirandū probauerunt. choau enī apud ueteres mundū significat: inde sub-
 tractum inchoare. Tranquillus quoq; his assentiens libello suo planissime adē inchoa-
 tā ita differuit. Similo non dicimus: sed similis est. Sane dixerunt ueteres simulat per. u.
 hoc etiā Cicero de re. p. quasi alius assimulare rem pu. & Virgilius. Formam assimilata
 eamertī. Secunda forma est quæ licentiæ antiquitatis uel consuetudinis a licennius uitat
 & in .l. litterā purā desinit: nulla duce consonante: ut sono sonui: crepo crepui: plico pli-
 cui: cubo cubui. domo domui: frico fricui: ueto uetui: seco secui: increpo increpui: tono to-
 nui: cubo cubui: domo domui: mico micui: neco necui. Verumtamen & necau legimus
 ut nectus nectatus. & hoc differre uolunt necui q̄si suffocau: necau: ferro: occidi: unde
 necē eadē appellamus. Et adiectis præpositionibus itono itonui. explico explicui. Ter-

gia forma quæ: a littera eximitur & iteratio syllabæ fit: ut do dedi: sto steti. & adiecta præpositiōe exro extiri: obsto obstiri præsto prestiti. Apud antiquos hoc uerbum pro melius est ponebatur: aut pro antecedit: aut præbeo significat. Nā in significatione præbeo potius dicebatur nisi quod Salustius ait libro tertio. utrum uicē me præstare creditis. Et Cato ad Magnum ait interempto præstari Rursum Seneca de officiis. si ecrucem præstitero ait pro præbucto. Est autem hodie horum uerborum ista diuisio: ut sit præbeo patientis: præsto facientis ac perinde præbeo occasionem: aut operam præstiri fidem ac rem dicamus. Quarta quidem species in .ui. syllabam desinit sic tamē ut prior syllaba quæ in præscnti correpta fuerat perfecto tēpore producat: ut lauo lauas laui: uiuo uiui: ad adiecta præpositione adiuuo adiuui. Secunda cōiugationis formæ sunt quinque. Prima est quæ in .l. litteram cadit nulla duce consonante: ut splendeo splendui: niceo nitui: uigeo uigui flores florui emineo eminui: teneo tenui: egeo egui: tubeo rubui: sorbeo sorbui. Cicero in tusculanarum secundo: sanguinem omnem sorbui. Item sorpsi apud auctores alios legimus: & adiecta præpositione adhibeo adhibui: redhibeo redhibui. Secunda forma est quæ prima syllaba correpta perfecto producit: ut sedeo sedi: faueo faui: uoueo uoui: caueo caui: uideo uidi: neoueo ueui: fleo flui: cieo ciui: accieo acciui. Tertia forma est quæ desinit in .l. litteram præpositis consonantibus uariis: sed inceptiua littera siue syllaba geminata: mordeo momordi: spondeo sponendi: rondeo torondi: pendeo pependi. Adiecta præpositiōe geminatio cessat syllabæ: ut despondi detondi: respondi. Quarta forma est quæ in .si. syllabam desinit. ut alego alsi: ardeo arsi: hæreo hæsi: quasi passiuū quoque id uerbum admittat declinationem iuenimus perfectum tempus hæsus mulceo mulsi. in patiendo autē mulsus: & turgeo turssi: urgeo urssi. Quinta forma est quæ extremam syllabam in .xi. cadit: ut frigeo frixi mulgeo mulssi: rugeo ruxi: lugeo luxi: augeo auxi: alliceo allexi: sed apud ueteres allicio legimus: pelliceo pellexi: lugeo luxi. Duo sane uerba uideo & prædeo quæ nullius formæ regulam seruant: aut recte exipientur aut laxam sibi formam uēdi habent: ut uideo uidi: prædeo prandi. Nam in secundo ordine non est repetire uerbum postrema parte geminari: sed a prima tantum quale mordeo momordi: quare errant qui dicunt prandidi. Coniugationis tertiæ correptæ temporis præteriti perfecti formæ sunt nouę. Prima quidem est quæ desinit in .ui. syllabam: sed tamen similitudinem uerborum continet primæ coniugationis: i. a. habet ante nouissimam syllabam ut pasco pascui: sterno strauit. Secunda forma in .l. puram litteram desinit: ut alo alui: arguo argui: exuo exui: fremo fremui: molo molui: uoueo uouui: pecto pexui: pono posui gigno genui: meto messui: quod quidam exterminant: amico amicus: ut Brutus in laudatione Apii Claudii quæ de toga prætexta amicitia sed Varro sceleris magister amisit. Tertia forma est quæ in .l. quidem litteram appositis uariis consonantibus: sed inceptiua littera siue syllaba geminata quæ in hūc finiuntur modum primam syllabam iterant: ut curro eucurri: discō didici: eano cecini: tango tetigi: tendo tetendi: pendo pependi: pello pepuli: pungo pupugi: sicut Cicero intellexi & eum pupugissem. sed & punxi dicimus. fallo scelli: cado cecidi: cædo cæcidi: parco peperei: sed & parsi legimus: sicut Terentius ego ne nitam parsi perdere. Plautus. Duorum labori ego hominū parsissem libēs. Sic enim melius ueteres parsi declinant. Nā parsimoniā non parcimoniā dicimus. Volunt autē quidam grammatici differre ut parsi semel quid factū significet est: pepercit autē semel & læpius. Fecit autē participiū parsurus futuri: ut ait Varro. Omnia uerba quæ perfecto prima syllaba iterantur adiecta præpositiōe plerumque desinet iterare: tendo tetendi: pello pepuli: pendo pependi: curro eucurri: adiecta præpositione geminatio cessabit. intendi: cōterendi: expulsi: impendi percurri. Apud auctores autem non nunquam inuenimus iterari uer-

bum quod est excurro excucurri. Duo uerba repeniuntur quæ iterat etiam admissa præpositione proculdubio in eodē statu sunt posco poposci:deposco depoposci disco didici edisco edidici:adisco adidici. Verba tertii ordinis quæ iterat tēpore perfecto ex utraque parte tā prima q̄ postrema syllaba geminantur prima sic parco pepci: curro cucurri: ca do cecidi. Postrema sic credo credidi: p̄do p̄didi: cōdo cōdidi: abdo abdididi: idō idididi: tra do tradidi: uēdo uēdidi. Participiū aut futuri uēdituro Passiuū aut ē ueneo ueni Est tū apud ueteres ueneor uēditus sum: ut apud Plautum: Ego ne illi ueneat Tirianus etiam de agri cultura primo: paterfamilias uendacem magis q̄ emacem expedit esse: Nam id melius emitur q̄ ueneatur. Cicero causatum decimoterno: Re uēdita iterū empta Vnde mani festum fir uenita non dici: sed aut uenūdata aut uendita ut: Cicero: Possessiones redimi eas postea pluris uēditas. Quarta forma est quæ desinit in .i. syllabam: ut concutio concussi: allido allisi: cudo cusi: sed potius cudi: ut eius compositū Tū primū silicis scintillā excudit Achates. premo presi rudo trusi: rodo rosi nubo nupsi uro usi demo dempsi sed cōpositum adimo ademi: Incerta autē est ratio dempte uel appositæ prepositōis: ut cum sit adimo ademi: demo demi nō faciat: sed dēpsi: repo repsi: Inde obrepo obrepsti dicimus non obrepi. In quo iperiti falluntur. Quinta forma est quæ desinit in .xi. syllabā: ut an go anxi frigo frixi: lingo lixi: ungo unxi: migo mixi: meo mei. & mixi. Sed meo meis mei dicitur & minxi: rego rexi: sugo suxi: uergo uerxi: pergo perrexi: illicio illexi negligo neglexi. Sed æmilii macer omniū uestrū negligerit auctoritatem quod analogiæ propius: quia & legerit dicimus. Necto nexui uel nexi. Virgilius palmas amborū innexuit armis. Liuius in odyssæa. Nexabat multa intra se moneras nexiti retia lecta. Lucilius satyrarum curarum reia nexit. Sexta forma est quæ desinit in .ui. syllabam: ut cupio cupiui: sapio sapiui & sapiui: peto petiui: quæro q̄siui: tero triui: & futuri tēporis participi um triturus. Septima forma est quæ desinit in .l. quidem litteram: ita tamen ut instan/ tis prima correpta perfecto tempore producat: ut cerno creui: capio cepi: emo emi. fū do fudi: frango fregi: iaceo iacui & ieci: sperno spreui: sero seui: sino siui. lino liui: relino reliui: ut Terentius reliui dolia omnia. in pariendo litus facit: ut Virgilius lita corpora gutis. Octaua forma est que desinit in .l. quidem litteram: ita tamen ut a secūda perso/ na instantis temporis uenire uideatur: ut mando mandis mādi: uerto uertis uerti: suspē do suspendis suspendi: capesso capessis capessi: uiso uisis uisi. Nona forma est quæ desinit in .di. syllabam ita tamen ut iteratio mediæ syllabæ fiat: ut addo addidi: abdo abdi/ di. condo condidi: indo indidi: scindo scidi. Hoc aut uerbū & si quod ex eo cōponi potest nulli formæ paret nisi forte octauam formam circumferimus id uerbū conscindo consi/ di detracta usu quondam. n. consonante: quate autem præteritū tēpus aut syllabis cre/ scat aut minuat. aut pars si modo est inuēta ratio. Cur aut correptis producat: ut trhao traxi: aut productis corripatur: ut sto steti: do dedi: aut utroq; p̄ducat: ut flo flauui: aut utroq; corripatur: ut iaceo iacui. similiter nō est inuēta ratio. Sed lectio auctoꝝ obseruā tia sua nos certiores de p̄fectis instituit. Coniugationis tertriæ productæ quam quidam quartam nominant formæ sunt quinque. Prima est quæ desinit in ui: ut audio audiui & audii. ambio ambiui & ambii: garrio garrui & garrui: gestio gestui & gestii himnio him niui himnii: grunnio grunnui grunnii: hirrio hirriui hirrii: prælagio prælagiui & præla/ gii. Participium futuri. tēpores prælagiturus. Secunda forma est quæ desinit in .l. lit terā purā: ut uolo uolui. malo malui. opetio operui. operii. Tertia forma est quæ desinit in .ui. quidem syllabam ad similitudinem primæ formæ: ita tamen ut illa tantummodo uerba contineat quæ in prima persona tempore presenti. e. ante. o. habent litteram: & cū sint tertriæ coniugationis secundæ formulam seruant in prima dumtaxat: ut queo quis

quiui:neo nesi:eo iui:& si q̄ eorū præpositionibus copulantur:ut transeo tranſiui:adeo
adiui:subeo ſubiui prodeo prodiui:exen exiui. Horum tantū modo uerborum fututum
tempus in. bo. ſyllabam cadit & ex his etiam plurima tempore perfecto ueterū uſurpati
one u. penultimam detrahūt:ut tranſi. adū & cætera. Quarta forma eſt quæ deſinit in
ſi. ſyllabam:ut farcin farſi:ſartio ſarſi:ſepio ſepſi:fulcin fulſi. Quinta forma eſt quæ deſi
nit in. xi. ſyllabam:ur ſancio ſanxi:uincio uinxi. Fere apud ueteres uerba tertiæ coniuga
tionis productæ perfecto indicatiuo duplici. ii. ſiniebant. ut adū. Sed nouitas breuitati
cauſa cuncta permiſcuit:quippe ſancin ſanci faciebat:ut Pomponius ad Traſeam ſancie
rat inquit. & Caſſius ſeuerus:lege ſancitum eſt inquit. Item Lucretius ſancitum quando
quidem extat. Nos autē ſanxi dicimus. Hæc de quattuor coniugationibus quæ perni
nent ad uerba quæ analogiæ parent quarū exempla paſſim per ſcripta ſunt nota:quæ ſi
quis concepit animo non facile labentur. ſunt enim euidenter expoſita. Sūt quædā per
fecta a diuerſibus inſtantibus deriuata:ut acuo acui:aceo acui. frigno frigi:lugeo luxi:ful
geo fulxi luceo luxi cerno creui creſco creui:paſco pauui:pauco pauui:ſiſto ſteri:ſto ſteri:cō
ſiſto cōſtiti:fero tuli:tollo tuli & tetuli. Terentius huc tetuliſſe pedē:tollo tuli quod eſt i
cōſuetudine ſuſtuli facit. Eius tamen perfecti inſtās apud ueteres ſuſtollo:pendo pēdis:
pendeo pēdes pependi. comperio cōpere. comperii. Sed accentu diſcernitur ſenſus ac
centu enī acuto proferimus quotiēs pro eo accipitur quod eſt reſui. Cōperio enī facit cō
peri. quod circūflexo accētū declinatur. quotiēs pro eo accipit quod eſt cū alio perī con
perieram facit. Sunt quædam uerba quæ habent perfecta duplicia:ut pāgo. pepigi & pā
xi:pūgo pupugi & pūxi:uello uelli & uuliſi:ſed melius uelli:ut Virgilius: cineres mane
ſne reuelli. Idē ima de ſtirpe reuelli. Item Laberius aliqua parte præuulſerat. teneo tenui
apud ueteres tenuiui:tūdo tutudi & tunſi:explico explicui & plicauui. ut Virgilius explicu
it legi. ſed explicauui legimus apud Ciceronē. Sunt quædam uerba quæ ex una poſitione
diuerſos ſortiuntur declinationū ordines & ſenſus quaſi mando mandas cū aliquid mn
nemus:mando mādīs:cum dentibus quid cōſumitur. Quidam in conſuetudine mādū
en dicunt. Volo uolas quotiens alitum iter demōſtramus. nolo uis quotiens uelle quid ſi
gnificamus. fundo fundis fundere. fundo fundas fundare:compello compellis cōpelle
re cōpellas cōpellare. dico dici dicere:dico dicas dicare. prædico prædicis prædicere:præ
dico prædicas prædicare. pinſo pinſas eſt apud Perſium ambiguum. O lane a tergū quē
nulla ciconia pinſit:an pinſat legendum ſit. Sed apud ueteres repetimus a. litterā additā
& pinſit ſecundū tertium ordinē: ut Ennius. x. annaliū. pinſunt cæram genibus. huius
pfectū pinſui ut apud Pomponium eū neq̄ molis molui:neq̄ palmis pinſui. Item pin
ſendus participium erit pinſurus & pinſus. pendo pendis quaſi ſoluo pœnā. ex quo enim
poſitum ſit ſub eodem ſenſu expendo expendis:& dependo dependis huic additæ. litte
ra ut ſit ſecūdi ordinis ſub alio ſenſu quaſi pendo. i. in ſublimi ſum cui addita præpoſitio
potius ordinē ac ſenſum mutat quaſi ſuſpendo ſuſpendis quod eſt actiuū eius. pendo &
enim ego eſt abſolutū. ſuſpendo alium actiuum. pendo eo per me:ſuſpendit ab alio. adole
ſen adoleui facit nā Virgilius ſic declinat mox cū matura adoleuerit ætas tamē adoleui
uult quidam in ſacrificio dici & uenire ab eo quod eſt adoleos ſed in ſacrificio actius Caſ
ſius ad Tiberiū ſecūdo adoleuit dixit maximum ſacrificium integrum anſerem adoleue
rit & in paſſina ſignificatione abſolutus. Occino. occini. eſt enim a cano cecini & in cōpoſi
tione amittit unam ſyllabam. ſed Saluſtius in prima hiſtoriarū dixit ſenſim metello cor
nicines occinuere. Aio uerbum inuſitatam habet declinationem: de cuius imperatiuum
nonnulli iam bigebant utrū dictū ai: ut Neuius an eſt nata pregnans uel ai: uel nega. Im
perfectum quoq̄ aiebam. aiebas. aiebat. aiebamus aiebatis aiebant. Salio pfectū ſuauis

enuntiati uidetur falli quam salui sed plerique ueterum salui dixerunt: ut Virgilius: sal
 uere per uires. Item Liuius ab urbe condita libro primo nouos tamen siluisse muros nō
 minus & Cicero pro Milone deiecta penula transiuit. Virgilius desiluit turnus biugis
 Sino fini: ut Publius de uita sua. quod si me inuitū abite sinisset. Item Scaurus prædium
 non fini fieri. melius tamen dicitur si ui sicut. Varro complexionū sexto ad mortē nō siui
 mei producens. Item Terentius in adelphis quia non fuit. egestas. ex cello etebo legimus
 apud ueteres: & Cicero de re. publica: excellūt inquit. Idem de oratore antecellūt: & dedi
 uinatōe Præterea similiter coartatiōe circum cōciliabula antecellāt. Vetus tamē. Macer
 æmilii orithogenias secūdo cum laude excelleat omnes. Dicam nunc de his quæ. r. litte
 ram finiūt. Nicotireris perfecto nisus sum. sed ueteres immutantes nixus declinant:
 ut Virgilius. Connixus ab aggere dextra. Itē magnis adnixus uiribus hastam: adnixus
 latis humeris: & adnixus acuto detrudunt naues scopulo. melius enim dicimus nisus ani
 eendo: & nixa. enixa enim appellatio ē & ad partum refertur cū dicimus geminos enixa
 est: ut apud Virgiliū. triginta capitū fœtus enixa: ut sit enixa uiribus conata: enixa par
 rum. Aloraleris altus sum: Salustius arpini altus. melius est enim dicere uitāde am/
 biguitatis grātia alitus: Nam & alimenta dicuntur. Salior frequēs uidetur & tūtū: ut p
 dictum tetulimus apud sit dictū affirmabimus Actius quintus posuit p quui hoc mō p
 fectō tēpore. falsus falsa falsū: dicamus: sed ueteres ambiguitatem appellatiōis uitātes &
 analogiā salitus sum dixerūt a positiōe salo nō salio: ut Varro ad Ciceronē qnto: ut seua
 rent fallere. Itē antiqratū humanarū. xv. mortuos fallant Seuerus distractos atq; salitos:
 & Fauianus causas: tertio: cū caro faller ē diuturnior. Salustius historiā: quarto reliqua
 cadauera salita Sallere ergo salita: & pculdubio salio sali debet: cuius frequēs. n. pfectū
 uidet salitus sū pōtius q̄ falsus: Abscōdor abscōsus: & abscōditus melius: q̄ simplex con
 dor conditus. deleor delitus & deletus. Cicero ad filiū cæris deletus. Varro pecorina deli
 tæ litteræ. Caluus ad uxorē. p̄tīma epistola ī uia delita Ostēdor ostētus. quoniā sit tēdor
 centus: nā ostentatuse st frequēs. quoniā & tēponibus pfecti passiui futura participia acti
 ua deriuāt uel ut amatus sū amaturus. P. Rutilius de uita sua uni una ostētata est. Itē.
 P. Lucius Cellius ad populū ex hoc deriuauit participiū: ex hoc me spero ostētus: nō ostē
 surū. sed melius ostēturus dicimus. Et Liuius. Irē pro figulo ostēta promissione. Varro
 rex rusticarū primo lacus optimus hamo ostētus & q̄ cacēpharon uidet deorū uehiculū
 tensū dixerunt nō tentū ne uerbū turpe sonaret ī sacris. Expergiscor expectus & expgor
 expergirus: expgeffio expgeffactus. sed. is. expgicus d̄ quia excitatus somno spōre uigi
 lar: unde & Lucillius ait ergo e somno pueros cū mane expetgitus clamo: experrectus at
 a q̄te ipeditus: unde Salustius expertus somno arreptis armis tumultū facete expgeff/
 ctus porro est q̄ paliū somno excitatus: fatigor. fatigatus sum facit nō fessus & longe fal
 lunē q̄ opinant̄ ex eo fatiga fessus deriuari. Nā fessus appellatio. Differt autē farigatus a
 fesso ut Varrius ait q̄ faugatus cū q̄s per aliū laborare cōpellit̄ ut lassatus fessus uero cū
 q̄s labore deficit: ut lassus. Inferor isertus & isitus facit. Et tradūt q̄dā isitus arborū & po
 mi esse. Inferus hominis uel alicuius rei. Fallo falsus sū. ut Virgilius falsi ipleuit geni/
 toris amorē significat. n. q̄ fallebat. Educor eductus facit: sed frequētius. Cicero educa
 tus & educata dixit Virgi. Eductū egeriæ lucis Otdior orsus sum facit: & tā icipientē si
 gnicat. ut Virgilius sic orsus ab alto: q̄ desinentē: ut idē sic orsus Apollo mortalis uisus
 medio sermoore reliqt. Figor ambigue declinat̄ apud ueteres tpe pfecto. Repimus enī
 fictus & fixus: Scaurus de uita sua sagitta iquit cōfictus Varro ad Ciceronem fixū ait &
 Cicero Academiārū secūdo: opa affixa: & Vir. Si mihi nō aio fixū: Cōpiot & cōpctō dif
 fetūt Nā cōpiot e mea opinione colligo & cōptū hēo p explorato: q̄d uerbū deficit ī futu

rū & i peratiuū. Cōpio ē ab alio cognosco. Medito & meditor: ut putat Pli. meditare esse
 secū cogitare. meditari uoce dicere. Sūt qdā. r. lra termiata & diuersa positōe deriuata q̄
 eadē sortiūt pfcā: ut pādor pāderis exigebat analogia ut pāsus dicerēs sed passus dicim⁹
 ut Vir. Crinibus iliades passis. Itē patior pateris. passus sū: uertor uerteris: uersus sū: ut
 Vir. uersaq; iuuecū terga fatigamus & hasta. Itē uertor uerteris: uersus sū. Vir. Et uersa
 puluis iscribit hasta melius ē. n. tracta itelligere q̄ i uersa Luxurior i crie est. ut Cor. saue
 rus ait Luxuriā opes: atq; odia lōga grauāt: Luxurio at i laude: ut Vir. luxuriatq; toris
 aiō sū pectus: significat. n. nō lasciuiā mētis: sed hūitudinē corpis Sūt alia p̄terea uerba q̄ a
 dēpta una lra uel addita diuersos sortiūt ordies q̄ si metor metaris dicimus eū ad locū re
 fert cū dicius castra ppe tyberī metatō sū metatō ē Metor meteris ad fructū ex quo pfectū
 sit messus nō metitus sū mēsurā. n. dicius nō metitionē. & futuro actiuo mēsurus: passi
 uo mētēdus. Misero miseraris p̄mi ordīs accedit littera & fit secūdi quasi misero mise
 reris. Nostrū nō est referre ueterey exēpla: uim ut cuiq; lipido ē auctoritate eoy uelut ana
 logia ut Oē uerbū quācūq; prepositionē recipit ordīs declinationē facit ueluti scādo sean
 dis. ascēdeo ascēdis: mordeo mordes: remordeo remordes. Præ ista sapio sape adiecta
 prepositōe respicio respicere: & fit p̄ducti ordīs: sed desipio desipere facit nō desipere. cio cie
 re: accio acciere: cōcio cōcire excire: do dare: addo addere: & alia nōnūq; iueniūt: figura:
 ri. quāsdā cōiugatiōes imutat. Nā sedeo cū sit secūda cōiugatiōis accepta præpositōe mu
 tat i tertiā & facit cōlido assido: subido: q̄ p̄cū Vir. dicat Cōsidere i ignes. & Terētius
 assido currūt ferui. Nec solū cōiugatiōes uey ēt ipfā positionē uerboꝝ cōpositio mutat ut
 calco facit iculco: nō icalco uel cōculco scalpo isculpo: q̄re gēma scalpta dicēdū ē nō scul
 pra: adiecta. n. præpositōe facit sculpta. facio cōficio: iticio: salio desilio. facio refercio:
 sapio desipio: frāgo ifringo cōfringo: capio cōcipio decipio: spargo cōspgo & dispergo: ia
 cio cōicio deicio: carpo decerpo: gradior igredior. Sūt qdā uerba q̄ παρὰ ὧν ὡς ᾱ appellā
 tur q̄ & p̄mitiui uerbi declinationē & mutationē & adiectionē litteray capiūt: & nihilo
 minus idē significāt. inrerdū uariāt: uelut laceſso ex eo qd̄ est lacero: sed hic uariat laceſ
 fere. n. cōcitare est: faceſso æque fit faceſſere discedere itelligit ot est apud Terē. hic nūc
 faceſſit. Itē accerſo & p. r. scribit arceſso sed iterest: qa accessere euocare est arceſſere ue
 ro aliquē accusare significat: & ab arceo nascit. Et. n. aliū accusare a maleficiis arceſſere est.
 Sūt qdā uerba q̄ cū cæterā declinationē hēant plenā rpe pfecto deficiūt & sunt feræ hæc
 uero meto furio. horū uerboꝝ nō facile repimus tps pfectū: & tū qd̄ ē uerro i passiuā decli
 natōe uersus hēt: ut apud Sene. i dialogo desupstitiōe: uersa tēpla: & Plau. uersa sparsa.
 Sūt qdā uerba q̄ primā amitūt psonā ueluti ouas ouat. raro repimus ouo dictū. Itē furis
 furit. raro furio iuenit: faris fat raro for iucit Vex i cōpositōe ut apud Caiū repimus ef
 for dictū roras roratuixoro daris dat raro dor repimus. Itē iqs iqt dicius huius uerbi de
 clinatio quis sit tota plēa p̄ria psona lōge dissimilis ē cæteris uerbis: nec cōgruēs p̄ria pso
 na ē cū inq̄ iqs iqt q̄rti ordinis uerbū. Itē fore fores foret p̄ eo qd̄ ē cēm cēs cēt dūtaxat
 dicimus cætera declinātiōe deficit: q̄ri at̄ solet uttū sit positio huius uerbi sū: & hæc duo i
 ifinita hēatē & fuisse: an tertiū ēt assuat fore qd̄ uerbū ē apud at̄quos q̄ dicebāt suo suas
 fuat: uñ Terē. ait fors fuat. & Vir. tros rutulusue fuat: ifininiū eius fore. Sūt qdā uerba
 q̄ nequaq; ex deriuata hēt preterita utimur tū p̄xis uelut ferio: p̄cō ferii nō dicimus. sed
 p̄culli. Itē hsto steti uel statui: quoniā duplici sēsu fūgit. Itē furis furit: furii furiisti nō
 dicit: sed i ifanisti. tollo substuli: q̄q̄ nōnulli ex hoc tēptauerūt p̄fectū facere tuli q̄le est ex
 eo qd̄ ē fero tuli quoniā substuli ab eo uñ p̄ficisci qd̄ apud ueteres repit̄ substollo. Item af
 fero attuli: quoniā & fero tuli dicimus. quāquā: & id p̄fectū quod est attuli ex alio uer
 bo p̄ficisci tepimus apud ueteres ex eo quod est attollo. ut Neuius in tabellaria. dotem

ad nos nullā attollat. Plautus cōpositū efficit ī tū dēte nllas abtolas ut sic istans abstolo
 Sūt itē alia. r. Ista termiata q̄ tēpus nō hēnt quoniā sua pfcā nō hēnt usurpāt tamē eiūsdē
 significationis uerborū pfecta uelut uelcor paltus sū facit ex eo tamē uēit qd̄ ē pascor ue
 scitus sū nēo dicit. Itē arguor cōuictus sū facit ex eo tū uēit qd̄ ē pascor: uescitus sū nemo
 dicit: Itē arguor cōuictus sū facit ex eo qd̄ cōuicor. Hēt at̄ ē apd̄ ātīquos argutus sum
 āgor āxius sū āxius at̄ nomē ē qd̄ signi. sollicitus: rēmiscor recordatus sū medicor medica
 tus sū opior optus sū: Sūt talia q̄ cū solitā hēant cāterā decli oationē nihilominus p̄cipi
 is deficiūt q̄le ē t̄io ex hoc uix futurū p̄cipiū decliatur. Timiturus. n. nō facile repimus
 dictū. Itē fio futurū p̄cipiū nō hēt. Futurus. n. ex eo q̄ ē sū deriuat̄. Rato ē istās reperi
 mus ut fies dicamus & fr̄etes. Itē tollo tolliturus nēo facile dixerit eruditorū. Itē soleo so
 liturus nēo dixit uix ē istās assolēs assolētes. Hactenus de his q̄ p̄cipiis deficiūt. Et iam
 ipsa uerborū cōiugatio p̄ia sit an tertia. Itē secūda sit an tertia nouitas a uetustate distēt
 Nā lau o lauas nos dicimus illi lau lau is: Vt Plau. in pseudulo. tabellas eas lachrimis la
 uis. Et Vit. Lumis effosi fluidū lauit ī de cruore. Sed qdā p. i. lauit p̄hūctat & cōi qnat ī
 telligi uolūt sed frustra: id. n. signi. q̄ lauas. Solēt ī uerbis ēt p̄iores errare īcei ti utrū cū
 r. an sine debeat p̄ferri Quirico Li. Varro & Fenestella q̄ritau Est at̄ q̄ritare q̄rites ciere
 assērio Vir. Assēscere oēs Ci. ad frat̄rē inq̄: assēscio lētulo sed & assēscior Salu. ait ī catili
 na Alius alii uaiie assēnebat̄. lachrymo lachrymaui: nec q̄q̄ eē lachrymor credat q̄uis
 Qui. dixerit lachrymatas corticie mirras mūero muncor: sed Hora. mūeretur te priape
 affecto sed uarro affectatus ē regnū bello: sed Vir. bellātur amazones armis: Sed ne pro
 ferendo singulorum exēpla lōgū faciā satis studiose dixi qd̄ quomodo dici debeat: & ubi
 possit inueniri cōtrariū. Sunt pr̄eterea uerba quādā quorū positionem diuersā q̄ uul
 go ē apud ueteres repimus: Cui. n. dubiū cadit qn abnuo abnuis dicāus uerū apud uete
 res abnuo dictū notauimus. ut Ennius octauo annaliū. Certare abnuo: metuo legioni
 bus labem Idem in telamone: Ex eo futurū abnueant: Item attingo attingis omni erudi
 ditorum consensu dicimus. Verū reperimus apud nōnullos auctores q̄bus eloquētie &
 elegantie tributa est opinio sine. n. littera dictū quasi attigo attigis. ut Pacuuius ī medio
 Et custodite hūc uos: ne quis eum attullat: neue atrigat. Item plautus in mustelaria plu
 raliter absedite tellis ne attingat Item hortatur quod uulgo dicimus ueteres nōnulli ho
 ritor. Idem ī. x. horitor induperator quasi specie iteratiua Plaudo frequens est apud ue
 teres plodo ea consuetudine qua au. syllaba cū. o. cōmernum habet ut cum dicimus clau
 stra & clostra cauda & coda: & similia. Pario cum ex hoc dicamus īfinitū patere apd̄
 ueteres patrie dictum reperimus apud Ennium: Oua parire solet genus penis condecora
 tum Item rident procul dubio cuncti dictitant apud ueteres ridunt reperimus dictum.
 Brutus de pacientia irridunt horum lachrymas. Item quod nos suspicatur ueteres hospici
 catur dixerunt. Claudius octauo historiarum hospicatur ait. Item quod uulgo dicimus
 obfopio dicimus ueteres obfopo dixerunt Cæcilius mulierculam ego illam huic despōde
 bo ex nato saltē obfopā. Oleo oles apud ueteres uolūt: Plautus ī cornicula olūt ædes ara
 bicas peninde q̄si olo. olis: sit dicendū: Itē nosco noscis & huic uerbo passiuo ueteres. g. li
 terā prepōebāt gnoscit ait Cæcilius quoniā & prepositōe addita agnosco & cognosco di
 cimus: Itē eodē mō nō nulli gnosit noui & gnoui ueteres formabāt. Grūni porcus dici
 mus: ueteres grūd f̄ dicebāt ut sit istās grūdio. Ceci. cruēto ita ore grūdibat miser. Clau
 di. ānaliū. xy. Grōdibat graui ter pecus suillū: hic quoq̄ grūdiles lares dictos accepimus
 quos Rom. cōstituisse d̄ ī honōr scrofæ q̄. xxx. pepat porcos. hoc ita eē hoc mō affirmat
 Cassius ī secūda historia. Pastorū uulgu sine cōtētiōe cōfētiēdo pr̄fecerat x̄q̄liter īpe
 rio Remū & Romulū ita ut de regno pates inter se r̄sēt: Mōstrū fit sus parit porcos. xxx

cui rei fecerūt laribus gaudiles. Itē uulgo dicimus āplector: ueteres mutauerūt āplecto crebro dictitātes: ut Li. i. odyſſea utq; gēua āplectēs dixit & alibi āplexēs p̄ amplexans. Est enim eius quod est ampletorum amplexor amplexeris iteratiuum. Ex hoc ergo amplexens non amplexans fit participiū. Haecenus de his quae memoria ſuppeditare potuit nūc referemus de corruptis. Analogia apud nos est p̄portio omiſſis græcorū ambagibus ſimplici modo tā in uerbis q̄ in nominibus obſeruata. In uerbis. Ea uidentur uerba analogiae reſpondere quae poſitionē primā habent ut in actiua declinatione in. o. efferātur: in paſſiua. r. addita quae in exemplis coniugationū quidā cōpetenter demonſtrauimus. Si qua ſunt uerba quae ab iſtis diſce p̄t corrupta dicimus quoniā dū proprio more declinant ceterorū corrūpunt analogiā. Neq; .n. eſt qui quaſi accuſo & moueo ira ſū ordini aptare poſſit. Neq; uolo qdē ipſum corrūptū ē ideoq; ſecernunt & priuatim declinant. Sūt at̄ admodū pauca. Sūt & quae ex eo cōpoſita ſunt adſū: deſū: abſū. poſſū: p̄ſū: p̄ſum: inſum & ſimilia. Itē uolo & ex eo cōpoſita ſūt nolo. malo & ſimilia. Irē fero & quae ex eo cōpoſita ſūt deſero: infero: aufero & ſimilia. Itē edo & ea quae ex eo cōpoſita ſunt comedo: ambedo: & ſimilia. Itē odi: noui memini: hae ſunt quaſi corrupta uerba q̄ ſingula opera p̄ficiū eſſe op̄i nor percēſere ſū uerbū in primis corrūptū eſt nō tamē p̄pter ceterorū declinationē: ſed ipſa poſitōe: quoniā nullū ī toto ſermone tale eſt niſi q̄ ex eo cōpoſita ſūt. Id uerbū & p̄fectū eius ſolet adiūgi participio paſſiua & finitiuū p̄fectum ſignificat: quaſi amatus ſum: amatus fui & ſimilia. Id uerbū deficit participio iſtātis t̄pis: ex hoc uerbo cōpoſitū & p̄ſum: ſed adiecit. d. litterā quaſi p̄ſū p̄des p̄deſt: cetera ſimiliter declināt. Ideo at̄ nec id tēpus participiū admittit iſtātis t̄pis. Itē poſſum qd̄ ex eo cōpoſitū eſt. t. litterā admittit quaſi poſſū potes poteſt. Cetera ſimiliter declināt: niſi q̄ futuro iſnitiuū aut participiū admittit cū principiū eius habeat ex eo. n. qd̄ eſt ſū futuro: facit ex eo qd̄ eſt p̄ſum p̄futurus: nihil tale admittit hoc p̄ſens tēpus ens participiū. Potēs appellatio non participiū. Eſt. n. quod græci dicūt δύνατοσ Ceteraq; ex eo qd̄ eſt ſū cōpoſita ſimilr declināt. Poſſū tū nōnulli ueteres & paſſiua declinatōe figurarūt poteſtor & poſſūtōr & quē & quitus ſū apud nōnullos ueteres reperimus qd̄ eſt triſinonimū: & hāc adnotāt nōnulli uetery differentiā ut actiua declinatione ad p̄ſonā ferat̄ quaſi poſſū ego potes tu poteſt ille facere: ut quaſi tā p̄ſona facilis q̄ eſt ut fieri poſſit ſubtilis annotatio: ſed parū uſitata. Sed quoniā eſſe dictū retulimus apud ſit dictū affirmabimus. Actiuis quintus poſuit p̄ qui uel hoc mō. Nā neq; precio: neq; amicitia: neq; ui iſpelli neq; prece quitus ſū. Idē alibi eodē modo unde oīa p̄diſci ac percipi querunt: Caxilius: P̄terea ſi nō ſarcire q̄tur. Itē poteſtur apud Enniū repetimus. Nec rethrai poteſtur ī p̄criis Scauruf de uita ſua tertio: Poterat̄ ēr ſicut poſſit̄ dictitat: Ex eodē etiā potis: ſic dicebāt. Itē potis eſt p̄ p̄t: ut apud Enniū: Qui potis īgētes cauſas euoluere belli. & Virgilius: At nō Euādrū potis eſt uis ulla tenere: nec nō pote p̄pores crebro dicere repimus: p̄ximo ut exēplo uitar Perſius ait q̄ pote uis dicā nugaris: cuius futuro potero & potuero: ſed porero magis potuero ſubiūctiuū q̄ſi nō potuero. Eſt & uolo corrūptū poſitionē qd̄ hēt rale uelut cetera q̄ analogiae parēt: quoniā ī. o. terminat̄: ſed ī ceteris cōfūdīt declinationē. nullo. n. exēplo analogiae declinat̄. Volo uis uult: id uerbū deficit futuro iſnitiuū & participio futuro qd̄ ſemp ex iſnitiuū futuro deriuat̄. Ex hoc uerbo cōpoſita ſūt malo nolo Sūt q̄ geminat̄. l. lram & enūtiāt mallo nollo: ſed quoniā p̄cipale eorū unū hēt. l. uolo & ī p̄ria cōpoſitōe decidit ſyllaba ſequēs nō īmutata tur q̄ſi malo nolo Cetera ſimilr declinatōe p̄cipali declinat̄: Apud ueteres reperimus id qd̄ nō uultis nolitis: ut ē apud Luciliū: uultis em̄ p̄ta ēr nolitis nō eūta eſt. Ex hoc uulgo faciūt īp̄atiuū noli: Melius ē dicere nolitis nolitis qd̄ ex p̄cipali eius uelis uelit dicimus Horatius: Modo uelis q̄ tua uirtus expugnabilis ē

Fero corruptū. & id uerbū positionē quā dē hēt cōpetētē analogiē quoniā i. o. efferē: sed corruptū ē quoniā nullo mō cōiugationū declinat. Fero fers ferr. & ē passiuū feror ferris. & cōposita similiter p oia declinat defero: cōfero sed passiuā declinatio nō icōpetētē analogiā declinat. Edo corruptū ē: quoniā edo es ē declinat ut ē apud Virgi. Est molis flama medullas. Huius infinitiuū istās & pfectū similiter declinat q̄si eē: & cōposita similiter como: abedo. In passiuo at declinat edor ederis estur participiū esus. Itē ambedor comedor q̄ declinatio nō minus & ipsa secūdū analogiā declinat de cuius pfecto ambigit apud ueteres comesus: an comestus & comesturus. Sed Didimus ait de Salustio: comestā patrimoniam. Valgius at comesta patina. Similiter & Varro. & ita melius adefa & ambefa. Virgilius Ambefas malis absumere mensas. Odi est etiā corruptū. Accipitur enim pro instanti & pfecto. Nōnulli distinguēdi tēporis gratia pfecto declinant. Exosus & perosus: similiter & plusq̄ pfectū similiter enim ex eodem horum temporū est declinatio. Imperatiuū non habet quasi futuri: nec futurum infinitiuum nec participium. Idem uerbū in significatione passiuā aliter formari non potest nisi dicas odio sum illi: & declinat. Simile est huic meminī & huic uerbo putant instans & pfectū esse memor sum: Id uerbū idem infinitiuum instans & pfectū quasi meminisse. Futurū infinitiuū nōnulli declinant quasi memorē futurū: alii tentant ex superiori uerbo declinari quasi futuri possum sic certe nec meminī participia admittit instantis: Est tertiū his simile: ut quidam putant nec uero defuerūt qui hoc uerbum præsens temporis esse dicerent noui: nouisti: nouit: & id simile est instanti & pfecto: ut meminī. Nōnulli & in hoc faciunt discrimē ut sit pfectū noui habui: nec refert si hęc diuersa positione diuersum declinationis modū tempore admittunt pfecto. Sūt. n. corrupta iparatiuū quasi futurū nō habet. Infinitiuū instans a pfecto nōnulli ita distinguūt ut sit noscere instantis nouisse pfecti. Alii similiter declinant utrūq; tēpus nosse ut meminisse. Apud ueteres pluralis huius uerbi istās colligitur pro eo quod est nouimus dicunt. Ita Ennius in lustris nos quiescere æquum est nouimus ambo Vlyxem. Apud ueteres alio modo ex hoc uerbo formatā declinationem reperimus: quasi nosco ut sit instans: quibus annuerelibuit cum exemplo cognoscerē quale est apud Virgiliū. Nosco crines incanaq; mēta: ex quo fit cōpositū cognosco cognoui agnosco agnoui: ex quo nōnulli uetere declinauerūt agnotū & agnotus: ut Brutus i epistolis itē agnotus dixerūt. Hactenus de corruptis quorū declinationes in superiori bushabemus. Qualitatis sermonis certissimas quibus tēpora copulata sermone cōnectūtur ita accepimus finitiuā: optatiuā: subiunctiuā quas notas tibi certe scio id æq; scies q̄ quid significant simul quod nō alienum sit & quod scribere tibi parauimus. Tpa quoq; oia principalia & quæ ex his deriuant ita esse instās q̄ & præsens: præteritū iperfectū: pfectū plusquā pfectum & futurum de quibus disserere non longe alienum præsenti tuo desiderio est: quibus temporibus ut breuiter dicā uniuersa nobis administrantur genera. Omnino igit ista tēpora quoniā modo finitiua: nōnūq; optatiua: sæpenumero subiunctiua sunt sic nobis subiunguntur. Sermo dum finitiuus est absolute efferimus & dū optatiuus: aut dū repleatur sensus necessario subiungimus: unde subiunctiua quoq; appellata est uerbi qualitas. Iunguntur igitur inter se tēpora hoc modo. Iungitur istās finitiui modi istati finitiuo: ut Cicero: De te aut Catilina cū q̄scūt p̄bāt cū patiū decernūt cū tacēt clamāt. Itē Terentius cū Placo aduersor sedulo & detereo tamē uix humanæ patie. Iugit idē istās subiunctiuo istati: ueluti dico ut audias: aro ut semies scribo ut legas. Te. Ducas uolo hodie uxore Itē ipatiuo mō ueluti id q̄ res ē dico. tu cōiicito cætera. Ego scribo tu lege: ego lego ut audi. Itē ifinitiui istati ueluti meditor esse affabilis & bene pcedit. Itē credo ita uideri tibi. & credo iudices morari. uolo uidere. uolo discere.

Infinitiuo futuro ueluti puto ita euenturum: & nemp copino dicturum patrem. Infi-
nitiuo irem praterito ueluti euenisse ex sententia lator. Et uideo mihi iecisse fundamen-
ta defensionis meae. Iungitur finitiui modi tempus imperfectum modi subiunctiui re-
pori imperfecto: ut mirabar hoc si sic abiret: & heri lenitas uerebar quorsum euaderet. Et
hic solebamus fete plerunq; ea opiri du inde iret domum. Iungit perfectu tempus mo-
di finitiui instanti imperatiuo ueluti ira ut dixi face Soltrara: & face ut iussi deducantur
isti. Item perfecto finitiuo ueluti: Venit & ad ripas ubi ludere saepe solebat. Item imper-
fecto subiunctiui ueluti: du hic ueniret locu relinquere uoluit. Item futuro subiunctiui ue-
luti dixi feceris iussu: sed tamen obedieris. Item instanti infinito ueluti facere constituit: que-
reere consuevit. Item praterito infinito ueluti: dixi ego in senatu pendente & primatu co-
tulisse. Item futuro infinito ueluti: Na constitui cu quoda hospite esse illu conuentura
& metu uxore credidisti. s. ducturum. Iungitur plusq; perfectu tempus finitiui modi in-
stanti finitiuo ueluti dixerat ille: etiam p moenia clarior ignis auditur. Item instanti finiti-
ui futuro finitiuo: ut apud Virgiliu: Quaquam animus meminisse horret luctu refugit
Incipiam. Item instanti subiunctiui ueluti. Dico quis intellexeris. Reperimus apud uete-
res instans finitiuorum iungi etiam imperfecto subiunctiuorum: quod raro fit cuius exempli pro-
dehendi gratia uel sola tuliana sufficit auctoritas ait rosciana sic. Cum nulla praescriptio-
nis mentio fieret: cu etiam oes qui ante meruerant redirent etiam esse defunctos periculis at-
bitrarentur nomen refertur i tabulis Sexti Roscii. Iungitur imperfectu finitiuorum imper-
fecto subiunctiuorum ueluti dicebas quantum intelligeres. Idem tempus iungit & plusq; per-
fecto subiunctiuorum ueluti dixi quis intelligeres: dixeram quis intellexisses. Item futurum
finitiuorum iungitur praesenti subiunctiuorum & praterito perfecto & futuro: & optatiuo
cu futuro. Ita dicam si intelligas. Nonnuq; iungitur perfectum finitiuorum futuro optatiuo
rum ueluti: dixi ut facias. Caeteru & imperfecto subiunctiuorum iungi diximus sed hanc affert
differentiam ut intersit utrum dixi ut faceres an dixi ut facias enunciemus. Quoniam in su-
periori dixi ut faceres tempus quo ut facias dixi praeterisse significat in eo uero quod est
dixi ut facias dixi tempus praeteriu. Futuro suspedit cu adhuc quonia fieri posset quod
iussi incertu sit fiat nec ne. Item subiunctiua uicissim inter se iungunt hoc pacto. imperfectu
imperfecto ut dicerem si scirem: plusquamperfectu plusq; perfecto: ut dixisset si sciuisset Item imperfectu plus-
quamperfecto sic dicerem si scisset: & uel uice plusq; perfectu imperfecto: sic scripisset tibi si scirem.
Et priore qd e sermone scriberem tibi si scissem significat fuisse se scripturu uel semel si
saepius cognouisset: sequenti scripisset tibi si scirem significat scripturu se fuisse si uel se-
met sciret: si quid difficultatis in se haberet uidebitur res: se non mihi imputabis. poterit
tamen hoc qualiscunq; est praesentia comuni corrigi. Sermo latinus duobus modis intel-
ligitur: aut per imperfectu: aut per futuru optatiuorum. Sic per futurum quotiens aut instans:
aut futurum finitiuorum praepone uelur dicam ut facias quotiens aut perfectu: aut imperfectu. aut
plusq; perfectu p imperfectu uelur dicebam ut faceres: dixi ut faceres dixeram ut faceres. dicam ut fa-
cias. Sin at logus sermo efferet adiuuariis ea recipit futurum subiunctiuorum: & plusq; perfectu
optatiuorum: ueluti dico ut facias & cu feceris mittas: si dicerem faceres: si dixisset fecisses:
si dicerem faceres: dixeram ut faceres: & cu fecisses mitteres. Superest ut de coniugationibus di-
camus q cuiusq; qlitan iungat. Cu iungit mo finitiuis: mo subiunctiuis: ueluti cu dico: cu
dicebam. Item caeteris finitiuis temporibus. Subiunctiuis quoq; sic cu dicam: cu dicerem. Item cae-
teris subiunctiuis temporibus. Sed iter est utrum finitiuis: an subiunctiuis iungat Finitiuuis. n. iungit
quotiens ad tempus quo agebam refert ueluti cu dicam ueni. i. ipso tpe quo declamabo cu decla-
mabam uenisset. i. ex tpe quo declamabam uenisset: & apud Virgiliu: Cu uenit aulae iam
se regina Superbis Composuit. i. tempore ipso quo uenit. Et apud Ciceronem: Tantum p

factum cum ate consularum rapuli. i. ipso tempore quo repuli profeci. Sic quoque modo
 finitiuo tempore futuro coniungitur: ut apud Virgilium: Cum dabit amplexus atque oscu-
 la dulcia figet. i. eo tempore quo dabit amplexus & figet oscula. Sic & Cicero. At cum bel-
 lo uastabitur Italia: uexabuntur urbes tecta ardebunt: cum te non existimas. Significat. n.
 ipso tempore inuidia se conflagraturum: quo uastabitur Italia: & tecta ardebunt. hoc pa-
 eto iungitur finitiuis. Subiunctiuus uero cum post factum aliquid perfectum significat
 ueluti cum uenisset declamaui. Significat enim prius uenisse eum: & sic coepisse declama-
 re: ut apud Ciceronem. Cum ille homo audacissimus conscientia conuictus primo reticuis-
 set postremo patefecit. Item si modo finitiuis: modo subiunctiuus iungitur. Finitiuis sic si
 uenio si ueniebat. Item & ceteris finitiuis temporibus. Subiunctiuus uero sic ueniam: si
 uenirem: & ceteris item subiunctiuus temporibus. sed finitiuis iunguntur hoc modo quo-
 tiens res facta significatur ueluti apud Ciceronem si illustrentur si erumpunt omnia. nec
 enim dubitat ne illustrentur: sed quia illustrentur sua det ut mutet Catilina mentem: &
 Virgilius: si te facta uocant: sic quoque & perfectum iungitur ut apud Virgilium. Si poiuit
 manes arcescere coniugis orpheus. affirmat enim potuisse. Item apud Ciceronem quid
 sit hec non dico maiora fuerunt in Clodio quam in Milone. Subiunctiuus uero iungitur quo-
 tiens conditionalis & incertus est sermo: ueluti si facias si faceres. Qui enim sic loquitur
 non factum interim declarant dum iungitur finitiuis ueluti dum uenio: quotiens uero pro eo
 quod est dummodo ponitur subiunctiuus recipit: ut apud Virgilium dum conderet urbem
 id est dummodo conderet: dum etiam si alius profertur sermo declinationis ad illum refor-
 matur ueluti petebas ut dum uenires facerem: sic quoque recipit subiunctiuus: donec iungitur
 subiunctiuus: ut donec ueniam. Item num si praepositum fuerit illa aliud uerbum fini-
 riuum recipit subiunctiuus: ueluti Cicero: Interrogauit num dubitaret eo proficisci ut sit
 species relatiua. fere enim praeposito finitiuo uerbo parti orationis subiunctiuus subiungi-
 tur species subiunctiuus ueluti nescio quid dixerit: quare uenerit: nescio cur dixerit & cete-
 ra similiter. Aliter uero subiunctiuus: ut apud Ciceronem: Credo ego uos iudices mirati
 quid sit quod ego potissimum surrexerim: quamquam idem Cicero in eodem aliter enuntiauit
 Non est quod metuas Glaucam. non reserutor si quid forte ferri habuisti: alter uero finiti-
 uus ut apud Terentium. Numquid meri tibi opus est. Item quare uenisti cur dixisti: cur id fe-
 cisti: & similia quia non praepositum uerbum. Item quis & licet recipit subiunctiuus: ut quam-
 uis uenires: ut apud Virgilium: Quauis elysio miretur graecia campos. Item licet ueni-
 as. Item quamquam finita recipit sicut apud Virgilium. quamquam animus meminisse horret. Item
 dummodo subiunctiuus recipit ueluti dummodo uenias. Item ut recipit finitiuus acuto accetu
 elata. Effertur autem quotiens pro eo accipitur quod est quomodo: ut apud Ciceronem
 ut sustinuit: mimo ueto ut contempserit. i. quomodo quotiens uero pro eo quod est apud
 graecos $\iota\upsilon\alpha$ accipitur optatiuis iungitur ueluti ut faciam. Nonnunquam tamen accetu acuto
 latum recipit subiunctiuus praeposito sane finitiuo more quo supra relatum formam dixi-
 mus. ut apud Virgilium: Infandum regina iubes tenore dolore: Troianas ut opes: &
 lamentabile regnum Eruerint danai: id est quomodo eruerint. Item utinam recipit optatiua
 ueluti utinam ueniam. Item ne accuro accetu elatum recipit imperatiua ueluti ne fac. Quoties uero
 graui accetu pro eo quod est apud graecos $\mu\eta$ accipit imperatiua recipit: ut apud Horatium ne fa-
 cias quod inuidus dixi mihi placet. Nonnunquam etiam & si acuto accetu effertur imperatiua recipit: ue-
 luti ne uenias: ne scribas. Sed iterum est iterum hoc & illud quod diximus ne fac quo hic imperamus
 superius suademus. Recipit quoque idem ipsum acuto accetu elatum finitiuus quoties Ironice acci-
 pimus pro eo quod est apud graecos $\upsilon\alpha$ facta affirmatione quod est apud Ciceronem: Ne illi
 uehementer errant. Affirmat enim illos uehementer errare. Quotiens uero tei dubia:

& quasi conditionali aptatur recipit & subiunctiua eodē accentu elatum: ut apud Ciceronem. Ne tu erici accusator esses ridiculus. Itē postq̄ modo finitiua modo subiunctiua recipit. Finitiua sic quotiens iunctū accipitur: ut est apud Virgiliū: Postq̄ res Asiæ Priamiq; euertere gentē i meritā uisū superis. id est postq̄ uisū superis. Subiunctiua uero quotiens secernitur: ut postq̄ uisū fuisset factū est & similia. Itē anteq̄ modo finitiuis modo subiunctiuis iungitur contra ac superius iunctū subiunctiuis sic ueluti anteq̄ uenisses diductum finitiuis: ut apud Virgiliū Antepudor q̄ re uiolem. Item nisi & ni. subiunctiua recipit ueluti ni fecisses: & ni fecisti: quanq̄ apud ciceronē non nunquam finitiuungitur: tunc maxime comparum debuisset sensus ut apud eundē nisi forte malis patefacere nobis prouincias quo exire possumus q̄ curare ut etiā illi qui absint habeant quo uictores reuertantur. Relatiua species uerbi dicta uidetur cum ad eum sermonem sequentia referuntur quo dependet sequens. hanc speciē consuetudine parum obseruant multi impericia lapsi cum dicunt nescio quid facis: nescio quid feceris: quo more Cicero loquitur pro sexto Roscio. Credo ego uos iudices mirari quid sit q̄ cū tot summi oratores hominesq; nobilissimi sedcant ego potissimū surrexerim: non dixit credo uos mirari quid sit q̄ surrexi quod est idiotissimos. Figuratur autē huiusmodi sermo hoc pacto. Refert enī non modo agnoscere qualis sit species: sed annotare quomodo seruetur praeposito sermone interiecto pariter orationi quare: quidē: cur: & similibus: subiunctiua sequitur species: ut apud Virgiliū. Infandum regina iubes renouare dolorem. refertur. cruerint quod est iubes renouare: eodē pacto & similia. Species uerborum sunt hæc relatiua: usurpatiuā: affirmatiua: concessiua. de relatiua diximus. Usurpatiuā species est huiusmodi cū dicimus legendo proficit. id est dū legit: legendi causa uenit id est ut legat: legendū tibi est: id est necesse est ut legas. His enī fetecalibus usurpatur dicta: quod usu exerceri: quod hoc pacto eloqui demonstrat. Deriuatur autē quasi ex participio futuro passiuo ut licet uerbū non admittat passiuā declinationem: nihilominus fere ex oī uerbo talis haberi dictio potest: uelut natādo exercetur: id est dū natat: & natanādi causa uenit id est ut nater: & natanādi tibi est. id est oportet nates. Itē cū dicimus uapulādo corrigitar: & uapulādi causa & uapulādi est tibi: nec tamen est nator aut uapulor. adeo non est participialis iste sermo sed proprie sermonis species. Participia enī cū sint talia recipiunt personā & numerū in his legendis ut species usurpatiuā infinitiua est Nihil enī hoc recipit cum diciuus legendo ego proficio in omni genere. Itē numero legendo proficimus & similia. Affirmatiua autē species est huiusmodi cū te dubia in qua parū altercantibus assentimur specie subiunctiua quasi sit factū affirmamus cū dicimus fecerit: dixerit: id est crede eum dixisse: aut fecisse quod neque dixerit neque fecerit. Nam si factū esse reuera animū inducimur finitiuo utimur sermone: id est fecit: dixit. hic sermo confitentis est. superior cum dicimus fecerit: dixerit: legerit non confitentis legisse uel fecisse sed affirmantis q̄ etiā si fecerit: uel dixerit: uel legerit: quod nequaquā factū esse constet nihilominus nihil esse commissum quale est apud Ciceronē pro Milone: seruū etiam ut corruerit Accius meus amicus ait non dixit seruū corrupit neque enī confitetur corrupisse: sed affirmat ēt si corrupit nihil criminose admisisse Milonē: Et alibi idē eodē sic ita factum: credite ira factum esse. quod non sit talis est affirmatiua quæ altercationis tollendæ gratia sub simulatione confessionis inducitur. Concessiua præterea species est quantum demum utitur subiunctiuam inferentes qualitatem cum suadendo cuipiā q̄ expediat non persuademus & desistentes dum nos uolumus crimine absolueret contēdimus arbitrio eius remittentes q̄ pertendat facere: ut cum: loquimur ne faciat: sane suadentes illo pertendente ut magis faciat: addimus uideris feceris. i. licet tu uideas: tu pspi

cias qd facias: hoc dicimus sub specie cōtendendi potius cunctantes. Nam cum facere ex animo suademus non ita loquimur feceris uideris: sed facias: uideas exhortatio utētes sermone. Enūciatione igitur eadem affirmatiua & cōcessiua est species: sensu uero differt: quoniā que liqueāt nobis nō esse affirmātes quasi sint facta defendimus Itē quæ ne quaquā uolumus fieri uerbo uelut fiat cōcedimus: ut pertinaciam cōtendendi euitemus.

Impersonalis uerborum declinatio.

Impersonalis uerborum declinatio. psonæ tertriæ formā habet quam additis pronominibus & pro prima & secunda personis usurpant: quasi pudet me te illum: & cū uentū est ad ouerū pluralem: pronomina dūtaxat numero inogūtur plurali: cum dicimus pudet nos: uos: illos. non nunquam. & ipsa uerba impersonalia numero plurali iunguntur: quotiens cum dicimus quæ uis uiron sane intēdunrur quasi possessiua significantes ut cū dicimus decet me penula. Item decent me penule & similia q̄ tali significatione: & primam admittunt personam: cum dicimus & ego te deceo & tu me deces. quasi per totam itaq; declinationem impersonalia sūt. & quæ trina forma terminātur & est prima quæ in. et. erit: secunda in it: tertia in. tur & quæ in et exeūt duas formas habent. Quædam. n. ab indicatiuo ueniunt: ut miseror miseret. alia a se deriuantur ut pudet: tedet: decet: libet: licet: Itē q̄ in. it. unitormiter terminantur quasi cōiungit: euenit: Identidē quæ in tur. exeunt tam ex omni genere uerborū nascuntur q̄ ab indicatiuo dūtaxat figura temporibus declinantur: ut lego legitur: curro curritur: q̄ a quibusdā nominantur genera: sed inter modos uerborum placuit rectius ordinare: siquidē alia quæ ex se oriuntur: nō nulli inter genera uerborū collocare uoluerūt quoz; declinatio sicuti uerba cætera per omnes modos decurrit. Hac itaq; ratiōe impersonalis modus cæteroz; impersonalium genere separatur. Huiusmodi præterea uerba casibus accomodantur. hec enī quæ io. et. terminant modo datiuo accusatiuo casui seruiunt: uelut libet mihi: tibi illi: decet me: te: illum: quæ in. it. exeunt datiuo casui copulant: ut contingit mihi: tibi illi: quæ in. tur. exeunt datiuo & ablatiuo casui copulantur: ut dicitur: mihi: tibi. illi: ablatiuo: ut gerit: a me: a te: ab illo. Ex his quoq; quædā sunt primi ordinis ut iuuat me: te. illum: restat mihi: tibi: illi. Item alia sunt secundi ordinis ut decet me: te: illum: libet: mihi: tibi illi. oportet: poenitet: & pudet: & similia. Item tertii ordinis correpti: ut accidit mihi: contingit mihi. Item tertii producti ut expedit & conuenit euenit mihi. Hæc. n. primam & secundam personam non habent. per tertiam tres personæ addito pronomine significat. Ex his præterea uerbis quædam licenter ueteres tempora figurabāt perfecta ex forma actiuæ declinationis moræ passiuæ declinationis uelut libet mihi libitum est mihi: placet mihi. placitum est mihi. ut apud Vir. sic diis placitum Itē pudet puditum est: miseret misertum est: pro eo sane quod est libuit: placuit: puduit. Item tedet me: unde Vir. Si nō pertesum thalami. Sed tantū hæc quidā perfecta ex forma passiuæ declinationis aliter figurādo declinabant. ut est pudetur: tedetur licetur: eorum præteritū pfectū puditū est licitū ē. Nā puduit & licuit more actiuæ declinationis dicimus: teduit autem dicere non possumus: sed ne tesum est quidā tantummodo pertesū cōposita figura dixerunt. ex his quoq; non nulla impersonalia sub diuerso sensu eadem impersonalia sunt & cæteris similia ut cum dicimus placet mihi: idem uidetur. Item placeo places placet: licet mihi idest potestatem habeo & liceo lices dicimus cum ad preciū referimus idest liceo denariis totidem: contingit mihi: contingit: tibi quasi uenit: sed & cōtingo cōtingit dicimus. Item iuuat me te illum dicimus: quasi iocundū est mihi: sed a iuuo iuuas dicimus. Impersonaliū declinatio non facile admittit participia: & errant qui dicens pudens participia opinantur esse cum sint appellationes. Passiua uero impersonalis decli-

natio huiusmodi est & figuratur ex uerbis quæ absolutiua sunt id est neutralia quæ cæteræ personas non admittunt passiuæ declinationis. quoniam sunt neutralia: nihilominus tertiam personam admittunt passiuam & declinantur passiuæ declinatione more impersonali quasi pugnatur a me a te ab illo. Item certatur similiter: ut pugnatur cominus armis. & certatur limine iu ipso. Item describitur a nobis: uiuitur hoc pacto. Itur in antiqua siluâ qua specie nō qui facit: sed quid fiat demonstrat numerū pluralē ipsa declinatio admittere non potest. ut enim decent nos penule sub actiua specie impersonali dicimus eū/ tut a nobis uix dici nō potest: sed itur a nobis in uia: pugnatur a nobis i bello. Huiusmodi autem neutralia accommodantur loco: tempore persona. ut bene illo loco studetur: bene illa hora studetur. Sunt præterea uerba quæ cū sint impersonalia ab actiua declinatione: collata in personam patientis impersonali more figurantur: ea sunt quæ datiuo casui, coherent uelut maledico tibi. inuideo tibi. consulo tibi. obiiicio tibi: prouideo tibi noceō tibi. Hæc omnia in persona patientis non recte dicimus maledicor a te: sed maledicitor & inuidetur mihi a te: maledicitor tibi a me: obiiicitor mihi: consultor mihi: prouiditor mihi imperatur mihi: nocetur mihi eōmuniter a te & cætera similia non enim dicimus noceor noceris. huiusmodi enim uerba passiuam naturam non habent. Cæterum hoc modorantum declinantur dum illud tantum sciamus etiam infinitis omnibus eandem utique passiuam significationem: ut apud Ciceronem nihil mihi ab istis noceri potest. & apud Salu. in iugurta cum gallis de salute non de gloria certari: uerum hæc & similia antiquitatis consuetudine diuersa reperiuntur figurata declinatione. Apud quosdā .n. & per cæteros modos impersonalium declinatio decurrit: & hac ratione genus potius non dum esse dixerunt. Nam cū sit indicatiuus curritur hoc est omnes currūt facit imperatiuū curriatur optatiuū curretetur: subiunctiuū cū curratur: infinitiuū carri: quam declinatione qui probauerit sciet certari & noceri quoq; latinū esse Salustium & Tulliuū impersonalis modo infinitiuum recte posuisse. De his quæ apud ueteres diuersa inueniuntur enūtiara declinatione. Nunc demum operæ pretium est ueterum inuisere & percurrere libros. quo per facile innotescat per omniū scripta fere concurrisse licentiam: & perinde ut per alios mores itidē prisca: & ante aliū fuisse sermonem auctoritatem: ut præclare dixit Terentius nihil dictum quod non sit dictum prius sed iniecit: postera ætas manū & ueluti disciplinam pristini seculi: ita sermonē fastidire cepit: & noua uelut parturire uerba quæ inuenum ritu ipsa mō florent & uigēt: ut ait Horatius: ut siluæ foliis primos mutant i anos prima cadunt: ita uerborū uetus iterit ætas. Et iuuenum ritu florēt modo nata uigentq; Exempli tamen gratiā quædam commemorauimus quæ quibuslibet uti mores uetustatis utant Pluta. n. uerba quæ uulgo passiuo more declinauimus apud ueteres diuersa reperiuntur denūtiara declinatione. frustra quod uulgo frustor est. i. decipio. Irē patio ppati/or moro quod crebro moror dicimus. Itē demolio: auxilio: populo: digno. Hæc & alia apud ueteres reperimus cōtra morē doctoz; posita. Nunc dicit aliquis quos ueteres hoc modo loquentes frustra: ut. C. Cæsar apud milites de comodis eorū nō frustrabo uos milites. Item patio. Neuius in ptecto: Populus patit inquit tu patias modo. Item Neuius i eodem. Quid moras: quid sparas. Item Pacuius i Hermione paucis absoluit ne moraret diutius. Ennius: An aliquid quod dono illi morares: sed accipite. Demolio Varro in poetico libro. Et tamē non demolio astra. Item in epistolarū questionū demoliiuit reētū. Itē Neuius i corrolaria hæc demolite inquit. Itē auxilio. ut Graccus aduersus furiū quibus ego prius cū auxiliē: populo ait Plau. in foeneratio quæ ego populabo pperere. Dignor ut Pacu. i Hermōia cū neq; aspicere æquales dignarēt eius. me dies deficer numerārē. exēpla Sed hæc tenus hæc quæ mēoria suggere potuit. ne imenū serpar cōmētarius.

Participium est pars orationis dicta q̄ duatum parciū quæ sunt eximia in
 toto sermonæ uerbi & nominis uim participet. Capit. n. a nomine genus &
 casum a uerbo aut̄ significatiōem & q̄litate[m] & tempus ab utroq̄ numerū
 & figuram. Significatiōes participioꝝ q̄nque sūt quemadmodū in uerbo a
 ctiua: passiuā: neutra: deponens: cōis: Actiua ē ut uocans: docēs: Passiuā ut
 uocatus doctus. Neutra ut nauigans: uolans Deponens: ut luctās: sequēs. Cōis ut cōlo/
 lans criminans. Qualitas participioꝝ similiter quemadmodū in uerbis in q̄tuor species
 distributa est. Absoluta: inchoatiua: frequentatiua: meditatiua. Absoluta ē ut legēs: do
 cēs. Inchoatiua: ut feruescēs: lucescēs. Frequentatiua ut cursitās q̄ritās Meditatiua ut esu
 riēs parturiēs. Tēpora participioꝝ sūt tria. Præsēs ut sequēs. Præteritū ut secutus. Futurū
 ut secuturus. Genera & casus ex noīe tracta facile noscimus: nūero quoq̄ & figurā tā ex
 uerbo ex noīe intelligi pōt. Participia trahuntur a uerbo actiuo duo q̄ præsens tēporis
 & futuri ut docēs & docturus. A passiuo duo præteriti & futuri. ut doctus & docēdus A
 neutro duo præsens tēporis & futuri currēs cursurus. Interdū tria cū declinatio passiuā mi
 sceat ut gaudēs gauisus: & gauisurus. A deponenti tria luctās luctatus & luctaturus. iter
 dū q̄tuor ut sequēs secutus & secuturus & seq̄ndus. A cōi sp̄ q̄tuor secūdū formā q̄dem
 actiuā presentis tēporis & futuri: ut criminans criminaturus secūdū passiuā at̄ formā præteri
 ti & futuri ut criminatus & criminandus. participia i actiuis tēporis præteriti nō sūt ut græce
 diciūs ὄτε τὸ φῶσ Recipiūt at̄i positiōe passiuā ea q̄ nō hēnt passiuā declinatiōē sicut apud
 ueteres inueniunt. Iuratus nō enī dicimus iuror: Similiter & præsus: cœnatus: potus: q̄
 participia eē aut uerboꝝ significatio: aut figura nō patit̄. Minime. n. a uerbis deriuant̄
 & hæc dumtaxat reperiunt̄ in toto sermone participia q̄si passiuā q̄ originē nō habēt q̄le
 eū iurati iudices pronūciauerūt: Item apud Ciceronē cenatus subitū cū duobus filiis apud
 eundē. Pro Milone pransi poti oscitantes: sed neq̄ iuror neq̄ prædeor neq̄ cœnor diciē
 Apud Turpiliū comediā nobilis. cuius titulus Demetrius legimus iurata sum pfecto fi
 nitio dictu iuuenis est q̄ cōsulit: meretrix respondit nō sū iurata p̄ eo sane qd̄ ē iurasti
 nō iurauī. Sed hæc in cæteris uerbis & participiis dici non possunt. Participia in passiuis
 presentis temporis nō sunt. Abutunt̄ aut̄ ueteres actiuo p̄ passiuo ueluti gēibulq̄: uolu
 tans hærebat deest enim ut sit κυδιυδουμεινυοσ Item precipitans traxi mecū deest me ut
 sit præcipitans καταπριτωτό εὑόσ Sunt quædā participia noībus similia: q̄ quoniā uerbi
 originē nō habēt propterea nō sūt participia sed noīa ut tunicatus: galeatus: penulatus:
 rogatus. Quædā participia & nomina cōitet esse possūt: ut passus uisus. cultus quæ gto
 casu discernūt. Nā si noīa fuerit genitiuū casū. i us lōgā sylabā mittūt ut huius passus ui
 sus cultus Participia at̄ i. I. mittūt huius passi nisi culti. Errāt lōge q̄ opināt̄ moribūdus:
 uitabūdus furibūdus eē pticipia. Sūt. n. appellatiōes moriturus uero ē pticipiū. Cæterū
 fere tantū distat hoc sermone: quoniā cū dicimus moriturus & moribūdus licet mortem
 nō sit subitutus nihilominus similis morituro: tale ē furibūdus similis furenti sed sine fu
 rore item cū legimus apud Salustium Vitabūdus inq̄t per saltuosa loca recedebat. Noti
 utiq̄ uiuans sed uitare simulās: Hæc pletūq̄ differūt participia etiam sæpe temporibus
 deficiūt ut furens cœpturus: studēs ratus: &c. Item obseruandū est quod cū uerbū acce
 dit q̄ tantū passiuā declinatiōē admittat participia recipit actiua & passiuā q̄si hortor
 consolor dicimus ex eo hortatus & hortandus. Item hortās & hortaturus q̄uis hortor nō
 dici uisus. Si uero tale iciderit uerbū quod sub passiuā declinatiōe patiēdi uim parum ad
 mittat futurum. Participium declinatiōis passiuæ non fere admittit: ut quasi expergi/
 scor cunctot: expergiscendus & cunctandus: sermo absurdus uidetur quia sensum non
 admittit.

Duerbium est pars orationis quæ adiecta uerbo eius sensû implet atq; ex
planat ira. Nã cû dico Palæmõ docet nõ dũ habet suã uim satis planã nisi
a aduicero male aut bene: & ideo aduerbũ appellat quia semp addiicit uerbo
Scantus ita diffinit. Aduerbiũ est rei modus adiectiõis ipsã pnũtiationẽ
diffiniẽs recte: diligenter: optime. Aduerbiũ dicitur ideo quoniã aduerbi tẽ
dit in eadẽ snã conspiratione: ut recte dixisti: diligenter fecisti: optime legisti. Aduerbio
hæc iuncta sũt discrimina generalia tria: forma modus: finitio. Forma cõtinet aut simplicẽ
aut cõpolitam. Modus continet quantitatem: ut plus minus uel. Finitio cõtinet summã
Aduerbia aut sue sunt positõis: aut ab aliis partibus orationis trahũtur. Per se nascuntur
ut nuper. Hæc quæ ab aliis transeunt uarias habet: formas a proprio nomine dicunt: ut
Tullius Tulliane. Alia a pronomine: ut mecum. tuam. Item a uerbis: ut cursum. Item
a nomine & uerbo: ut pedentim. alia a participio: ut indulgẽs indulgenter. Item a nomine
appellatiuo: ut docilis dociliter. alia a uocabulo: ut hostiũ hostiatim. Vex ne has qdem
omnes uarietates psequendas putarim. satis est posuisse aliquas per quas ceteræ colligã
tur. Aduerbiis accidũt numerus ut semel: bis: ter: quater: quinquies. deinceps: primum:
iterum rursus: tertium dumtaxat. sæpe sæpius: sæpissime. miles: decies. Negatio: ut nõ:
nequaquam: haud: parum: secus minime. Cõfirmatio: ut etiam quid ni: nempe quippe
pfecto: uidelicet plane. maxie. scilicet. licet ilicet. nimirũ. Demonstratio. ut. ecce. en. istũ.
ecce. eccã sed hæc pronomina quidam esse dixerunt. optatio. ut utinam o si qui. si. si.
æstimatio. ut caro. uili. Ordinatio. ut priõ: secũdo. deinde deinceps tũc. ante prius. deniq;
Interrogatio. ut cur. quare. quid ita nempe nõne. quomobrẽ. utrũ Similitudo. ut quasi
ceũ. itaq;. perinde. ac sic. prout. item adeo: ueluti: tamq;. sic. quemadmodum. Dubitatio
an utrum: fors: forsitan: fortassis: fortasse. Inuocatio ut heus: heo. Responsio ei. Prohibi
tio negatio: affirmatio ut ne. Prohibedi modo nefacias. Negandi: modo nẽ id facias: ne
Affirmadi modo: nã tu heri accusator ridiculus esses. Cõmunicatio siue cõgregatio: ut
pariter: simul: una. Separatio: ut seorsum separatim: semote: segregatim. Optio: ut poti
us imo. Euentũ: nẽ forte: fortuitu. Qualitatẽ: ut bene: pulchre. sapienter: prudẽter: agili
ter: uiriliter: expedite. Quantitatem nimium. plus. minus: multũ: tantum tantũmodo
satis parumper sublimiter. Præcationem: ut fodes. iusiurãdum hercule. me hercules me
diussidius. mecastor. ceator. ppol. edepol. Tẽporale. ut modo. heri. hodie. eras. statim:
nunc. nuper. perende. olim. aliquando. quando locorum quæ quatuor describunt. Nã
aut aduerbia loci sunt. ut hic. illic. ibi: alibi. intus foris. Aut aduerbia sunt ad locum: ut
huc. illuc. quo: alio intro foras. Aut aduerbia loci. de loco ut hinc: illinc: inde. aliũde. Aut
aduerbia aliter per locũ: ut qua. hac. illac. istac Recta aut cõmunia omniũ partiũ. ut pere
græ. penitus rursũ. deorsum. sursum. passim. anguste. late. Etiam nomina ciuitatum in
aduerbia redigi possunt: & illa quidem quæ genitiuo casu. i. & æ. syllabis fiuntur. quan
do in ipsis ciuitatibus sumus uel illic aliquid agimus ipso genitiuo casu uti debemus. ut
Romæ sum. Romæ studui: Arimini uerso: armini moror. Quando autem ad ipsas
ciuitates pergimus aduerbium facimus ad locum casu accusatiuo: ut romam uado. Ari
minũ pergo: Si uero tamen digte dimur septimo casu: utendum est. ut Roma uenio: Ari
mino discedo. Ea uero nomina ciuitatum quæ genitiuum in us syllabam mittunt in una
tantum parte differunt a superioribus: Nam & aduerbium loci in loco septimo casu ser
uabimus: ut narbone sum: quia facit huius narbonis: Babilone sum quia facit huius ba
bilonis. Rus etiam & domus & huius in aduerbia redigi possunt. Nam si aduerbiũ loci
in locum ponimus ita dicemus: rus uado. domum. pergo. Si illic fuerimus ita dicemus
ruri sum: domi moror. Si inde ueniamus septimo casu utimur. ut rure uenio: domo disce

do: Humus autē nō recipit nisi aduerbiū loci: in loco ut humi nascitur. i. humo. æquæ ad
 uerbia sūt dicenda quibus melius præpositio detrahitur. Si ramen ciuitatū ut cæterorū
 locorū uoinina fuerit destinata. alioqui prouinciis: Item prepositio applicabit: ut ab Ita
 lia uenio: in Italia sum: ad Italiam uado. Poetæ ramen sapius ab hac obseruatiōe disce/
 dūt. Sunt præterea nomina ciuitatū quæ plurali numero figurant: ut: Athenæ Thebæ &
 his utemur accusatiuo casu eunte: ablatiue manentes & exeuntes. Cōparatione recipiūt
 aduerbia quotiens appellationes unde rāseunt comparant: ut docte doctius doctissime
 quia est doctus: doctior: doctissimus. Et quoniam aduerbia quoque sunt que per omnes
 gradus ire non possunt: ideo his ad augendam significationem pro comparatiuo &
 superlatiue magis & maxime coniungimus ad minucndā minus minime queniadmo
 dum comparantur ita diminūtur aduerbia a positiuo: ut primū primulum lōge lōgule
 A comparatiuo mō ut melius meliuscule: longius longiuscule. A suplatiue uel nulla exē
 pla uel pauca sunt: Aduerbia comunia cum nominibus: ut subito: sedulo. aut cū prono
 minibus: ut qui: quo hac. Aut cū uerbis: ut age pone. aut cū cōiunctionibus: ut quare si
 quāobrem: quando ne ut cū aut cū præpositiōibus: ut præter: ante præ cōtra: pp aut cū
 interiectionibus ut. hem: heus. heo. aut pro se inuicē. ut ubi quādo maxime tum ut hic.
 Deniq; hæc aut sensus aut plerunq; iter se discernit accentus. Aduerbiis addi præpositi
 ones quā plurimi negant: sed tamen lectum inueoimus i primo quod est εὐπρωτὶός &
 quæ dixerunt ueteres a mane & ab hinc annos decē natus est: quod est ante decē natus
 ānos. Item post hac. antehac exinde. ab hinc ab usq; & poetice de subito de repēte: de im
 prouiso. quorum quædam uelut una pars orōnis composita nōnulla poetice pferuntur:
 Notandum sane q; ipsa aduerbia uarios habent fines: Nam quædam ex cōmunibus deri
 uata appellatiuis in. ter. syllabam exeūt quotiens datiuus casus. I. littera terminatur. ut
 moli moliter: uolubili uolubiliter: explicabile explicabiliter: plausibili plausibiliter: doc
 bili docibiliter. Ex hac regula unum dissentit quod est facile. quod quidam nomen putāt
 pro aduerbio positum ut est toruum clamat: horrēdum sonat. Cæterum in compositiōe
 facilis a quo difficilis est difficulter facit nō difficile. Appellationes enim quotiens com
 ponuntur suam regulam seruat. Sed sapius contra hanc regulam usurpat auctoritas.
 Quoties datiuus. o. littera terminatur aduerbia. e. aut. o. litteris exeūt. sed ea quæ i e ex
 eunt p̄duci debēt docto docte. Similiter & cæte. Hæc aut dissētiūt: & e correpta finiūt
 q̄ nō cōparant nec ueniunt ex quadā appellatiōe. ut rite magnope. repēte. Aut ea quæ cō
 paratiōis regulā nō seruāt. ut bene male. melius. peius. optime pessime. Item ea quæ a no
 mine uerbo ue nō ueniunt. sed per se inueniunt: ut in pune. Idētidē quæ. o. littera exeūt
 tā corripit: ut citus citus cito: q̄ p̄ducūt: ut falsus falso. primo. tertio subito. cōsulco sup
 uacuo. clandestino: gratuito. secūdo quarto. perpetuo. tuto secreto. necessario. fortuito:
 matutino cōtinuo. opinato bipartito: tripartito. quadripartito. Huc usq; p̄cedit figurā
 quia qnquepartito nemo dicit: nec i cetero numero ita efferre possumus. Alia i tus: ut fū
 ditus: stirpitus: radicatus: cælitus. nudius tertius. diuinitus. publicitus & publice. Itē hu
 manitus & hūane. Sed in hoc sensu distinctio sensū mutat ut: sit humane αὐθροῦσις
 ut est apud Terentiū tamē uix humane patit & hūanitus φιλανθρωπῶς ut idē Terenti
 us ait: cœpi nō humaniter. neq; ut aīm ægroū decuit adolescentulū tractare. Quædam
 sunt noīa i us syllabam terminata q̄ ex se bina aduerbia faciunt. ut est ueterū auctoritas
 trāsit. n. in q̄buldā rōnē & aliter ipsa enunciat. aliter cōsuetudo usurpat. Nā nauus nau
 rer dicūt qd nos naue Itē duriter qd nos dure. Itē largiter qd nos large. Itē celere. & cele
 riter Sūt præterea alia quæ i. am. finiunt: ut obuiā: ne qcq; bifariam: quadrifariā: perpe
 tam: nequaq; trifariam: multifariam. Alia i. im. ut gradatim: unciatim: affati: acceruatim

carptim: raptim separatim. tractim. furtim: statim summatim: priuatim: uiridim: tributim.
 geminatis: regulatim: paulatim: glomeratim: copulatis: caesum cursim: afflictim: minutati:
 deditim: partim: paulatim nominati: uiatim: guttati: angularim: strictim: uberti: sensim:
 ut ceteri: pedetentim: paucilatis: sigillatim tumati: stillatim: memorati. Inuenit et aduer-
 biu. a. littera terminatu: ut iniuria cui contrariu. est iure. Itē in. I. ut uesperu. Itē in. u. ut
 noctu. Itē in. l. ut semel. In oibus latinis ppteris noibus quæ. o. littera ablatiuo casu termi-
 nant in aduerbiis mutata. o. littera in. a. acedente syllaba. ne aduerbia faciūt: ut a Virgi-
 lio uirgiliane: a Tulio tuliane. & quæ apud grecos aduerbia ως terminant: ea apud nos
 iuxta latinū sermone in. e. littera finiuntur: ut ὁμοίως homerice. Oia noia quæ in. a. ex-
 eunt ablatiuo casu & sūt foeminina aduerbia in tim. mittūt: ut regula regulati: uncia un-
 ciatini: rota rotati & similia. Itē quæ in. e. excūt iterdū aduerbia i rus mittūt: ut ab unita
 ec unitus: ab stirpe stirpitus: a fūdamine funditus. Itē ex præpositionibus q̄ mutato accē-
 tu in aduerbia recedūt: ut infra: infra stant supra: supra est: extra extra erat: itra itra sede-
 bit: ultra ultra non faciam: citra citra discurret: circa circa equitatur: iuxta iuxta fecit:
 contra contracondebat: suptus suptus erat corā corā stetit: idē palā ante ante uenit: post
 post sedit: prope prope cecidit: idē pene usq; usq; illā multauit ut sit ualde: itē sup sup frō-
 de: quādiu. n. sine casibus enūciant. aduerbia acceptis casibus præpositōes sūt. Itē aduer-
 bia qdā hæc posuerūt quæ etiā apud uere res obseruata sunt trāslatiui: diuisiui: receptui
 ostentui: & si qua eiusmodi sūt alia quæ casui datiuo dant in qbus obseruabimus ita dice-
 re trāslatiui est: erit: trālit: facit mittit. trāslati. nō dicimus & ce. similiter qdā tamē dicūt
 similia his esse decori: honori usui. q̄ supra diximus. hæc aduerbia ἀποτόρυσσον nō hēnt
 post posterior: postremus: supra superior suppremus: ifra ifetior ifimus: ppe ppior pxius:
 itra iterior ifimus: extra exterior extremus ultra ulterior ultimus. citra citenior nō habet
 penes penitus. Figura aduerbiis sicut i oibus ptibus orationis aut simplex est ut iuste: aut
 cōposita ut iniuste. Ut aduerbiū est mō tps & significat postquā. ut a me tū primū sæuus
 citcūstetit horror: ut regē æqueuū. mō qualitatis & significat quēadmodū ut troianas ut
 opes & lamētabile regnū. modo loci & significat ut est caelis ut forte iuuēcis: modo optā-
 di & significat utinam ut est: ut ueniret ante hac. modo admirādi & significato quā: ut te
 post multa tuorū funera cōspicio. modo cōiunctio causalis ut faciē mutatus & ora cupido
 Ræpositio est pars orationis quæ cōplexa aliā partē orationis significatiōē
 eius mutat: uel supponit ut mecū aut uerbū procedit profero aut aduerbiū
 ut in docte. aut participiū ut precedēs aut cōiunctiōē ut absq; aut seipsā ut
 circūcirca. Præpositiones tā casibus seruiūt quā loqualis & casibus cōiungū-
 tur aut seperant: aut cōiugūt & seperant. Coniungunt ut di: di: diduco.
 distraho. Separāt ut penes: apud. Cōiungunt: & seperantur cætere omnes ex quibus.
 in. & cū præpositiōes si ita cōpositæ fuerint ut eas statim. s. & f. littera sequatur plerū-
 q; producunt: ut insula. isula. consiliū confessio. Præpositioni accidūt casus. Sūt at q
 purāt accedere præpositiōni figurā & ordinē. Figurā: quæ sunt præpositiōes simplices ut
 abs. cōpositæ ut absq;. Ordinē quia sūt præpositiū: ut sine: subiunctiū: ut tenus. Sed
 hæc nos similia i his numeramus quæ inæqualia nominant: Casibus seruiunt accusati-
 uo dūtaxat & ablatiuo. Sed scire nos cōuenit præpositiōes ius sū tūc tetinere cū præpo-
 nunt: suppositas uero significatiōē & uim propriā nō habere: Separatæ præpositiōes se-
 peratis Præpositionibus nō coherēt & aduerbia faciūt: si quādo illas non subsecūtur ca-
 sus. præpositiōes aut ipsa uerba corrūpūt ut cōficio. aut ipse corrūpūt. Casibus seruiūt præ-
 positōes. accusatiuo dūtaxat ablatiuo. antiq; etiā genitiuo casui præpositiōes: cōiugēbāt.
 ut Virgilius. Crurū tenus: & laterū tenus hispida nati. Quædā communes utriusq; ca-

sus: uō nullæ præponūt: aliæ tātū uerbo quedā tamen casui mutato aliæ accētū in aduer-
 biis accedūt: nonnullæ tā casui quā uerbo loquelis seruiūt ut. si dicas scribo adiectis præ-
 positionibus hoc genere uariāt: ut cū: de: sub cōscribo describo subscribo. Præpositiones
 aut casibus tātūmodo seruiūt aut solis loquelis. aut utrisque comunitet. Casibus tātū ser-
 uiūt ut apud penes Sūt aliæ quæ harū inueniūtur exēplo loquelis tārū iūguntur: ut an-
 con: di: dis: se: te: ut amplector. cōgredior. diduco. distraho: separo refero. Cætere præpo-
 sitiones & uerbis ihærēt & casibus: ut per hūc modū admoneat obrē quæ casibus seruiūt
 aut accusatiuo aut ablatiuo copulāt quæ accusatiuo casui seruiūt iungūt hoc modo. Ad
 domū aduersus hostes. citra italiā circū muros. erga cōscientiā. iter eū propinquos. infra
 potētes. post domū præter paucos. pone tergū. trās salpes iuxta & dē usq; galiā ante iudi-
 ces: cis tyberim. cōtra græciā circa foros: extra ciuitatē: intra opidū: ob amicitia. penes plu-
 rimos pp spē: secūdū disciplinā: p puinciā: ultra terminū: ppe me est: ut dicit Ciceronē i
 Pisonē proximus Pompeium sedebā: sed & danuo casui. Idē Cicero dixit ad Atticū ppi-
 us grāmatico accessi nepos illustri. Salustius proxima Carthagini loca. Vir. Proxiuus
 huic loco: sed proximus iteruallo. Itē ppius stabulis armēta tenerēt: ablatiuo casui hæc
 sic iungūt a ppinquis: ab hoie: abiq; nobis cū sociis. corā amicis: clā patre de ciuitate: e fo-
 ro: ex prouincia. p fratre: præ dolore: palā oibus: sine domino. tenus crure Et quæ utri-
 usq; casibus seruiunt ut in sub: præpositiones accusatiuo casui tūc iungunt quādo aliquo-
 nes transferimus: ut in rus eo: in prouinciā uado: sub montem pergo. Cum uero in ipso
 loco sumus ablatiuo casu utimur. ut in rure sto. in prouincia sum: sub monte moror. Su-
 per etiam & super licet rarius utrisq; casibus seruiūt. Nam dicimus & super terram &
 super terra ut stratoq; super discūbitur ostro. & gemina super arbore sidunt & ligna sup
 foco largē reponens. Item super testudinē & super testudine: & subter mate: & subter
 ter man. Præpositiones in. ex. per. de. pro. præ. tam uerbis præponuntur quam casibus
 amplectuntur. Sed iuncte uerbis sine nominibus modo significationem augent: ut im-
 potens. exosus. edurus. deamo perodi. promissa uerba per pingue. modo diminuunt. ut
 in sciis. excors. inermis. deformis. perfidus. profanus.

De præpositionibus quæ sub uariā significatione apud auctores reperiūt. In præposi-
 tio significat modo id quod est ualde: & uim uerbi cui præponit ut superius auget. ut in
 crepuit. insonuit. Virgilius Turnus ut infractos modo significat idem quod nō & uim
 uerbi inminuit cui præponit. ut inualidus. infirmus. Ponitur & pro eo quod est iter ut
 Panthesylea furens mediisq; i milibus ardet. Item aut eaphyn: aut eddis i pupibus arma
 cayci & pro aduersus: ut in patricidā: in tyrannū: ut Virgilius Quid in eus æneas in te cō-
 miteret tantum? Et ipse deos in dardana suscitāt arma. Et pro modo qualitatis ut quem
 pellis aenis in plumam squamis auro conferta tegebat. Et atq; huic in faciem soror ut cō-
 uersa menisti. Interdū pro particula superuacua: ut Nosco etines incanaq; menta: Inter-
 dum qualitātē habet ad peius detetius pendentem: ut Quā semel informes uidisse cyclo-
 pas. Non enim nullius formæ significat: sed malæ formæ. Sed æque dicitur uulgo de for-
 mis. Item apud Virgilium. Et pirgi ueteres intempestaq; grauista. Nam & hic non nul-
 lius: sed malæ tempestatis: ac per hoc insalubres pestilentelq; ponit & pro qualitate or-
 dinatiua: ut cū dicimus: opus in dies crescit ut Virgilius: Inque dies auidum caput alti-
 us effert. & Tullius. Crescit in dies singulos & pro spatio temporali: cum significatur
 quæ adhuc: ut cum dicimus mane in noctem: ut apud Virgilium: Fœlix si protinus illū
 æquasset nocti ludum in lucemque tulisset. Ponitur & pro præpositione pro: ut cum di-
 cimus: Hoc munus in magnum habeo: ut Virgilius. In magno munere Cyseus. Esse
 sui dederat monumentum & pignus amoris. & Salustius in primo historiarum libro: ut

Et facta in gloria numero & si liceat auidius fecerit. Sub præpositio significat modo supra: ut ter flamma subiecta relaxit: & corpora saltu subiiciunt in equos id est supra iaciunt: modo infra caudamque remulcens. Subiecit pauitanti utero siluasque petiuit. Item pedibusque rotarum subiiciunt lapsus. Significat & prope ut quo deinde sub ipso ecce uolat. Item classemque sub ipsa Antandro. Ponitur & pro præpositione in: ut namque sub ingenti lustrat dum singula reple & Quam semel informe uasto uidisse sub antro. i. in templo & in antro super præpositio significat modo de: ut multa super Priamo rogitans. & Hæc super aruorum cultu pecorumque canebam. & super arboribus. Modo & pro præpositione pro: ut nec super ipse sua molitur laude laborare: & nil super imperio moueor. Ponitur & pro in super & amplius. ut Cui neque apud Danaos usque locus in super ipsi dardanide & cetera. Item ecce super in cæsti magna diomedis ab urbe. legati responsa ferunt: & pro de super: ut hæc super euallo prospectant troes. & Superque in mane bararrum cernitur. Item gemina super arbore sidunt: & pro superest ut ille autem (neque enim fuga super ulla periculi) Et o mihi sola mei super alti anactis imago. Item & ultra significat ut super garamantas & indos proferet imperium. Pro præpositio significat porro ut cum profundum dicimus pelagus: cui porro sit fundus: ut Hinc altas cautes proiectaque saxa pachini: & proiecto dum ede leuo aptat se pugna significat & ante. ut soli pro portis Melapus & acies Atinas: sustentat acies & cum pro nauium: pro colona & profœnium diximus locum qui est ante scenam. Itē prode re ante dare significat: ut prodere patriam dicitur. Modo porro dare & propagare: ut italiã regeret genus alro a sanguine teucris proderet: Modo in præpositione ut cum dicimus pro rostris: pro tribunali ut apud Virgiliũ Hirsutumque supercilium. promissaque barba id est immissa: & pro eo quod est *αυτι* apud grecos ut cum dicimus ceruam pro yphigenia: & pro dulci Ascanio ueniat: & pro eo quod est *υπερ* ut Vnum illud tibi nate dea proque omnibus unum prædicam. Ex & ab præpositiones si sequens uerbum a uocali incipiat integre efferuntur: ut ex opido. ab illo si consonantes sequentur extremam litteram perdunt ut e foro: a marco. Similiter si uocalis sequatur consonantis loco posita: ut a lunone: e uirtute: e uino. Has præterea præpositiones ut quibusdam uidentur non idem unumque significant nec enim unum est ex teatro uenire & a teatro ex: teatro se uenire dicitur quod ex ipso uenit teatro: qui uero dixit a teatro non ex ipso teatro: sed a loco qui proximus est teatro. His præpositionibus contraria potestate sunt: ad: & in: quæ & ipse non unum idemque significat: quia in forum ire est in ipsum forum intrare ad forum autem ire in locum proximum foro: ut in tribunal & ad tribunal uenire: non unum est quia ad tribunal uenit litigator. in tribunal uero prætor aut iudex.

Coniunctio est pars orationis indeclinabilis copulans sermonem & coniungens uim & ordinem partis orationis. Nam ab hoc meruit nomen quia pro uinculo interponitur orationi laxum enim & diffusum sermonem more cathene interposita deuincit.

Palemon ea ita finiunt. Coniunctio est pars orationis innectens ordinansque sententiam. Coniunctionum quedam sunt principales: alia subsequentes: alia mediae: Mediae quibus utralibet parte positus sine uirio coniungitur oratio. principalis est coniunctio ut: Sed qui te uiuum casus age fare uicissim. Nam ille ordo ubi postponitur poeticus est per anastrophe factus ut Ipsa sed in somnis inhumati uenit imago. Subsequens est quæ media est Coniunctioni accidunt figura: ordo potestas: Figura est qua apparet an simplex sit ut nam: an composita ut namque Ordo coniunctionum triplici genere seruandus est Primum quo apparet utque prepositiua sit ut nam. an subiunctiua ut quæ uel quæ præponi & subiungi possit. ut itaque nanque. Potestas coniunctionum in quinque distributa species diuiditur

Sunt enim copulatiuæ: disiunctiuæ: expletiuæ causales: rationales Copulatiuæ:

hæ. &. que. at. atq;. At hæc particula cū coniunctio est per. t. scribitur. cum preposi-
 tio est per. d. Disiunctiuæ aut uel nec. neq;. an. ue. neu. neue. Expletiuæ quidem æqui-
 dem. quoq;. autem. ramen. perro. profecto. deide. saltem. nimirum. uero. Causales si &
 si etiam si: si tamen: tamen si: si quidem quando quidem: quoniam: quinetiam: si inueniam:
 seu siue. nam nāq;. nisi: ni præterea. enim: & enim: sed quia quando. Hæc cōiunctiōes q̄a
 & quoniā hoc distāt: quia referētis ē: & quoniā iterātis post interrogatiōē alicuius eo: ideo
 iccirco propter gratia causa hæc ubi causa redditur rerum coniungere orationē solēt. Ita
 nō dedit q̄a nō habuit. Si coniunctio & simplex & cōposita p̄ducitur sed p̄positiua q̄dā
 particula ut siquidē: supposita uero cōtripit ut nisi recōcinatiuæ: sed quāob̄re presertim:
 itē: itēq;. siue: ceterū: alioq;. atq;. n. etenim: eni uero: q̄a: quapropter: pp: q̄ppe. quoniā. quo-
 niā q̄dē ergo: ideo. adeo: ideoq;. scilicet: propterea. quā: quo circa: q̄ppe. ut pote. sane ni-
 delicet. itaq;. quamuis. licet quāquam quādo graui accētū quatenus: quādo q̄dē. Dictæ
 sūt ratiōnatiuæ quod quāq; rē præposita ratione cōfirmāt i hūc modū. Lucet igitur dies
 est. Nā hic ratione collegit lucē esse quod dies est seu diem ideo esse quod lux est. Sūt autē
 præterea ut ait pli. illatiuæ hæc quāquā: quāquis: tamen si. Item fictitiuæ dicunt hæc dū: quā/
 quam anteq̄: postq̄ quatenus: Irē optatiuæ: utinā te uelim. Subiunctiuo rācti. & quæ
 ab eo cōposita sunt tācti anteq̄. donec. quāuis: dū modo. licet. postq̄: priusq̄: donicū.
 p̄ donec accipitur: aut pro dū modo. nec te moueat si quædā esse ea aduerbia cōiunctiōes
 recognōsces. Sūt etiam æctiōes quas incertū est utrū cōiunctiōes an præpositiones an
 aduerbia nominemus: quæ tamen oī sensu facile diuoscuntur. Nā & cōiunctiōes pro
 aliis cōiunctiōibus positæ inueniuntur potestate mutata. Sunt alie & aliquid relatiuē:
 ut ait idem Plinius. siue comparatiue magis: potius imo. In hūc modū hic erat imo ille
 uel potius ille. Idem ait comparandi potestati habere tāquā: sed hæc uidentur aduerbia
 magis similitudinis ut tanq̄ bonus amicus. & tā ille q̄ is. Et cōiunctio id ualet quodq;
 sed hoc differt. q̄ hæc non modo subiungitur sed etiam præponit modo gemiatur: ut
 q̄ scedere certo: Et premere: & laxas sciter dare iustus habenas modo simpliciter elata sed
 figurata: ut labitur unda uadis: abies mirantē & unde. miratur nemus: Modo interro-
 gatiua ut: Et quæ tanta fuit Romam tibi causa uidendi? Modo indignatiua: & quisq̄ numē
 Iunonis adoret. Modo confirmatiua ut. Et dubitamus adhuc uirtutem extendere factis
 Modo causalis. Et getis illa quidem sumpnis nō tarda pharetris. Modo adiunctiua & p̄
 missiua ut Dic quibus in terris & eris mihi magnus Apollo Modo adiectiua pro criam:
 ut quorū iphitus aruo: lam grauior pellias & uulnere rardus Vlyxi. Modo ordinatiua:
 ut frigentis & unqūt. Modo superlatiua ut. Quicquid id est timeo danaos & dona ferē
 res. Modo diminutiua per gradus. Fœlix qui potuit rerū cognoscere causas. Fortunatus
 & ille deos qui nouit agrestes. Aut cōiunctio dubitatiua si geminetur habet potestati
 quæ dicit aut librum uolo aut precium. utrūq; ex æquo desiderare significat. Aut pelago
 danaum insidias suspectaq; dona præcipitare iubet. subiectilq; urere flāmis. Aut terre
 brare cauas uteri & tentare latebras: Submersas ue obrue pupes. Aut si semel pronūtia-
 rur demuniuiua est. & gradū habet ad inferioratendē: ut dicimus eū librum uolo aut
 precium: ut si liber quē potissimū uolo mioime reddatur. rū quod secundū præciū. ut in-
 cute uim uēris. & corpora disice ponto. aut age diuersos. Nam furēs Iuno & irata quod
 potissimum graue petebat optauit. deinde quod secundū. Huius cōiunctiōis qualita-
 tes sunt multe mō cōiunctiua est cū dicimus aut da mihi. aut rapio: ut nymphe noster
 amor lypetrides. aut mihi catmē. Quale meo codto concedite p̄xima phœbi. Versibus
 ille facit: aut si nō possumus oēs. Mō horratiua ē ita aut tu magne p̄ diuū miserere ut est
 dictū & illd. uel utq; sup̄ est uultuē morti. Si mereor dimittere. mō cōiunctiua p̄ & ut

Moliri uel moram: aut ueniendi poscere causas. Et pro quibus: ut liquidas coruis presso tergure uoces. Aut quater i geminat. pro quaterque. Modo pro separatiua: ut aut onera accipiunt ueniunt. aut agmine facto. Item Media inter cornua fudit aur ante ora deum pinguis spatatur ad aras. i. modo fundit modo spaciatur. Item semineces uoluit multos: aut agmina curru. Poterit. aut raptas fugientibus ingerit hastas.

Interiectio est pars orationis affectum mentis significans uoci condita. Interiectioni accidit significatio: tamenque aliis partibus orationis interiacens inseri solet. Hac uel ex consuetudine. uel ex sequentibus uerbis uariis affectum ostendit exultantem significat ut euax: aut uoluptatem: ut uha. aut dolentem: ut ue aut lugentem: ut heu: aut rimentem. ut hei at ar: aut admirantem ut pape: aut arridentem ut ah ah: aut ortantem: ut eia age agedum. aur irascentem: ut nefas pro nefas: aut laudantem. ut euge: aur uitantem: ut apage: aut uocantem. ut eho: aut silentium. ut si aut si. Ironiam. ut hui: aur intentius aliquid demonstrantem: ut enim. aut ex improviso aliquid deprehendentem: ut ar ar: & si qua sunt similia quae affectus potius quam observationes artis indicant. sunt plurime dictiones: ut heus. heu eia en certe inrer aduerbia & interiectionem etiam a se partes orationis pro interiectione singulae plures uel ponuntur. ut est enim ellum amabo: nefas pro nefas: malum: miserum nefandum. Has enim ut asserunt multi in quibusdam locis interiectiones esse ipse declarat affectus: & fere quicquid animus orationis inseruerit quo detracto textus integer reperitur numero inreriectionis accedit. Interiectionem graeci inter aduerbia posuerunt: latini ideo separauerunt quia huiusmodi uoces non statim subsequunt uerbum & lare multiplex interiectionis causa consistit. Memoria est uelox animi & firma perceptio. cuius facultatem fouet exercitatio lectionis enarationisque iteratio: stili cura: redditio sollicita: & diligens iteratio atque repetitio freques.

In primo libello sermonis uniuersa membra. quae prima legentibus artis grammaticae studia praecipua esse uidebantur pro qualitate ingenii puto me satis exposuisse: nec ullius fugere scientiam arbitror totam loquendi materiam disputandi que substantiam partibus orationis administrari. In hoc uero quid esset grammatica: & quibus aliis adminiculis instruamus: explicabimus. Vox est ut stoicis uidetur spiritus reuus auditui sensibilis quantum in ipso est. Fit autem uel ex illis aurae pulsibus uel uerberati aeris actu. Omnis uox aut articulata est: aut confusa. Articulata est rationalis hominum loquelis explicata. eadem & litteralis uel scriptilis appellatur: quia litteris comprehendi potest: Confusa est irrationalis uel iscriptibilis simplicis uocis sono aia. huiusmodi effecta quae scribi non potest: ut est equi hinnitus: tauri mugitus. quidam etiam modulata uocem addidere tibiae uel organi: quae quamque scribi non possit: habet tamen modulata aliquam distractionem. Unde quidam tria uocis officia designant: eloquium tinnitum: sonum Eloquium est humane pronuntiationis expressa significatio faciliem mentibus exprimens intellectum. Tinnitus est fabricate materiae illuso tenui sono audicionem augens. Sonus est corporalis collisio repetitum auribus inferens fragorem: quid quod ueteres omnes sonos uoces dixerunt ut fractasque ad littera uoces. Ars est rei cuiuscumque scientia usus: uel traditio: uel ratione praecipua tendens ad usum aliquem uitae necessarium. Tul. hoc modo eam diffiniuit. Ars est praecipuorum exercitiorum constructio ad unum exitum uitae utilem pertinentium. Ars dicta uel quae arcto praecipuo sigula diffiniat & uelut uias quaedam ostendit uel ἀπο τοῦ ἀρ τῆσ υἱῦ ueteris arte pro uirtute appellatur. Arrium genera sunt plura: quarum grammaticae sola litteralis est ex qua rhetorice & poetice consistunt. Idcirco litteralis dicta quod a litteris incipiat. Et. n. grammaticus latinus litteratus est appellatus: & grammatica litteratura quae formam loquendi ad certam rationem dirigit. Diffinitio est oratio quae id de quo quaeritur aperte describit & determinat Cice.

sic eam diffinit. Diffinitio est oratio quæ quid sit de quo quæritur ostendit q̄ breuissime

Littera est pars minima uocis articulata: ab elemento incipiens una figura notabilis. Scutus sic eam diffinit. Littera est uocis eius quæ scribi potest forma. Elementū est: minima uis: & indissolubilis materia uocis articulata: uel uniuscuiusque rei initium a quo sumit incrementū: & in quod resoluit. Huius figura littera uocatur & sunt omnes figuræ litterarū numero. xxiii. Sed harū potestates quas alimenta nominamus plurimæ intelliguntur. Litteras etiā ueteres elementa dixerūt: q̄ orationem uelut quædā semina cōstruant atq; dissoluant. Et. n. differt utrū quis dicat elementum an litterā per se. quia elementū quiddam est uis ipsa & potestas. Littera autē figura est potestatis. a. uero nomen est & potestatis & figuræ. Igitur elementū intelligitur: littera scribitur & nominat: Littera dicta quasi legitera: quia legitur uel q̄ legentibus iter ostendit. uel alicura quam patitur: uel quod legendo iteratur. Accidūt unicuiq; litteræ tria nomē. figura: & ptās. Nomen est quod dicitur uel pronunciat: figura cū scripta aspicitur uel notat. Potestas est qua uel in ratione metrica. i. cū ad proprietatem suā a reliquis segregat. Litteræ q̄bus utimur sunt tres & xx. Hæ sunt a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z Harum differentia sunt tres. prima differentia in litteris qualitates habet duas quod aut latinæ sunt aut græcæ: latinæ sunt una & xx. græcæ due y z quæ in usum nostrū pp nomina græca uenerunt. Ex his uocalis est y Nā & in ea obseruare debemus. quæcūq; uocalibus obseruantur z semiuocalis est Secūda differentia est in litteris qualitates æque duas habet q̄ aut uocales sunt aut consonantes. Item cōsonantiū quædam semiuocales: quædam mutæ. Vocaliū potestates sunt duæ: Quædam pronunciatæ singulæ syllabas faciunt & pferunt. Quædam consonantibus iuncte syllabam faciunt. Vocales ideo dictæ q̄ ad scribēdas uoces articulatæ necessariæ habentur: has quidam sonantes appellant: sunt autem numero quiddem quicq; a e i o u potestatē autē septē. si quidē e & pro e & pro ei & pro h græcis ponitur Nāq; e breuis ē scripta pnūriationē lōga ut cōticuere. & πηυια & o p o & ∞ græcis similē ponit: ut rapti ganymedis honores. Ex his igitur uocalibus i & u trāseunt in cōsonantiū potestatem cum aut ipse inter se geminant: ut iuno uita: & quādo aliis uocalibus expli cantur: ut uates: uelox: uox: ianus iecur: ita tamen ut q̄ prior exposita fuerit uicem & uicōsonantium obtineat. hæ etiam mediæ dicūt quia in quibusdā expressum dictiōibus sonū nō habent: ut uir optimus: extra quā formā u littera interdum nec uocalis. Nec cōsonās habetur cū iter q̄ litterā cōsonantē & aliam uocalē cōstituit: ut quoniā: quidē huic Item digama a scribi solet: ut cum sibi ipsa preponitur: ut seruus uulgus: s̄am geminari in una syllaba posse plurimi negāt: latinæ uocales oēs & corripit & p̄duci possūt: atq; his solis aspirari q̄dā existimāt. Cōsonātes autē sūt. xvi. b c d f g h k l m n p q r s t x & adiecta z quæ græca est fiūt. xvii. Nā & in eo cōsonantiū sonū obseruare debemus. Cōsonātes appellātur q̄ iterdū p̄iectæ: iterdū s̄obiectæ uocalibus cōsonāt. Tertia d̄ia i l̄ris qualitates habet tres: q̄ aut semiuocales sūt: aut mutæ: aut duplicēs. Semiuocales sūt. vii. f. l. m. n. r. s. & x. sed adiecta z octo fiūt. Ex his. x. duplex ē autē q̄ iuētā g & s uel c & s ueteres scriptabat & adiecta z fiūt duo: sed hæc græca admittā græcorū noīum cā p̄to hac ueterū. q̄dā. i. uocalē nōnulli duas. s. ponere solēbāt unde iugū eicit quasi ζυλῶν & iupiter uelut ζευς p̄r & messētius: & pitissare: & tabilissare. & c huiusmodi usū ueteres declarabāt liquida. .iiii. l m n r ex quibus l r s̄obiectæ mutis communes syllabas faciunt. & s littera suæ cuiusdam potestatis est. ideo apud græcos monadicon appellatur: quæ in metro pleiū que uim consonantis amittit. Item ex illis f littera supponitur liquidis quemadmodum muta quælibet & communem syllabam facit. Semiuocales dictæ quia dimidiū eius potestatis habent: & enim inter se enunciantur sed per syllabam nec plenam uocem:

faciunt. Mutæ sūt quæ sine auxilio uocalium nō possunt enuntiare. Mutæ sūt quæ nec proferri possūt nec syllabam facere. Sunt autē numero nouē b c d g h k p q t. Ex his quibus dā inperuacua uident. k & q q c littera hæc locum possit implere: sed inuenimus in calēdis & in quibusdam similibus noibus q k necessario scribitur: & q cōsuetudine scribitur: cū in una eadē q syllaba u littera antecedit: & habeat sibi adiunctā uocalē: ut quærimus b: quoq; interdū cōsonās interdū aspirationis creditur nota. Hæc sic mutæ subiecta fuerit. x. notat græcā si p præposita fuerit φ significat. Itē si t præposita fuerit aspirationi pro o ponit græca sicut p & simul posita ψ græcā asserūt litterā. Caterū h uocalibus nunq̄ supponitur nisi in interiectione ah quæ turbātis uel dolentis ostendit affectū. g. noua est cōsonās in cuius locū c solebat apponi: ut hodie cū Gaium Cæsare notamus scribimus. C. Cæsare. Ideoq; et post b litterā. i. tertio loco digesta est: ut apud græcos c posita reperitur eo loco. Mutæ dictæ q; per se sine aduiculo uocalium non possunt enuntari. Ita sūt oēs qualitates litterarum numero. vii. q; aut latinæ sunt aut græcæ: aut uocales aut cōsonantes: aut semiuocales: aut duplices: aut mutæ: & hoc scire debemus q; f littera tantū scribitur cum latina dictio scribitur ut fœlix. Nam si peregrina fuerit p t h scribimus ut phœbus. phœthon quidam latino sermonc. x. & vii. lras crediderunt: si quidē ex. xx. & iii. una aspirationis nota est h una duplex x duæ superuacua. k. & q. duæ græcæ y & z f tum scribimus cum latinus est sermo: nam peregrinis p h posimus. Vocalis dietonos p se facit syllabas & breue & longas. Itēq; cōnexa cum aliis tam præposita q̄ mediā finielq; ut hala. Nota etiam prænominis cum aulum sola significat. b. consonans muta tā præponitur uocalibus q̄ subiungitur: præponitur & semiuocalibus ut blefo bracuq; propinqua p lra qua sæpe mutatur ut sopponunt opponit. c. consonans muta tā præponit uocalibus q̄ subiungitur: ut caput accepit: concidit: occidit c nota est prænominis cum sola Caius norat. Item numeri cum centum significat d consonās muta tā præponitur uocalibus q̄ subiungitur litteris consonantibus numero. vii. his c g l p r s t quæ succedūt in locū eius ut accipe: aggero: alligo: appete: arripe: asside: attēde. Nota prænominis dentū significat. Itē numerum cum quingentos scribimus. e. uocalis dichronos per se nominata Itemq; cū aliis iuncta & breuis facit syllabas & longas. f. consonans semiuocalis præpositiua q̄ sola ex semiuocalibus præponitur liquidis quæadmodū muta quælibet & cōmunem syllabam facit. ph. in græcis dumtaxat nominibus utimur ut phaeton. Tam incipit in syllaba præpositiua uocali q̄ semiuocali. uocali ut flagellum. Item subiunctiua uocali ut officit efficit. G. consonans muta præpositiua quæ tam supponitur uocalibus q̄ subiungitur ut aggero. præponitur & consonantibus: ut agmine magno gregem glire H. consonans muta proprie continens aspirationem subiunctiua. r. liquide consonantis recepta uulgo in numerum mutarum omnibus uocalibus præponitur: nulli subiungit nisi consonantibus ut in thracia & nominibus græcis. i. uocalis dichronos quæ interdū mediā geminatur & præposita sibi aut alteri uocali rāsit in cōsonantiū ptatem. Nota numeri cum unum significat. k. consonans muta superuacua unimur quādo. a corcepta sequitur ut calendæ: caput calūniæ. L. consonans semiuocalis liquida quæ tam præponitur uocalibus q̄ subiungit: præponit: ut laudo: lege: lites: locū & his similia scribimus. Item subiungitur consonantibus: ut Claudium clementemq; & Clodium clusiumq; nominamus. Nota prænominis cum sola posita Luciū significat. Item numeri cū pro quinquaginta ponit nam subiungitur tanq̄ alma. M. consonans semiuocales liquida tā præponit uocalibus q̄ subiungitur cum agmina fragmenta dicimus. Nota prænominis cū sola scripta marcum significat & adiecta ad extremam lineā uirgula. alium. N. cōsonās semiuocalis liquida tā præponit q̄ subiungit: uocalibus ut natus ante. Itē subiungit mu

ris. ut enidius: potnia des: cidnius. Nota prænominis sola nūmerum significat. Itē præpo-
 sita sibi. g. gneum: quē antiqui CN. c. scribūt. O. uocalis dichronos rā producit q̄ corri-
 pitur: & singularis: & cū aliis copulara. P. consonans muta tam præponit uocalibus q̄
 subiungitur: ut i his ponit præponit: præponit etiā consonātibz ut plaudit. Nota præ-
 nominis cū sola publiū significat: & cū. r. posita populū romanum: & subiecta. r. litteræ
 temp. & præposita. c. litteræ p̄tes conscripros. Q. consonans muta ex. c. & u. litteris cō-
 posita supuacua quā utimur quando. u. & altera uocalis i una syllaba iungitur: ut quiri-
 nus. Nota prænominis quintū significat. Itē hononis quæstorē idicans: nec minus popu-
 lum. Cū ea noramus quiritēs. r. consonās semiuocalis liquida præpositiua. & eadē subiū-
 ctiua uocalibus: ut roma: ramus: arma orbis. Itē cōsonantibus subiūgit: ut in crasso: cru-
 re. prudenter. H quoq; cōsooati uel aspiratiōis notæ ut rhodius: sed i græcis dūtaxat no-
 minibus. S. cōsonans semiuocalis suæ cuiusdā pt̄aris præpositiua uocalibus & subiūcti-
 ua: ut satis asper. Itē præpositiua. t. cōsonāti tantū: ut status. T. cōsonās muta præpositi-
 ua liquidaz & uocaliū & eadē subiūctiua. p. c. s. cōsonātiū ut ctesiphō: stichus: trabea &
 ætina. Nota prænominis cū sola titū significat: r. littera tā præponitur uocalibus q̄ sub-
 iungitur: ut tullit: attulit. præponitur & cōsonantibus ut trabe. V dicor nos uocalis me-
 dia quæ geminata digāma accipit & præposita sibi aut alteri uocali trāsir in cōsonātiū
 pt̄atem. ut uulgus ualēs: uiuir: uelox: uox. Nota numeri qnq; significat. X. lra cōposita
 quā ideo duplicē dicimus quoniā cōst̄at ex. c. & s. lris i mediā rātū parte locutionū uoca-
 libz apud nos præposita: ut maxime maximo aliquando finies ut uertex frutex. In pe-
 grinis tantū nominibus prima ponitur: ut i xantho xenone. Nota numeri cū decē signi-
 ficat. Itē. x. consonans semiuocales duplex quæ constat aut ex. c. & s. ur pix picis aut ex
 g. & s. ut rex regis. Sunt nomina i q̄bz neq; g. neq; c. possūt p̄ferri: ut nix niuis: senex
 senis. Hæc at̄ noīa priuilegio quodā cōtra rationē declināt. Y. uocalis dichronos græca/
 quæ pp̄ grecas dictiōes admittit: ut Hymeneus. Cyrus: Hylas. Z. cōsonās semiuocalis
 duplex græca ēt pp̄ græca uel barbara noīa admittit. ur Zenon. Mezētius: gaza p̄ hoc
 ueterēs duabus. ff. utēbant̄ ut messenius: & pitisso & rabilisso.

Grammatica ē specialiter sciētia exercitata lectiōis & expositiōis eoz q̄ apd̄ poetas
 & scriptores dicūt apud poetas ut ordo seruet̄. apud scriptores: ut ordo careat
 uitia. Grammaticæ ptes sūt duæ. Altera q̄ uocat̄ exegetice: altera horistice. Exge-
 tice ē narratiua q̄ ptinet ad officia lectiōis. Horistice ē finitiua q̄ pt̄cepta demō-
 strat: cuius species sūnr hæ: partes orationis uitia uirtutesq;. Tota aūr grāmatica cōsistit
 præcipue i intellectu poetaz: scriptoz: & hystoriarū p̄p̄ta expositione & i recte loquēdi scri-
 bendiq; ratione. Grammaticæ officia ut asserit Varro cōstant i partibus quattuor: lectiōe
 enarratione. emēdatione iudicio. Lectio est artificialis interpretatio uel uaria cuiusq; scri-
 ptū enūciatio seruiēs dignitati p̄sonaz exprimensq; animi habitū cuiusq;. Narratio ē ob-
 scuroz sensuū quæstionū ue explanatio: uel exq̄sitiō: p̄ quā unus cuiusq; rei qualratem
 poeticis glosulis exoluimus. Emēdatio est qua singula p̄ ut ipsa res postulat dirigitur
 extimantes uniuersorū scriptoz sentētiā diuersam: uel correctio errorū q̄ per scripturā di-
 ctionē ue fiunt. Iudiciū est quo omnē orationē recte uel minusq; recte pronūtiatā specialit̄
 iudicamus: uel existimatio qua p̄na cæteraq; scripta pp̄d̄imus. Grammaticæ initia
 ab elementis surgūt: elementa figurant̄ i litteras: litteræ i syllabas cogūt. Partes orōnis
 consumant oratione. Oratione uirtus ornat̄: uirtus ad euitāda uitia exercet̄.

Syllaba est proprie congregatio aut comperchensio litterarum enuntiata. Fit au-
 tem ex omnibus uocalibus etiā ex singulis syllaba tā breuis q̄ longa & ex copula-
 tiōe uocaliū cōsonātiūq; tēporū capax. Syllabæ aūt dicunt̄ græce *σφραγιόσυλλαβή*

λαυ βαειντα ρα u. u. a. t. a. Latinae conexiones uel coceptiones dici possunt q̄ literas coicipiat
 atq; conectat. Syllabaz modi sunt ta duo natura & positione q̄ tres q̄lirates. Alia enim
 breues: alia longa: alia comunes sunt. Breues sunt q̄ correpta uocalē habent: & nō desinunt
 in duas consonantes: uel in aliud quod possit pro duabus consonantibus. Longe aut
 natura sunt aut positione fiūt. Natura cū ut uocalis pducit: ut a. o. aut duæ uocales iun
 guntur: ut au. eu. ae. oe. ei. hui. Ex his diphthogus ei cū apud uetetes frequētaref usu po
 steritatis explosa ē. Itē. y. græca potius q̄ latina est ī græcis sumēda dictionibus: Sed hæ
 quæ natura sunt lōgæ modis qnq; ordinant. Primo quādo uocalis sola est & pducit: ut
 est. Ah silice in nuda connixa reliquit: & dicit is modus constat natura. Secūdo cum di
 phtiongus erit de qua dicimus constat diphthongo ut au: eu: oc: ac. Tertio quotiens su
 per consonanrem est: ut eu Priamus. & en ego uicta si tu de qua dicimus incipit Quarto
 quotiens subter consonante est ut Ne pete cōnubiis: & dicitur is modus sic terminatur.
 Quito quotiēs iter duas uel plures consonantes ponit ut sol q̄ terraz: & dicit is modus
 habet in se. Positiōe lōga sic syllaba modis. vii. Prio cū correpta uocalis in duas definit cō
 sonantes ut est in secessu lōgo locus. Altero cū excipit a duabus cōsonantibus: ut acrisiōes
 dane. Tertio si desinat ī duplicē littera: ut nox. Quinto si sequēs a duplici icipiat ut axis
 Sexto si desinat in unā cōsonantē & excipiat a uocali loco consonantis posita. u. uel. i. ut at
 Venus: at lūno: Septio cū correpta uocalis desinet & iterposita. i. excipiat a uocali: ut fu
 rias Aiakis oi lei. & troiaq; nūc stares. & nate dea. nā te maioribus & cæ. quoniā inter du
 as uocales duarū syllabaz posita. i. geminat. Sic enī scribi p̄ geminatā litterā metri rōne
 desiderat. Si qdē potestātē tuet duplicis cōsonantis. Vocales correpta: singula obtinēt
 tēpora pductā bina. Dimidiū tēporis absq; duplicibus singulæ possidēt cōsonantes. Syl
 labaz ut ait Varro alia sūt aspæ: alia leues proceres alie: alia retoride: alia barbaraz: alia
 graculæ: alia duræ: alia molles. Aspæ sunt ut trux: crux: trans: Lenes: ut lana lima. Pro
 ceres sunt quæ uocalē longā habent aut penultimā: ut facilitas. Retoridæ sunt quæ mu
 tā habēt extremā ut hic: hæc hoc Barbaræ sunt ut gaza. Greculæ ut hymnos: zenō. Du
 ræ: ut ignotus. Molles: ut ædes. Cōmunis syllaba est longa in breuē uel cōtra certis ob
 seruationibus uersa Cōmuniū syllabaz modi sunt. vii. Primus est cū correpta uocalis ex
 cipit a duabus cōsonantibus q̄rū prior sit muta: sequens uero liquida. Breuis. n. hæc est: Va
 stosq; ab rupe ciclopas & Albāniq; patres. Lōga ibi. At genus e siluis ciclopū & mōtibz
 & cætera. & perpetuis soliti patres cōsiderē mensis. Syllaba enim quæ sine hac obserua
 tione poterat esse positiōe longa breuis efficitur. F. quoq; littera si præposita fuerit liqui
 da q̄uis semiuocales sit mutæ tū obtinēs locū breuiat: quæ positiōe fieri longa poterat ut
 est ore fremebāt. & talia flāmato. Secūdus ē cū locū breuis lōga occupat p̄ pductā uoca
 lē uel diphthongū finita patte oratiōis nec ulla iterposita cōsonante ut est Te Corydon o
 Alexi. & isule lonio ī magno ut ē Hōericus ille ημῆτερω ενιοικω εναρχειτι λοσι πατρις
 Itē γουλετα εντισασ ημιν ατολοι γονα μυναι. tertio cū ī fine ptis oiois uersa uice
 lōga ponit uocalis correpta una iterposita cōsonante: ut Emicat Euryalus & munete. la
 tus amici. Itē oīdēs artē piter arcūq; sonantē. & Oīa uincit amor: ut ē apud Homegūν έσ
 ορα δουκε λαοεν ιαχηπινοντα περιπρησ. Quattū cū correpta uocalē quæ cōsonantes se
 cunt quattū priori est. s. littera quæ syllabaz rōne cōmunis: uelut sibillus posita uī cōsonā
 tis amittit. Interdum enim liquidarum mutant legem Si quidē illæ subiunctiuæ mutis
 utraq; potestatem possident: hæc uero pluriū sibi defendit nō enim solum subiungi
 tur: uerum etiam contraria præposita loco liquidæ fungitur ut est Ponite spes sibi quis
 que. & apud Lucilium Infantibus patris sic & Homeri uersus ille testatur. Quintus est
 cum correpta uocalem suscipit. z. duplex quæ positiōe longam possit efficere: uim ple

runcq; duplicis consonantis amittit: ut nemorosa Zacynthos. Sextus est cū p̄nomē hic uel hoc. c. littera terminata uocalis statim subsequit̄ quando in his p̄nominibus. c. litte-
ra crassum & quasi geminatū continet sonū. Est enim in hoc tā pedis prima syllaba lon-
ga q̄ tertia breuis. Hic uir hic ē tibi quē p̄mitti sæpius audis. Septimus est cū corepta uo-
calis in una desinit consonantem sequente. h. quæ plarissq; aspiratiōis nota uidet̄: ut Ter-
ga fatigamus balta. Itē Aeneā hominū q̄sq; sed modus superior q̄busdā sup̄fluous uisus est
præcipue & hic utimur cū sufficit finitā esse partē orationis ex his oībus modis uno dū/
taxat uti admittūt q̄ metros; rationē sunt admodū p̄spicaces.

Ccentus est acutus uel grauis uel inflexa elatio oīois uocis uetētio uel inclinatio
aut inflexo sono regēs uerba: Nā ut nulla uox sine uocali: ita sine accētū nulla ē.
& est accētus ut qdā recte putauerūt uelut anima uocis. Accētus dictus ē ab ac-
canendo q̄ sit quali quidā cuiusq; syllabæ cantus. apud græcos ideo ἰσοσυναξ
dī q̄ ἰσοσυναξ τὰς σὺλλὰξ βραξιο Accētus qdā fastigia uocauerūt q̄ capitibus līræ
ponerent̄. alii tenores uel sonos appellant. nō nulli cacumina retinere maluerūt. Sūt ue-
rotres acutus grauis & qui ex duobus factus est circū flexus. Ex his acutus in correptis
semper: interdū p̄ductis syllabis uersat̄. Inflexus in his quæ p̄ducūt̄. grauis autē per se
nunq̄ cōsistete in ullo uerbo potest: sed i his in q̄bus in flexus est aut acutus. Ceteras syl-
labas obtinet in græcis itaq; dictionibus: cū acutus rria loca teneat: ultimū: penultimū:
& ātepenultimū. Circūflexus aut̄ quolibet syllabæ sit dictio nō tenebit nisi penultimū
locū. Oīs iungitur pars orōnis hāc rationem p̄nuntiationis detinet Oīs uox monosylla-
ba aliquid significās si breuis est acuet̄: ut mel. fel. & si positiōe lōga fuerit acutum silicet
tenorem habebit: ut ars: pars: pix: nix: pax: Sin autē longa natura fuerit flectet̄: ut lux
spes: flos: sol: mōs: fons: lis. Oīs uero dissyllaba priorē syllabam aut acuit aut flectit. Acu-
it uel cū breuis est utraq;: ut citus latus erat uel cū positione lōga est utraq;: ut solers: uel
alterutra positione longa & dum ue natura lōga sit: ut pōtus posterior ut cohors. Si uero
prior syllaba natura longa & sequens breuis fuerit flectit̄ prior: ut luna: roma. In trisylla-
bis autem & tetrasyllabis & deinceps secunda ab ultima semper obseruāda sit: hęc si na-
tura longa fuerit inflectit̄: ut romanus: cethegus: martinus: cōspinus: amicus: sabinus:
quirinus: lectica. Si uero eadem penultima positione longa fuerit acuetur: ut catullus:
metellus. marcellus. Ita tamen si positione longa nō ex muta & liqda fuerit: nā mutabit
accentū: ut latebræ tenebræ: & si nouissima natura longa itemq; penultima positione lō-
ga fuerit penultima tamē acuet̄: nō iflectet̄: sic natura: ut fidenæ: thenæ: thebæ: cumæ:
ut tabellæ: fenestre. Sin aut̄ media aut nouissima breuis fuerit prima seruabit acutū teno-
rem: ut Sergius: malius: assia: fiscina: iulius: claudius. Si oēs tres syllabæ longæ fuerint
media acuet̄: ut romani legati prætores prædones. Pronomina quæ duplici modo decli-
nant̄. i. aut corripit̄ aut producit̄: mediā syllabā ḡtō casu ostendunt: ut ipsius: illius. Si
ueto mediæ lōgæ erunt: primæ graues: secundæ sūt inflexe primæ acutæ sunt cū mediæ
breues: cū uero mediæ longæ primæ graues. Exponendū etiā placuit qui pedes acuto te-
nore: aut circūflexo iteratiōe sup̄scripta cōgruūt. Oīs pars orōnis quæ possit meros pe-
des cōplere hāc accētus legē cōninet. In dissyllabis semp acuit̄: aut iflectit̄. Acuit̄ si pyr-
richius cōpleuerit sicut per bonus amor. Itē spondeū idifferenter positum si habuit. i. si/
ue natura siue positiōe fuerit lōga utraq; syllaba prior acuit̄ natura sicut Cumæ Thebæ
heros: positione: ut solers. Iambūq;: ut Cato: seres. Trocheū uero legitimū si cōpleuerit
idest si natura longā priorem syllabam habuit circumflectitur: ut meta: bruma: prætor
Sin autem positione longa fuerit prior syllaba memorati pedis acuitur: ut pulcher asper
In trisyllabis dactylus differēter positus & anapestus. Tribachus quoq; tertiā ab ultima

acui desiderat. Dactylus naturā q̄ est sicut lumina mœnia sydera clauūius positiōe q̄ fit ut
Sergius. Similiter anapestus: ut Cicero regio. Itē tribacus: ut iulius palibachus & āphi
brachus: i penultima circūflexū habebūt ita tamē ut natura sit lōga eadē penultima. Pa
libachus: ut romanus legatus. Itē āphibrachus: ut cethegus: sabinus monile. Hōz si po
sitione lōga fuerit eadē penultia mutat tenorē & acutū habebit accentū palibachus ut
marcellus: amphibrachus ut metellus catullus. Bachius & molossus idifferēter positi pe
nultima sēp acuit Bachius legitimus sicut athenæ: fidenæ. positiōe: ut tabella: fenestre
huius aut pedis si penultima positiōe lōga ita fuerit ut excipiat tā ex muta q̄ ex liquida ac
cētus trāstert ad tertiā ab ultima ut tenebræ larebræ: quod genus syllabæ penultime q/
dā omnino breuē putabāt: q̄a nō terminat. n. r. cōsonāres. cōtra qdā longā qd̄ quāuis nō
terminet cōsonāci nihilominus p̄xima syllaba a duabus incipit cōsonātibus & q̄ natu
ra litterarū. b. & r. quæ molis est nūc lōgā: nunc breuē syllabā efficiat. Ideo actum est ut
uaria hæc noīa cōsuetudo p̄nuntiare: & tenebras & latebras acuto accentu prima sylla
ba effert. Molossus itē sēp acuit: ut romani. In terra syllabis aut deiceps eadē accētus ra
tio sēp custodit. Monosyllaba fere quæ nunq̄ sunt uerba p̄totypa. o. litterā tā uersū q̄ ēt
prosa similiter p̄ducta habēt. Sane uerba græca græcis accētibus effertimus. Si iisdē litte
ris enuntiauenimus in latinis neq̄ acutus accētus i ultima syllaba potest poni: nisi discre
tionis causa ut in aduerbio pone ideo ne uerbū putet & i q̄busdā prapositionibus. Nam
prapositiones separte monisyllabæ quantū in ipsis est acui debent: sed iunctæ casibus aut
aliis partibus interdū uim luā pdunt: secūtur q̄ illā naturā & graui nō acuto sono pronū
tiant: ut p̄duco deduco. Itē inueniūt rato disyllabæ quæ acui desiderēt ut est circū iter
deniq̄ circūflexus ponit in ea p̄ricula q̄ ē apud Virgiliū. ergo Ilius ergo uenimus. Con
quoq̄ prapositio cōplexa. s. uel. f. subiūctas litteras p̄ductiua. o. p̄nuntiat. f. ut cōfero
cōfido: cōfestim: cōferrus: eodē mō. s. ut cōsulo cōscend: cōsono cōsisto cōsul: & uersaui
ce eadem aliis litteris praposita corripit: ut cōcio: cōduco: cōtinuo: cōuoco: cōuerto: cō
prehendo: cōgrego. Itē cōplexiua cōiunctio siue copulatiua quæ & disiunctiua ue & rela
tiua: nec adiunctæ uerbis & ipsæ emittūt fastigiū & uerbi antecedentis lōgius posirū ac
cumē adducūt & iuxta se p̄xime collo cāt. sicq̄ ut Liminaq; laurusq; dei. Itē ue: ut hircā
nis arabis ne parat & calathis ue mineruæ. Ne ut homines ne feræ ne. In cōpositis dictio
nibus unus accentus est nō minusq̄ una pte oīonis: ut melesanus. Interea loci accentus i
integris dictionibus obseruāt. In peregrinis at uerbis & in barbaris noibus maxime in iter
iectionibus nulli certi sunt. In his. n. maxime accentū lex certa esse nō pōt cū sit absurdū
a turbato tenoris exigere rationem accentū legem uel distinguendi ratio: uel discernēdi
ambiguitates necessitas sæpe cōturbat. Accentus acuti nota ita p̄ obliquū ascendēs i dex
terā partem. grauis nota ita & a sūmo in obliquū quasi in dextrā partem descendēs. Cir
cūflexus uero de acuto & graui figurat uel est deorsū spectās. Lōgus est linea sinistra in
dextrā p̄tem æqualiter ducta: & breuis uirgula similiter iacens sed p̄da & cōtractior q̄si
fursū spectās: utq̄ i illis sonos sicq̄ i his tēpora dignosci uidemus. Hōz aut officio sic uti
mur ne p̄ductionis uel correptionis ratio cōfudat. Apud latinos. n. y. litteræ uocales
tā corripitū quā p̄ducūt. Inueniūt. n. quædā noīa omonima uerbis similia. alia quoq̄
aduerbiis de q̄bus quid dici pōt nisi q̄ accentus sit arbitet discernens utriusq̄ significati
driam sicut parēs: obsequēs significat: intelligit & pater: p̄nus participiū est tractū a uer
bo quod est pareo. Posterius nomen quotiens. n. participiū significat primā syllabā p̄du
cimus. ut est Virgilianus ille. Iāq; ibar dicto parens: eādē uero i altera significatiōe cot
ripimus: ut est alma parens. Item uerbis similia sicut est nomē & uerbi prima positiō. In
nominis significatiōe primam syllabam corripimus: ut est tot adite labotes: & in uerbis

producimus: ut ē in astrisq; allabit' aures. & sūmas plabit' undas. Item aduerbiis: sic late est aduerbiū & uerbū modi ī patiui. in aduerbio tā prima syllaba pducit' ut est Hic popu- lū late regem belloq; supbū q̄ in uerbi significatōe cortipit' ut ē: Aut aliq; latet error equo Itē nec latuere doli. ut superi uoluere late. Oīa aut̄ huinismōi facilius ex metrica structura cōprehendūt'. His adiciūt hyphen cuius forma est uirgula fursū curuara subiacens uer- sui & inflexa ad supiorē partē: v. hac nota supposita utriusq; uerbi p̄ximas lras in una p- nuntiatiōe colligit. Ita tū rū cū ita res exegerit copulemus: ut ē Turnus ut anteuolans: & āte tulit gressū: & quā simul actali p̄xensit peste teneri. & apud Salustiū lā primū inuē- tus simul ac belli patiens erat hyphen legendus ē Cū una pars oīoish uic cōtraria est dia- stole dextera pars circuli ad unā litterā apposita at uero male coherentia discerūt' ut est creptæ uirginis ira: & uiridiq; ī litrore cōspicit' sus. apostrophos. Itē circuli pars dexterā sed ad sūmā lram cōsonantē apposita: cui uocalis ē subtracta hac nota de esse ostēdimus parti oīois ultimā uocalē cuius consonans remanet ut est rātoni me crimine dignū Ceterq; daseā & psylen apud nos .h. uocali adita uel detracta demōstrat. i. scripta. h. aspirationē nō scripta leuigationē significat. illud etiā magna cura uidendū ē qđ ueteres oīa uel uer- ba uel noīa quæ. o. lra finiant'. Itē aduerbia uel cōiunctiones p̄ducta extrema littera p- ferebār a deo ut Virg. quoq; idē seruauerit iā bis: ut refugent icultæ uetustatis horrorem & carmen cōtra morē uetery leuigauerit. Inuenitur at̄ apud Vir. ī uerbo posita breuis: ut Nūc scio qđ sit amor: & hoc sat erit. Scio me danais e classibus unū: quod qā ī uerbo est uidet' epifynalipha his q cōseruandā uetustatis cōsuetudinē putāt: illā aut̄ ego fuisse opinor rationē quod ueteres secuti græcos apud quos. ω. littera ubiq; qđ ē natara lōga ē plurimū rī ī extrema uerbi syllaba ponit' ē ī sermone cōmunis p̄sa oīone similiter p̄tere bār: ita ut dū id usurpauit p̄sa uerlus obtinuit: paulatīāt usus inuenerit. ut ī sermone no- stro scribo dico & ita ī talibus ubi. o. nō solū correpta ponit' sed etiā ridiculus sit q eā p̄du- xerit. Mirū ergo nō est si cōsuetudinē seq' uersus nisi sit ubi poeta maiorem sibi licentiā uendicauit. Dictio est uox articulata cū aliqua significatione ex qua instruitur oīo & in- quā resoluitur. uel sic. Dictio est ex syllabis finira cum aliqua significatione certa locu- tio. ut est dico: facio. Quædā dictiones sunt simplices ut facio: quædā cōpositæ ut cōfi- cio. Ex cōpositis qđā sunt ex duobus impfectis ut est incipit cū itelligatur lematū capot Quædā ex integro & impfecto: ut est cornicen: ut itelligatur cornu canens. Quædā ex duobus integris: ut sacra uia. Quædā ex īegro & ipfecto: ut est cismare quo significatur citra mare. Pronuntiatio est scripturay secūdū psonas accomodata dictionis similitudo cū aut senis tēperamentū: aut iuuenis pteruitas: aut fceminæ infirmitas: aut qnalitascu iusq; psonæ ostendēda est: & mores cuiusq; habitudinis exprimendi. Discretio est diuer- say cōfusay significatione proplana significatio quæ ostendit modis qnq; cōtinuatione se- patione: lectione distinctiōe subdistinctione: uel mora. Cōtinuatio est reꝝ cōtextra dictio ut scythiā septēq; triones. Sepatatio est secretio rerū natura iunctay q̄ in ābiguiratem ca- dunt ut cū Turni iniuria marrē admonuit raribus sacras depelleret adas. Hic. n. mater cū Turno iuncta est: q̄ ābiguitates uitandæ cā separari deber ut sit agnitio q̄ mater & sa- cras tadas expresse legendū ut abominandū on das. ut Auri sacra fames. Tadas. n. nufq; abominādæ nisi illic ubi incendia facta: quoniā sūt ipsæ naturaliter sacris accōmodatæ. Lectioni posituras accedere uel distinctiōes oportet quas græci δέσσις uocār. quæ iterle- gendū dāt copiā spiritus reficiendi ne cōtinuatōe deficiat. Itæ tres sunt: distinctio: subdi- stinctio: mediadistinctio siue mora: uel ut qbusdā uidet' sub media: qꝝ diuersiras tribus pū- ctis diuerso loco positis iudicatur. Distinctio qđ ē est appositio puncti non finiti sensus uel pendētis mora quæ locis ponitur tribus summo cū sensū terminat & uocatur finalis a no-

bis: a græcis τὸ μέτρον media cū respirādi spatium legenti dat & dicitur media: græce μετρί
cum lectionis interruptum tenorem aliud adhuc illatura suspendit: & uocatur a græcis
μετρίων: a nobis subdistinctio. Distinctio est silentii nota cum sensu terminata: ubi
est liberum cesare. plixiq; ira ut neuter sui indigeat. ut est Numina nulla præmūt: mor/
tali urgemur ab hoste. & est huius nota punctum supra uersum ad caput litteræ positū
Distingueret autem oportet ante similitudines quas græci ἀπαρξὸς λᾶς uocant & ante
redditas ἀνταποδοσεις & si quando a persona ad personam transirus fuerit factus: &
ante aurem coniunctionem: siquidem non ex abundantia ponitur: & ante casum uocati/
uum: & ante sed: & ante quoniam. & ante tunc est ante reddita: sed præpositis superiori/
bus & ante interrogatiua: ut. Quis deus o musæ: quis nobis extulit artem. Vnde noua:
ingressus hominū experientia cepit. Hic. n. oportet distinguere: & sic inferre: Pastor aristæ/
us fugens peneia tēpe: & post interrogatiua: ut Musa mihi causas memora. Subdistinctio
est silentii nota legitimi: quā pronuntiatiōis terminus sensu manere ita suspēdit: ut stari
id quod sequitur succedere debeamus. Huius autē est pūctū sub uersu positū ut me duce/
dardanius spartā oppugnauit adulter. Aut ego rella dedi fouie cupidine beila. Nō. n. si/
mister ut idistinctōe silēniū iterpositū tacere pmisit: ut est illud. Et si fata deū si mēs nō le/
ua fuisset. media distinctio siue mora est leuis icōtinuatōe sensuū iterposita discreto legi/
tix distinctiōis subdistinctiōisq; mediū optinēs locū: ita ut nec pfecta ī totū nec omīssa uī/
deat: sed significatōe imorādi alterius desideret principiū sensus & hoc solū modo seruat
officiū. ut legentis sensum breuissima respiratiōe refoueat & nutriat. Sic. n. pronūtiādo
tenere quis debet: quā spiritus ipse quadā defectiōe mutatur: deinde resumat: ut est Ut
belli signū laurēti tumus ab arce. Extulit & ruzco strepuerūt cornua cāru. Vtq; acris cō/
eussit equos: utq; ipulit arma. Extēplo turbati animi. Multræ. n. causæ sūt mediæ huius
lectionis. Primū ne confundatur quæ ἀικω λᾶ et τρικω λᾶ ponunt. Deinde ut actus uer/
borū emineat & luceat qui ex aliquo moueat affectu uel indignatiōe: uel miseratiōe collata
uel certe cū qdā arctatiōe sermonis quæ εμφᾶ τικω τᾶ pōenis cōgerunt. Si quis itaq; sine
media spiritus suspēsiōe pñuntiauerit ut est. Aut hoc inclusi ligno occultantur achiui:
Aut hæc in nostra fabricara est machina muros. Aut aliquis latet error: equo ne credite
teucris. Cōfundit ratio cōpositiōnis generali nomine ligni: aut machinæ equi. Itē lectūq;
iugalē quo perii sup ipenas minus apertū. Subdistinguentū. n. pro uoluntate dicentis.
Hoc. n. uoluit intelligi Dido nō esse lectū iugalē quo perierit. Immorādum est ergo & re/
spirandū iugalē: & sic inferendū cū ὑπὸ κρισέος affectu quo perii. In lectione plena sen/
tentia periodos dicit: cuius partes sunt comara & cola: Modulatio est cōtinuari sermōis
in iucūdio rē dicēdi rationē artificialis flexus ī declinabilē auditis formā cōuersus aspita/
tis atq; imperinæ uitādæ gratia. Lannitas est in corrupta loquendi obseruatio secūdu
romānā linguā cōstat autem: ut ait Varro his quattuor: natura: analogia: cōsuetudine:
auctoritate. Natura uerborū omniū quæ imutabili nequaq; aut minus: aut plus tradidit
nobis q̄ quod accepit. Nā si quis dicat scribo q̄ ē scribo non analogiæ uirtute: sed nature
ipsius cōstitutiōe conuincitur. Analogia sermonis a natura proditi est ordinatio secun/
dum τὸ ξυμβῶν neque aliter barbaram linguam eruditus q̄ argentum a plumbo disso/
nat: Consuetudo non ratione analogiæ sed uiribus pars est ideo sola recepta q̄ multo
rum consensu conualuit: ita tamen ut illi artis ratio non accedat sed indulgear. Nam
ea e medio loquendi usu placita assumere cōsueuit. Auctoritas in regula loquendi nouis/
sima est. Nanque ubi omnia defecerint sic ad illam quemadmodum ad anchoram decur/
ritur. Non enim quicquam aut rationis: aut naturæ aut consuetudinis habet cum ran/
tum opinione siue lectione recepta utterum sit: nec ipsorum tamen si interrogentur cur

id secuti sunt scient.

Enera locutionum sunt quinque: rationale artificiale: historicum. Glossematicum commune. De qualitate locutionum quinque sūt linguæ græcorum ἰσῶρις & τῶρις & ἰοῶρις & ἰοῶρις. luxat has ergo quinque linguas & latina uerba cōprehensa colliguntur hoc modo has relictis propriis utitur ac si propriis omnibus uersatur in omnibus tropis: doris in singulis partibus orationis: nunc adiectioni nunc breuitati studens barbarissimos facit qui barbarissimi metaplasmī appellātur: quos cum sibi uendicauerint docti metaplasmos appellant ut Teucrum mirantur inertia corda pro teucrorum: & aggere moerum: & aulā in medio. Atthis quæ breuitati studet admittit soloecismos: quos cum docti fecerint non soloecismi sed σχῆμα & τὰ λόγῳ appellātur: ut est Nuda genu. & Urbem quam statuo uestra est. Ibi enim nudum habens genu debuit dicere: Et urbs quam statuo uestra est: sed seruiens schemati quod appellatur εὐλαϊσμοσ ttes orationis partes redigit in duas usus atticissimo. Aeolis ultra modum copiosa est: & amat per circuitum uerba protendere & periphraſim res explicare ac per hoc πλεονεξίαι uicium σχῆμα & διὰ νοίαισ appellent κοινῆ cōmuois est in qua oēs idē sentiunt. Metaplasmus est transformatio quædam recti sol utique sermonis in alteram spetiem metri aut decoris causa figurata. huius species sunt hæc. Prothesis. Epenthesis: propalepsis. Apheresis Syncope: Apocope: Ectasis: Systole: Diæresis. Synaliphe Epysnaliphe: Eclipsis: Antithesis: Metathesis: Paragoge. Prothesis quidam generalis metaplasmus qui fit per adiectionem: sed specialiter sic diuiditur. Prothesis est appositio quædam ad principium dictionis: litteræ ut Turno gnatoque patrique pro nato. syllabæ ut conceitum tetuli gradum protuli. Epenthesis est appositio cum inter primam & ultimam syllabam aut littera addiicitur: aut syllaba. Littera ut hac casti maneant in religione nepotes pro religione. Syllaba ut mauortis in antro: pro martis. hunc metaplasmi quidam pleonasmum appellant. Proparalepsis est cū aliquid ad nouissimam partem dictionis accedit: ut admittier orat pro admitti magicas in uitam accingier artes pro accingi. Paragoge est cum ad ultimam simplicis dictionis clausulam aut littera iungitur: aut syllaba. Littera ut apud Plautum quod & hostis pro hosti. Syllaba ut potestur pro potest. Aphæresis est æque metaplasmus qui fit per detractionem sed specialiter obseruat. Apheresis est ablatio de principio dictionis cōtraria prothesi: cū aut littera amputat: aut syllaba auferit. Littera ut Ruicoia late pro eruit. Syllaba ut rénerediuos pro cōremnere diuos: & linqere castra pro resinquere: Sicope est ablatio de medio dictionis cōtraria epethesi: ut extisti me teq; soror p extixisti. Apocope ē ablatio de fine dictionis pparalepsi uel paragoge cōtraria cū aut littera detrahit uel syllaba. Lr aut aspicenum mage sit nostrum penetrabile telum pro magis. Syllaba: ut en do suam pro domum. Ectasis est extensio quæ fit cum correpta contra rationem per licentiam producit. ut exercet Diana chotos. Hic enim Dianæ syllaba producta est cū corripī debeat. Systole est coreptio contraria ectasi. Fit autem cum longa syllaba contra rationem corripitur aliqua necessitate cogente ut Urbemq; fidenam. Fidenam primam cortipuit cum producere debuisset. Item aquosus orion. Diæresis est descissio unius in duas diuisæ syllabæ: ut diues pictai uestis & auri pro pictæ: & aulai in medio: Sinaliphe collisio est quæ fit cum duarum inter se concurrentium uocaliū altera eluditur: ut Adq; eā diuersa penitus dum parte gerunt: Hic enim unum. e. præcedens excluditur. ea Syneresis a quibusdā nominatur. Epysnaliphe est cōglutinatio seu cōtentio duarū syllabarū in unā syllabā facta cōtraria synaliphe: ut fixerit æripedē ceruā licet cum æripedē quæ syllabis dicere debeamus. Ita fit uoa syllaba ex duabus. Ecthlipsis est cōclusio quædā difficilis: ac

duarū cōsonantiū cū uocalibus aspere cōcurrentiū ut est: Multū ille & tētris iactatus & alto Antithesis est literarū cōmutatio: ut Impete nūc uasto ceu cōcitus ibribus amnis. Impete dictū est p̄ ipetu & oli pro illi. Metathesis dī trāslatio. Est at̄ l̄rag: ordo mutatus ut est Nā tibi timbræ caput Euādrius abstulit enlis Ἐποθεσις ὁ ὕπῃ ἀρχὴ ἀλλὰ ἔχῃ est cum alia q̄ quæ debet præpositio ponit̄ ut cui tantū de te licuit pro in te.

Chemata qdē latinæ figuræ uocant̄: sicut noīe ipso patet cōfirmatōes sūt quæ dā sententiæ remotæ a cōmuni. He ut Quinti. existimat adeo tropis ipsa rei natura cōiunctōe sūt ut a q̄busdā tropoz noīa acceperūt siue q̄ formēt orationē siue q̄ uertāt. unde & motus dicunt̄. Figura est igit̄ aliqua arte nouata dicendi ratio. Huius partes duas facit ἀλλοιοσις quod est cogitatiois & sensus. λογόν quod ē elocutiois atq; uerboꝝ sensuum ad oratorias uirtutes pertinent. i. σχῆμα & τὰ ἀλλοιοσις nos de eo loquimur qd̄ schema leseos dī: cuius diffinitio est talis Schema leseos est ordo uerboꝝ aliter q̄ debet figuratus metri: aut decoris: aut ēphasis gratia. Huius species sunt multa sed necessaria tradūt̄ p̄ q̄s similes colligent̄. Prolepsis Zeuma: Ipozeuxis: Syllipsis: Asyndeton: Anadiplosis: Anaphora: alia Anaphora: Epanalepsis: Epizeuxis: Paronomasia: Schelisonomiarō: Parameon: Homoeoteleuton. Homoeoptotō: Polypetotō: Hirmos: Polysyndeton: Dyaliton: Climax. Prolepsis est p̄nūciatio res ordine secutaz uel est cū ante numerus uerbo reddit̄ q̄ p̄sonæ diffiniāt̄: ut est cōtinuo reges igēti mole latinus q̄ diuigo iuehit̄ curru. Bigis id Turnus ī albis. Tū pater Aeneas rōanæ stirpis origo & iuxta Alcānius magnæ spes altera Rōmæ: p̄cedūt castris: & aliter de plepsi disputat̄ cū id quod posterius accedit ante tēpus ascribit̄ ut: Lauinaq; uicit littora: Lauiniū. n. nūdū erat cū ad Italiā uenit Aeneas: & apud Salustiū. Mōtē sacrum atq; auentinū īfedit: q̄ mons ob hoc quod illū plebs īse deat̄ postea sacer dictus. Zeugma est unius uerbi conclusio diuersis clausuli cōiuncta cū duo aut cū plura ad unā partē orōnis iungenda referūt̄. Huius aut̄ cōclusionis cōuersio tribus locis posita uidet̄. Fit. n. aut cū præponit unū uerbū ad quod sequētes sensus cōferant̄ ut est uicit pudorē libido: timorē audacia rationē armetia. Aut cū ī medio sensuū loco posirū reperit̄ ut est Troiugena it̄pres diuū q̄ numia phœci: Qui tripodas clerū laurus: q̄ sydera sentis. Et uolucrū pēnas: & præpetis oīa pēne sentis. n. uerbū tā primis quā ultimis iūgit̄: & ob id ἁποστέτυγ. & nominat̄: aut certe cū uno uerbo sensus claudūt̄ ut est Tullianū. Nihil ne te nocturnū præsidium palatii: nihil uis uigilia: nihil timor populi: nihil cōcursus bonoz omniū: nihil hic munitissimus senatus hauendi locus: nihil hoz ora uultusq; mouerūt. Cōclusit. n. uno uerbo mouerunt in de uiozēd. & dicit̄. Hypozeuxis est cū singulæ res aut p̄sonis obiciunt̄: aut uerbis ut regē adit: & regi memorat nomēq; decusq;: Quid ue petar: qd ue ipse ferat: Mezētius arma Quæ sibi cōciliet: uiolētaq; pectora Turni: Edocet hūanis quæ lit fiducia rebus: Admoner īmiscetq; p̄ces: aut fit mora rarchon iungit opes scædusq; ferit. Hypozeuxis est ut Scaurus ait figura superiori cōtraria ubi diuersa uerba singulis iungunt̄. Syllipsis est dissimiliū clausulaz p̄ unū uerbū cōglutiata conceptio cū singularis dictio plurali uerbo uel posteriori rātū uel ultio reddit̄ ut ē Hic illius arma: hic currus fuit. Itē Sūt nobis mitia poma: Castaneæ moles: & pressi copia lactis. Asyntethon ē cū aliq̄ icōposite & simpliciter p̄serūt̄: ut ueni: uidi: uici: hæc ab aliis Dialyton dicitur. Anadiplosis est cū ultia prioris uersus dictio in initio sequentis iteratur. ut Sequitur pulcherrimus astur: Astur equo fidens. Anadiplosis ē cōgemiatio dictionis ex ultio loco præcedentis & sequentis p̄ncipio. Anaphora est relatio uerbi eiusdem aut similis p̄ncipia uersū plurimorū ut Nate mea uires mea magna potētia solus Nate p̄ris sūmi. Item Spes tu nūc una senecte Tu īq; miser: decus ipiūq; latini te penes. i. te oīs dō's iclata r̄cūbit. ē & secūda anaphora

per quā elocutio nō cōuenienter respōdens aliud refert oculte ut ē apud Salustiū: Sed an
 tea item coniurare pauci. in qbus catilina de qua q̄ breuissime potero dicā. Hic de qua
 intelligēdū cōiuratione. Epanalepsis ē cū maiore significato facta repetitio ut ē in Hora
 tio Heu heu fugaces postūe postūe labūf āni. & aliter. Epanalepsis fit cū eadē dictio &
 principiū uersus & clausulā tenet ut Tenemus āgitā: uitrea te fucimus ūda Te ligdi fle
 uere lacus. Itē pater inquā melumine orbauit pater. Ante etiā septrū. Dicte ei regis & āte
 & hoc nauis onusta prāda Siciliēsi cū ipsa esset ex prāda. Epizeuxis est eiisdē dictionis
 ī eodē uersu sine aliq̄ dilatōe geminatio cū ipetu pnūtiationis ut: Me me ad sū q̄ feci ī me
 cōtrite ferrū: Orutuli mea fraus oīs. Paronomasia ē ueluti quāsdā denominatio cōpre
 cedēti nomini aut nomē. aut uerbū annectit ex eodē figura tu. ut fugā fugit: factū facit:
 gratas gratias: creta decreta ē pugna pugnata est: & aliter. Paronomasia fit cū dictio ite
 rat mutata tamē aut littera aut syllaba quotiens nomie simili utit ī significatiōe diuersa
 ut ē apud Terētiū. Nā īceptio ē amētiū haud amātiū. & apud Ciceronē Qui fuit locus
 religiosissimō is erit locus desertissimō: & custodia castrorū nō honoris sed oneris existiat
 Itē si nō pratorē tē. sed pradonē dicimus. Schelisonomaton est cū singulis nominibus
 epitheta cōiuncta sunt ut marfa manus: peligna cohors: Festina uis: uis: & aliter Scheliso
 nomaton est cū ī cōnexu uel ī cōtextu sentētiarū plures ātonomasiā ponūt ut Armipo
 tēs tritoia uirgo Paromenō ē cū uerba uel noīa parāflexa & tū similia superioribus infer
 rūt ut: Multa uiri uirtus animo multusq̄ recusat gentis honos: & aliter. Paromoeon
 fit cū uerba similiter incipiūt ut Machia multa minax minax maxima muris. Homo
 eothelcuton ē oratio similibus clausulis terminata. ī. pari uerborū exitu finit a ut apud En
 nium: Eos deduci uehi q̄ deseri malui. Salu. In nuda iniecta corpora. Virg. Bella horri
 da bella Homeoptotō est oratio excurrēs in eosdē casus similiter. ī. cū uno similiq̄ casu
 totus sensus elocutiōi īplet ut apud Salustiū: Maximis ducibus fortibus & tenuisq̄ mini
 stris. & aliter Homeoptorō fit cū oratio excurrit in eodē casus & similes fines ut Ennius
 Inherentes: flentes: lachrimātes. ac miseres. Itē homeoptotō est cū similes casus exe
 unt uerba diuersa. Homeoptorō est cū simili modo dictiones multæ finiunt. Polyptotō
 est oratio casuū uarietate distincta: ut est in Terentio In te spes ego nobis sita est Te solū
 habemus tu es patronus: tu pater: ille tibi moriēs nos comedauit senex: si deseris ru nos
 pimus. Itē littora litoribō cōtraria fluctibus ūdas. Hirmos est cū uni formis cōtinuat le
 ries orationis unius casus tenorē ad clausulā usq̄ custodiens ut Prīcipio cālū ac terras
 Polyinthetō est oratio pluribō cōiūcta cōiūctionibus: ut Meādrūq̄: Noem monaq̄: Pti
 taniq̄: Item Tēctūq̄: Iarēmq̄: Amiclāūq̄ cānem. Dialytō est orō quæ cōiūctionibus
 solute ac simpliciter effert nulla cōiūctiōe interposita superiori cōtraria: ut alii naualibus.
 Itē ferte citi ferrū: date tella: ipellite remos: Itē uenimus: uidimus placuit: & apud Tullīū
 Pertulit cogitauit. hec etiā Brachilōgia nomināt: Climax est quā nestri gradationē uo
 cāt adiectio reptens q̄ dicta sūt āte q̄. n. ad aliud extendat ī prioribus resistit hec est quo
 tiēs ab eo quo sēsus superiori terminat īferior incipit ac deiceps q̄si p̄ gradus idē dicēdi ordo
 seruat ut est Industria patit uirtutē uirtus gloriā: gloria inimicitias: inimicitia picula. Si
 mile ē exēplū ex græco notissimo trāslatū Nō. n. dixi sed ne scripsi qdē legationē sed ne p
 suasi thebas. Sūt tñ tradita & latia Aphricāo uirtutē idustria uirtus gloriā gloria æmulos.
 cōparauit. Itē & gallus nō ergo magis pecuniarū repetūdarū q̄ maiestatis neq̄ maiestatis
 magisq̄ Plautiæ legis neq̄ plautiæ legis magisquā omniū legū iuenit. quo apud poetas
 ut apud Homerū īceptro qd̄ ab ioue agamēnon deducit & ὡς ἀέκρω ὡς ὡς α. με. μ. ω. ν. ι.
 ε. σ. η. κ. ι. τ. ρ. ο. ν. ἐ. χ. ὦ. ν. το. η. φ. α. ι. σ. ο. σ. κ. α. με. τ. ε. υ. χ. ὦ. ν. η. φ. α. ι. σ. ο. σ. με. ν. λ. ο. κ. ε. λ. ν. κ. ρ. ο. η. ὶ. ο. ν. ι. & ὡς κ. τ.
 & ὡς το. ι. ρ. & ὡς ξ. ε. υ. σ. λ. ὡ. κ. ε. λ. ι. ο. κ. τ. ὁ. ρ. ὡ. & ὡς ε. ἴ. φ. ὄ. γ. τ. η. ἔ. ρ. μ. ι. α. σ. λ. ε. & ὡς ὡ. κ. ε. ν. π. ε. λ. ο. π. ι. τ. λ. ἴ. ε. π. π. ὦ

αὐτῷ ἄρῳ αὐτῆν ἔλαβεν ἄκε' ἄτρεϊ ποίμνι λαῶν

ατρεῦς θεοῖσ' κωκε λείπετό λυαῖρ'νι ἔνθα

αὐτῷ ἄρῳ αὐτῆν ἔλαβεν ἄκε' ἄτρεϊ ποίμνι λαῶν

Apud nīm ē tragicū sic Iouē pgnatus ē ut phibēt Tātalus ex tātalo ortus Pelops: ex p dopesatus atreus q nīm porro ppagat genus. Hæc at gdatatio aptiorē hēt ptē & magis affectatā ideoq; rarior eē debet. Itē apud Virgiliū. Torua leana lupū seq̄: lupus ipse capellā. Florētē cicisū seq̄tur lasciuia capella. Te coridō o alexi. Vitia ofonis genetalia sunt tria: obscurū iordioatū: barbaq;. Obscuritatis species sūt octo. Acyrologia: Pleonasmus: Perisologia: Amphibologia: tautologia. Eclipsis: enigma: Macrologia Inordinate ofois spēs sūt qnq;. Tapinosis. Alchrologia. cacēphatō: Cacozella: Cacosynthetō Barbaræ ofonis ptes sūt duæ. Solocismus & barbarismus quorū spēs sunt plurimæ. Acyrologia ē dictio minus cōueniēter elata uel nō ppriis dicti oibus obscurata snia: ut accede ad ignē hūc: iā calesces plus sarit. Ibi nullus significat ignis sed meretrix & apud Virg. hūc ego si potui tācū sperare dolorē. p timore posuit. Pleonasmus ē snia uerbo plusq; necesse est abūdās: ut sic ore locura ē: cū unq; sufficeret sic locuta ē. Perisologia ē multorū uerborū adiectio supuacua sine ulla uiterq;: ut ibāt q poterāt: q nō poterāt nisi ibāt. Hic. n. excepto ibāt oīa supuacua sūt. Macrologia ē orō culta nimīū Scauus ita diffinit lōga descriptione pducta snia ut ē. postera lux sumo spargebat lumie tētas. Orta dies: cū primū alto segurgite tollūt Solis eq;. lucēq; clavis narib; efflāt: cū sit satis dixisse solet orto uersib; tūmius nocet q soluta ofois. & apud Liuiū Legati nō ipctata pace undc uenerāt domū reuertērūt. Hic. n. nō tācū pōdus adiecit sentētiæ lōgitudine sed magis decorē abstulit. Amphibologia ē uitiō cōpositiōis i ābiguo polita snia: ut aio te Aeacida rōanos uincere posce Itē certū ē. n. Antoniū pcedere eloquētia Crassū. Hi. n. duo sensus uino ambiguitatis carnet pprietate cū sit incertū ab Acacide Romanos uinci posse: an Romāos ab Aeacida. Similiter ab Antonio uinci Crassū eloquētia: an a Crasso Antoniū. Fit & p Omonyma cū dicimus taurū & nescias utrū de armēto: an obscenā corporis partē an mōtem qui est in Cilicia: an qui est i syderibus tautū dicamus. Fir item p cōmunia uerba: ut uadat in foro Cato criminat. Incertū est agat ne in aliū: an ipse ab alio idē patiat: quia uador & crimino sūt uerba coīa. Itē fit & p distinctionē: ut uidi statuā aureā hastā tenentē. Fit præterea plurimis modis quos percurrere omnes ne nimis longū sit non oportet. Tautologia ē eiusdē dictiōis i eadē snia supuacua repetitio ut est flēs lachrymarū fluorem fudit & ego metipse cū sufficient ego. Eclipsis est necessāria dictiōi defraudata snia descūs qdā necessariæ dictiōis q desidrat præcisa snia ut est Terris iactatus & alto: cum desit præposito. Italiā fato psugus. i ad italiā. Enigma ē p incredibilia ofusa snia ut auia filiorū ē q mater mariti: cū iocasta significet. Tapinosis ē cōtra dignitatē tei magne huīlis ex ofisio: ut ē Marcido dies sole pallet cū uiat ceāt terrēa nō imortalia & apud Flaccū. Pelidæ stomachū & Viri. Multa malus stimulas p scelestus. Aeschirologia ē uitiō cōpositiōis i uerecūda ofo. aut cōpositio uerborū obscene significatiōis: aut unius uerbi obscene significatio & pnūciatio. cōpositiōe fit ut cū nūeto fuisse emēdat. Hoc uitiū interposita aliq; pticula: ut cū quodā nūcto fui & Nūe; cū nauibus eq;. Irē unius uerbi obscene pnūtiatiōe sic fit: ut ē apd Salu. Ductabat & atrexit aīos militū. Cacēphatō ē uitiō cōpositiōis i uerecūda suspicio ut atrige aures Pāphile. Itē At ramū hūc apir ramū q ueste latebat. Cacozella est paffectionē decoris corrupta snia cū eo ipso decorē oratio quo illā uoluit auctor ornare. Hec fit aut nimio timore: aut nimio cultu. nimio timore. Iupiter o præleos cæli qui sydera torques. Orc tuo dicēda loquar. nimio cultu: Auteus axis erat tcno aureus: aurea sumæ Curnatura rota: Radiorū argenteus ordo. Periuga chrysoliti poītaq; ex ordine gemine.

Cacosynthetico ē indecēs structura uerborū: ut ē *Vetlaq; iuuetū terga fatigamus hasta*
 Barbarismus est dictio uitiosa: ē tamē difinitio generalis ac specialis. Sed quoniā di-
 ctio & cōtexta oratio: & una pars eius intelligitur & quia cōsuetudo hunc tantū Barbari-
 smū appellat qui fit in una parte orationis: aptius tamen hac utemur difinitione Barba-
 rismus est contra romani sermonis legem aut scripta: aut pnūriata uitiosa dictio Barba-
 rismus est enūtiatione uel scripto una pars orationis corrupta: ac hoc nō latina: sed hoc
 uitū in soluta oratione nomē suū obtinet. *Ceteraq;* apud poetas metaplasms uocatur
 Solecismus autē schemia: barbarismus & barbaralexis. i. barbara dictio iter se differunt
 quia barbarismus in latina dictione fit barbara at̄ lexis tota pēgnina ē dictio ut gaza. bar-
 barismus sit modis p̄cipalibus quatuor: adiectione: detractiōe: mutatiōe: trāsmutatiōe
 : Adiectionis species sunt quatuor: aut per adiectionē temporis siue productionem fit
 hoc modo ut: *Italiā fato profugus* lbi prima syllaba cū corripī debeat producta ē. Itē cū
 debeat habere tempus unū habet duo. Adiectione litterarū: ut si quis reliquias geminata
 l. pronuntiet ut *Reliquias Danaū atq; imitris Achilli.* Adiectione syllabe cum dicimus
mauors pro mars: & retulit pro tulit: ut mauortis in antro: & Nūq; huc tetulissē pedē
Itē alituū pro alitū. Adiectione aspirationis hoc pacto & sono prodit cū dicimus *choronā*
 cū aspiratione cū debeat leniter proferri. Item *hamo pro amo.* Detractionis species sunt
 æque quatuor detractiōe tēporis: litterarū: syllabarū: aspirationis. Tēpore ut *feruere Leu-*
catē: Littere ut Si quis detracta. a. litera p̄tor dicat: ut Lucilius p̄tor ne rusticus fias
 cū debeat. æ. pronūciari p̄tor. sed structure gratia syllaba longa corripit̄. Syllabarū ut si
 quis dicat *temnere pro contēnere* ut *Virgilius: Et non remnere diuos.* Aspirationis ut si
 quis homo sine aspiratione cū debeat aspere pronūciari: Hæ autem species inueniuntur
 locis tribus: in prima parte dictionis: in media: i. nouissima In prima parte fit per Aphæ-
 resim idest per detractiōē ut *linque pro relinque.* In media p̄ Sincopen idest collisionē
 ut *nantes pro narātes.* In nouissima per Apocopen. i. per abscisionē: ut *uolup. pro uolū-*
ptate. & ut si accusatiuo sine. m. littera domu dixeris per parallagē idest mutatiōē litte-
 rarū si litterā aliam pro alia pronuntiemus ut *asuenire pro aduenire.* Trāsmutatione cum
 in eadem dictione cōmutatis in se litteris urimur: ut *leriquias si per. l. litterā pronuntie-*
mus dū debeat per. r. pronūciari prima syllaba reliquias. Itē *lerigionē pro religione.* Per
 Ecchipsim quoq; idest per unius litteræ elisionē: ut *repostū pro repositū.* Sunt præterea
 pronuntiationes quædā uitia quæ non nulli Barbarismos uocat *Iotacismi: Labdacismi:*
Metacismi: Hiatus: Collisiones & omnia quæ plus æquo minus ue consonātia ab erudi-
tis auribus tespuunt̄. Hæc uitia prolocutori cōuersa de noīe pertinacibus relinquamus
 Iotacismi sunt cū. l. littera supra iustū decorē in dictionibus ostendit̄ Labdacismi simili-
 ter si lucē prima syllaba uel alma nimīū pronūciemus. Metacisci quoq; sūt cū in fine par-
 tis orationis inuenit̄. m. littera & incipiēs sequens a uocali quæ non sit loco consonantis
 posita: Hæc enim scribitur non autem pronuntiat̄: ut *quousq; tandem abutere.* Tunc
 autem pronuntiamus. m. litterā cum sequitur uocalis loco consonantis posita ut est: *Tū*
Iuno eternum seruans. Distinctio quoq; separat uerba idest dum conderet urbem *Infer-*
retq; deos latio: que pronuntiat̄ seruanda ne sit Barbarismus non in scriptura sed in ser-
none si enuntiata fuerit.

Olocismus est cōtra rationē romani sermonis disturbans orationē & uitū i
 cōtextu partium orationis contra regulā artis grāmaticæ positum idest non
 conueniens romano sermoni iunctura uerborum.

Solecismus dī græce λογου ακρισμός. i. itegri sermōis corruptio: uel acui-
 tate cilicia quæ soleoli dicebat̄ nūc pōpeiopolis noīat̄: cuius incolæ quia sermone cor-

rupto loquebantur. Similiter uitiose loquentes apud Athenienses Solocismi dicebant. Vnde idē uitium soloecismum appellatū est: latine a quibusdā stibiligo appellatur uel a Solone legū auctore qui idifferēter locutus est. Soloecismus fit modis generalibus. xiiii. Immutationum generum tam nominis q̄ pronominis: casuum: numerorū: personarū: tēporum: per qualitātē uerborū: per modos p̄ aduerbia: p̄ p̄positiones: per gradus collocationes: per geminationē abnuendi: p̄ accentus: p̄ ordinis imutationē. Primus modus soloecismi fit per imutationē generis nominis cum dicimus atra silex: aut amare corticis aut purpurea narcissus: cū ater silex debeat dici: & amari corticis: purpureus narcissus Feminini generis factū est quod erat masculinū. Secundus modus factus p̄ imutationē generis p̄nominum: ut quis mulier cum debeat dici quæ mulier. ut apud Enniū. quis tu es mulier qui me insueto nūcupasti nomine p̄ q̄ masculinū pro feminino quis posuit. Irē si finitū pro infinito ponamus. i. si dicamus de absente hic facit: aut de p̄sente dicamus is fecit: cū debemus dicere hic fecit. Tertius modus fit per imutationē casuū sic cum in sermone alium casum pro alio ponimus: ut Urbem quā statuo uestra est: accusatiuū casum pro nominatiuo posuit. Quartus modus p̄ imutationē numerorū: ut pars ī frustra lecant numerū pluralē pro singulari posuit cum pars secat debuerit dicere. Quintus modus fit per imutationem p̄sonarū: ut si quis aliam personam pro alia ponat. ut hæc prima piacula sunt: cum debuerit dicere sint secundā personā posuit p̄ tertiā. Sextus modus p̄ temporū imutationem ut est. Nec ueni nisi fata locum sedemq; dedissent: cum debuerit dici nec uenissent nisi fata: tempus p̄teritū p̄fectum p̄ plusq̄ p̄fecto posuit. Item quæ manus interea ruscis cōmiserat ab oris pro comitata sit & armauerit. Septimus p̄ qualitates uerborū fit: ut hoc Pinguem & placidam paci nutritor oliuam. Fecit enim cōmune uerbum nutritor ab eo quod erat actiuū nutritio. Octauus modus p̄ uerborū modos ut At Rutulo regi ducibusq; ea mira uideri ausonitis. Infinitū enim posuit pro pronūciatiuo cū deberet dicere uidebantur. Nonus modus fit p̄ aduerbia localia: ut si dicamus itus eo: intro sum: cū debeat dici intus eo: intus sum: ut eamus illic p̄ illuc. Illic enim ī loco est: illuc ī locū. Decimus modus fit p̄ p̄positiones: ut Rapuitq; ī fomite flāma ablatiuū. n. casū posuit p̄ accusatiuo: cū debuerit dicere ī fomite q̄ rapuit ad fomitem: & apud amicū eo. i. ad amicū eo. Vndecimus modus est p̄ gradus si qs cōparatiuū ponat p̄ suplatiuo: aut absolutū pro alterutro. i. si dicat bonus oīum cū optimus debeat dicere: aut melior oīum cū melior oībus debeat dicere. cuius exemplū est: Is quæstus est multo uberrimus cū debeat dicere multo uberior. Duodecimus modus fit per geminationē abnuendi: ut si dicas nihil nunq̄ peccaui cū debeat dici nunquā peccaui: quoniā duæ abnegatiuæ unā cōfirmationem faciūt. Tertridecimus modus p̄ imutationem ordinis si particulam quam debeat primo loco ponere postponas: aut quam debes postponere primo loco colles cum dicis autem uenis cū debeas dicere uenis autem. Quartodecimus fit per imutationē accentus taliter. ut si quis aduerbiū loci ubi quod est positū pro aduerbio tēporis acute pronūtiat: & ita fiet locale cū debeat esse temporale: ut est ī illo uersu. Inde ubi uenere ad fauces graue olentis auerni. Vbi enim grauiter legendū est quoniā significat postquā sic & alia similiter. ut si aduerbiū cū graui pronūtiatur accentu erit p̄positio. si acuto erit aduerbiū ut longo post tempore uenit. Quidam adiciunt quintodecimum exēplū qui putant & in una parte orationis fieri soloecismū si conuenienter fiat. Si demonstrātes uerū hanc dicamus: aut feciminā hūc. aut iteroganti quo pergamus respondeamus Romæ: aut unū salutantes saluete dicamus cū utiq; p̄cedens demonstratio. uel interrogatio. uel saluatio uim contextæ orationis contineant. Multi etiam dubitauerunt quædriga. scala. scopa. soloecismus an barbarismus esset cū scilicet id genus orationis barba-

rismū esse ipsius uitii definitiōe possit agnosci. Ita fiūt solecismi secundum plerosq; .xiiii
 secū dū quoldā .xv. Inter Barbarismū & soloecismū hoc itet est q; soloecismo i plurib; par
 tibus fit: & discrepātes & icōsequētes i se dictiōes habet. Barbarismo aut i una & iulto ser
 mōe. Ceter; apd̄ poetas barbarismo metaplasmo dī. Soloecismo schema noiat: larie bar
 barismo dissonās uocat: Metaplasmo rāiformatio dī. Soloecismo appellat figura shema

Irrutes orationis generales sūt duæ: pprietas & ornatus: Proprietas ē regula ser
 monis quā grāci analogiā uocāt. Quidē ex nostris pportione. huic accedit bre
 uitas q̄ gteci σὺντόμιον uocāt. Itē renor quē illi uocāt τῶσιν aut πρόσωπιον

Ornatus species sūt duæ ex qbus prior debet esse cōpositio quā grāci σὺνθεσις
 uocāt. Sequēs ē culta & sana oō quā illi noīnāt κυριολόγιον i q̄ tropi sūt Regula sermo
 nis quā uocāt analogiā: seruat recte scripturā rati ut sciaūs scripsi b lra potius utendum
 esse q̄ p. cū exordiū uerbi qd ē scribo. b. obtīeat breuitatē quā σὺντόμιον grāci dicūt tūc
 notabiūs cū rei magnæ sēsus sufficiēt ad dignitatē quīs breui enūtiabit sentētia: ut apd̄
 Vir. Nasce pulchra troianus origine Cæsar: Impiū oceano famā q̄ terminet astris: Hic

.n. ē troiana dignitas & Cæsarīs p̄cipatus & romano ipio possessio iudicat orbis. Tenor
 quē grāci dicūt rasiū: aut p̄sodiā i flexib; uocis seruādis ē Nā quædā acuto tenore: ple
 raq; graui: alia flexo denūtiāt. In ornatu prima cōpositio debet seruari: ut nō sit dissonās
 & absōna structura oratōis. Et culta & sana oratio quā grāci dicūt cyriologiā sine lenoci
 nio debet ornari. Roānos rex dominos gentēq; togat. Hic etiā ipsa ueritas sentētiā orna
 uit: huic accedūt tropi qbus cōuenienti ratiōe pprietas illustrat. Tropus est ut ait Scau
 rus modus ornatae locutiōis & dictio translata ppria significatiōe ad non ppriā decoris
 aut necessitatis: aut cultus: aut emphaseos gratia Quintilianus sic diffinit. Tropus ē ser
 mo a p̄cipali & naturali significatiōe trāslatus ad aliquā similitudinē exornāda oratio
 nis gratia. Tropi sūt Metaphora: Metalepsis: Antonomasia. Onomatopeia: Hypbatō
 Alegoria Cathacresis: Metonymia: Synecdoche: Periphrasis: Hypbole: Homoezeugis

Hor; omniū generalis ē metaphora Ceteri oēs huius species uident. Metaphora ē re
 rū uerborūq; rāslatio a ppriā significatiōe ad nō ppriā p similitudinē decoris: aut neces
 sitatis: aut cultus: aut emphaseos gratia. Hec fit modis q̄tuor his: Ab animali ad anima
 le: Sic tiphym auirgā celeres fecere carinā. Ab agitatore ad gubernatorē trāstulit. Itē ton
 dētes cāpū lata cādore niuali. Ab ianimali ad aiāle sic. At pcul excelsomirarus uertice mō
 tis: p cacumie nūc uerticē dixit q̄ ē animalīū tī. Itē Fert i abruptū magno mōs i probus
 actu. Ab ianimali ad aiāle: ut Si tātū pectore robur cōcipis. A ligno ad hoīnē rāstulit Itē
 ābo florētes ætatib;. Ab aiāli ad aiāle: ut Pelagus tenuere rates p nauib; nūc rates dixit:

Item seqt̄ cumulo p̄ruptus aquæ mōs. Metaphorē qdā sūt cōes qdā a grācis ἀκολο
 υοῖα appellāt ut tiphym auirgā celeres fecere carinā. q̄a quēadmodū in nauī auirga dici
 pōt: ita i cursu gubernator: ut cūq; gubernator cōtor sit equos. hic gubernatorē p auirga
 posuit: Quædā nō communes quæ a grācis ἀνακλουτα nomināt: ut Cū uertice mō
 tis: nō. n. pōt inuicē dici cacumen hoīs sicut dixit uerticē montis. Scire aut debemus esse
 methaforas alias reciprocas: alias unius partis. Cathacresis est necessaria similiū pro pro
 priis abusio & usurpatio nominis alieni: id est dictio deficiens ppriate alterius nomen
 usutpās q̄li ppriū: hæc a metaphora distat q; illa uocabulū quod habet largit: hæc quia
 nō habet ppriū alieno utit: ut patricida dī q̄ fratrē aut uxore occidit: cū ille pprii patri
 cida sit qui patrem occidit. Metalepsis ē p trāslationē dictionū pprietatis dilatio uel di
 ctio gradatī nō nomine ad ppriā significatiōē descēdens: ut Spelūcis abdidit atris. ab
 atris. n. nigræ itelligunt̄ ex nigris tenebras habentes: & p hoc i præceptis pfunde. Meto
 nymia dicit̄ trāsmutatio. Est autē dictio ab alia ppriā significatiōe ad aliā ppriā rāsla

ta. Fit autem modis sex per id quod continet id quod continet. Sic crateris magnos statuunt & uina coronant: non enim uina sed crateris in quibus uina per id quod continet id quod continet. Sic caelo gratissimus amnis pro diis quae caelo continentur. Per inuentorem dominantem uel inuentum subiectum uel sic: Sine Cerere & libero frigescit Venus. Vult enim per cere rem panem intelligi: per liberum uinum. per uenerem concubicum. per inuentum subiectum uel inuentorem dominantem uel: ut uinum precemur: nam hic deus praesens adest. Per efficientem id quod efficitur: Sic melior remis. Infert enim uelocitatem: sed uelocitatem quae per remos fit ab eo quod fit id quod facit: Sic frigus piger. Item in caestum quae timorem. i. quae caestum facit hoc est tristes.

Antonomasia est pronuntiatio quae per proprio alieno utitur: uel significatio uice nominis posita: & uocabulum quod sine nomine positum loco eius fungitur. Dicitur autem antonomasia modis tribus: aut ab animo: aut a corpore: aut extrinsecus. ab animo: ut magnanimusque Anchisiades. i. Aeneas: a corpore. Ut atque his aligerum dictis affatur amor. i. cupidinem. Irē ipse arduus: extrinsecus ut infelix puer: atque impar congressus Achili. Antonomasia est uocabulum quod sine nomine positum loco eius fungitur: ut est arma uirumque cano: & intelligit Aeneas. Item domitor maris dicitur & intelligitur Neptunus. Item ipse arduus: huius species est epitheton. Est autem epitheton praeposita distinctio proprio nomini aut ornandi aut destruendi aut indicandi causa: ornant epitheta sicut dia Camilla. destruunt: ut scelerumque inuentor Ulyxes. Indicant sic: Ut Larissaeus Achilles. Sumunt autem epitheta modis tribus ab animo a corpore extrinsecus ab animo magnanimus. Anchisiades: & contrae pro diuum Mezentium a corpore sic Ergo his aligerum dictis affatur amor. & Pulcheriulus. Extrinsecus quae sumunt in plures species diuidunt. Sunt. n. a loco ab actu ab euentu: a loco: ut Ulysses dicitur Itacus aut Pelagus: Ab actu: ut Aeneas nutrix caesia Ab euentu ut insula diues opum Tenedos. Synecdoche est dictio plusminusue pronuntians magisquam significans: modo. n. a. toto dicto pars intelligitur: modo a parte nominata totum accipitur. A toto pars ut ingens a uertice pontus non enim totum pelagus fuisse dicitur quod nauem excusserit: sed pars pelagi id est fluctus. Item fontemque ignemque ferebant. A parte totum: ut haud aliter puppesque tuae. A puppibus enim naues significat: a pube totos homines. Onomatopoeia est dictio figurata ad imitandum uocis confuse significationem ut tinnicus aris: clangorque tubarum: Item ut dicimus ualuas stridere: oues ballare: aues tinnire: & caetera his similia. Periphrasis est numerosior dictio dictionum in uniuersa rei significatione congregatio uel circumlocutio cum cultu longiore uerborum ambitu rem describens quae fit ornandae rei causa quae pulchra est: aut uitandae quae turpis est. Ornandae rei causa cum breuitate splendida producat. Vitandae ut sceditatem circuitu deuitat: breuitate splendida producit sic. Iam prima uouo spargebar lumine terras. Tithoni croceum relinquens auro cubile poterat enim dicere iam lucebat: aut dies ortus erat. Fæditatem circuitu deuitat sic. Placidumque petiuit. Coniugis effusus gremio per membra sopore. hoc enim circuitu euitata decenter obscenitate ostendit concubitum. Item nimio ne luxu obtusior usus. Sit genitali aruo: & sulcos obliquet inertis. hoc enim circuitu significat conceptum faminae difficilem. Hyperbaton est eodem sensu per longa dictio nis dilatio & transgressio quaedam uerborum ordinem turbas. Sed hic Tropus generalis est: huius enim species sunt quinque: Anastrophe: Diacope: uelut quidam Temelisis: Dialysis: Siue parenthesis: Synchysis: Hysterologia. Anastrophe est inuersio dictionum contra bonum ordinem orationis & duorum uerborum ordo praeposterus: Nullo interposito extrinsecus uerbo ut trans tra per & remos. Est. n. per trans tra: Item lupi ceu. Diacope est siue Temelisis distinctio compositae dictio nis interposito extrinsecus uerbo ut septem subiecta trioni: coniungi debeat septem troni. Dialysis siue parenthesis est interposita ratiocinatio diuisae sententiae ut cum socios (namque omnes eum stipata tenebat turpa ducum) sic incipiens hortatur ouantes. Item Aeneas. neque.

enim patrius consistere mentē passus amor rapidū ad naues præmittit acharē. Ordinan-
dū est sic æneas rapidum ad naues præmittit Acharē Synchronis est hyperbatō obscurum
hoc est ex omni parte cōfusus. Vt uina bonus quæ deide cadis onerarat Acestor lirrorc
trinacio dederatque ab eumribus heros diuidit. Cum sit ordo deide heros diuidit uina
quæ bonus Acestor onerarat cadis & derrinacio lirrorc abeūribus dederat. Irē rris norā
abrepras ifaxa latentia torquer. Saxa uocant itali mediis quæ in fluctibus aras, cuius
recta cōpositio est talis ut tris norus abreptas torquet in saxa mediis fluctibus latentia:
quæ saxa itali aras uocāt. Dorfū in mane mari summo. Hysterologia est uel hysteron
pteron: cū id quod primū esse debet secūdo ponit loco: uel cū sensus ordo præposterus
reddit. Vt postera phæbea lustrabat lāpade rerras: hum entēq; aurora polo dimouerat
umbrā prius ē. n. ut noctis umbra discedat. deide sol oriat. Itē cererē & rorrere parāt flā
mis & frangere saxo. Hypbole est dictio fidē ueritatis excludens sine sentētia augēdi mi
nuēdi ue gratia: Augēdi ut niue cādidor: Velocior aura. Minuēdi sic Tardior restudie
Leuior folio. Irē extractā puteo sistulā q ponit i horto alrerius stādi non habet ipse locū
Itē ut est apud Virgiliū. Illa uel ita cte segetis p sūma uolaret: Gramina nec teneras cur
su laxissar taristas: uel mare p mediū fluctu suspēsa rumentū ferret irer: celeres nec ringere
æquore plantas: Alegoria est oratio aliud dicēs aliud significās p similitudinem aut con-
trariū Vr apud Virgiliū. Et iā tempas eqū fumātia soluere colla. significat. n. carnē esse
finiendū. Itē mœcenas pelagoq; uolans dar uela patenti. Nō. n. auctor nauigationē quā
dicir uult iteligi: sed fauorē: Mœcenas ad carminū cōsumationē. Huius tropi species
sūt septē hironia: Antiphraasis. Aenigma cariet: smos: paronomia: Sacrasmos. Asteismos
Hironia est oratio pronūciationis grauitate in contrariū reddens sensus uerborum ut
egregiā uero laudē & spolia ampla refertis una dolo diuū si fœmina uicta duor est: Hic
enim sententiā nō grauitē pronūciātis nō uiruperantis erit sed laudātis. Item Me duci
Dardanius sparthā expugnauit adulter. Hanc nisi grauitas pronūciatiōis adiuuerit cō
fiteri uidebitur quod negare cōtendit. Antiphraasis est dictio e cōtrario significās ut bel
lū dicir quod minime bonum: & lucus quod minime luceat: & parca quod minime par
cā hęc ab hironia differt quod hironia & pronūciādo mutat affectū & significationem
Antiphraasis uero diuersitatē rei nominat. Aenigma est obscura sentētia per occultā si
militudinē rerum: uel dictio obscuritate allegoriæ nō itelligibilis: aliud enī pallā ostēdit
aliud tegit per obscurā diuersitatem Vr mater me genuit eadē mox gignitur ex me: cū si
gnificat ex aqua glaciem cōcrescere & rursus in aquā resolui. Item ut mare cōcretū. in cre
ra ligneo in cāpo ubi caro humana ossibus ludebat cū significare uult: salē in salino ficti/
li quod super mensa esset in quā anus talos iactabat. Chariētismos est tropus quo du
ra dictū gratius pferuntur: uel dictio per ea quæ grata sunt auribus aliud significās. Vr
cum interrogamus nū quis nos quæsiuent: & respōdetur bona salus uel fortuna: quo itel
ligit neminē nos quæsisse. Paromia est uulgaris puerbii usurpatio rebus tēporibusq;
accōmodata cū aliud significat q quod dī: ut aduersus stimulū calces & cocta numera
bimus extra cū significet ex euētū sciemus. Sacrasmos est plena odio atq; hostilis irri/
sio p figurā enunuiata: Vr en agros & quam troiane petisti hesperiā merire iacēs. Aste
ismos est tropus multiplex numero sęq; uirtutis: nāq; asteismos putatur liquid simplici/
tate rustica caret & uacat: & satis super uanitate expolitum: & species allegoriæ cum ur/
banitate multiplex: ur est apud Virgiliū. Qui hauium non odit amet tua carmina Me/
ui: Atq; idem iungar uulpes & mulgeat hircos. Irē Philippus cū ueller persas in suā pote
statē redigere & in hoc exercitū misisset: scripsit milires a se missos quod cōperisset ipsos
leditiōē uexari: & bonor esse in tali tēpore subuenire. Homocōsios est minus notæ rei

per similitudinem eius rei que magis nota est demonstratio & ignote rei per similitudinem eius quæ magis nota est descriptio. huius species sūt tres Ico siue icasmos: Parabole: Paradigma. Icon est descriptio figuræ alicuius expressa uel plonay: iter se eorū quæ personis accedunt cōparatio. Ut os humerosq; deo similis. & omnia mercurio similis. Itē talis amycei domitus pollucis habenis Cillarus hic enim equus equo cōparatur. Parabole est rerum aut administrationū genere similiū comparatio. Fit autem modis octo per habitus ut qualis in eurotæ ripis aut per iuga cynthi Exercet diana choros ad sydera rollit. & per magnitudinē ut ceu duo nubigenæ cum uertice montis: aut per colorem: ut indum sã / guineo ueluti uiolauerit ostro Si quis ebur. Per uocē clamores simul horrēdos qualis mugitus Ut qualis apes æstate noua per florea rura. Per euergiã ut in segetem uelun cū flāma furentibus austris icidit. Per altitudinē ut qualis aeris liquennia flumina circū: siue padi ripis. Per affectū ut sic funere primo: Attonitæ patuere domus: cū corpora nūdū cōclama / mata iacēt. Est & cōparatio per similitudinē: et habet uim pferendi uerū: ut Nō sic aggenibus ruptis cū spumeus amnis exit: et nō tā præcipites biuigo certamie cursus: In his præponūt ea q̄ similitudini cōparāt. Ruptis cū spumeus amnis exit. Paradigma est enarratio exēpli: uel rei præteritæ relatio significās adhortationē dehortationē ue. Adhortationē ut Antenor potuit & ce. Itē pallas ne exurere classē Arguū atq; ipsos potuit submerge re pōto unus obnoxã Dehortationē ut an nō sic phrygius penetrat lacedæmono pastor: Itē an nō uiderunt mœnia troiæ Neptuni fabricata manu cōlidere in ignes.

Voniam de cōpositione superius quæ gratia orationem illuminatã exornatiam cœpisse loqui uidemur: Subiungamus quoq; et quemadmodum fit: et enim hanc tamen si pro sã orationi conuenire: et ad oratorias uirtutes pertinere artium rhetoricarum præceptores asserunt. Ita ut auctoritas Tulliana testatur: tamē quia et particulã attingit artis grãmaticæ. Hãc ei applicare pro simplicitate ingenii non absurdū putauit: nam structuræ obseruatio bipartita tam ad uirtutes oratorias q̄ ad partes grammaticales pertinet: et alterū quod ab genere rethorico trahit in ratione colligatur: et est primū incisum: Hoc græci comma nominant: ex commatibus hoc est incisus membrum fit: quod illi colon appellant: ex commatibus et colis Periodus constat: quam nostri compræhensionem dicunt: Alrerum ad officium artis grãmaticæ refertur. hoc est pedes. siquidem assumpta pedum imagine omnis orationis clausula struitur: quod genus hoc possis grammaticum Illud rhetoricum magis dicere. Sed quæ compositionis pars quam ad artem grammaticam pertinere diximus pedibus constat: statuendum est quo quemq; eorum nomine appellamus. uariis enim uocabulis traduntur: Sunt enim quatuor e binis syllabis: octo ternis: Spondeus longis duabus. Pyrrhichius quem alii periambum uocant duabus breuibus. Iambus breui longa: huic contrarius est ex longa et breui Trocheus. In his uerò quæ ternas syllabas habent. Dactylus longa duabusque breuibus temporibus par est sed retro actus anapestus: mediam inter longas breuem facit Amphimacrus: sed frequenrius eius nomen est Creticus. longa inter breues Amphibrachus: at cum duas longas præcedit breues Bracchius. huic aduersus longis breuem præcedentibus: Palimbachus erit. Tres breues quem Tribachum uolunt dici: cui choreo nomen imponunt. Tres longæ moloston efficiunt. Componitur igitur & struitur omnis pedestris oratio uerbis commatibus colis periodis Comma incisum: colon membrum nominamus. Periodo plurima nomina dat Cicero ambitum Circuitum: Compræhensionem: continuationem: circumsc̄riptionem. In uerbis obseruandum est ne a maioribus ad minora descendat honoremque perdat oratio. Melius enī dicitur uir est optimus: q̄ uir optimus est: hoc multo magis ibi custodiendum est ubi sin /

gula uerba sensus habet: Cauendūq; ne fortiori iungat infirmus: ut sacrilego fur homicidæ corruptor nāq; sēsus a paruo i maius debet isurgere. fit & illa naturalis obseruatio ne iunctura uerborū Cacēphaton sonet: quale est & numerum cum nauibus æquet. Illa quoque compositio fugienda: ut syllabæ duæ plures ue priorem sensum terminent In prima posterioris sensus parte ponatur: O fortunatam natam me consule Romā Sed in cōpositione iuncturaq; uerborū maius studiū maiorq; cura est. Fit autē ex coniugatione uerborum comma: ex commatibus colon: ex colis periodos. Cōma ē ut mea fert opinio sensus nō expleto numero conclusus: plerūq; pars mēbri: tale est enim qu o Cicero utit: Domus tibi deerat at habebas pecunia superabat: at egebas. Fit autē & lingulis uerbis incisum diximus: testes dare uoluimus: incisum est diximus. in membris autē est sensus: sed a toto corpōte ab ruptus & per se nihil efficiens. Ocalidos homines pfectū est: sed remotū a cæteris uim nō habet: ut per se manus pes & caput & omnia ex cogitanti. Quando igitur incipit corpus esse conuenit extrema cōclusio. quēq; nostrum sefellit ita nos esse facturos quam Cicero breuissimā putat. Itaq; fere incisa & membra multa sunt & conclusionem utriq; desiderant. alii sic comma est iuncture finitio: Et si uereor iudices. Itē alterq; comma: ne turpe sit p fortissimo uiro dicere incipientē timere: Iam factū est colon id est membris. quod intellectui sensum præbet: deinde sic ex plurimis incisis membrisq;. Fit periodos in extrema clausula uerborū iudicio: motē requirunt: periodus autem non longior esse debet q̄ ut uno spiritu pferat: Modum eius Cicero quattuor senariis pedibus terminauit: nō nulli uero duo genera eius esse dicunt. Vnū simplex cum sensus unus longiore ambitu circumducitur. Alterum quod constat ex membris & incisis: quod pluras sensus habet. Aderat ianitor carceris: carni sex prætoris: sed tamē ita fit apta ut itelligi possit & memoria contineri Iunctura autem apte conuenire & sine hiatu uerborum cōstrui debet quod non aliter efficitur quam si fuerit obseruatū. Sed hæc obseruatio duplex est. Altera quæ ad pedes refertur. Altera quæ ad cōprehensiones quæ ipse efficiunt ex pedibus. Itē ne precedentis uerbi extrema uocalis uocalem primam includat uerbi sequentis: ut si dicas ære emit: illi incumbit: fere omnia & similia. Hac enim iunctura quæ structior est pleniorq; fieret. Si consonantes uocalibus applicarent: ære mereatur. Illi torus incumbit fere cætera. Magis autem structura patet cū in se longe uocales incidūt ut Thebæ ægyptiæ: pfugo ænæ: sed habent quendam canorem pnuntiationis quasi negligentem decorum: longa magis cū breui iungit. ære emit: illi incubit: q̄ si duæ breues iungunt ære exutus: arnia abiicit. Plurimū enī auctoritatis & ponderis habent longæ: celeritatis breues quæ sic miscent q̄busdam longis currūt. Si cōminuant exultant: alacres quæ ex breuib; ad longas insurgūt: læuior esq; longis. in breues descendūt: optime incipit a longis recte aliquando a breuib;. Vt nouū enimē. C. Cæsar: leuius a duabus Vt animaduerti iudices. Clausula quoq; e longis firmissima est sed uenit & in breues quāuis habeat idiferens ultima neq; enim ignoro in fine pro longa accipi breuē quia uidet aliquid uacantis temporis ex eo quod insequit accedere. Fugienda quoq; est & consonans illa uocali Bonum aurum iustum enim est & similia quæ deformant orationis integritatem. Itē ex consonāibus quæ in se incidentes stridere & quasi rixari uident. Fugienda iunctura est ut sextus Rosius: ars studioq; Rex Xerxes: error Romuli. Hæc de uerbis quorum exemplū iudicium etiam de cæteris uitiis quæ cauenda sunt poterit fieri. Sic tamen ut hec diligentia non anxie sit petsequenda: ne nos in uerbis magisq; i rebus teneat occupatos: potius est Vt se ultro offerat q̄ solcite referatur: Cæterum in commatibus & in collis & in periodis instruendis imponendisq; prius sensibus tunc deinde ordo tribuendus: ut nō tamen decore sed etiam uiribus impleatur oratio: Vt Cicero in antonium uomens fru-

strit exulentis colentis gremium suum & totum tribuant: Item Verrem cuius ut adoloscenriae maculas ignominiasque praeterea: Questura primus gradus honoris quicquam habet aliud in se nisi. Cn: Carbonem spoliatum a questore suo pecunia publica nudatum in qua a quaestore & proditum consulis desertum exercitum: relictae provinciam sortis necessitate religionemque violatam huius periodi compositione decorat. Adeo ut si quis solvere & commurare uoluerit pereat omnium rerum atque uerborum & dignitas atque potestas. Omnis autem structura constat rhythmis & pedibus & metris: Rhythmi certa dimensione temporum terminantur & pronostro arbitrio nunc breuius arctari: nunc longius prouehi possunt pedes certis syllabarum temporibus insistent: nec a legitimo spatio unquam recedunt. Metra sunt uerborum spatia certis pedum temporibus alligata. Sed neque rhythmis neque metris oratorem uti decet: nec non dicere sed carmen canere uideatur: Ideo sunt qui Ciceronem reprehendunt qui principio dictionis metrum sodaticum fecerit. Si quis uestrum iudices aut eorum qui adsunt. Et si uero iudices animaduerti principia esse sodatica. & M. pisonem a trimetro cepisse Proh dii immortales qui hic illuxit dies: Item in actionis sed libro primo scenarium esse uersum. Illa uero expugnatio phani antiquissimi. Salustium quoque a principio Iugurthae arithmo cepisse. Verum hoc totum genus reprehensionis eiusmodi est ut calumniatores istos audiamus conriscendum: quia nulla non pars orationis in aliquam rhythmi aut metri speciem potest figurari. Item in collocatione uerborum aptiora & tam ordini quam uiribus congruentia collocare sic tamen ut potiora sint utilia dure locata compositis inutilibus quae in omni parte orationis ea uerba neccenda sunt quae structuris quadrent. Tunc praecipue in clausulis dignitas ita seruanda est in quibus tam dicentis quam audientis sensus atque intentio terminatur dummodo principia leuis narratio simplicius: argumenta ornatius: epilogi effusius profertantur: sed quia non omnibus sed quibusdam pedibus siue congruentibus decenter struitur oratio. Sciendum est maxime pedibus ordinari clausulas: quarum tempora longiora sunt: Sed meminerimus ita nos de longis & breuibus temporibus locuturos ut natura tantum non etiam positione longas aut breues syllabas iudicemus: neque enim de metro quaeritur ut necessitas naturam cogat murari: sed de prosa oratione tractatur: quae tam soluta & libera est tanquam in omnibus dicendi operibus instructa: ut non seruire uerbis sed imperare uideatur: hoc adeo uerum est ut in structura similiter currat iusta reprehensio quamuis reprehensio primam syllabam positione longam habeat propter duas consonantes quae sequuntur. Videatur autem primas duas syllabas breues habere. Item omnia locuturus: & omnia proponitur simili structura ferunt: quia natura paria sunt: quamuis sint positione diuersa: Igitur spondeus e duabus syllabis longis aptus est clausulae uel clausulis quam licet maxime Demosthenes utitur. $\omega\alpha\sigma\iota\ \kappa\alpha\iota\ \omega\alpha\sigma\iota\ \kappa\alpha\iota\ \omega\alpha\sigma\iota\ \nu\mu\iota\upsilon$. Habet enim graues sonos sineque finis & clausulae firmam sedem constituit. Ut tei publicae causa arma sumpsi: & etiam pro nobis grauior est autem longa syllaba praecedente quam breui. Aliter enim sonat arma sumpsi: Aliter etiam pro nobis: sane interest quis eum ante pes sedeat: Nam trocheus praecurrit arma sumpsi Anapestus etiam pro nobis amat & dactylum praecedentem ut criminis causa ipse sibi Spondeus male antepositus. Trocheus quoque in clausula bene positus: maxime si se ipse precedat. Ut acta res est & iusta causa: & pyrrhichius capere uota & creticus pro diris rebus: & amphibrachus uenite mecum: nisi quod haec clausula in rhythmum cadit & anapestus impetum facit. Sane quotiens una pars orationis anapestum & trocheum receperit mollem & quasi lubricam structuram dabit: Ut archipirata: & parricidae: quamuis enim idem pedes eademque tempora tamen. Vbi dubiae sunt partes orationis nescio quomodo in utrumque confinio retentus spiritus ac restitutus affert quandam com

positionis firmitatem at in una parte orationis properare uerba & continua spiritus cele-
 ritate labi uidentur: sic fit ut trocheum quoque tamen si bene tribachus antecedit ut refero
 causa facite nota tamen in una parte orationis quae totidem pedum: tondemque sit temporum
 mollior ac fluxior: structura dicat: Ut facilitatis: agilitatis: temeritatis labus quoque clau-
 sulis aptus spondeo antecede iuxta fida: & se ipso praecurte bona fidem. Nunc tris-
 syllabos pedes in trissyllabis partibus orationis consideremus singulis enim partibus orationis
 singulos pedes dabimus. Dactylus est clausula fortis & Trocheo antecede iure fecimus
 Pyrrhichio etiam bene dicitur. Spondeo causas audiat: Ciues dicimus: iuste fecimus &
 Trochæo uota secerat: & Iambo fide dicitur. Et tribachus quoque Dactylum bene praec-
 dit: recale noia. Anapesto repetes caetera. Unde est gladium nobis ab ipsis porrigi legibus:
 & Palimbachus sepone caetera. Et molossus querebat dicere: facit et Tribachus ad clausu-
 lam praecede Cretico Itē epitricto tertio: ut si dicas de caeteris agite: de praeliis redeo: de lris
 dubito. Caeteris pedibus antepositis in rythmum labit. Amphibrachus quoque recte po-
 nere i clausulam Spodeo fere antecede lubos habete: recte locutus: & trocheo iusta quarella
 hic est illud Tullianum & pristinum more iudiciorum requirit: & neminem preponendum mihi esse acto-
 rem putauit: & i exilium eiciebam quem ingressum iam i bellum uidebam. Itē palimbachus trocheo prece-
 dete: ut contra Caesarem est congressus armatus. Etiam Anapestus clausulis conuenit: sed mollis
 & fluens atque i rythmi modum pfluens trochæo anteposito: Vbi erat i pii nomine & dignitas.
 Creticus. n. paulo forniore facit: ut nobiles hoies. Bacchius clausulis aprio spodeo antece-
 dete causas agebas caeteris pedibus non fere conuenit. Palimbachus stabiles clausulas reddit
 ut Cic. i Catilinam Si istius furor est ac rela uicemus: & nullum id rursus i punitum. Cretico: ut
 uicisse: tam plurimos repimus: & molosso rure nutritos esse senatores. Iam. n. de pedibus
 qui praepositi sunt parcius loquemur: & Amphibrachus primus eadem refixi: causa pbauit:
 & p Milone Clamoresque maximos p nostra salutem neglexi. Haec de Trissyllabis Caeteris
 quattuor syllabis non multum ad clausulas apti sunt: ex quibus pauca referimus uideat habe-
 at & similia pedem habent. Pæona tertium ex duabus breuibus & longa & breui teporibus quaque
 tamen quæ breuis syllaba fere collocanda est ut esse uideat: facere uideat: fortis habeat. Sic
 Tullius p clueto Quatum difficultatis & quantum sit habitura laboris: & i Catilinam: Cum oibus
 ponisq; soli pati uoluerunt. Struimus & ditrochæo dicere maluerunt: ausus est confiteri: cri-
 mina detulerunt. & Pæone tertio exercitum comparauerunt: nuntio ptulerunt. Inde est p Ligario
 aur leuium graecorum: aut immanium barbarorum. Et p Milone p salute bonorum contra amentiam p
 dirorum. Ille quoque pes quem Antipastum uocant ex breui & longis duabus & breui bene
 in clausula ponitur: ut uir optimus uideretur: & sua manu sororem interfectam esse fate-
 retur. Simile est Hortensius porauit Et ille pes: qui uocat Ionicus maior struit clausu-
 la: constarque syllabis longis duabus breuibusque duabus curam sollicitudinemque deponite
 Unde est illud quorum igitur impunitas Caesar tuae clementiae laus est: eorum te ad crudeli-
 tatem acuit oratio. Sed & illa uerba quae quinque syllabis constant fluxiorem stuctutam
 faciunt comprehendentis arbitror non iueniretis: & magis si sex syllabis habeant excogitare
 ris arbitraremini interrogauerunt: desiderauerunt. & similia. Haec a nobis iccirco tractata
 sunt ut orationis plenam fluentemque libeto imperu facultatem his semper uinculis alligare
 mus. Nam compositio uerborum non ex anxio labore uenit: sed usu atque exercitatione p-
 petua quae magis fluat de ea auribus iudicet: quae uelut arbitrae compositionis esse debet:
 ut quid strictum: quid effusum: quid gracile: quid ubertum: quid durum: quid effeminatum sit existimet
 plerumque esset nimia artis opinio fugienda est: & interponenda simplicitas rudis atque impi-
 ra dictionis non propter hoc solum: quod in omnibus rebus nimium lenocinium odio dignum
 est. sed quod plerumque acerbis sensibus maior est. Si naturaliter pferant: nisi forte. M. Tul

lius in structura defecerit: Cū de Appiana & Clodii cæde loqueretur: quæ cruentata an-
tea cæde honesti atque innocentis uiri silebat. Eadem nunc crebro usurpat posteaq̃ la-
tronis & parricidæ sanguine sputa est. Ibidē dederas. n. iqt q̃ cōtēneres populares infidias
ab adolescentia documēta: maxima. Nēpe enim parricidæ sanguine cruentata melius stue-
batur: Et maxima documēta melius sonat. Sed orator acerrimus uim ac uirtutē loquē-
di secutus contempsit ornatum: deditq; auribus a cōtinuo eultu quasi respirandi spatiū
Et pro ligario ad ea atma profectus sum quæ erant suscepta contra te. Idem quid autem
contra aliud egimus nisi ut hoc quod hic potest nos possemus. hæc omnia non phalctis
sed uiribus structa sunt: nec nulla re. Cicero gloriosior est quàm quod sūmam artis isti-
us laudem mira artis dissimulatione peruenit:

Structuræ qualitates uanis uocabulis tradūt: Statuendū quoq; est quo quāq;
earū nomine appellemus. Si penultimus fuerit pyrrhichius optime succedit
Pæo primus: & etit structura q̃drata. Si penultimus fuerit spōdeus successerit
tribrachus uel pyrrhichius & pæoes successerit prius & uouissimus erit atiq; stru-
ctura quæ dī cōfragrosa: q̃ usus ē Cato: Si i penultio Tribracho fuerit uel dactilo uel pyr-
hichius uel tribrachus uel molossus uel anapestus erit structuraq; uel de lūbis uel mollis
uel fluxa dicit: qua usus ē. M. Antonius maior in libro quoq; secundo quautū ad offici-
um obseruationis grammaticæ structuræ orationis profæ probabilem comparationem
spectat prudentiæ tuæ sensibus interim explanasse sufficeret. In hoc uero tertio libro q̃
summā totius operis implebit: metra quæ sūt tortuosis obscuritatibus iplicata: ac mul-
tā quæstionum numerosa perplexitate diuersa quibus pedum qualitatibus compo-
sitionis ue metricæ obseruationibus regnant ceteris rationibus docebo: quæ quidē oīa si
quis profundis sensibus intimarit: & sineera mētis intentione perspexerit & comparauit
studio diligentiaq; seruauerit non tantū in agenda uersificatione pollebit: uerum cēt de
aliorū carminibus quotiens libitum fuerit iustis rationibus & irreprehensibili tractatu
sentētia iudicabit: Nunc tertio quoq; libro qui sūmā totius operis implebit quid poetica &
quibus officiis digeratur tractabimus.

Poetica est fictæ ueræq; narrationis congruenti rythmo uel pede cōposita me-
trica structura ad utilitatem uoluptatemq; accommodata. Distat autem poe-
tica: a: poemate & poesi quod poetice ars ipsa intelligit. Poema autē pars ope-
ris ut tragœdia: poesis cōtextus & corpus totius operis effecti. Ut Illias: odyf-
sea: æneis. Rythmus est pedum temporumq; iunctura cum leuitate siue modo: Alii sic
Rythmus est uersus imago modulata seruans numerum syllabarum positionem sæpe
sublationemq; cōtinens. Metrum est pedum iunctura numero modoq; finita. Vel sic
Metrum est compositio pedum ordine staturo decurrēs modos positiones sublationesq;
conseruans: clarius sic. Metrum est quod certis pedum quātitatibus qualitatibusq; ryth-
mis desciminatur. Distat enim metrum arithmo quod metrum certa qualitate ac nume-
ro syllabarum temporūq; finit certiq; pedibus consistit ac elauditur. rythmus autem tē-
poris ac syllabarū pedumq; cōgruentia in infinitū multiplicant ac profluit. Metrū tripli-
citer audit nā aut biotieon metry est: aut poeticō aut cōe. Bioticō metrū est qd i uersibus est
cōuersionis humauæ. Poeticō metry est: quod a poetis per uerba ac uersus figuratur
quod & ipsum intelligit modis quattuor: Primo per temporis spatium ut in syllaba bre-
ui aut longa: quoniā metron idest quod mensura temporis certa corripit: aut p̃dueitur.
Secundo per numerū syllabarum positione quoque metrum finit: quo pes uel disylla-
bus uel trissyllabus uel duplex mittitur. Tertio per qualitatem pedum quia certis pedi-
bus uersibusq; conficit. Vnde dactylica spondaica ionica metra dicūt. Quarto p̃ nume-

rum pedū quia uersus pro mensura sua quisq; pentametri uel hexametri uel deinceps intelligitur. Comune quoq; metrū ueluti musicæ rationis siue disciplinæ cuius species bipartita tā ad mensurā supra memoratā conuersationis humanæ: quā ad poeticā tendit ex quibus altera duplici collatione colligit. Ex hac enim tempora & interualla trahit: his nāq; in usus humanos uimur: altera ad officiū memorari gēncris poematis referē. Idē tidē & ex hoc dicit tenores & numeros sonos uel quos græci tythmos & phthongos uocant. Sicut in canticis demōstra hoc ē melodiis i quibus quādā doria nō nulla phygia: alia lydia μελιη reperiuntur. Intelligitur autem alio modo metrū cōe nō ex duobus modis.

Es est sublatio ac positio duarū aut triū ampliusue syllabaꝝ spatio cōpcheſa

Pes est poeticæ dictiōis duarū ampliusue syllabaꝝ cū certa tēporum obseruatio ne modos recipiens arsin & thesim. i. q. incipit ablatione: finitē positione. Pes

ergo tūc dī quādo duæ sūt syllabaꝝ: quoniā arsin et thesim pedibus querimō

nō ubi duo tēpora sūt: Ergo una lōga pedē nō ualebit efficere: quia iētibus duobus arsis et thesis nō gemello tempore pquirenda est accedunt aut uniuersisq; pedi arsis et thesis: numerus syllabaꝝ: tempus: resolutio: figura. metrum. et Sunt pedes poetici simplices .xii.

ex quibus quattuor binis syllabis constāt ternis octo duplices qui et cōpositi uel cōbinati sedecim: Heteroplici pētāsyllabi: xxxii. ergo binarū syllabaꝝ sunt hi. Primus pes dibra

ehus bibrcuis pyrrhichius uel periambus uel agaxō græce dicitur. Constat ex duabus breuibus temporū duū ut deus: atē enim breuis q̄ lōga syllaba reperta est ut prius unū q̄ duo.

Ideo autē pyrrhichius dictus est propter pyrrhichia quia breuē syllabā proferentes spiritū arctiorem labris cōcurrentibus explicamus: quæ cōpositio huiuscemodi modulationis pyrrhichia conuenit: uel a pyrrho achillis filio qui crebris & citis modulationibus

bis breuiret prominentem clipeū genibus icūbens & per hunc terrorem hostibus immittens inferebatur: sicut uersus ille ostendit ὕτ' ἄσ' τ' ἰν' ἀ' π' ῥόβ' ἄ' ἰ' ὄ' ὄ' ὄ'.

Cum ergo gradus uult breuiter accedentis ostentare mobilem decursionem pyrrhichio pede cōmentus ē & ideo metrum pyrrhichium a pyrrho repertum & illustratum Cognominauit: sed ipse a pedū

mobilitate quod tripudians & cinelias etiam cognominatus: Fidem huius enarrationis facit Aristophanes comicus: nomen eius istac dictās characterem Achenchineam apud

italos uero eius graduius abellonæ et ἄ' πεδ' σ' id est ἐν ὑδ' ὄ' σ' filio: quæ eā primo pede in unū poetæ fingunt: quod eum a montium & difficilia collium cōcitāt cū cursu eapta morā su

peraret quotiens prædatoriā uice grassaretur citi pedem hunc cursum sibi repetisse testificantur: quo nomine ui breuem pedem nuncupant. Sunt qui pyrrhichium græca inter

pretatione cognominauerunt quod calore uelocitatis tripudio mobilitatis apices flammaram æmularentur. Huic contrarius est spondeus qui constat ex duabus longis tēporum

quattor ut heros: dictus ἄ' ῥ' ἄ' τ' ἰ' ὄ' ὄ' quia in templis quedā carmina componebant scilicet libantes sonum uocis ab hominosa audire non possint: Arcadia princeps

uenerat: fors accipitur ab agricolis hoc successit: & hoc diuum ritu cumulis panibus a musicis Thureincensis altaribus musicos choros geminis gressibus explicaret & æquipedi

sono tibicen spondaliū canerē iuberet: ut duabus longis melodiis quasi duplicibus & iugibus uocis prospera deorum uolūtas firmaretur. Numam Pompilium diuinate præditum

hunc pedem pontificum appellasse memorant: cum salios iuniores æquis gressibus circulares inducere: Spondeo melo patrios placaret indiget ergo & dibrachus & spondeus tantū

habet in arsi: quantū in Thesi. Iambo qui cōstat ex breui & lōga ut dies uersu maledico habilis ἄ' ῥ' ἄ' τ' ὄ' ὄ' ὄ' nominatur. Huius at origo uerbi ex noīe Iambellamulæ celei nominatur: quæ carerem filiam querendo ad meganram coniugem celei delatam cum uidisset sollicitam male tractauit. Quidā aut ferunt Iambū quasi triabū atriū

Idē tidē & ex hoc dicit tenores & numeros sonos uel quos græci tythmos & phthongos uocant. Sicut in canticis demōstra hoc ē melodiis i quibus quādā doria nō nulla phygia: alia lydia μελιη reperiuntur. Intelligitur autem alio modo metrū cōe nō ex duobus modis.

Es est sublatio ac positio duarū aut triū ampliusue syllabaꝝ spatio cōpcheſa

Pes est poeticæ dictiōis duarū ampliusue syllabaꝝ cū certa tēporum obseruatio ne modos recipiens arsin & thesim. i. q. incipit ablatione: finitē positione. Pes

ergo tūc dī quādo duæ sūt syllabaꝝ: quoniā arsin et thesim pedibus querimō

nō ubi duo tēpora sūt: Ergo una lōga pedē nō ualebit efficere: quia iētibus duobus arsis et thesis nō gemello tempore pquirenda est accedunt aut uniuersisq; pedi arsis et thesis: numerus syllabaꝝ: tempus: resolutio: figura. metrum. et Sunt pedes poetici simplices .xii.

ex quibus quattuor binis syllabis constāt ternis octo duplices qui et cōpositi uel cōbinati sedecim: Heteroplici pētāsyllabi: xxxii. ergo binarū syllabaꝝ sunt hi. Primus pes dibra

phatore libero cognominatū sed aīa matre ortum. Iambum Strēnio duce tradunt: qui cum crebiter pugnas iniret: & telū cū clamore torqueret $\alpha\pi\alpha\tau\omicron\iota\omicron\iota\iota\ \beta\alpha\lambda\lambda\epsilon\iota\iota$ Iābus appellatur. Iecirco & breui & longa pedē hunc esse cōpositū: quod si qui iaculent & breui accessu i extensum passū proferuntur: ut fortiore uixu telis ictū cōfirmant. auctor huius librationis agretinus græcus his uersibus phibet $\alpha\iota\iota\alpha\ \mu\beta\omicron\varsigma\ \epsilon\epsilon\ \omicron\lambda\iota\gamma\omicron\nu\ \alpha\iota\alpha\ \beta\omicron\sigma\ \alpha\pi\omicron\phi\epsilon\rho\omega$

Igitur hunc pedem uel imbicum gressum prisca Apuli Daunium a duce suo Daunio pdiderunt: quia primus aduersus acrē Diomedes pugna bellū asperū inisset gladiali pugna duos dimicare istituit & collato pede assequēte paulatī dextero distētoque & p̄grediente leuo & breui successu & lōgo distētu gradus simul & uisus firmaret: unde nō imerito melon hūc iābicū gradalē quidā nomināt. gradiuoque marti augurant: quia gradaria pugna huius effectu moueant. Huic cōtrarius est trocheus quem conon appellant: constat ex longa & breui: temporū triū ut roma dictus. Quippe eius modulatio nem poematū siue metrorū cōpositioni accōmodatā rotatim & uolubiliter dicebant trocheū a Mercurio reptū satis constat: quia in his precipitē festinatione & ipetu longo i breuē gressū finiti ostēderet. Vnde plerique græcorū ex longa & breui eū pedē cōposuerūt $\alpha\pi\alpha\tau\omicron\iota\omicron\iota\iota\ \tau\omicron\ \tau\pi\epsilon\chi\epsilon\iota\nu$ & discursu trocheum frequentauerunt: ac musici uiri ociori melo intuenti ex rotā sita & uolubili modo rythmū eius & tonum designant: quia decursionibus aptū indicant quia hii qui in bello laborant quotiens amissos ordines reparant ex longo & disperso ambitu in breuem & arctum orbem coguntur rotā scilicet similitudine eueritilātis: cuius satis latus ac breuiatus cantus radiatus luminibus in angustum modioli circulum cohibetur. Aiunt hunc trocheum auruncos rutilum nuncupauisse nimium simili ratione quia græcia toti nuntiandi uel diuersa appellatione persuasit: quod cū acie cōstitueret p̄ satis pedibus: uestigia s̄sterent: scura brachiis protenderēt: breuiterque dextris succedentibus pedibus: uestigia s̄sterent: & reductis manibus ingenti clamore qui uibrauerant tela iacebant quæ res huic melo in genitiuum nomen acquisiuit. Ternarū syllabarū sunt hii dactylus quē græci policon appellant. cōstat ex prima longa & duabus breuibus. tēporū quattuor: ut Romulus: a tractu digitorū dictū: quē ad exprimēdā organi modulationē falermix affectabāt. uel ab ideis dactylis quos curesas siue corybātes poetæ appellabāt. Hii nāque in insula creta louē custodiēdo ne uagitu se paruulus p̄deret lusus ex cogitato genitū clipeolis æneis intra se cōcurrētes tinitu æris nisi rythmica ēt pedis dactyli cōpositiōe cela uercuocē infantis. Sed nariuitatis eorū cām uetusta fabulositas docet: hāc fuisse aiūt opē i Idā mōtē insulæ Cretæ fugiēdo delatā manus suas iposuisse memorato mōti: & sic infantē ipsū edidisse. & ex manuū ipressione emeruisse curesas siue corybātas: quod a mōtis noīe & a q̄litate facti ideos dactylos appellaret. Hos quidā tres putāt quia lares esse credūt. Dami mamētinus: Astus: Pyrrhichius dicti $\alpha\tau\omicron\tau\omicron\nu\ \kappa\omicron\rho\omega\gamma$. i. a formosis oculis quæ corā uocātur. i. pupillæ uel a cono galex. Huic cōtrarius est anapestus quē anidactylū græci nomināt. Cōstat ex duabus breuibus & longa & tēporū totidē: ut nebula: dictus $\pi\alpha\pi\alpha\tau\omicron\iota\omicron\iota\iota\ \alpha\upsilon\alpha\ \pi\alpha\lambda\epsilon\iota\nu$. i. $\pi\alpha\pi\alpha\tau\omicron\iota\omicron\iota\iota\ \alpha\upsilon\tau\iota\kappa\omicron\rho\ \upsilon\epsilon\iota\nu\ \pi\omicron\sigma\tau\omicron\nu\ \delta\alpha\kappa\tau\upsilon\delta\omicron\nu$ quia recurrēdo repercutiēs dactylū sonio recyproco obliquit & per antistophen. Tribachus tribreuis tanquā tarius: quidā brachisyllabū: alii trocheō: nō nulli figmona: plerique choreū nomināt. cōstat ex tribus breuibus ex quibus nomen accepit ut helena: choreus autem ideo dictus quia choreis huius compositio conuenit. Huic contrarius est molossus uertunus extensipes quē alii hippium uel canium dicūt: cōstat ex tribus lōgis temporū sex: ut æneas. ideo molossus dictus quia molossi. i. thesali ad bellum procedentes huius modulata compositiōe utebantur: Hippium uero equestri scilicet pugnae conueniens modulabatur. Amphibrachus Ianus amphibreuis quæ & scolius cōstat ex breui & lōga & breui quattuor temporum.

ut carina: dictus autē a duabus breuibus a quibus ex utrāq; parte media longa cōtinetur
 Scoliusq; ideo: quia habiliter cōponit scolio: ē autē cytharæ species. Huic mensalis cōtra-
 rius est amphimacrus fescētinus amphimarus: quē alii creticū appellāt cōstat ex longa &
 breui & longa temporū quinq; ut demophon dictus a duabus longis a quibus utrinq; breuis
 media amplectit: Creticus quoq; quia cretes salutādo eius rithmica cōpositiōe utebantur.
 Bacchius cœnotrius tripodias salutē: quā græci pyabū dicunt: constat ex breui & duabus
 longis temporū quinq; ut agenor: athenæ dictus: $\alpha\beta\alpha\ \rho\alpha\ \tau\eta\varsigma\ \beta\alpha\kappa\chi\eta\varsigma$ q a bacchātibus cō-
 ueniēter cōponebat. Huic cōtrarius est palimbachus latius q & saturnius ultima breuis
 quē quidē propōpicon alii theseleon uocāt: cōstat ex duabus longis & breui tēporū totidē
 ut natura: dictus palibachus quia cōtrarius est bacchio apud græcos enī $\pi\alpha\lambda\iota\nu$ contra-
 rium significat ideo $\alpha\beta\alpha\ \lambda\iota\nu\ \tau\omicron\nu\alpha\ \tau\omicron\ \xi\alpha$ cornibus iter se contrariis ex his omnibus inrer se
 mixtis: alii deinceps pedes cōplures $\sigma\upsilon\zeta\upsilon\gamma\iota\alpha\iota$ ue nascunt. Nā quēadmodū pedes dissilla-
 bi: quattuor geminati sedecim duplices fiunt: quas græci syzygias uocāt: ita iidē cū trisy-
 labis iuncti triginta duos de se redūt. Trisyllabi uero cū trisyllabis gemiaris. Ixi ii. colligū-
 tur: atq; excepto amphibraco & epitrico: quorū alterū tripla: alterū epitrita diuisione parti-
 m ut uniuersorū pedū trina cōditio reperitur. In aliis uero dupla: in aliis sexcupla: in aliis
 æqua diuisio est. Prima dactylica: Secūda iambica. Tertia pæonica nomināt. Est itaq;
 æqua pedis diuisio quotiēs sublatio pedis tēporibus positioni par est: ut est in dactylo &
 anapæsto. Item spondo & pyrrhichio: Horū enī artis tantum in se habet quantū & rhe-
 sis. dupla uero est quoriens pedis sublatio temporibus impar est positioni: ut est in iambo
 & trocheo & duobus ionicis. Iambi enim artis unum tēpus tantum in se habet: & eius the-
 sis duo: quæ trochei uersauice artis duo habet & thesis unum. Sexcupla quoq; itelligitur
 ut est in pæonibus & in duobus bacchio & cretico. Hi enī pedes qui temporibus quinq;
 pares sunt per bina tēpora diuidūtur. Idem idem bina adiecta scilicet duum dimidia par-
 te reterna de se reddūt: per quæ sexcupla colligit. Pedes duplices siue cōbinati uel quadrari
 sunt sedecim hi: Proceleusmaticus ex duobus pyrrhichiis quattuor breuiū syllabarum to-
 tidē tēporū ut ualeria: Huic contrariis est dispodeus ex duobus spodeis syllabarū quattuor
 longarū tēporū octo. ut mœcenates siphæates: oratores. Pæo primus ex trocheo & pyrrhi-
 chio & iābo: hoc est ex longa & tribus breuibus: ut emodochus sthesichorus. Huic cōtrari-
 us est hippus: primus pæon secūdus ex iābo & pyrrhichio hoc ē breui & longa & duabus
 breuibus tēporū quinq; ut colonia: huic cōtrarius est hipus secūdus: pæo tertius ex pyr-
 rhichio & trocheo hoc est ex duabus breuibus & longa & breui temporū quinq; ut catamē-
 tus. huic cōtrarius est hipus tertius: pæo quārtus ex pyrrhichio & iābo hoc est ex tribus
 breuibus & longa temporū quinq; ut celeritas: facilitas. Huic cōtrarius est hipus quar-
 tus & est hipus sine epitritus primus ex iābo & spondeo hoc est ex breui & tribus longis
 tēporū. vii. ut capenates. sed hipus siue epitritus secūdus ex trocheo & spondeo: hoc est
 ex longa & breui & duabus longis temporū septem: ut conditores. Hippus siue epitritus
 tertius ex spondeo & trocheo hoc est ex tribus longis & breui temporū septem: ut discor-
 dia heroici. Hippus siue epitritus quartus ex spondeo & trocheo hoc est tribus longis &
 breui temporū. vii. ut linutamus. Ionicus $\alpha\beta\alpha\ \delta\omega\epsilon\iota\zeta\omicron\nu\omicron\varsigma$ ex spodeo & pyrrhichio hoc
 est ex duabus longis & duabus breuibus temporū sex: ut demetrius. Huic cōtrarius est
 Ionicus $\alpha\beta\epsilon\lambda\alpha\sigma\sigma\omega\nu\omicron\varsigma$ q cōstat ex pyrrhichio & spodeo hoc est ex duabus breuibus &
 duabus longis tēporū sex: ut diomedes lacedæmō. Diābus ex breui et longa et breui et lon-
 ga tēporū sex: ut cleonides: ppingtas: qui pes dactylus a iābo appellat. Huic cōtrarius
 ē ditrocheus ex longa et breui et longa et breui tēporū sex. ut cātilena: dimicare: q pes cata-
 trocheus dī Antipæsto ex iābo et trocheo hoc ē ex breui et duabus longis et breui tēporū sex

ut medulina: faloninus. Huic cōtrarius ē choitiābus ex trochæo & iābo hoc est ex lōga & duabus breuibus & longa: tempoꝝ sex: ut nobilitas armipotens. hoc omnes cū de metri tractatu aliquid legimus diligētius cōsiderare & in memoria habere debemus: ut singuli quīq; uersus quibus pedibus cōstent scire possūmus. Pedes eteroploci pentasyllabi sūt numero. xxx. & duo hi Orthius ex breuibus quīq; & totidē tēpoꝝ. Periābus ex longa & breuibus q̄tuor tēpoꝝ sex. Patapienos ex lōga & breui & tribus breuibus tēpoꝝ sex. Me/ somacros ex tribus breuibus & lōga & breui tēpoꝝ sex. Pyrrhichi anapaestus ex breuibus q̄tuor & lōga tēpoꝝ sex. Probrachis ex breui & lōgis q̄tuor tempoꝝ nouem. Hypobra chys ex lōga & breui & tribus lōgis tēpoꝝ nouem: Messobrachys ex duabus lōgis & bre ui & duabus lōgis tēpoꝝ nouē. Molossiābos ex tribus lōgis ex breui & lōga temporū no/ uem. Calotibos ex quatuor longis & breui tēpoꝝ nouē: Diphyes ex duabus breuibus & tribus lōgis tēpoꝝ octo. Orthius ex lōga & duabus breuibus & lōgis duabus tēpoꝝ octo Amebæos ex duabus lōgis & totidē breuibus & longa tēpoꝝ octo. Molossopyrrhicos ex tribus longis & duabus breuibus tēporū octo. Symplectos ex duabus lōgis & tribus breui bus & tēporū septē. Musicos ex duabus lōgis & totidē breuibus & lōga tēporū octo. Dasi os ex tribus breuibus & duabus lōgis tēporū septē Dochimos ex duabus breuibus & lō/ ga & breui & longa tēporū septē. Panābodes ex breui & longa & breui ex duabus longis temporū octo. Doriscos ex longa & duabus breuibus & lōga & breui tēporū septē Cypri os ex breui & lōga & duabus breuibus & longa tēporū septē. Anticyrios ex lōga & bre/ ui & duabus lōgis ex breui tēporū octo. Bacchiochorios ex duabus lōgis & breui et lon ga et breui tēporū octo. Dochemios $\sigma\upsilon\upsilon\gamma\iota\alpha\upsilon$ Antistrophos ex breui et tribus lōgis & breui tēporū octo. Molossospodeus ex longis quinq; tēporū. x. Hactenus originē & histo riā generalīū pedū exposuimus. Poematū genera metrorūq; tractatus ostēdere tēpus est:

Poematis genera sūt tria. aut enī actiuū est uel imitatiuū quod græci $\delta\rho\alpha\mu\alpha\tau\iota\kappa\omicron\nu$ uel $\mu\iota\mu\eta\tau\iota\kappa\omicron\nu$ aut enarratiuū uel enūciatiuū quod græci $\epsilon\phi\eta\gamma\eta\tau\iota\kappa\omicron\nu$ uel $\alpha\pi\omicron\lambda\omicron\gamma\eta\tau\iota\kappa\omicron\nu$ dicūr: aut cōe uel mixtū quod græci $\kappa\omicron\iota\upsilon\omicron\nu$ uel $\mu\iota\kappa\tau\omicron\nu$ appellāt. Dramaticū uel actiuū est in quo psonæ agūr solæ sine ulla poetæ iterlocutione ut se habent tragi cæ uel comicæ fabulæ: quo generæ scripta est bucolicon ea cuius initiū est. Quo te mceri pedes. Exegiticon est uel enarratiuū in quo poeta ipse loq̄ sine psonæ ullius iterlocutio/ nis: ut se habent tres georgicæ & prima pars quarti. Irē lucretia carmina & cæ. his similia $\kappa\omicron\iota\upsilon\omicron\nu$ uel cōmune est i quo poeta ipse loq̄ & psonæ loquentes itroducūt: ut est scripta Ilias uel odysea rota Homeri: uel actiui & exegetici: uel enarratiui.

Dramatica
Poematos gramatici uel actiui genera sūt q̄tuor apud græcos: tragica: comica sa tyrica. inimica apud Romanos pretextata: tabernaria: arelana. Planipes Ex ege tici uel enarratiui species sunt tres: angelice: historice: didascalice. Angelicæ est qua sententiæ scribunt: ut est Theognidis liber. Itē historica qua narrationes & genealogicæ cōponūt ut est Hesiodi theogonia: & similia. Didascalice est q̄ cōprehēdit philosophia: ut libri Varrōis: Empedoclis: Lucretii. Itē astrologia: ut $\phi\alpha\iota\omicron\mu\epsilon\eta\alpha$ Arati & Cicerois & georgice Virgilio: & his similia $\kappa\omicron\iota\upsilon\omicron\nu$ uel cōmunis poematis species prima ē heroica: ut iliados & æneidos. Secūda lyrica: ut est archilochi & Horatii poematos. Chā racteres sunt quattuor epos dī græce carmen exametron diuinarū rarū & heroicarū: hu manatūq; cōprehēsiō quod a græcis ita diffinitū ē $\epsilon\mu\omega\epsilon\rho\iota\chi\eta\delta\epsilon\iota\omega\gamma\kappa\alpha\iota\eta\rho\omega\iota\kappa\omega\gamma\kappa\alpha\iota\alpha\nu\theta\rho\sigma\pi\iota\nu\omega\nu\tau\omicron\tau\alpha\gamma\mu\alpha\tau\omega\gamma$ latine paulo cōmunis carmē audit. Epos latine primus digne scrip sit Liuius is q̄ romanorū gesta decem & octo complexus est libris q̄ & annales scribūt: q̄ fere singulorum annorum actus contineant: sicut puta annales quos pontifices scribæq; conficiūr de romanis quidem romanorū res gestas declarāt. Epos autē appellat ut græcis

placet πᾶρξ τὸ ἐπεὶ τὸ λέγειν ἑρπύει. n. epos εἰ μὴ μὲτρός λογός uel ἀλλοῦ ὀνόματος precipue uer-
 ro hexameter uersus epos dī quoniā hoc uersu uerba respōdent mutuo ut sic dixerī. Poe-
 maros characteres sūt hi βραχῦς μακρὸς μέτρος ἀνεῖρος Macros eū ut apud Virg. in
 decimo de Camilla facit narrationē sic: pulsus ob iuidiā regno uiresq; supbas aut ut se ha-
 bent secundi & tertii libri. Brachys ē ut in quinto ubi de Ganymede stricti nar rat sic: Vi-
 ctori chlamydē auratā quā plurima circū Purpura mœnād̄o duplici mælibœa cucurrit
 Intextusq; puer frōdosa regius ida: Veloces iaculo ceruos. Messos ē ut ī priō: Huic con-
 iunx sicheuserat. Est enī castigata natratio: sic tamē: ut oīa cōplexa sit ἀνὴρ ὄσ ut ī. vii.
 ubi amœnitatē luci ac fluminis describendo facit narrationē sic: Hunc iter fluuio n̄beri-
 mus amœno. Vorticibus rapidis & multa flauus arena: In mare prūpit: uatix circūq; su-
 praq; Assuetæ ripis uolucres & fluminis alueo. Cōsequētiā primus deus uates cōprehen-
 dit: unde postea abusiue uerbū & solutæ orationis ipsa scriptura cōsequens ab aliis epos
 dictū Rapsodia dicit̄ ποιησεώς aliqua particula discrera atq; diuulsa dicta πᾶρξ τὸ ρᾶ
 τῆν q̄ uersus in unū uolumē uelut cōsumāt & cōprehendant: uel q̄ olī partes homeri/
 ci carminis in theatralibus circulis cū baculo .i. uirga p̄nuntiabant: q̄ ab eodē Homero
 dicti sunt homeristæ. Elegia est carmen cōpositū hexametro uersu pentametroq; ad in-
 uicē positis: ut Diuitias alius fuluo sibi congerat aur̄o: Et teneat culti iugera magna soli
 quod genus carminis præcipue scripserūt apud romanos Propertius & Tibullus & Gallus
 imitati græcos Callim̄ achū & Ephorionē. Elegia autē dicta siue πᾶρξ τὸ εὐλαγῆν τουσ
 τῶν νέω τᾶσ̄ (Ere. n. defūctorū laudes hoc carmiē cōprehēdebāt siue ἀπορο μῆλέν. id est
 miseratione: q̄ tyrenus græciq; ἐλέγεισ̄ isto metro scriptitauerūt: cui opinioni cōsentire
 uidet̄ Horatius ad albiū Tibullū elegiaȳ auctorē scribēs ab eia qua dixius miseratōe ele-
 gos miserabiles dicit̄ hoc modo: Ne u miserabiles decātes elegos Apud Romanos autem
 id carmen quod cū lamentatiōe extremū mortuo accanit̄ uenia dicitur πᾶρξ τὸ νητόν
 τὸ ἐσχαρόν & in chordis extremus neruus appellatus est ne te & elegia uidet̄ tractum
 cognominari q̄ mortuis uel morituris ascribit̄ nouissimū. Iambicū ē carmē est maledicū
 plerūq; trimetro uersu & epodo sequente cōpositū: ut male soluta nauis exit alite ferens
 olētē meuiū: Appellatū est πᾶρξ τὸ ἀμβροτῆν qd̄ ē maledicct̄: cuius carminis præcipui
 scriptores apud græcos Archilochus & Hipponax: apud romāos Lucilius & Catulus &
 Horatius bibaculus. Epodos oīcunt̄ uersus quolibet metro scripti & sequentis clausulas
 habentes particalaȳ quales sūt epodos horatii: in quibus singulis uersibus singulæ clau-
 sulæ adiiciūt ut: Nox erat: & celo lucebat luna sereno deide. Suis & ipsa Roma uiribus
 ruit: & quicūq; sūt similes. Dicti at̄ epodos συνῆκδοχικῶς a partibus uersuū quæ legitimis
 & integris uersibus ἐπὶ ἀδόν τvi. i. accinūt. Satyra est carmē apud romanos: nūc qd̄ ē apd̄
 græcos maledicū: & ad carpēda hominū uitia argæ comædiæ caractere cōpositū: qua-
 les scripserūt. Lucilius & horatius: & Persius: & olim carmē quod ex uariis poematibus
 cōstabat satyra uocabat̄: quales scripserūt Pacuuius Ennius. Satyra autem dicta siue a
 satyris similiter ī hoc carmine ridiculæ res pudendæque dicunt̄ quæ uelut a satyris p̄fer-
 runt̄: & siūt siue a satyra lanceq; referta uariis multisq; primitiis ī sacris piscordis infere-
 bat̄: & a copia & faturnitate rei satyra uocabat̄: cuius generis lanciu & Virgilius ī georgi-
 cis meminit cū hoc modo dicit: Lancibus & pandis fumāria reddimus exta: & Lanceq;
 & liba feremus: siue a quod dā genere farcimus quod multis rebus refertū satyram Varro
 uocitat. Est autem hoc positū in secundo libro plautinaȳ quæstionū: Satyra est ubi passa
 & polenta & nuclei pini ex mullo conspati: Ad hæc alii addūt & de malo punico grana
 alii autē dictam putant a lege satyra quæ uno rogatu multa simul cōprehendat: q̄ scili-
 cet & satyra carmina multa simul poemata cōprehendūt: cuius legis Lucilius meminit

in primo per satyrā ædylem factum qui legibus soluat: & Salustius in Iugurtha dein/
 de quasi per satyrā sententiis exquisitis in deditōnem accipitur. Bucholica dicunt
 poemata carmine pastorali composita. Instituta autem sunt sicut quidam putant in La
 conia uel ut alii in Sicilia. Nam inter lacedæmonios & siculos uaria fuit conditio: sed qd
 hoc ad laconas pertinet: Hæc eorum fuit origo: quo tēpore abuentante Xerse in græciā
 omnes delerta laconia metu barbarorū pēterriti in diuersas partes fugisse credunt: & cū
 uirgines timore laterent ex hoc euenisse ut eo die quo solitus erat chorus uirginū dianæ
 curiati di hynnū canere nemo ad solenne sacrum inueniretur. Tunc itaq; pastores ex ru/
 re in urbem conuenerunt: & ne ritus sacrorū interrumpere. pastorali carmine composito
 dæ honorem celebrauerūt: unde etiam bucholismus dictus. A siculis autem origo quæ
 trahitur hæc est. Anteq̃ Hiero Rex Syracusas expugnaret morbo sicilia laborabat: uariis
 & assiduis cerimoniis Dianam placantes finem malis inuenerunt: eadem Lycin cogno/
 minauerunt quasi solutricem malorum: inde res in consuetudinem tracta est ut greges
 rusticorum theatrum ingrederentur & uictoriam canerent. habitus uero huiusmodi ui/
 debatur. Erat panis magnus omnium ferarum imagine complexus: & cum uino & foliis
 omnium leguminum genere: inerat corona in capite & in manu pedum clauatum: atq;
 ita uictorum omnium fores multitudo carmen circuibat. uictoriam quam adepti fuerāt
 canebant: & de eo folle limina frugibus spargebant non nulli & in Italiam & in Lidiam
 & Aegiptum transisse credunt ut quos lydiastas & bucolistas appellauerunt. Quāquam
 & est alia opinio circum pagos & oppida soliros fuisse pastores composito carmine pre/
 cari pecorū & frugum omniumq; prouentum: atq; inde in hunc diem manere nomen &
 ritum bucolicorum. Putant autem quidam hoc genus carminis primum Daphnim cō/
 posuisse: deinde alios complures: inter quos Theocritum Syracusanum quem nos teimi/
 tatur. Tragœdia est heroicæ fortunæ in aduersis comprehēsiō. A Theophrasto ira diffi
 nita est. Tragœdia est ηρωικὴσ ρυχὴσ πῆρυστοισ̄. Tragœdia ut quidā dicit a τρῶγος
 & ὄδι dicta: quoniam olim auctoribus tragicis τρῶγος id est hircus premium catus pre
 ponebatur: qui liberalibus die festo Libero patri ob hoc ipsum immolabatur: quia ut ait
 Varro: depascūt uitem: & Horatius in arte poetica: Carmine qui tragico uilem certauit
 ob hircum. mox & satyros agrestes nominauit: & Virgilius Georgicorum secūdo cum
 & sacri genus monstrat & carmen talis hostiæ reddit his uersibus Non aliam ob culpam
 Baccho caper omnibus aris Cæditur. Alii putant a fæce: quam grecorum quidā τρῦγῶ
 appellant: tragœdiam nominatam permutatione litterarum in aduersum: quoniam oli
 nondum personis a Thespide repertis talis fabulas peruncti ora fæcibus agitabant: ut
 rursum est Horatius testis: Sic ignotum tragicæ genus inuenisse camenæ. Dicit: & pla/
 ustris uexisse poemata thespis: Quæ canerent agerentq; peruncti fæcibus ora. Alii a ui/
 no arbitrantur: propterea q; olim dicitur abatur ηρῦξ a quo τρῦγῆτος hodieq; uindemia
 est quia liberalibus apud atticos die festo. Liberi patris uinum cantoribus pro corolario
 dabatur: cuius rei testis est Lucilius in duodecimo. Comœdia est priuatæ ciuilibq; for
 tunæ sine periculo uitæ comprehēsiō: apud græcos ita diffinita κῶμῶδιστιν ἰδιωτικῶν
 καὶ πολιτικῶν πρῶγμα ἔων ακινδύνος πρῖοχῆ. Comœdia dicta ἄπὸ τῶν κῶμῶν κῶ
 μῶν enim appellantur pagi id est conuenticula rusticorum. Ira iuuentus ut ait Varro.
 Attica circum uicos ire solita fuit: & quæstus sui causa hoc genus carminis pronuntia/
 bat: aut certe a uicibus: Nam posteaq; ex agris Athenas commigratum est: & hi ludi con
 stituti sunt sicut Romæ compitalitii ad canendum prodibant: & ab urbana come & oda
 comœdia dicta est uel ἀπὸ τῶν uiculorum id est humilium domuum fortunæ compræ/
 hendantur: nō ut in tragœdia publicarum regiarum quæ uel ἀπὸ τοῦ κῶμου id est

comestatione quæ olim in huiusmodi fabulis amantium iuuenum comæ canebant. Comædia a tragædia differt: quæ in tragædia introducuntur duces: heroes: reges: In comædia humiles atque priuata personæ: in illa luctus: exilia: cædes: in hac amores virginum raptus. deinde quæ in illa frequenter & pene semper lætis rebus exitus tristes & liberorum fortunatūque prius in pœnis agnitio: quare uaria diffinitione discretæ sūt. Altera enī αἰνῶν περιόχη: altera τῶν ἠσπερισσοῦ dictæ sunt. Tristitia namque tragædiæ proprium. Ideoque Euripides petente Archelao rege ut de se tragædiam scriberet abnuuit: ac precatus est ne accideret Archelao aliquid tragædiæ proprium ostendens nihil aliud esse tragædiam quæ miseriarum comprehensionem. Poetæ primi comici fuerunt Sussarion: Nullus: & Magoes. Hi ueteris disciplinæ ioculatoria quædam minus scitæ & uenuste pronuntiabant in quibus hi uersus fuerunt. Sussarion cantologica enigine cecalimoso odemate ut est iurati mana neutatu. Secunda ætate fuerunt Aristophanes: Eupolis: & Cratinus: qui & principium uitia sectati acerbissimas comædias cõposuerunt. Tertia ætas fuit Menandri philemonis qui omnem acerbiter comædiæ mitigauerunt: atque multiplicia argumenta græcis erroribus secuti sunt: Ab his romani fabulas transtulerunt: & constat apud illos primo latino sermone comædiã Liuui adronicũ scripsisse. Sunt qui uelut Epicharum in insula ceo exulatẽ primũ hoc carmen frequẽtasse: & sic a Ceo comoediã dici atea. Itaque galis non personis utebantur ut quælitas coloris iditiũ faceret ætatis cū esset aut albi: aut nigri aut ruffi. Personis uero uti primus cepit Rosius Gallus precipuus historio. quæ oculis obuersis erat: nec satis decorus in personis nisi parasitos pronuntiabat initio togarum comædiæ dicebant: quæ omnia in publico honore confusa cernebant: quæ togate postea in prætextatas & tabernarias diuidebant. Togarum fabularum dicitur quæ scriptæ sūt secundũ ritus & habitus hominum rogatorum. id est romanorum. Toga namque romana est: sicut græcas fabulas ab habitu æque palliatis Varro ait nominari. Togatas autem cum sit generale nomen specialiter tamen pro tabernariis non modo cõmunis error usurpet: quia Fãnius togatas appellat. Sed & poetæ ut horatius qui ait: Vel qui prætextas: uel qui docuere togas. Togatarum fabularum species tot fere sunt quot & palliatarum. Nam prima species est togatarum quæ prætextatæ dicuntur in quibus imperatorum negotia agebantur & publica & reges romani uel duces inducunt personarum dignitate & personarum sublimitate tragædiis similes. Prætextatæ autem dicuntur quia fere regum uel magistratuũ qui prætextata utuntur in huiusmodi fabulis acta comprehendunt. Secunda species togatarum quæ tabernariæ dicuntur humilitate personarum & argumentorum similitudine comædiis pares: in quibus non magistratus regesque sed humiles homines & priuata domus inducuntur: quæ olim tabulis tegerentur cõmuniter tabernariæ uocabantur. Tertia species est fabularum latiorum quæ a ciuitate oscorum atella in qua primum cepte atellanæ dictæ sunt argumentis distitque iocularibus similes satyricis fabulis græcis. Quarta species est planipedis græce dicitur αἰνῶν. Ideo autem latine planipedes quod actores planis pedibus id est nudis per scenium introierent non ut tragici actores cum cothurnis: neque ut comici cū sociis olim non in suggestu scænæ: sed in plano orchestræ positus instrumentis inimicis agitabant. cuius planipedis actus togatarum scriptor ita io ædilitia fabula meminit. Datum inest aurũ exultat planipes: si quas tamen ex sociis fabulas fecerant palliani pronuntiabant. Togata prætextata a tragædia differt heros introducuntur Pacuuius tragædias nominibus heroicis scripsit Horestem: Chrysoen & his similia. Item actus io prætextata autem scribitur Brutus uel decius. Item marcellus. Togata tabernaria a comædia differt quæ in comædia græci ritus inducunt personarumque græce laches solstrata: in illa uero latinæ rogatas tabernarias in scenam dictauerunt præcipue duo Afranius & Quintus Ennius: nam Terentius &

cæcilius comœdias scripserunt: latina athelana græca satyrica differt q̄ in satyrica fere
 satyroꝝ persone inducunt: aut si quæ sunt ridiculæ similes satyræ autolicus butris. In
 athellana obscenæ persone ut maccus. Dramata autē dicuntur tragica aut comica τῶν
 τὸ ἀπὸν idest agere: latinæ fabulæ appellantur siue factibulæ. In latinis enim fabulis plura
 sunt cantica quæ canuntur: uel a faciendo: Nam & agi fabula nō refertur ab actoribus di-
 citur. Itaq; Horatius utraq; significatione interpretatur cum ita de fabula dicit: aut Agit
 res in scænis: aut acta refertur: sicut græco in choro Dramate uero tres psonæ solæ agunt
 Ideoq; Horatius ait. Nec quarta loqui persona laboret: quia quarta semper muta: ac lati-
 ni scriptores q̄ plures personas in fabulas introducere ut spatiosiores frequentia facerent
 Satyrica est apud græcos fabula in qua item tragici potest nō teges: aut heroes: sed saty-
 ros induxerunt ludendi causa: iocandiq; simul ut spectator inter res tragicas: leuissq; saty-
 ræ quoq; iocis & lusibus delectaret: ut & Horatius sentit his uersibus. Carmine qui tra-
 gico uilem certauit ob hircum: Mox etiā agrestes satyros ornauit & asper: Incolumi gra-
 uitate locum tentauit eo q̄ illecebris spectator erat & nouitate mouendus. Mimus est ser-
 monis cuiuslibet motus sine reuerentia: uel factōꝝ cum lasciuia imitatio. Mimus dictus
 quasi solus imitetur cum & alia poemata idem faciat: sed solus quasi p̄uilegio quoddā
 quod fuit commune possedit. Similiter atq; is qui uersum fecit dictus τὸ ἰμῖτις cū & arti-
 fices cum æque quid faciunt non dicuntur poetæ. Membra comœdiarū tria sunt: diuer-
 bium: canticum: chorus. Membra comoedie diuersa sunt. diffinitio tamen numero cōti-
 nentur a quinque usq; ad decem. Diuerbia sūt partes comoediarum in quibus diuersorum p-
 sonæ uersantur. Personæ autem diuerbiorum aut duæ aut tres aut raro quattuor esse de-
 bent: ultra augere numeros nō licet. In canticis autē una tantū debet esse psona aut si duæ fue-
 rint ita debet esse ut ex oculo una audiat nec loquat̄. sed secū si opus fuerit uerba faciat.
 In choris uero numerus psonarū definitus nō est: quippe iunctim oēs loqui debet quasi uo-
 ce cōfusa & cū centū in unam psonā reformantes. Latina igit̄ comoediæ chorū nō habet
 sed duobus tantū mēbris cōstāt diuerbio & cātico. P̄n̄is autē tēporibus asserit tranquillus
 oīa quæ in scæna uersant̄ in comoedia agebāt. Nā & p̄atomimus & choraulis in comoedia
 canebāt iter actores comoediarū. p̄ facultate & arte potiores principatū sibi artificia uin-
 dicabāt. Sic factū ē nolētibus cedere mimis cū artificio suo ceteris separatio fieret reliquo-
 rū. Nā dū potiores inferioribus q̄ in oī magisterio erāt seruire dedignabāt̄ se ipsos a comoe-
 diis separauerūt: ac si factū est ut exēplo semel sumptō usus quisq; artis suæ rē exequi cœ-
 perit: neq; in comoediā uenire cuius rei iudicia p̄dunt nobis anriq; comoediæ in quibus iueni-
 mus acta tibiis paribus aut imparibus aut seranis. Quando. n. chorus canebat choricis ti-
 biis idest choraulicis artifex cōcinebat: In cāticis autē pyraulicis respondebatur: sed q̄ pati-
 bus tibiis uel imparibus iuenimus scriptū hoc significat q̄ si quādo monodio agebat unam
 tibiā inflabat: si quando syuodio utranq; .

Voniā extremitas nominum ad metricam cōpositionem necessario indaginem
 inquit ita cōtinetur singulorū extremitates regulatim q̄ potuimus diffinitas contu-
 limus: quo facilius metrorū tractatus cum legi coeperit colligat̄: ut puta uia in
 sensus legentis & sine ullis caliginibus ueniat. Omnes casus numeri singu-
 laris & pluralis obseruata nouissima syllaba facilius mōstrabit quomodo separate debea-
 mus quæ sint p̄ducenda uel corripienda ultima nominū syllaba. Quicq; enī uocales suā
 potestatem mutāt cū p̄ casus nomina prima sui positione inflexa uariant̄: Oīa. n. noīa quibus
 uniuersa dictiōis silua copiosissima est nō plusq; p. xx. ultimas lras syllabas finiūt quicq; uo-
 cales: a. e. i. o. u. Semiuocales. l. m. n. r. s. x. unā mutāt. t. ut sisena. monile: sinapi: Cicero:
 Vetus: cōsul: scānum: pecten: Casar: lybius: silex: caput: Age nūc omniū nominū extre-

mitates per omnes casus quæ sint producendæ uel corripierendæ exponemus:

Mnia nomina exceptis monosyllabis casu nomini singulari memoratis scribitur. xii. prædictis nouissimis corripuntur præter illa quæ. o. littera finiuntur: ut cato: syllaba es ut alcides: fides: nubes. uel. as. ut mecenas: facultas æneas. uel. en. ut lyen. Itæ græca in os. ut heros. Fœminina quoque nomini. e. littera finita: ut circe: dirce: phœnice. Omnia nomina trium generum casu genitiuo numeri singularis produciuntur quæ in. as. syllabas littera sue deferunt. In æ in a sculsa & fœminina. ut huius fortunæ. In. i. masculina: ut pueri: Fœminina ut huius lauri: Neutra huius doni. In. us. masculina: ut huius porticus. In. u. neutrum ut huius cornu. In. ei. masculina & fœminina: ut diei aciei. In. es. græca: ut huius dirces: phœnices. Corripuntur uero memorato casu quæ in. is. syllabam terminant & sunt trium generum masculina ut catonis: fœminina ut orationis. neutra ut syderis: & cætera his similia. Omnia nomina trium generum casu datiuo singulariter uocalibus terminata produciuntur. Omnia nomina accusatiuo casu singulari corripuntur præter græca si non reformentur in latina declinationem græcæ cum statu terminata in. en. syllaba produciuntur: ut alciden: dircen: phœnicen. Omnia nomina casu uocatiuo singulari corripuntur exceptis his quæ. o. littera uel. e. uocali producta syllaba ut. es. uel. as. uel. e. terminant. o. ut cicero: iuno. e. ut alcide: circe: es: ut dies as. ut dignitas mecenas. en. ut lyen: Omnia nomina trium generum ablatiuo casu singulari quinque uocalibus finita produciuntur. Ex his uero. e. litteram tantam corripitur quæ produciuntur & prius quidem sic: Masculina ab hoc oratore. Fœminina. ut ab hac Iunone. Neutra ut ab hoc sydere. Posterius uero masculina sic ut ab hoc die. Fœminina ut ab hac re: & similia. Neutra enim in. e. littera producta memorato casu nullum produciuntur. Omnia nomina casu nominatiuo plurali tam masculina quam fœminina quacunque syllaba terminata produciuntur exceptis his quæ græca sunt: ut troes: phruges. Omnia nomina trium generum casu genitiuo plurali quibuscunque syllabas terminata corripuntur. Omnia nomina trium generum casu datiuo & ablatiuo numeri pluralis tantum produciuntur ea quæ in. is. syllabam finiuntur quæ corripuntur ea quæ in. us. syllaba memoratis casibus finiuntur. Omnia nomina masculina & fœminina ablatiuo casu & uocatiuo plurali in quibuslibet terminata produciuntur præter græca quæ tam accusatiuo. as. syllaba finito quæ uocatiuo. es terminata corripuntur. Accusatiuo sic troes: stygas: delphinas: Vocatiuo. o. troes: styges & cætera similia. Metrorum. i. legitimæ positionis obscuritas scrupulosæ intensiōis indagari uel uehementer inquit: quæ obrem omni fluctu circūuisionis ablato quæ omnia metra dilucide & breuiter exposui. Et enim mihi res uidebat absurda rem natia obscuritate difficilē etiā caliginē expositionis obtegere. Versus est partium legitima dispositio & pedum uel copulatio consonanti specie metrica exhibens regulam. Versus heroicus. xii. syllabis i. vii. & x. syllabis longat. ultra non potest. Nam si plus habet excipiuntur per eelypsim uel synaliphem. Scanditur autem sexies. Recipit. n. pedes cum est legitimus iter se uariatos duos spondeum & resoluta eius posteriore parte dactyli: sed spondeus perpetuo in fine ponitur cuius loco plerumque trocheus inuenitur ea ratione quæ indifferenter in omnibus metris postremam syllabam ueteres esse crediderunt. Hic igitur pedes syllabis imparibus temporibus æquales ex regionibus distributi quæternæ tempora sua scandendo patientes quærruor & xx. temporibus metri totius siue comas uel comata siue cola quæ latine sectiones uel iuncta uel membra dicuntur perfecta confirmatione concludunt. Obseruat autem ne uelrimus pes sit trisyllabus exceptis paucis uersibus qui hypermetri dicuntur. quorum abundantiam excipiunt hi uersus qui secuntur incipientes a synaliphæ ratione rhythmica facta eorumque factum uerbum quod erat in fine uersus continuatione sequentis emendat: Versus heroicus senarius diuersis uocabulis appellatur. Idem. n. & hexæter & pythius uel epicus & pichius & bucolius uocatur: super quas appellationes etiam latine logus pes dicitur. Heroici

igitur sunt quotiens in primo spodeus est & in tertio & in sexto. Heroicum autem preterea dicitur quod uirorum fortium res gestas ac facta commemorat hexametrum quoque sex regionibus spodeum & dactylum pedes diuersis modis rationibusque conseruat. Pythii ergo origo inde tracta est. oec. n. uidetur icon grauium fabulosa antiquitatis documenta depromere. Apollo cum pythona delphis propulsione matris necasset accole primum timore carmine heroicum hexametrum initio sex spodeis compositum texerunt: deinde soluta spodei altera syllaba sine dano temporis dactylum suscipit. Quidam autem dicunt iabum magis gaudio subleuati motu celeri protulerunt. Fertur hoc etiam heroicum metrum eius oraculis postea celebratum: & ex hoc uersu pythii nomen accepisse. Item proprii sunt quotiens in priore loco spodeus ponitur: & in quarto & in sexto ut apud Virg. Defecisse uidetur sua iam permixta reposci: Item: Immortem colli dedit & continere uentos: Cui non dicitur Hylas puer & Itonia delos. Bucolici sunt quotiens in quarta regione dactylus finiens partem orationis inuenitur identidem dactylus nominatur: cum uero omnes fere dactylos habet nouissime ut est apud Homerum: ΒΗΔΕ ΔΙΩΠΡΟ ΜΑΧΩΥ ΚΕΚΟΡΟΥ ΕΥΟΥΣ ΑΙΘΟΤΙ ΧΑΛΧΩ apud Virg. tale est. Panditur iterea domus omnipotentis olympi: idem spodeus appellatur cum omnes spodeos que quedam molossicum dixerunt ut. Romani uirtutes germanus danetis. apud Homerum: Versus heroicus is dignitate prius est plenarationis perfectione formatus: ac totius grauitatis honore sublimis: multaque pulchritudinis uenustate preclarus quam sine ulla coniunctione quascunque alias orationis partes ita mutuis inter se conexione colligat ut in scansione propria pes nullus omissus nouissimus tantum integram partem orationis includat: atque ita sex regionibus suis spodeum pedem dactylumque custodiat: ut dactylus raro: & quidem ornandi poematis gratia quantum regionem suam spodeo concedat. Spodeus uero postremus finibus suis nunquam dactylum patitur insidere. In tertia quoque regione melius spodeus penthemimeres quam dactylus diuidit. Ceteri autem pedes sine ulla inter se discretione uariant: & exempli gratia ponamus aliquem uersum qui fit his oibus quae supra memorauimus clarus & qui adeo ipsi uirgilio placuit: ut nullo mutato elemento duobus. n. uoluminibus ponere delectatus sit. Oceanum iterea surgens aurora reliquit animaduerti pedes singulos ita esse scansionis lege diuisos ut eorum nullus partem orationis clauserit nisi nouissimus quem finalis necessitas cogit. Versus heroicus recipit figuras triginta duas. Aut. n. ex oibus spodeis erit: & ob hoc spodaicum dicitur: quod uix apud Latinos inuenitur raro apud Graecos est: & erit huiusmodi uersus monoschematiscus. i. unius figurae ut si facias: aut leuis octeas leueto ducant at gento: ut si auctus numero quaque syllabarum omnes habuit dactylos id est quaque: & ob hoc dactyliscus nominatur. Nam ultimam etiam supradiximus dissyllabam esse debere monoschematiscus dicitur ut est: Panditur iterea domus omnipotentis olympi. Versus uero qui est. xvi. syllabarum de quaque pedibus habens unum spodeum uarie quaque regiones percurrere erit figurarum quaque: hoc est pentaschematiscus: ut est una species illarum in hoc uersu: Aeole namque tibi diuum pater atque hominum rex. Item e conuersus qui est sedeci syllabarum & quaque hoc est pentaschematiscus ut est una species quaque figurarum: Cum Iuno at tetou seruans sub pectore uulnus. Ille uero uersus qui de quaque pedibus duos habuit dactylos permixtae per quaque regioes uariatos. x. figurarum erit: & nominatur dehaschematiscus uersus qui contra. xiiii. syllabas ut est una species quaque figuratum. Multa quoque & bello passus dum cederet urbem: & contra si de quaque pedibus duo spodei fuerint in uicem dactylis mixti: & item. x. regiones percurrere erit. x. figurarum uersus qui quiddecim syllabis legitur ut supra: & est una species. Arma uirumque cano. Meminerimus autem figuras maiores dici si dactyli plures fuerint: si spodei minores. Illud quoque obseruare debemus ut in heroico hexametro maiores quae alii caesuras appellat nonnulli sectiones uocant facias: quae Graeci rite custodiunt. Incisiones uersus heroici sunt quattuor. haec finitis partibus orationis fiunt: & tali ordine colliguntur. Prima est penthemimeris. Secunda est catatricon. Tertia heptimimeris. Quarta tetrapodia bucolice dicitur. Theocritus auctor catminis haec plurimum esse credit. Penthemime

ris ē semiquinari: ubi post duos pedes & unā syllabā pars oratiōis explet: & ideo penthi/
 meris uocat: q̄a pedes diuidit sic: defecisse uidet se signari oculis: hotū residuis partibus
 rimetri Anapæstici hypcataletica fuit sua iā promissā reposci. Vltro i placibilis ardet: li/
 cet hæc accipit unā breuē facier finitā ram ē partē orationis sine cæsura. Secūda ē catatri
 con i qua finita parte orationis tertiū trocheū ponasa quo noie trālit: ur ē Infandū regi/
 na. huic addito Anapæsto uel spōdeo cōstat tertia icisio. Tertia ē heptimemeris latina lin
 gua trāslata semiseptinaria scilicet q̄a septē diuidit ut ē. Iraliā fato pfugus Tū demū mo
 uet arma leo Excutiēs ceruice toros hinc quod remanet precor gaudetq̄ comātis leo fixū
 q̄ latronis leo fremit ore cruēto. hæc duabus additis breuibus quartā māsionē efficit: ira
 ut quarto dactylū iuenias ut ē: Inferretq̄ deos latio genus unde latinū. Sūt q̄ quartū tro
 cheū in hac cæsura collocant: & catalecticon & trocheon appellāt: & est: Qui pax lōga
 remisserat arma noua reparabant: Alii uero spondeum ut est: Inde toro pater æneas: ira
 tamen ut per omnia ista interualla quæ diximus pars orationis finiatur remanebit pars
 uersus quæ dicitur comma hoc cōma si priorem hūbuit dactylum dicitur dactylicum ut
 est: Orsus ab alto si spondeum spondaicum appellatur ut est: Vellataꝝ obuertimus an/
 renarum. Hæc incisiones quas græci commata appellant figuris formantur tribus: sim/
 plici: composita: coniuncta. Simplex est cū inuenitur in uersu una incisio ut: Panditur
 interea domus omniporetis olympi. Cōposita ut duæ inueniūt ut est: infandum regina
 iubes renouare dolorem. Coniuncta cū tres inueniūt ut est: Talibus Ilioneus cancti simul
 ore fremebant dar danidæ.

Rimus uersus dea pprietate spectat p̄ncipio ut sūt Illibati: i iuges æq̄formes:
 qui quipartes paripedes fistulares: æq̄ dici: teretes: sonori: uocales. Itaq̄ & græci
 hos nūcupāt: apeleges: atigus: Aproschemi. Pētametris: podomeris: siropodis
 Isoleti: cyclotelis: & hēreche: planastici. Si uero hac i appellatiōe improbant ut quicq̄ spe
 ciebus designāt m̄nile rauoli: frigosi. Fluxiachos græci acephaleis legatus m̄nitus: tra
 chiscolobus appellāt. Igit̄ illibati sunt qui nō aucta uel minuta aut amputata syllaba nī
 nant: sed itegra & plenissima dictōe formant: De presso incipiat iā tum mihi taurus ara
 tro. Est enim uersus inreget: & nullo uitio cōtaminatur. In iuges sunt quia nulla cōiun
 ctionis syllaba copulantur quos græci asynthetus nuncupant: sicut est: Tectum agustū
 ingens centum sublime columnis. sine nexu. Nullus enim cūiunstionis nexus occur sat.
 Aequifores sunt qui nō composita uel simplici figura ostērāt ut: Urbe fuit media. Lau
 renis regia pici. nusquam enim: Hic duæ partes oratiōis nectuntur. Quinquipartes sūt
 qui quinq̄ partes signant ac miscet flumina candida sanguine sparso. Fistulares sunt q̄
 paulatim accrescente partis orationis numero ab unica syllaba plures ad usq̄ dicuntur
 ut homericus ille declarat. Aequidici sūt qui singulis præpositionibus antithetas appa
 rant dictiones ut: Alba ligustra cadunt: uacinia nigra leguntur: Albis enim nigra posuit
 ligustris autem uacinia tribuit & cadentibus legenda assignauit: Teretes sunt qui uolu/
 bilem & coherentem cōtinuāt dictionem ut: Torua mimalloncis inflatur tibia bombis.
 Sonori sunt qui crepitant pronunriationem fragosam: & exultātem iformāt dictionem
 ur. At tuba terribili sonitu procul ære canoro Incepuit. &. Quadrupedante patrē soni/
 tu quatit ungula campum. Vocales sunt per alta producta locutione sonantibus litteris
 uniuersam dictionem illustant ut est illud Pacuuii: Omnem non meo oceano hyperion
 fulgurat citro a repto plaustrō boreas baccat̄ rheno hesperio: zephiro otion uoluitur. Au
 stro fuluo arettonio uaga cinthia proruit austro. De improbatis uero uersibus uaria tradū
 tur. Mutili uel trunci sunt q̄ in principio āputantur & litterā uel syllabā amittūt: uel syl/
 laba deficiunt: græce dicūtur acephali: quales sūt fluuior̄: tex Eridanus. Itē homericus uer

fus in media pte exhiles uel iuici græce uocant agade q̄lis est. Itē homericus bendēis. Ecades est q̄ i ultima cōclusionē hortatiūcula uel syllaba fundant uel rēpore deficiūt græce imiri & scazontes uocāt ut est: troes detriges. Fragosi sūt q̄ i leuigato sono & i condito uariāt. Fluxi sūt q̄ solito modo & uulgari metro uacillātes quatiant:

Valitas metri qua itelligimus utrū principale sit metrū an deriuatē locāt finite aut ifinite. Finita est quæ statuto pedū cōuenientiū modo & numero syllabarū diffinito quo ad petēdi formā debeat multiformis structuræ cōuersione decurrit: ut esse in omni p̄cipali forma cognoscimus. Infinita est i deriuatiuis que metrum seruat & numerū syllabarū seruat sed structure imitatae deseruit: aut diuersis uersibus & metris cōstructa a tertio uersu uel a quarto cū uoluit metrū seruat: & numerū syllabarū: nō seruat ut diconeia uel pherecratiia. quæ metra dactyli imaginē habēt: sed pedū minore numero cōcludunt: ar nero nec metry seruat: & numerū syllabarū: ut i sapphico endecasyllabo i quo cōtrarios pedes i uno uersu cōiungit. Itē diuersis uersibus & metris a tertio uersu uel a q̄to strophē reuocat. Alcaica illa tria uel asclepiadeū & gliconicū & pherecratiū cōiunctū uidemus. Species metri sūt duæ finita: & ifinita. Finita est qua itelligimus utrū principale sit metrū an deriuatū. Principale est qd ipsū ex se formatū est: & sua lege nō absūpta decurrit: & est finita in oibus metris principalibus deriuatiuū quod a principali originē ducit ut est in oibus deriuatiuis infinita species.

Orma p̄cipaliū metrorū secundū antiq̄tatis rationē generalissime duæ sūt inuētæ: dactylica & iābica. His etiā alie tū p̄bat auctoritas accedūt alia septē: herrocaica: anapestica: choriambica: duæ ionicae pæonica quā pleriq; rythmicā esse dixerunt: quatum a ditione uel immunitione reliquæ species uariæ cōtextæ deriuāt: & aut a pedū p̄cipua structura: ut anapestica: trochaica: alia syzigia quāritate: ut est trimetrū: cētametrum. alia a numero syllabarū: ut est sapphicū: endecasyllabū. alia ab inuētibus: ut sapphicon: alaiçon. alia ab his qui in his frequētes fuerū: ut sūt aristophenia: archebula. phalerea: asclepiadea: gliconia: quæ qdē in ifinitū possūt uitiari beneficio rythmorū quoq; uelut fuit compositio.

Odi metrorum sūt sex: catasticos diffinitus uel p̄cipalis: schematicos cōpositus a synarches: icompositus synechimenos cōfusus siue zeugmenos: cōiunctus paragogon. Deriuatiuū diffinitus uel p̄cipalis ē legitimorū metrorū ordo cōpositus cōstat ex legitimo uersu ut eiusdē legitimi mediate eiusdē pedibus Incōpositus est pegrinis pedibus uersus ordinatus eū fuerit alius uersus medius secutus tr: metrer. Heroicus cōfusus ex peregrinis pedibus uersus cōiunctus est quādo ex duobus metris uersus ordinat: ut heroicus & iambichus.

Pecies carminū sūt quatuor. Acatalecta: catalecta hypeatalecta brachicatalecta. Acatalecta est iteger uersus singulorū metrorū. Catalecta est uersus minus habēs metricæ cōstitutionis. Hypeatalecta est sup p̄cipiū uersus syllabā plus habēs. Brachicatalecta pedē plus habet q̄ possit pedum dispositio.

Valitates carminū sūt sex: heroica. comica: tragica: melica: satyrnica: choriābica re giōes pedū sūt quæ: thesis arsis: basis: syzigia: nipodia. Hæc sic ordināt. thesis i di syllabis cōstat. Arsis i trisyllabis: basis syzigia: dipodia i trisyllabis cōstat sed basis i epinitis & pæonibus fit syzigia cōtrariis: sed dipodia paribus. Hæc itē q̄rū ad simpli eē cognitionē spectat prudētia tua sanis explanasse sufficit. Cetera uero metra quæ sūt tortuosis obscuritatibus iplicita: ac multarū diuersitate p̄plexa opportunis rēporibus ac certis rationibus edocebo: quæ qdē omnia si quis profundis sensibus intīmanit ac sincere mentis intentione perspexerit: & competenti studio diligenterq; serua uerit: non rā

tum ipse in peragenda uersificatione pollebit: uerget etiam & aliorum carminibus quotiens libitū fuerit iustis rationibus de irreprehensibili sententia iudicabit quibus pedibus regantur

Legum metrū binis uersibus constat hexametro heroico subiuncto quinario Prior pedes heroici recipit: posterior pentametri id est quinarius scandit duæ semi quinarie id est ut posterior comma duos dactylos habeat & semipedem: quod genus scansionis est uisitatus. Alii uero sic scandunt ferit quinque in primis duabus gressionibus admittit dactylum & spondeum tam in uicem inter se compositos quam se irritantes prout ratio postulerit. Tertiam regionem sine dubio perpetuo spondeus debet habere si memorati pedis breuem priorem syllabam pro longa positam iuenies quæ ratio sit ne moueat potest enim esse rationis: quare pars orationis finitur duobus anapestis terminatur:

Entametrum elegum constat ex duabus semiquinariis id est ut posterior comma duos dactylos habeat & semipedem: Quidam uero sic scandunt. Tertium pedem spondeum faciunt ut anapesti sequantur propter quod oportet semipedem prioris commæ longam esse. Alii uero quia duo comata esse dixerunt uoluerunt breuem esse & prioris commæ semipedem: quia nouissima semper indifferens atque hoc utuntur exemplo id est ut semper partem orationis uideatur implere: Nam talis pentametrum uisus erit: sed & hoc accipiendum est geminum in elogiis hexametro subiungit. sed ut archilochus inuenit & dactylica commæ. Versus ternarius iambicus quo tragœdiæ & comoediæ scribuntur ipsi iungitur iambo & sine auxilio alterius pedis constat a quo nominantur: sed uarietatis causa recipit dactylum spondeum anapestum: tribrachum. Fiunt itaque numero quinque qui conuenienter prout ratio postulauerit in se uariantur: sed in sinistris pedibus ipsum debent rapere iambum: aut tribrachum: aut pyrrhichium. Quarta tamē regione ipsum perpetuo dominum in dextris quocumque ut fors optulerit de supra memoratis. In comediis uero lauius fundit licet currat sicut in tragœdiis senariis. Iambus recipit pedes spondeum & dactylum: anapestum: proceleusmaticum: tribrachum. pyrrhichium: & ipsum in secundo dominum iambum: sed in dextris pedibus. In comoediâ quacumque ex his sinistris tribrachum pyrrhichium: & seipsum aliquando in secundo & in sexto loco. Quarto uero aut ipse: aut proceleusmaticus esse debet magis in quantum potest ipse catalexim facit in bacchio. Fertur quoque senarius iambicus combinatis pedibus & singulis combinationibus præponit quilibet pes de supra memoratis quinque: Item subiungit unus sine dubio ex tribus. id est tribachus uel anapestus: uel ipse dominus. Non nunquam etiâ pyrrhichium admittit: quia nouissima metri syllaba indifferenter ponitur: Et hoc utique deriuat choriambus in fine claudicans: quoniam expulso pyrrhichio nerfauce spondeus interponitur: ut pote. Contrarius aduersari crura frangit. Sapius autem ternæ declinationis secundo pede inuenit communis syllaba quæ excipitur a duabus consonantibus quarum prior sit muta sequens liquida. Sane huic metro trinacrio si accesserit quarta dipodia fit uersus quadratus quæ choriambitione quater ferit eosdem recipiens pedes quos iambus trinarius æque tragœdiæ: comoediæque conueniens: & habet in se catalecticum in hoc metra tamē seruat in fine peniambus quæ excluditur pariambus.

Rochaicum metrum recipit pedes quinque: dactylum: spondeum: anapestum: tribrachum: trocheum a quo nominatur. Triplicem autem fertur tripodiam & uniuersum sine dubio pedes tam præponuntur trocheus dactylus tribrachus quæ subiungantur: quilibet de supra memoratis quinque pedibus catalecticum facit: aut in amphimero aut in epitrimo quarto. Hoc autem metrum ab iambico distat quod in illo combinatis pedibus & subiungit unus de tribus qui ex breui constat: & item subiungit quilibet de quinque pedibus Anapesticum metrum est quod aut ipso solo anapesto constat adiunctus cum eo prout fors uoleat

rit spondeo: tribacho: dactylo sed dactylum non nunq̄ recipit nisi in dextris pedibus uel quemq̄ ex illis aliis: In sinistris uero quēlibet ex tribus put res exegerit extra dactylō spōdcū: tribrachū: anapestū: hoc metry catalexi facit: aut ionico α πο.μ.ε.ι.δ.ν.ο.ς: aut α π.ε.λ.α.χ.ο. v.ο.σ. aut i molosso: aut hippio q̄rto: aut i choniabo. Scire debemus tū demō i ultio trisylla bo hoc metry admittete cū i penultio loco spōdeū pcelesmaticū: metry pedes recipit q̄ttu or: dactylū: spōdeū: pcelesmaticū: anapestū a noie meruit. boꝝ cōposino frequēs est ana pæsto p quē plurimū cōstat: Sed dactylū i dextris rātū pedibus haber: Idē quēlibet ex tri bus put exegerit. i. spōdcū tribrachū ramē dactylus ppetuo dexter & aliquādo subiūgit̄ unus quilibet ex tribus: huius clausula spondeo & dactylo terminat̄.

Nrispasticū metry cōpooit̄ antispasto: admittit aut̄ iābicū bassim: pspathiā. Et pri ma qdē regio primæ gressiōis antispastiæ magnitudinis oī genere a poetis mouet̄ longat̄ at̄ a dimetro usq̄ pētamety. pfectissimū ar̄ ē endecasyllabū saphicū: & hoc siqdē acatalectū ē: & habet nouissimā syllabā iābicā. Tetrametri at̄ cataletici pfectissimi est quod appellat̄ pampiū polida admittit̄.

Horiābū metry cōstat eboriābo pede q̄drato a quō noie a dīmetro aut̄ metametru longat̄. Ferit̄ p dipodiā q̄ antecedit trocheus seq̄t̄ iābus: sed iterdū prior trochei syllaba in duas breues resoluta tribrachū admittit̄ mediæ duæ quoq̄ iābicæ optie ponunt̄ quartæ clausulæ. i. ut ultimus pes aut bachio: aut tribrachio terminet̄: uel potius iambica dipodia collocarut̄ in quā antecedit anapestus:

Onicns maior cōstat omonymo pede. Admittit aut̄ catalexi pathando a fericroco cen ut huius metri primæ gressiōis regio multiformiter uariat̄ & brachycatale/cton desiderat a dimetro in tetametrum longet̄. Ionicus quoq̄ minor cōstat ex omonyma dipodia in qua antecedit pyrthichius seq̄t̄ spondeus uel anapestus: & pyrthi chius nō nunq̄ ē catalexiæ t̄sim breuiū syllabarū molossus iterponit̄: & in dimetris qdē cū prior bassis pētasemos fuerit. i. tēporū qnq̄: erit sine dubio secūda heptasemos. i. tēporū se/ptē a dimetro in trimetru ampliā. Poenicū metry quod pleriq̄ rhythmicū esse dixerūt cōstat priore pæona admittit uero & quartū creticū & bachiū a breui q̄ ē a dimetri finē cō posuisse reddit̄. Elegatissimū ē igit̄ cū p singulos pedes pars oratiōis implet̄. Versibus ge nera præcipua sunt qnq̄. Aut. n. dimetri sunt: aut trimetri: aut tetrametri: aut pētame/ tri: aut hexametri: sed singulorū plurimæ sunt species: Dimeter ē ex inferiori parte hexa/ metri q̄ habet dactylū & spōdeū uel trocheū. huius exēplū ē i horatio: Terruit urbē q̄le ē illud primus ab oris. Trimeter heroicus ex inferiori pte hexametri. huius exēplū ē. Flumi/ na nubibus obuia torques. Pētameter heroicus ex inferiori pte huius exēplū ē. Sparsaq̄ luminibus polus iudicat astra. Hæc icisa dicunt̄. i. cōmata & quædā ex inferiori pte hexa/ metri detracta possunt uideri de superiore eius pte desecta. Pētameter degiacus cuius exē plū ē: Cādida ceruleo nata uenus pelago. Hic cōstat ex duobus p̄cipiis hexætri recipit̄ initio duos anapæstos uel certe nouissimū tribrachū prædicta ratione ultimarū syllabarū Iābicus q̄ uersus ē comicus cōstat ex oibus iābis ut a nus uirēte secta pinus i agro. Hic re cipit spōdeos uel alios sui generis pedes. i. totidē rēporū & si nō totidē syllabarū recipit i/ qnā spōdeos sed primo & tertio & qnto loco. Ultimo aut̄ piābū aliquādo. Iābicus sca/ zō. i. hipponactius ab auctore dī fore similis superioribus: nisi q̄ imo habet spōdeū. huius exēplū ē: ligate guttur pēdulorā i uiclo. Iābicus colobiis hic de metro iābico syllaba ex/ tremā attrita factus ē: cuius exēplū i horatio. Tales trahūt siceas machiæ carinas: si esset carinulas eēt iābicus uersus. Trochaicus. i. senarius & q̄drarius hic si uersus ē. vii. troche os hēt & semipedē. i. una syllaba cuius exēplū tale est. uirente secta pinus in agro hic fit Recipit pedes sui generis qua ratione de iambicho diximus fit trochaicus hipponautius

quoniam iambico cognatus: huius exemplū est: Festæ dies amœna luce præpotēs salue
hoc sic est ut si facias tale: Socrates ligare guttur pondulo canū uinculo: quos aut pedes
recipit trocheum & cæteros sui generis pedes: & in una spondeum uel trocheum.

Asclepiadeū ab auctore dictū: eius exemplū est: Mecenas atauis edite regibus: Hic
ponit unde ortus ē ad pēthemimeri elegiatā redigi addita una syllaba sic: Mece-
nas atauis edite regibus: quod tale est quale ē illud: Cādida ceruleo uecta uenus
pellago. Pōt asclepiadeus ab hexametro nasci detractō imedijs pattibus disyllabo uerbo
& ultimus ut si dicas: Nimboꝝ in patriā loca fœra furētibus austris, aut illud: Auulsūq;
humeris caput & sine nomine corpus. Rursus illi asclepiadeo adde dissyllabū uerbum in
medio facies hexametrum: Mecenas atauis edite regibus olim

Endecasyllabū saphicū qđ Sappho poeta iuenit exemplū huius tale ē: Iam satis ter-
ris niuis atq; diræ: superior ps ex trochaico ē. Nā si hæc uerba Iā satis terris supple-
as facies itegꝝ trochaicū sic: Iā satis terris uirēte secta pinus in agro. Inferior autē
uerba hæc: Niuis atq; diræ: de principio iābici sunt: deniq; additis quæ defunt iābici pote-
rit impleri sic. Niuis atq; diræ secta pinus in agro. Hæc metra quæ ex cōmatibus cōstāt
unde partes habent inde & pedes sumunt.

Oriambicus est qui cōstat coriābo pede qui ex lōga & duabus breuibus & longa:
huius exemplū ē: Ergo ades huc ābrofia de ueneris plaude: ē in Horatio: Tale: Te/
deos oro sybari cur properes amando perdere. Recipit hic i imo uel palibachium
pedem qui ex breui & longa & breui. Archilocū de pximo superiore præcisum. huius exē/
plū ē: Lydia dic p omnes: hoc ē tale qle si facias cur pperes amādo: qđ magis apparebit
ut sic: Sectū si siciūgas. Te deos orolybarim lydia per oēs. sic enī integer ē Choriambus

Endecasyllabū phaleuticū a phaleutico iuētū ē tale: Vidi credite placus lucrinof
huius pars pprior de hexametro ē q̄ supplebimus sic: Credite uidi pliqdos ne-
reidas fluctus Posterior autē pes a principio iābici ē quā si suplemus itegrum iam-
bicū faciemus sic. Lacus lucrinof iter lata nauū. Anacreontius i Horatio talis ē: Sic te di-
ua potēs cypri. præciosus hic ē. de proximo superiore endecasyllabo: & tale ē quale illđ
uidi credite placus: Rursus endecasyllabus ex ista superiore fieri pōt: Sic te diua potens
cypri lucrinof. Ergo apparet trisyllabū endecasyllabum esse tractū & anacreontius fieret.
Archilochiū aliud i Horatio tale ē: Soluit acris hyems grata uice ueris: & fauoni: hoc ē
ut fieret i dita ē hexametro syllaba: an duas deniq; si eā detrahā facies hexametrum: sic Sol-
uit: acris hyems grata uice ueris: & fauoni. Alcaicū ab alceo iuētore: i Horatio tale ē: Vi-
des ut alta stat niue cādīdū hoc ē ex duobus cōmatibus: Nā supius illud uides ut alta ta-
le ē qle illud i iābico: Ibis liburnis. Inferius illud ē Niuecādīdū: tale ē qle illud in asclepia-
deo: edite regibus. Alcaicū aliud i Horatio tale ē penes Iābi siue flama hic si addas uerbū
tornda erga apparet hoc alcaicū ab iābo esse præcisū. Alcaicū aliud i Horatio tale ē: Vt
q; i eis pluuioꝝq; uetos: ut hic fieret hexāetri ultra mediū exceptæ sūt: q̄s si uellis reddere
supplebis hexāetrū: sic usq; meis pluuioꝝq; rapiaris uitæ uetos. Archilochiū aliud ē i ho-
ratio tale ē: Nullā uare sacra uite prius seueris arborē. hic tolle duo uerba scilicet dissylla-
ba iuxta principū facies asclepiadeū: Sic nullā peius uitæ seueris arborē. Hoc. n. tale ē qle
illud: Mecenas atauis edite regibus. Ergo appuit q̄ archilochus iposuerit dimetꝝ ex ar-
chilochio modi ē: Capiūt forās & aprār. hoc tale ē qle aliud uice ueris & fauoni. Glyconi-
cū ex iābico. Climetꝝ i horatio tale ē: nō ebur neq; aurꝝ hoc ex iferiore iābici pre precisū ē
Nā si redis ei principia supplebis iābicū sic ibis liburnū: nō ebur neq; aurꝝ. Ionicus α α α α
α α α α dī qre hic pes cōstat ex duabus breuibus & duabus lōgis. huius exemplū i horat-
io est: Miserarum est neque amori dare ludum. Ionicus π π ε ε ο ο ο ο superior i contrarius

Nam ex duabus longis & duabus breuibus constat: cuius exemplum. Panfa optime diuos si uis bonus esse. hic sordicus uocat: quia sordades eo plurimū usus est: Archilochiū ex iambici parte priori in horatio tale est ut: Prisca gens mortaliū. Huic si inferiora restituas quæ archilochius amputauit facies iambicū plenū sicut ut: Prisca mortaliū uitari trahit. Archilochiū aliud in horatio tale: Scribere uersiculos amore percussum graui Saris apparet priorē partē hexametri esse posteriorē ex iambico. Nam illud scribere uersiculos est tale quale: Arma uisq; cauo. Illud aut quod est amore percussū tale est quale de prisca gēs mortaliū de hoc supra dictū. Archilochus ita metra cōficuit ut iambico detraheret & faeret uersū talem: Iupiter salutis arbiter meæ erit iambicus plenus. Anapæsticus q anapæsti constat pedibus talis est. In sereno cede testula irrita sol occutrit tibi p speculū panope hic recipit pedes sui generis de qua re supra diximus. Anapæstus aut fit ex duabus breuibus & longa. Anapesticū coritū habemus in Horatio: Audax nimiū q freta primus, admisceat huic pp gratiam uarietatis dimetri. Heroicus: Nā tale est: Qui freta primus quale terruit urbē. In cætero recipit hoc metry spondeos & alios sui generis pedes Archilochius etiā de iambico colobo facit. Comma tale est Huc ades lyæ: quod tale est quale illud machinæ carinas: & pōt suppleri iambicus colobi: sic trahūt siccas: huc ades Lya e. Dimetrum heroicū ex supior pte hexametri factū ut Sūt illa scribēti mihi præmōstra dea. hic. n. duo pedes sunt de principio hexametri trimetry ex supiore pte hexametri tale: Musæ picrides nō sed idē anacreōnū est: de quo supradiximus. nā simile ē illud qd posueramus exēpla: Sic te diua potēs Cypri. Tetrametry heroicū ex supior sic ē: Optia mēte tibi fero munerahic si addas duos pedes. i. terruit hexameter i plebit. Pentameter quoq; heroicus fit ex supiore pte hexametri sic: Fontis & gelida uada fluminis. Hic spiciuū est uno pede deesse quo minus fit hexameter. Heptametry heroicū fieri solet si dixere ridiculū qbusdā uidebit sed exēplū tale: Clio cui dedit ingeniū & libidiē iunctū. Sat in honorem dei Venus iuenit addita syllaba ad iambicū: Sic sumus apex qui regū regias refregit: huic si demas ultimā syllabam erit iambicus: de quo sepe memoratum est: angelicū metry celeritate nūriis aptū terpsichorus inuenit. Vna enim syllaba ultimā hexametro efficit: id tale est: Incidi patulū in specum pcombente priapo: prius comā ex inferiori parte supplebit sic: Ibis libris incidi patulum in specum. Posterius coma ex inferiori parte hexametri supplebit sic: Arma uirumq; eano. Qui procūbente priapo. Anapesticū dimetry fit incisione cuius exēpla hæc sūt: Agite o pelagi cursores. cupidā in patientiā portate. sunt hic bini anapæsti: aut pedes qui recipi solent. In uno autem bachius est: q cōstat ex duabus longis & breui: aut molossus qui constat ex tribus longis. Alienū aut pedem metra nisi recipiant modus nō facile finit: ut rhythmus magisq; metrum ut uarro dicit in rhythmū q latine numerus uocat: & metry interesse q inter materiā & regulā dimeter ex heroico sordico solet fieri talis: Vnus ex matmore pulchro hoc tale. Optime diuos cole si uis bonus esse. Proceleusmaticū est quale fecit setenus animalia in secula pp: iter obiit constat ex pcelusmatico pede q est ex quattuor breuibus: imo recipit trissyllabū pedem incertum: quem quidem in ultima syllaba uarium obseruādū esse supradictū est. Molossicum metry mihi durissimū uidet huius exēpla dat Celsius Bassius tale romanum uictore gallis deuictis longesūt omnes: qui molossus cōstat ex tribus syllabis longis. huic sane uersum similitimū puto illi hexametro qui spondaicus dicit: nam & hic similiter. xx. syllabas longas habet. Cræticū uersus hoc exemplum est: Alma lux rosida prima flamina nitens me sat dixisse. Cræticum ex longa & breui & longa qui & amphimacros nominat. Antibachus uersus huiusmodi est. Nati beati parens nepotes. huius facilis partitio cum sciamus pedem ipsum constare ex breui & duabus longis. Bacchiachum metrum est tale bacchare

præcinge frontem. Hi mihi uident magis ad profam conuenire: & sane multis pedibus i
 oratione utimur licet stulti putant liberam a uinculis pedum profam esse debere. Archibu
 lum metrū ubi hexametro prima littera ablata: & abultima tertia: & factū tali tibi nasci
 tur: omne pecus tibi crescit herba: restitue sillabas & implebis hexametrū sic. Nā tibi na/
 scitur omne pecus tibi crescat iherba. Trimeter heroicus ex inferiore supra quod dixi: sed
 hoc serenus nouum facit hoc modo tulitelus amisso tute: uide hic præposita est una sylla
 ba: Nam si esset tale respuis amisso tute: manifeste tres pedes essent quos habet pars po/
 sterior hexametri: Calihābrū metrū est quod apud Mœcenatē tale ē. Ades in quinto Cibe/
 le: simile est illi. Veris & fauoni. Inferius comma superioris similis esset nisi amisset ulti
 mam syllabā. Calihābrū aliud ex ipso factum ei simillimum esset nisi q̄ eneruatius fietet
 & mollius secunda aut tertia abultima syllaba in duas breues geminata est: & factū tale
 latus horreat flagello: comitū chorus ululet. si esset sic comitū chorus ululet esset illi simi
 le: fera montiū dea. Cæterū quod eneruatius diximus simile est illud Neotericū quod est
 tale rutilos recide crines: habitū cape uiri. hoc simile est illi de quo paulo ante disputauī
 q̄ fuit tale latus horreat flagello: comitū chorus ululet. Septenariū uersū Varro fieri di/
 cit hoc modo cū ad iambū trisyllabū pes ad dīc & fir tale quid imerentibus uoces quid in
 uides amicis. similis in Terētio. Nā si remitterent quipiā philomenæ dolores: & in Plau/
 to sapius tales reperiunt. Octonarius est ut Varro dicit cū duo iambi pedes iambico pe/
 di præponunt & fit uersus talis: Plalmus meus docēs docē do qui docet dicit docēs: tol/
 le huic primos duos uersus & erit talis quale illud Ibis liburnis iter altra nauū. Dimeter
 heroicus ex superiore iambico diximus: sed hic uarro ex archilochio auctū dicit adiūcta syl
 laba: & factū omnipotentē te parente meo: huic si auferas ultimā syllabā erunt tales tres
 pedes quos prior pars hexametri recipere cōsueuit. Archilochiū Varro illud dicit quod ē
 tale ex littoribus pperantes. simile est illud: Troiæ qui primus ab oris. Inferius coma qđ
 est tale nauibus recedūt. simile est illi quod est machina carinas. Dimetrū quod est ex su/
 periore parte hexametri archilochus una syllaba auxit & facit tale quale est in Horatio:
 Arboribusq; comæ & illud Arma uirūq; cano: deniq; detrahe ultimā syllabā & erūt duo
 pedes q̄ priori hexametri partē habēt. Dimetrū est qđ inferiori parte hexametri archilo/
 chus auxit præposita una syllaba imo duabus quæ p una sunt & semipedē faciūt: & ē ta
 le. Noua munera diuū: hic tole semipedē & erit munera diuū. hoc simile est illi: teruit ur
 bem de quo dicā archilochū ut Ho. Niuēsq; deducūt Iouē nunc mare: nūc siluæ. hic sæ/
 pius coma ex principio iambici est inferiori principio hexametri pleriq; facerent talem
 rhythmum: & mediis properas aquilonibus ire per altum. littus ama: hic utrūq; coma ex
 superiore parte hexametri ē: sed illud superius quod est tale: & mediis properas aquiloni
 bus: thetrametrū heroicū. Reciprocus uersus est apud neotericos: talis ē: uolo liber tua p̄
 dicentur acta: acta prædicent tua liber uolo. Versus Sotadicus ē ex utraq; sed durus ut
 ad recursum posset cōuenire sotadico iam dictū reciprocus uersus alter huiusmodi ē Esse
 bonus si uis cole deos optime pansa. Pansa optime deos cole si uis bonus esse. hic i pcur/
 su hexameter ē: in recurso sotadicus. Reciproci genus metri. Inuenerūt oia curiosa. Nā
 repertū ē hexametrū posse p hexametrū recurrere i illo uersu. Musa mihi causas memora
 quo numi elaso. Laso numine quo memora causas mihi mula. Reciprocū neoterici si nō
 fallor nouū pulerūt p duos uersus nereides freta sic. Verrētes cæcula tranant flamie cō
 fidens. Flamie tranant cæcula uerentes sic freta nereides. Hic & i Curiēibus & i recurē/
 tibus uersibus priores hexametri sunt: posteriores minori Elegiacus Reciprocus. Itē qui
 talis ē pio precare thure. Cælestū numina: numina cælestū thure præcare pio: Hic recur
 rit iābicus recurrit Elegiacus. Sed iābicus recipit nonā syllabā teriā ut possit recurrere

Iambicus hexameter fit cum Iambo terminat. Et si talis per uarias semper currat in a car-
 mina modos dimeter ex tali iambico flumina nubibus obuia manent. Si essent in hoc uerbo
 torques esset tetrametrum ex heroico pentameter ex tali Iambicus fieri potest. talis undique
 de nominibus ponis iudicat & uilis. & imo astro ponere ubi est. Item facies pentametrum
 heroicum ex inferiori serenus fecit huiusmodi uersum: qui nauigum nauicula aufers pice
 nae marginis acta. Superius coma est ex Anapaestico coricho de quo supra dictum est Na
 hoc qui nauigum nauicula aufers simile est illi: Audax nimium qui freta prius Inferius
 coma quidem est talis pice nae marginis acta simile est illi troie qui primus ab oris sereni
 aliud tale est: pingere calubicum est graphide dare pentenolata: Superius Coma est tetra-
 metrum heroicum ex superiore posterius coma est dimidium elegiaci. De quibus plenissime est dis-
 putatum. Sereni aliud tale quod si uirgo feruens referet curat claustra puerpeni. Hic sumum
 semipedem detrahas erit syllabae proximo superiori serenus coma huiusmodi fecit: in his uersicu-
 lis isonito septenarius cadeas dimetra haec & epitrito sunt epitritus autem pes constat ex lon-
 ga & breui & duabus longis posterior est ut iambus aut pariambus iambico nouum carmen re-
 fert: Varro exemplum est tale pedum rhythmuque finit si addas hic quae detracta sunt & iambo eun-
 de iambicum supplebis sicut pedem rhythmuque finit alia nauium potest coma tale esse quale illud.
 Nam si remittent quippiam philomenae dolores quod ex Iambico Septenario. Et illud est
 coma quod arbitrat fecit tale anus recocta uino tremenibus labellis.

Erra etiam quae horatii corpus corinet: quod carminum inscribitur necessario. Copeti-
 diola diligentia Inferere. Studuimus. Sane attendendum hoc fuit ut scires in omni
 metro uel maxime lyrico nouissimas uersuum syllabas: siue longae siue breues natura-
 liter fuerint: si differenter ex consuetudine omnium poni: ne temoueat cum aut longa pro breui: aut
 breue pro longa positum reperis primae de post metrum asclepiadeum habent: scanditur uero sic
 & dicitur penthemimeris: spondeus: dactylus semipes: dactyli duo Mecenas atauis edite
 regibus. Alii sic scandunt spondeus corymbi duo pyrrhichius Mecenas atauis edite regibus
 Hoc metrum ab Elegiaco tractum est una syllaba detracta: quam si redideris uel in secun-
 da uel in tertia ab ultima syllaba erit uersus elegiacus sic. Mecenas atauis edite regibus
 Item si huius nouissimam syllabam dempseris erit endecasyllabum phalaeiticum.

Ecce oda tetra colos in metro sapphico: quod est perametrum endecasyllabum scripta est
 & sunt eius uersus tres partes. Recipiunt autem singuli quattuor hos pedes binarum syllabarum
 trocheum: spondeum: iambum: & trisyllabum bachium: & scanditur sic: lamfa tister risni uis atque
 dire: Quartus quoque breuis est recipit strophem & colon: & clarilicas dipodias appellat & scan-
 ditur sic dactylus spondeus. Terruit urbem. Aliis uero hoc metrum his pedibus placuit constare
 hippio sed & coriabo & bachio: & ferit sic. Iasatister risni uisat quae dira. Hoc metrum catale-
 cticum est quoniam illi syllaba est quo minus possit reuerti κ α τ & α ι σ σ α ι & v Tertia ode dicolos ho-
 ratianum metrum habet cuius prior uersus cum ex glotino recipit tres pedes spondeum Coriabum &
 iambum. Sic te diua potes cypri. Alter uero Asclepiadeum habet & perhemimeris appellat
 spondeus Dactylus semipes dactylus sic: Sed res helenae: lucida sidera. Quarta ode di-
 colos metrum plauticum habet & constat prior uersus hexametro heroico & ex tribus troche-
 is sic dactylus spondeus: dactylus spondei tres sic. Soluit actifny: emsgra: tauice ueris: & fa-
 uoni: Alter uero ex penthemimeri iambica & tribus trocheis sic. Trahitque siccas machinae
 ca rinas. Quinta ode tetra colos horatianum metrum habet: & pro quaternos uersus scanditur. Na
 ex duobus asclepiadeis & tertio pherecratio & quarto gliconico constat. Asclepiadeum
 scanditur ut supra diximus. Nam duo penthemimeres & duae dipodiae sunt dactylicae: sic
 spondeus dactylus semipes dactylus. Qui simul: tagracilis: tepuer: in rosa. sic & secundus
 pherecratium autem est trimetrum heroicum spondeus. Grato pyrtha sub antro. Item glico

nium ex spōdeo & choriambo & iābo: sic: Quisfla: nam religas comitia. Sexta ode tetra-
 colos horatianum habet. Constat autem ex tribus uersibus asclepiades de quibus supra
 diximus sic: Scriberis: uario: fortis etho: stium. & quarto gliconio constat autem spōdeo
 & coriābo: sic Miles te duce gesserit. Alii uero catatripodiam dactylicam scandunt sic spō-
 deus dactylus. Miles te duce gesserit. Septima ode dicolos metrū archilechiū habet quod
 cōstat hexameter heroico & tetrametro. Item heroico & tetrametro. Irē heroico areticio
 unus sic spondeus dactylus spōdeus spōdeus dactylus dactylus Lauda būr ali icla ram
 rhodon aut mitylenen. Alter uero sic dactylus dactylus dactylus spōdeus Antephe sūbi
 maris ue: ho rinthi. Octaua ode dicolos metrum habet anacreontium & alcaicum scādi-
 rur uero sic: Anacreontium excoriambo & baiechio inrerdū & anapæsto: lidia dic pom-
 nes. Item alcaicum cōstat ex hyppio seto & duobus conābis & bachio sic: Te deos orosi-
 bariu. Cur properes amando. Noua ode metrum alcaicum constat & scāditur per qua-
 ternos uersus nati duos catelecticos tertium hic per catelecticum habet catalectici scādi-
 rur sic hippius tertius Ionicus & ὄμοιοιζοῦσσι & semipes Siluæ laborātes geluq̄ quattu-
 sic dactylus Coriābius bachius seu amphimaceus flumina constiterunt acuro. Hoc me-
 trum ab hotatio composurum: Alio genere scanditur quod constat ex tribus alcaicis pri-
 mus & secundus uersus ac penthemimere cōstat iābico & duobus dactylis. Tertius ex
 epitritis duobus & syllaba Quartus ex dimetro & heroico & dimetro trochaico Decima
 ode tetracolos sapphicum metrum endecasyllabum habet: & per quaternos uersus scan-
 ditur: & bachio sic: Mercuri facundæ nepos atlantis in hunc modum sunt sequētes duo
 uersus: quarto recipit stropheu uel nicen cēlicon climeton: sic dactylus spōdeus Morepa
 Læstræ: Undecima ode phaleutiū metrū habet & cōstat uersibus qui scādūt sic spōdeus
 dactylus semipes dactylus. Tu ne q̄sieris scire nefas quē mihi quē tibi. Duodecima ode
 tetracolos sapphicum metrum habet: quod ut supra diximus scādit. Quē uirum aut he-
 roa lyra uel acri. Tertriadecima ode asclepiadeū metrum habet: & per binos uersus scādi-
 rur. Alter pēthemimeres Appellatur spōdeus dactyli duo. Cum tu lydia telephi. Quar-
 tadecima ode asclepiadeum metrum habet & per quaternos uersus scanditur duo q̄ pen-
 themimeres appellantur & duo qui tripodia dactylice dicuntur spōdeus dactylus dacty-
 los. Onauis referēt in mare te noui. Quintadecima ode idē metrū habet: & p̄ quaternos
 uersus scanditur sed tres penthemimeres uoū qui tripodia dactylice appellat spōdeus da-
 ctylus semipes dactyli duo Pastor cū traheret p̄freta nauibus. Sextadecima ode alcaicū
 metrum habet quod ut supra diximus scanditur sic hippius tertius semipes coriābus lā-
 bus. Omate pulchra filia pulchrior. Alii sic scandunt ex alcaicis tribus & cōstat unus ex
 penthemimere iābica: & dimetro heroico: eodē modo & alter. Tertius uero ex duobus
 epitritis tertiis & una syllaba. Quartus qui strophē claudit constat ex dimetro heroico
 & dimetro trochaico. Septima decima ode supra dictū metrum habet: & similiter utro-
 que genere scanditur. Velox amœnum sæpe lucretilem. Octaua decima ode sapphicū
 endecasyllabum habet quod constat spōdeo & tribus choriambis & pyrrhichio. Nullā
 uare sacra uiteptius seueris arborem: Decimanona. ode horatianum metrū habet & cō-
 stat ex gliconio & asclepiadeo quod supra scriprū est in æglega profeutice Virgilio. Alio
 autem genere scanditur per binos uersus quorū unus est tripodia dactilica. Alter pēthe-
 mimeres. Mater sacua cupidinum. Vigesima ode sapphicum metrum habet quod ut su-
 pra diximus Scanditur. Vile porabis modice sabinū. Vigesima prima ode metrum hora-
 tionū habet p̄ quaternos uersus scanditur quorum duo constant ex asclepiadeis: tertius
 phetecratio: quartus gliconio. Alii uero sic scandunt penthemimeres & duo tripodia da-
 ctilyce: Dianam tenere dicite uirgines. Vigesima secūda ode idem metrum habet & per

quaternos uersus scanditur. Sed tres pēthemimeres unum qui tripodia dactylice dicitur
 qui gliconio metro constat quis desiderio sit: Pudor aut modus. Vigesima quarta ode al
 caicum metrū habet quod ut supra diximus scanditur: Musis amicus tristitia & metus:
 Vigesima quinta ode idem metrum habet & similiter scanditur. Natis in usum lætitiæ si
 phis. Vigesima sexta ode exhametro & tetrametro dactylis cōstat. Te maris & terræ nu/
 metoꝝ carentis harenæ. Vigesima septima ode sapphicum metrum quod ut supra dixi/
 mus scanditur. Ouenus regina gnidi paphicꝝ: Vigesima nona ode metrū habet quod ut
 supra diximus scandit: Quid dedicatum poscit appollinē. Trigesima ode sapphicū me/
 trum habet ut supra diximus scanditur. Poscimus si quid uacui sub umbra. Trigesima
 prima ode asclepiadeum habet metrum & per quaternos uersus scāditur: ex quibus tres
 pēthemimeres: quartus tripodia appellat. Albine doleas plus nimio memor. Trigesima se
 cunda ode alcaicū metrū habet quod ut supra diximus. Parcus deorū cultor & i frequēs
 Trigesima tertia ode asclepiadeū metrū habet per binos uersus scandit ex quibus unus
 Tripodia dactylice: alter penthemimeres appellat. Et tute & fidibus luuat. Trigesima
 quarta ode alcaicū metrū habet quod ut supra diximus scandit. Nūc est bibendū Nunc
 pede libero. Trigesima quinta ode sapphicū metrū habet quod ut supra diximus scandit
 Persicos odi puer apparatus:

Rima ode alcaicū metrū habet quod ut supra diximus. Scandit motū ex metel
 lo cōsule ciuiū. Secūda ode sapphicū metrū habet quod ut supra diximus: Scā/
 dit. Nullus argento color est auaris. Tertia ode metꝝ alcaicū cōstat ex penthe/
 mimerē iābica & duobus dactylis: Aequā memēto rebus i arduis. Quarta ode
 sapphicū metrū habet: quod ut supra diximus scandit. Ne sit ancillæ tibi amor pudori:
 Quinta ode sapphicū metrū habet: quod ut supra diximus: scādit septimi gades aditure
 mecū: Sextā ode sapphicū metrū habet: quod ut supra diximus: scanditur. Nundum su
 baeta ferre iugum uzlet. Septima ode alcaicum metꝝ habet: quod ut supra diximus: scā
 ditur. O. sæpe mecū tempus in ultimum Octaua ode sapphicū metrū habet: quod ut su
 pra diximus scanditur. Vlla si iuris tibi peierati Mona ode sapphicum metrum habet:
 quod ut supra diximus scanditur. Nō semper ibres nubibus hispidos. Decima ode alcai
 cū metꝝ habet: quod ut supra diximus scanditur. Rectius uiues licini neq; altū. Undeci
 ma ode alcaicū metrū hēt: quod ut supra diximus scādit. Quid bellicosos cātaber & scy
 tes. Duodecima ode asclepiadeū metrū habet quod p quattuor uersus scanditur. Nam
 tres penthemimeres. Quartus dīpodia dactylice appellat. Nolis longa ferre bella nu/
 mātiæ. Tertiadecima ode alcaicū metrū habet: quod ut supra diximus scan dit. Ille nefa
 sto te posuit die. Quartadecima ode hōe idē metrū habet: & similiter scandit. Heu fuga
 ces postume postume. Quintadecima ode sapphicū metrū habet: & similiter superiori/
 bus scanditur. Ociū diues rogat i patēti. Sextadecima ode habet metrū alcaicū quod si/
 militer supradictis scandit. Cur me querelis exanimas tuus. xvii. ode metrū hēt quod ab
 oratio cōpositū dicit: & p binos uersus scādit: ex qbus unus trochaicus trimeret appella
 tur: alter pētameter: iābicus una syllaba dē: sed nterq; pedē postremū debet. habere lōgi
 orē. scādit aut sic. Nō ebur neq; aurū. Itē iābicus: Si mea renidet i domo lacunar: accedē/
 te scilicet iābico lege quā referemus in Epodon libro: cū iābicos uersus cæperimus expo/
 nere. Decima octaua ode alcaicū metrū habet quo alcaici supradicti modo scādit. Bac/
 chū i remotis carmina rupibus Decimanona ode alcaicū metꝝ hēt qd ut supra diximus
 scandit sic. Nō usitata nec tenui fere.

Rima ode alcaicū metrū habet quod similiter scandit. Odi pphanū uulgus &
 arceo. Secūda ode asclepiadeū metꝝ habet p quaternos uersus scandit. Nā duo

penthemimeres duo dipodia dactylice insunt: Quid fles asteria quæ tibi candida. Tertia ode sapphicū Martiis celebs quid agā kalēdis. Quarta ode asclepiadeū metrū habet & per binos uersus scandit. Nam unius tripodia dactylice: alter penthemimeres inest: Donec gratus eram tibi. Quinta ode asclepiadeū metrū habet & per quaternos uersus scādit. Nā tres pēthemimeres quartus dipodia dactylice. Extremū tanain si biberes lice. Sexta ode sapphicū metrum habet quod ut supra diximus scandit. Mercuri nā te docilis magistro. Septima ode Ionicū metrū habet & per singulos uersus scandit. Miseratū ē neq; amori dare ludū. Omnes tres pedes Ionici sūt qui. ασο.υεζ.υοσ appellāt: Octaua ode asclepiadeū metrum habet: & per quaternos uersus scādit. Nam duo penthemimeres & duo dipodia dactylice insunt. Ofons blandusæ splendor uitro. Nona ode sapphicū metrum habet quod ut supra diximus scāditur. Herculis ritu mō dictus oplebs: Decima ode asclepiadeū metrum habet & per binos uersus scādit: Nam unius tripodia dactylice alter penthemimeres inest Vxor pauperibus hibici. xi. ode asclepiadeū metrū habet: & per quaternos uersus scanditur Mam penthemimeres quattuor tripodia dactylicen inest: Inclusam danæen turris ænea. Duodecima adchaicū metrū habet quod ut supra diximus scāditur. Heli uetusto nobilis ablamo. Tertiadecima ode sapphicū metrū habet quod ut supra scāditur. Faune nympharū fugientium amator. xiiii. ode asclepiadeū metrū hēt: & per binos uersus scādit: Nā prior tripodia dactylica sequēs penthemimeres inest: Quārum distat ab Inacho. xv. ode sapphicū metrū habet quod ut supra diximus scanditur. Nō uides quanto moueas piculo. xvi. ode alcaicū metrū habet: ut supra diximus scādit. Ona re mecū consule mallio. xvii. ode sapphicū metrū quod scādit ut supra. Mōtium custos memorūq; uirgo. xviii. ode alcaicū metrū habet quod ut supra diximus scandit: Cælo supinas si tuleris manus. xviii. ode asclepiadeū metrū habet & per binos uersus scanditur: Nā unus tripodia dactylice. alter penthemimeres inest. In tactis opulentior. xx. ode hoc idem metrū habet & similiter scandit. xxi: alcaicū metrum habet de quo supra dictū est & scandit. Dixi puellis nupt idoneus. xxii. ode sapphicū metrū habet quod supra diximus scanditur Impios partæ recinentis omen: xxiii. ode asclepiadeū metrū habet quod ut supra diximus scandit. Nā unus tripodia dactylice alter penthemimeres inest Festo qui potius die. xxiiii. ode alcaicum metrum habet quod ut supra diximus scandit. Tyrthena regum progenies tibi. xxv. ode asclepiadeū metrum habet quod singulis uersibus scanditur penthemimeres appellatur.

Rima ode asclepiadeū carmen habet: & per binos uersus scādit. Nā primus tripodia dactylice sunt quoniā penthemimeres i est. Intermissa uenus diu. Secunda ode sapphicū metrum habet quod ut supra diximus scādit: Pyndarū

Quisq; studet æmulari. Tertia ode asclepiadeū metrū habet: & per duos pedes tripodia & penthemimeres scandit. Quæ tu uirum tetigeris semel. Quarta ode alcaicū metrum habet quod ut supra diximus scandit. Qualē ministrum fulminis alitē. Quinta ode asclepiadeū metrum habet & per quaternos uersus scandit tres penthemimeres quattuor tripodia dactylice inest. Diuis or te bonis optime romuleæ. Sexta ode sapphicū metrum habet quod ut supra diximus scādit. Diue quæ proles niobea magne. Septima ode asclepiadeū metrum habet quod ut supra diximus & per binos uersus scādit ex quibus unus hexameter. Diffugere niues redeū iam gramina campis: Alter tripodia dactylica & semipes Arbonibusq; comæ. Octaua ode asclepiadeū metrū & per singulos uersus penthemimeres scandit. Donarē pateras grataq; comodius. Nona ode alcaicū metrū habet quod ut supra diximus scandit: Ne forte credas iteritur a quæ. Decima ode asclepiadeū metrum habet & per singulos uersus scādit. O crudelis adhuc & ueneris munitibus potēs. xi. ode

Sapphicū metrū habet: quod ut supra diximus scādit. Est mihi nonū superātis annū. xii ode asclepiadeū metrū hēt & p̄ternos uersus tribus pēthemimeres q̄to tripodia dactylice scādit. Iā ueris comitesq; me tēpant. xiii. ode hoc idē metrū hēt & p̄ternos uersus scādit duo pēthemimeres duo stripodiā dactylice hēt. Audi uere lice mea uota dii. Quarta decima ode alcaicū metrū hēt: qd ut supra diximus scādit. Quæ cura pat; quæue q̄ritū. xv. ode hoc idē metrū hēt: & similiter scādit: Phœbus uolentē prælia me loqui.

Rima ode Iambicū met; habet & p̄binos uersus scādit. Nā unus Iambicus hexameter uel trimeter. Si cū cōpositis uel quadratis uersibus scandas dicis: alter tetrameter si simplicibus dimeter. Si cōpositis rebus scādit ut hexamertum facias sic scandas. Ibis liburnis iter alta nauū: Ante omnia tamē meminisse debemus uitū nō esse in eiusmodi uersibus si primus pes tertius & quintus spondei iter ceteros iambos occurrēt: Aliquādo aliqui ex tribus aliquādo nullus: & erit sincerus Iambicus: nō quod ita appellat: sed utiq; sine alienis pedibus. i. sine spondeis in secūdo aut q̄rto & sexto pedibus. Si quādo spōdei iueniūt uitiosū uersū p̄nūtiabimus hoc & i tetrametro obseruabimus: ut primū pedē & tertū spondeū. Si quādo occurrit recipiamus secundum & quartū iābos referuemus: Secunda ode hoc idē metrū habet & similiter scādit: Beatus ille qui procul negotiis. Tertia ode hoc idem metrum habet & similiter scādit: Parentis olim si quis impia manu. Quarta ode hoc idē metrū habet & similiter scādit. Ato: Quinta ode hoc idē metrū habet: & similiter scādit. Quid immerentes hopites uexas canis. Sexta ode hoc idē metrū habet: & similiter scāditur: Quo quo scelesti ruitis aut cur dextris dextris. Septima ode hoc idē metrū habet & similiter scādit. Regare longa putidante seculo. Octaua ode hoc idē metrū habet & similiter scādit. Mala soluta nauis exit alite. Decima ode hoc genus metri habet quod ab Horatio cōpositū est & p̄binos uersus scāditur: Nā primus hexameter uel trimeter Iambicus est Pecti nihil me sicut atea iuuat. Alter ex duobus hexāetris dactylico & iābico cōponit Nā de dactylo duos pedes & semipedē habet De iābico similes quattuor uel cōpositos duos. Scādit aut sic scribere uersiculos amore petcussū graui. Undecima ode asclepiadeū habet & p̄binos uersus scāditur: nā unū hexametū alter tetrametrū dactylicos habet. Quid tibi uis mulier nigris dignissima barnis. Duodecima ode metrū habet quod ab Horatio cōpositū dicitur: & p̄binos uersus scāditur ex quibus unus hexameter: heroicus est: Horrida tempestas cælū cōtraxit & imbres: Alterū dactylico & Iambo cōponit: nā quattuor pedes Iambus habet: uel duos si cōpositos ponere malueris: & duos dactylos & semipedē. Scādit at sic Nives quæ deducunt louē nunc mare nūc siluæ: xiii. ode æque ab horatio cōposita dicitur & p̄binos uersus scāditur ex quibus unus hexameter dactylicus alter tetrameter iābicus uel dimeter: Mollis inertia cur tantā diffuset imis. xiiii. ode hoc idē metrū habet & similiter scādit. nox erat & cælo fulgebat luna sereno. Quintadecima ode ex duobus hexametris cōstat dactylico & Iambico. Altera iā teritur bellis ciuilibus ætas. Sextadecima ode uel iambicū met; habet: & p̄ singulos uersus scāditur. Iā iam efficaci do manus scientiæ. Hic uersus qui earmē seculare appellatur. Sapphicū met; habet quod ut supra diximus scāditur Phœbe siluarūq; potēs diana. Haftenus quæ didici & legi & quæ mediocri usu cōprehendi tribus his commentariis retuli sperans me profecto legentium gratum testimonium si nō laboris certe simplicitatis consecuturum.

FINIS.

VETVSTISSIMI AC PERSPICACISSIMI PHOCAE GRAMMATI
CI DE NOMINE ET VERBO LIBER INCIPIT:

RS mea multorum es: quos sacula prisca tuleret:

Sed noua te breuitas afferit esse meam:

Omnia cum ueterum sint explorata libellis:

Multa loqui breuiter sit nouitatis opus.

Te relegant iuuenes: quos garula pagina tetret:

Auc li quem paucis feria nosse iuuat:

Te loquua petens comitem sibi ferre uiator Damna: nec ingtati triste laboris onus:

Ne dubitet: paruo pondere multa uehis. Es quod quisq; petat: nunq; cētura disertū

Te si quis scripsisse uolet: non ulla quereat Hoc contēnet opus: si modo liuor abest:

Redo nōnullos hoc meū miraturos opusculū: q; i tāta doctissimoz; hominū co-
pia q; uarie diligēterq; emēdati sermōis precepta tradiderūt ego potissimū ausus
sim temcrario a pene sacrilego conatu libelū de arte cōminisci. De quo ptius ex-

cusā dū puto q; de titulo opis differā. Cū scia plurimos qdē regulas artiū p ordinē digesit/

se: qbus ad proganiuā solertia uel ātigitas suffragata ē. Sed eoz; alios latae copioseq; scripsit

se ita ut supflua iterdū ubertate narratiōis memōia legētū cōfundat. Alios dū breuitati

studēt: admodū diffusā coartasse materiā: ut sterili cōpendio nihil ad itegrā sciētā lecto-

ribus cōferat: Adoleseēt es uero nrī seculi nō desiderio litteraz; nec amor uirtutis ad studia

se applicāt: sed aut necessitate cōpulsos aut odore noluptatū p̄xtatē afflatos execrari ma

gistratus: quoz; ut q; q; ē diligētior: eo maior odio p̄mittit. Et gymnasiū sapiētiā: quo

ad beatā uitā semita demōstrat: uelut teterrimū carcerē detestari. Alios autē quis scire cu-

piat oē tū fructuosi laboris onus detrectat nec assiduis iherere lectiōib; nec curiosa p̄seru-

tatiōe uter; ei uere cōmētarios: q; dū sēp assidui nolūt fieri docti eē nō possūt. Iccirco fate-

or me negotiū hoc se seepisse pluribus p̄ futurum: nisi q; nouellā artis expositionē tracta-

re fastidiūt: p̄cipue q; discipulis nrīs p̄derit q; aduersus obliuiois iacturā & p̄cūctatio-

tētā mēta cōsultū eē desidero i hoc nāq; nrā p̄fessiois sūma uersat: ut i alioz; sciētā tui pi-

culū facias nec ipse scias sed alios docueris eruditus eē uidearis Noium igit regulas & uer-

boz; i unū cōgessi: quoniā hęc fere p̄cipatū i p̄tib; oīs obtinēt multūq; diffiultatis

habēt: & sup̄ ceteris habūde dictū a sūmis auctoribus aestimo: quo i ope nihil mihi sumā:

nec ame noui q; q; reptū affirmabo: Multa nāq; ex multoz; libris decerpta cōcina breuita-

te cōculsi: ut ne ieiuna p̄az; instruat cōpēlatio nec uerbosa p̄lixitas fastidiū legētibus moue-

at. Si qd; āt a nobis i suscepto negotio cōmode tractatū ē: malo id lectoris iudicio laudari

q; nrā p̄dicatiōe iactari. Tu tū industria tua petulātiā nrā cōtūmē exēusabis: uel laudis si

qd; merebit āpliabis. Aggressus sū noium regulas breuiter explanare & scrupulosā diffi-

cilēq; materiā adoleseētib; p̄uiā facere. Quoniā oīs ābiguitas i genere nois & declinatōe

cōsistit. Primū latia: a grācis discreui: ne cōfusione uarietatis pturbaret memoria. Deide

monosyllaba cōgesta p̄p̄posui: q; diuersi qd; sūt generis Tertii āt ordis formulā trib; ex-

ceptis sequūt & sūt sere hec. Masculini generis: as: dēs: grex: flos: fōs: las: mōs: mos mus

mas: p̄as: mars: pōs: lat: pes: ros: rex: fals: sol: uir: uas: dis. Ex his unū ē secūde declinatio-

nis: uir Feminini generis arx: ars: calx: crux: cos: dos: frōs: gēs: falx: fax: fex: glis: lnx: lex

lis: lēs: glāx: lāx: mors: mēs: nux: nix: nox: p̄ix: ops: prex: ps: res: spes: fors: stirps: trabs:

uis: grus: urbs: uox: nar: nātris: Ex his duo sūt q̄nte declinatiōis cōtra regulā spes: & res.

Neutri generis sūt hęc as: crus: cors: fas: far: git: ir: ius: mel: os: pus: tus: fel: lac: rus: uer

uas: uasis. Ex his quattuor minime declinantur fas: git: pus: it. Quattuor in plurali nu-

mero deficiunt. nam tres tantum casus habent. far. ius. rus. & as. similiter.

Communis generis bos:dux:sus:fur:grus. Omnis generis hæc duo sola par:trux.
Expositis monosyllabis cuiuscunq; sint generis de cæteris quorunlibet syllabarū nomi-
nibus differemus:quæ his clausulis terminatur quattuor uocalibus præter .i. & semiuo-
calibus præter .f. & una muta .t. de quibus ordinate regulas subiectas notabimus: excep-
ris illis quæ minime declinantur. Fas nefas: nihil:nugas:gumi:frugi:& sinapi:pedū:ne-
quā. Ex his neutri generis fas:nefas:nihil:nugas:gumi:neq; alia omnis generis. A ter-
minata masculina sunt propria ut sylla:seneca:Catilina:Contra:Tuca:Agtippa:Panfa.
Pauca sūt appellatioa masculini generis ut hic lanista: hic dāna: hic talpa: hic popa: hic
nauta: hic poeta: hic colega: hic scurra: hic lissa: hic assela: hic scriba: hic profuga: hic trās-
fuga: hic homicida: hic paricida: Quæ alii cōmunis esse generis dicunt. Et illa quæ a uer-
bis colo & gigno componuntur: ut hic & hæc calicola: agricola: siluicola: rerrigena ruri-
gina. Reliqua appellatioa oīa fœminini sunt generis & primæ declinationis: ut fortuna
schola: terra: arena: carina: habena. Neutri generis latina sunt nulla. Cōmunis generis
hæc sola hic & hæc pedisequa: aduena: cōuena: aunga: conuiuia: uerna: & omnia primæ
sunt declinationis: Barbara neutri generis duo lecta sūt: apud Salustium nomina flumi-
num hoc Moluca hoc turia. E finita neutri generis sunt omnia & tertiæ declinationis
ut hoc sedile: monila: ræte: mare. O terminata tertiæ declinationis sunt omnia sed di-
uersi generis: nam quæ in .o. puram desinunt .e. uocali præposita masculini generis sunt
ut hic ganeo: aleo: labeo: quæ nominatiuum & uocatiuum solum habēt. Quæ .i. ante .o.
habent aut propria masculini sunt ut Curio: Scipio: aut corpus quidem significantia ge-
neris masculini sunt: ut hic steliō: unio: histrio: Centurio: Curculio: quaternio: mulio: &
omnia .o. litteram in obliquis casibus productam seruant excepto uno anio flumē est ita-
lia: quod a ienis facit. Rem autem incorporalem significantia plærq; a uerbis transfe-
runtur & sunt generis fœminini ut hæc oratio: ratio: actio: statio: oratio: religio. Et hæc
similiter nomina per omnes casus .o. producūt præter ntūm & uocatiuum numeri singu-
laris. præposita uero .b. littera uel qualibet consonante propria uel appellatioa masculi-
ni sunt generis: ut hic carbo: libo: præco: mucro: bubo: latro: homo: tyro: sermo: pauoca-
to. Excepto uno proprio fœminini generis: hæc iuno. & altero appellatioa quod .o. litre-
rā in obliquis casibus amittit: ut hæc caro carnis. sed duæ solæ consonantes .g. d. quibus
præcedētibz .o. littera noīa generis fœminini sūt ut hæc imago: caligo: fuligo. origo. p-
pago. irundo. erugo. arūdo. magnitudo. altitudo. testudo: similitudo. fortitudo quæ .o.
in .i. cōuertunt in obliquis casibus. Excipiuntur i utroq; genere masculina: ut hic ligo hic
mango: hic prædo: hic cudo. hic spado. quæ .o. producit hic eardo: hic ordo: quæ supe-
riorē formulā sequuntur. Sūt & quattuor tātum modo quæ neutralia esse possūt: quoz
pars dimidia declinationem patitur: ut duo & ambo: pōdo: ar & octo monoptota sūt: &
tantum pluraliter efferuntur: ut hæc pondo. nam unum pondo nō dicimus: sed in librā
efferri pōt: duo. n. & tria pōdo & deinceps obseruabimus uel quotiens de neutro loqui-
mur correptæ dicimus pondo: in accētū longo duo homines & ambo homines duæ mu-
lieres & ambæ mulieres dicuntur. Duo autem & ambo & si correpta effcuidantur tamē
in accusatiuo dupliciter efferuntur: nāq; hos duos & hos duo & ambos & ambo. Apud
auctores inuenimus cōmnia hi & hæ duo & hæ duæ & ambo & ambæ. horum duorum
& amborum. harum duarum & ambarum. duobus & ambobus. duos & ambos. duas &
ambas duo & ambo. duobus & ambobus. duabus & ambabus. V terminata sine cōtro-
uersia neutri generis sunt. & q̄rte declinatiōis. a prota i singulari numero. i plurali declinā-
tur: & sūt per pauca quæ pluralē numerū admittūt genu. cornu. ueru. specu. tonitru. Cæ-
tera sēp singularia ut hoc seru. gelu. pecu. testu. Dicimus tamē & hæc testa & hæc pecua.

Al syllaba finita neutri generis sunt & tertie declinationis: ut hoc animal: lis. hoc ue
 stigal hoc tribunal hoc lupercal. Vnum est masculini generis monosyllabum hic sal sa/
 lis & barbara propria ut hic hanibal adherbal: hasdrubal: hiem sal.

Et neutri generis sunt ut mel fel. II syllaba terminata masculini generis sunt hic
 pugil hic mugil. sed luuenalis hic mugilis nominatiuū dixit: unū comunis ut hic & hæc
 uigil unū fœminini generis ut hæc: ranaquil: & oia exēplo. tertie declinationis inflectunt

In ol onum inueiuntur masculini generis ut hic sol. VI syllaba finita duo sunt ma
 sculini generis ut hic cōsul & hic præful. unum comunis ut hic & hæc exul. Exul adhuc
 iacet umbra ducis lucanus. & sunt tertie declinationis consulis: præfulis: exulis. Vm
 syllaba terminata sunt generis neutri & secundi ordinis ut relum: cælum: bellum: impe/
 rium: regnum: fatum: in hac extremitate nulla sibi locum ambiguitas uendicat. En
 syllaba quæ finiuntur. i. uocali præposita duæ tantūmodo masculini generis sunt. ut hic
 rien nis: hic lien nis: quæ in obliquis casibus. e. litteram pductam seruant: Et septem alia
 eiusdem generis antepolitis consonantibus hic flamen: sacerdos iouis: hic pecten: hic ty/
 bicen: hic fidicen: hic tabicen: hic cornicē: hic lyricen: cætera neutri generis sunt procul/
 dubio & tertie similiter declinationis: ut hoc carmen: nis. certamen. limen: numē: omē:
 crimen: examen: glutea: nis & his similia: At syllaba terminata generis sunt neutri.
 omnia ut hoc iubar hoc torcular: hoc puluinar: hoc laquear: hoc lacunar: preter unū pro
 ptinm masculini generis hic Cesar: hæc quoq; tertie declinationis formulam sequunt
 sed neutra in obliquis casibus. a. pductam habēt: noratur iubar quod solum correptā
 a. habet: ut uirgilius iubare exorro. Et syllaba finita exceptis duobus fœminini gene/
 ris hæc mater: hæc mulier: & neutris his hoc uber. hoc suber: hoc papauer: hoc cadauer
 hoc laser: hoc taber: hoc lifer: hoc cicer: hoc cicer: quæ omnia tertie sūt declinationis. Ce
 tera masculini sunt generis: alia secundæ: alia tertie declinationis. Masculina igitur in
 er syllaba desinentia si faciunt ex se fœminina. a. littera terminata secundi sunt ordinis:
 ut hic pulcher: pulchri. ater: attri. niger: nigri: Quorum fœminina sūt pulchra: atra: ni/
 gra. Noratur sequester quod sequestra facit fœmininum: & est tertie declinationis. Quæ
 ex se aut nulla faciunt fœminina: aut in is syllabam mittunt tertie declinationis: hic pa
 ter. tris. frater: tris: hic passer: ris. anser: ris: carcer: ns. agger: ris. hic acer huius acris. nā
 fœmininū facit. hæc acris. Vt horatius soluitur acris hyems hic alacer: ctis hic uolucer:
 cris. mediocer: mediocris: celer: ris. equester: stris. pedester: pedestris. Excipiuntur pauca
 quæ quis in fœmininum genus. a. terminatum minime transeant: secundæ tamen sunt
 declinationis: ut hic puer pueri. hic gener: ri: hic focer: ri. liber: ri. auster: ri. aper: ri. cancer
 cri. oleaster. stri. caper: pri. culter. ri. raster: ri. faber. bri. unū iuenit cōis generis qd iuxta
 rationē cōmuniū tertii ē ordinis: ut hic & hæc pauper: ris. Quidā adiciūt: hic & hec iuber:
 ris. Et syllaba terminat unū monosyllabū generis masculini secunde declinationis. hic
 uir uiri. Et si qua ex illo componuntur: ut hic leuiuir: duumuir: triumuir: septemuir: de
 cemuir: leuir: quæ eiusdem sunt declinationis. Vnum præterea neutri generis repertum
 est: & monosyllabis insertum hoc. ir. indeclinabile. Or syllaba finita masculini sunt
 generis & tertie declinationis: ut hic odor odoris: hic color. ris. hic amor amoris: liquor li
 quonis. Exceptis tribus quæ sexus in fœminino genere descendit: eiusdem tamen decli/
 nationis: hæc uxor: hec soror: hec arbor: Et neutris his hoc ador: hoc marmor: hoc equor
 hoc ebor: hoc robor: quidā & hoc fœmor: rationabiliter annumerāt. Vnū est comunis
 generis hic & hæc auctor. Vnum omnishic & hæc & hoc memmor compositum ex eo: im
 memor & omnia in hanc syllabam desinentia. o. in obliquis casibus pductam habent
 si sunt appellatiua & latina. Excepto arbor & suprascriptis neutris & memmor & imme/

mor. Propria latina siue g̃f̃aca. o. correptam habent: in omnibus casibus ut actor ris: he
ctor ris. Quæ in or similiter desinunt. I. littera uocali præposita cõmunis sũt generis eius
dẽ declinationis tertix. s. & omnia cõparatiui sunt gradus hic & hæc melior: ris. doctior
ris. Vt syllaba finita generis masculini hæc sunt: hic fur. hic satur. Sed fur iuxta quõ
rationem monosyllabornũ tertix est declinationis: quod alii cõmunis generis esse dix
erunt. Satur autem secundæ quoniam fœmininũ satura facit. Præterea hic turtur: uultur
masculini generis & epichenon eiusdem declinationis tertix: Cetera neutri sunt generis
eiusdem declinationis: ut hoc gurtur. hoc sulfur. hoc fulgur: hoc murmur. hoc iecur: ris
uel iecinoris unum cõmunis generis hic & hæc augur. ris. As syllaba terminata femini
ni sunt generis tertix declinationis: ut hæc dignitas: pietas: factitas: ciuitas. potestas:
A. littera in omni casu producta pauca inueniuntur masculini generis partim propria
partim a propnis ciuitatum nominibus translata: ut hic latinas latinatis macenas mac/
cenatis. hic Arpinas. arpinatis: hic capenas. capenatis. Es syllaba quattuor modis no
mina terminantur. i. in es productam præposita consonante ante. es. In es correptã simi
liter præposita qualibet consonãte ante. es. In es purã producta uocali. i. præposi ta ante
es. in eadem pura correpta. Nomina igitur quæ in es productam desinũt consonãte præ
posita generis sunt fœminini & tertix declinationis totidem syllabis in genitiuo & in cæ
teris casibus quot in nominatiuo proferuntur ut hæc nubes. bis. cædes. cædis. proles pro
lis. moles. molis. strages. stragis. labes. labis. pubes. pubis. plebs. plebis. Excepto uno
quod eiusdem generis est: sed quintæ declinationis ut hæc fides fidei: & ceres quod in ge
nitiuo extra morem omnium plus una syllaba profertur nam ceretis facit & merces mer
cedis: in eãdem extremitate quattuor reperuntur propria masculini generis: eiusdem de
clinationis: hic hercules. herculis. cocles. coclis. uertes. uertis. ulyxes. ulyxis. Et quæ cõ/
ponuntur a pede nihil a declinatione simplicis discrepantia: ut bipes: tripes. quadrupes.
hæc etiam communis esse generis multi affirmant sonipes. alipes. Duo præterea sunt cõ
munis generis quæ i genitiuo una syllaba ad crescunt. ut hic & hæc hæres hæredis. locu
ples locupletis. Quæ es correpta terminantur præposita consonante masculini sunt ge
neris tertix similiter declinationis: & una syllaba in genitiuo crescunt: ut hic poples: po
plitis. hic fomes fomitis. miles militis. gurges gurgitis: stipes stipitis. hic cespes cespitis:
hospes hospitis. nam fœmininũ hospita facit. Exceptis his quidem fœminini generis
hæc seges segetis. teges tегenis. Communis uero acciditibus licet hic & hæc teres. hic &
hæc præpes: hic & hæc hebes: comes comitis: sospes sospitis. supstes: supstis. Et omnia
genitiuum in ris syllabam mittunt. Notantur hæc sola quæ in dis non in tis faciunt ge
nitiuum: hic & hæc præses: dis: heres heredis: deses: dis: obles: dis. Quæ in es productã
& purã desinunt fœminini sunt generis & declinationis quintæ: ut hæc facies faciei.
acies aciei. effigies ei. Excepto uno incerti generis: quod nunc mas. nũc fœmininũ ut
hic uel hæc dies diei: & quod ex eo figuratur masculini generis ut hic meredies merediei.
Vnũ præterea notat eadẽ clausula finitũ generis fœminini tertix declinationis hæc ges
quietis. Quæ in es correptã. i. præcedente uocali desinunt: duo sunt masculini generis hic
aries: partes: unum fœmininũ hæc abies: & tertix sũt declinatiõis faciunt. n. genitiuũ arie
tis. parietis. abietis. Is syllaba finita præpositis. n. &. c. cõsonantibus masculini sunt ge
neris. hic panis. hic finis: finis. annis. ignis. clonnis. piscis. hic fascis. Vnũ fœminini e ge
neris hæc bipenis: unũ cõmunis hic & hæc canis: oĩa tamẽ sunt tertix declinationis & il
la generis sũt masculini: quæ in gto una syllaba ad crescunt: ut hic lapis lapidis. hic puluis
ris. hic sanguis nis. uomis ris. hic cinis ciuctis. hic polis nis. hic pubis puberis: ut Tullius
filiumq; eius impuberem. Ex his unum tamen fœminini generis est hæc cuspis cuspidis.

Cætera quælibet cõsonante is syllabâ præcedere fœminini sunt generis & eiusdẽ declina-
tionis tertiæ. s. noiatiuũ genitiuũ parẽ habẽtia ut hæc auis: classis cæsuis turris. puppis:
hæc cutis:hæc pellis:hæc securis:mellis: nauis: scrobis: scobis:hæc bilis. Sed si sũt accidẽ
tia. i. ad corpus uel ad animã p̄tinc̄tia: uniuersa cõmunis sũt generis & tertiæ declinatiõis
& neutra ex se faciũt. E. littera terminata nihil a declinatiõẽ cõmuniũ discrepãtia: ut hic
& hec fortis & hoc forte. huius fortis: hic & hæc dulcis & hoc dulce: huius dulcis: hic &
hæc suavis & hoc suauẽ huius suavis: & quæ deriuãt a p̄ticipalibus. is. syllaba finita ean-
dẽ regula sequunt: ut a populo hic & hæc popularis & hoc popolare: huius ris: specialis
speciale & quæ similia sũt. Sũt præterea pauca noia eadẽ clausula finita: q̄ neq; .n. neq; .c
anteis syllabâ habent masculini generis: neq; in genitiuo plus una syllaba proferunt: ut
hic fustis: hic ensis: hic postis: hic anguis: hic unguis: hic follis: hic collis: hic corbis: hic
mensis: hic uectis: hic torquis: hic orbis. Præterea & quæ superius nominauimus oia aut
fœminini sunt generis: aut cõmunis. Nã sup̄ declinatione nulla est ambiguitas. Os fi-
nira syllaba tria sunt generis masculini hic mos: hic flos: hic ros. duo fœminini hæc. cos:
hæc dos: Vnũ neutri hoc os: oris. quidã & hoc os ossis adiciũt. Vnũ cois hic & hæc bos.
& oia secundum diffinitã sup̄ius regulã monosyllabæ tertiæ sunt declinationis. Disyl-
laba tria quoq; duo sunt masculini generis unam cõmunis eiusdẽ declinatiõis. hic lepos
leporis: nepos nepotis: hic & hæc custos: dis. similiter hic & hæc sacerdos: tis. Vs syl-
laba terminata noia masculini sunt generis & fœminini aut neutri. Tantũ unũ est ois ge-
neris tertiæ declinatiõis: hic & hæc & hoc uetus: tis. Sed masculini generis noia aut secũ-
dæ sunt declinationis aut quartæ. Exceptis duobus quæ sũt tertiæ declinatiõis: hic ligus
ris. & hic lepus: ris. Sed illa masculina secũdæ declinatiõis accipiũt formulã quæ i fœmi-
ninũ genus trãseunt. Illa quartũ quæ aut a uerbis ueniũt aut in fœmininũ genus nõ tran-
seunt: ut hic assensus: huius assensus a uerbo assẽdo. hic motus huius: tus: hic risus huius
risus: hic portus huius portus: hic arcus huius arcus quoniã in fœmininũ nõ transeunt.
Sed quoniã plurima inueniunt quæ nec a uerbis ueniũt: nec minus quæ a sunt: neq; fœ-
mininũ ex se faciũt & tamẽ secundæ sunt declinationis: discernẽdæ ambiguitatis causa di-
ligenti inquisitionẽ subiectas notauimus regulas: quo facilius declinationis diuersitas de-
prehendi possit. Ergo. us. syllaba terminata noia masculini generis propria uel appellati-
ua siue fœmininũ ex se faciunt: siue in aliud genus minime transformant secundæ sunt de-
clinationis. Vt terentius: tii: marcus ci: bonus: ni. cãpus: pi hortus: ti. fumus: mi. nidus.
di. fungus: gi. mergus: gi. somnus: ni. lucus: ci. Duo notant quæ superius posuimus: ter-
tiæ declinationis us. syllaba terminata eiusdẽ generis hic ligus: ris: lepus: ris. Quæ a uer-
bis aut nominibus ueniũt principalibus quartæ sũt declinationis: ut hic status huius sta-
tus. hic ductus huius ductus: hic motus huius motus: hic cõsulatus: hic tribunatus: ma-
gistratus: eq̄tarius. principatus. hic reptus hic receptus: huius receptus hic uisus huius uisus.
Notant hæc quæ nec a uerbis ueniunt: nec a nominibus deriuant: & tamen quar-
te sunt declinationis generis masculini hic arcus huius arcus: hic gradus: fructus: cæstus
æstus: portus: lacus: sinus: currus: cultus: luxus: senatus: fastus: astus: pictus: rictus ri-
tus: fectus: situs. Fœminini generis eadẽ sunt extremitate finita: & secundæ declinatio-
nis sunt tria tantũ. hæc colus. huius coli: hæc aluus: alui. hæc humus: humi. & omnia ar-
borũ quæ in eadem syllaba desinunt fœminini generis sunt: hæc pyrus. pyri. hæc prunus
pruni. fagus fagi. taxus taxi. fraxinus. fraxini. hæc ulmus. ulmi. hæc alnus. alni. Tertiæ
pauca sunt hæc tantum salus salutis. palus. paludis. iuuentus. iuuentutis. senectus. tis.
seruitus seruitutis. tellus telluris. uirtus uirtutis. uenus ueneris. Quartæ hæc tantum
hæc anus: huius anus. hæc porticus huius porticus. hæc domus. hæc nurus. hæc fœcus.

hæc quæcis. Neutrali illa sunt quæ: in genitiuo una syllaba crescūt & in ris desinunt ut
 hoc decus decoris hoc sydus ris: pōdus: ris hoc pectus: ris. Exceptis tribus quæ secundæ
 sunt declinatiois correpta. us. syllaba hoc unlgus: uulgi. hoc uirus uiri. hoc pelagus: pela/
 gi. Alia oia masculini sunt generis & declināt exēplo secundæ declinationis aut q̄rtæ. iux
 ta definitas superius regulas. Ax syllaba terminant unū masculini generis p̄prium: ut
 hic Ajax. unū femininū hæc formax Alia oia sūt accidētia & triū generū: hic & hæc & hoc
 audax rapax falax: loquax: pertinax: minax: procax: cōtinuax: peruicax: & oia ad instar
 terni ordinis declinant & a. i obliquis casibus p̄ductam habent. Ex syllaba finita mascu
 lini sūt generis declinationis tertiæ ut hic uertex uerticis: hic culex: cis codex: cis. latex:
 forex: p̄lex cis. hic cortex cis. hic murex: :is Fœminini generis hæc sola hæc silex. ut Vir
 gilius ah silice i nuda: hæc illex cis: carex cis. Si sint accidētia quæ in ex desinunt omnis
 generis sunt nihil a declinatione discrepātia: nam tertiæ declinationis sunt: ut hic & hæc &
 hoc simplex: duplex: artifex. opifex: aurifex: & oia in genitiuo & i cæteris casibus. e. litte
 rā i. i. cōuertūt. unū reperitur masculini generis quod. e. producit i obliquis casibus hic uer
 uex ueruccis. Ix syllaba quæ terminant masculini generis hic calix: cis. hic fornix: cis:
 uarix cis. fœminina sūt hæc: hæc salix: hæc filix: hæc radix: hæc ceruix: hæc matrix: hæc
 cornix: hæc lodix. Ex his posteriora quattuor. i. p̄ducūt i obliquis casibus. accidētia triū
 generū sūt: ut hic & hæc & hoc foelix foelicis: hic & hæc & hoc pnix i eadē syllaba p̄æpo
 sitis cōsonantibus quarū prior muta altera liq̄da ē: Nomina fœminina generis desinūt i. x
 quæ a masculinis. tor: syllaba finitis & a uerbo ueniētibus figurantur. ut hic genitor hæc
 genitrix: hic uenator hæc uenatrix. bellator: bellatrix. uictor uictrix. Vnū eadē clausula
 terminat masculini generis nomē serpētis: apud lucanū lectū ē: & natrix uiolator aque
 Duo fœminini q̄a masculinis nō ueniūt: hæc metetrix hæc cicatrix. Oia tamē p̄cludu
 bio tertiæ declinationis sūt. Ox. syllaba finita exceptis monosyllabis oia accidētia sūt ge
 neris ois sed iuxta rationē superius demonstratā ut hic & hec & hoc ferox: atrox: uelox: hæc
 quoq̄ eiusdē declinationis legibus subiact. Vnū fœminini generis hæc extremitate ap̄
 plautū lectū ē: hæc Celox qd scaphā significat. Vx. syllaba terminat unū masculini ge
 neris hic polux: cis. Monosyllaba cuiuscūq̄ sint generis diffiniuimus. Fœminini mono
 syllaba lux. nux: crux: Quidā cōmunis generis hæc syllaba finitū asserūt hic & hec cūiūx
 qn tātū sine. n. littera p̄ferri uolūt: q̄a i genitiuo & aliis casibus eadē littera nō seruat. T.
 littera muta unū nomē terminat: generis neutri: hoc caput: nis & q̄ ex eo cōponūt occi/
 put: nis. sinciput: nis. Persius & sissa fumosū sinciput aure q̄ i duas desinūt cōsonātes exce
 ptis ut sapius dictū ē monosyllabis: si sint accidētia triū generū: sūt & tertii ordinis remo
 ta ābiguitate declinationis: ut hic & hæc & hoc igēs: nis. hic & hæc & hoc celebs bis: hic &
 bæc & hoc iops: pis. Solers: tis: cōsors: tis hic & hæc & hoc potēs. Pauca sūt masculini ge
 neris p̄pria hic mauors tis: hic Aruns aruntis. Pauca apelatiua quoq̄ alia masculini gene
 ris. alia fœminini hic adeps: pis. hæc cohors tis: hæc hems hems: & similia.

Explicit regula latinorū: Incipit græcorū.

Oeliciter expositis latinorū regulis: græcorū quoq̄ tractāda est declinatio. Qua
 plarimq̄ utimur i sermone & maxie p̄prie: quæ i usu latinæ linguæ admissa
 sunt: ut etiam certis diffiniēda sint i regulis. Memineris autē oia græca noia p̄
 pria uel appellatiua aut primæ esse declinationis aut secundæ: aut tertiæ: generis
 masculini: fœminini: neutri. Sed primæ qdē & secundæ declinationis masculina & fœminina
 repiūt tertiæ at masculina fœminina neutra. Quæcūq̄ noia as: uel es uel. a. syllaba termi
 nat si ap̄d græcos gtūm i ou: mittūt ap̄d nos sūt priæ declinationis: ut ο αινείας του αινέυ
 hic Aeneas: νεα. οδυσείας του δμοιύ. liliās sīæ: δ αμύγτας του αμύγτου Amītas τα. οδρα

οἱ τῆσ' τοῦ ἀκλόουτου. Damocetas: damocetæ. ἀκλόουτῆσ' τοῦ: κλόουτου. Cloatas cloā
 tæ. Exceptis his. οἰωλίτησ': του οἰωλίτου. Ioānes ioānis. ο ορόντησ' του ορόνου τοῦ. ορον
 tes orōtis ο ορέσῃσ' του ορεσού. ορίστεσ' ορεστis. ὀηρωαίσ' του ἠρωαίου. hic herodes herodis
 ὀβυλάδῃσ' τοῦ ὀβυλάδου. Pylades. ladis. oia masculini generis sūt. Itē illa flexa q̄. s. lra
 adēpta faciūt apud illos genitiuū: similiter apud nos eiudē sunt declinationis: ut Antas
 antæ. Menas menæ. Quæ & accusatiuū singularē in. n. potius q̄ in. m. syllabā termināt
 ut ænean anchisen: Lisian: simili ratione. patronymica nomia declinantur ut hic Priami
 des. dæ. pelides: pelidæ hunc priamiden: peliden. Græca aut̄ fœminina quæ. a. litreta fi
 niunt̄ primæ sunt declinatiōis ut hæc medea medeæ. phedra. ræ. Andromeda. æ. & que
 i. e. producta apud illos desinūt. apud nos. e. in. a. conuersa sunt eiudē declinationis: ut
 hæc Circa circeæ. Andromacha. chæ: aut̄ secūdū græcā declinationē iflectunt̄ i nomina/
 tiuū casum. ut hæc libye libyis. Sic lucanus. Finibus extremis libyes ubi feruida tellus.
 Secūdæ declinationis sūt græca masculina uel fœminina quæ in os syllaba breui termi
 nant̄. o littera i. u. mutata apud latinos ut hic homerus. ti. iginus iginī. hæc Tyrrhus tyr
 rhi. beritus. ti. cyprus. pri. pōtus. ti. Itē quæ apud illos i eus syllaba desinūt. sunt mascu
 lina propria eiudē declinatiōis: ut hic peleus pelei. Tydeus tydei. Aeneus ænei. orpheus
 orphei. hæc datiuū singularē duplicē hēt. nā & peli & peleo dicimus. orpheo orphi: ut
 Virgilius. Orphi calliopea. lino. hoc græcū ē. illud latina: declinatiōis. Accusatiuū tamē
 habent græcū ut pelea. tydea. Itē illa quæ apud græcos i gros & in dros i tros i eros sylla
 bā mittūt. postrema syllaba i er cōuersa eiudē sunt declinatiōis ut μελέε & γρόσ meleager
 gri. μενολάροσ menāder menādri: τευκροσ teucer teuctri. αντιπατροσ. Antipater anti
 patri. Excipiunt̄ quædā in grus. in brus in drus & i trus syllaba desinētia. quæ nominati
 uum tamen er mutant. nihil tamē a declinatiōe dissentiūt: scōbrus. andrus. cougrus. pe
 trus: In or nomina masculina propria desinunt: & tertiæ sunt declinationis ut hector he
 ctoris. nestor. ris. mentor mētoris: actor actoris. In his oibus. o. i omni casu cotripit̄. In
 as masculini generis desinētia si apud illos genitiuū i os mittūt nos tertiæ declinatiōis ap
 plicabimus ut ὄασ οασυτόσ. toas teātis. ατλάσ ατλαυτόσ: atlas atlat̄is. μαινασ μα
 ιναλόσ menas menadis. γίγασ γιγλυτόσ. gigas gigātis. Et fœminina similiter eadē
 syllaba terminata tertiæ sūt declinatiōis: ut hæc pallas. dis: thyas. dis. oreas. dis. In es p
 pria masculini generis desinūt. Quoæ si græci gtrū i os efferūt. simili modo latini tertii
 ordinis exēplo declinant: ut ἀημοσ δέγῃσ. ἀημοσ δένόσ. Demosthenes: nis: πῶλινεϊκῆσ
 εός. Polinices. cis. αἰόγένης εός Diogenes nis. Et quæ circūflexo accētū pñūciāt. i suo
 statu hæc remanent. & græcā declinationē sequunt̄: ut hic Eumenēs eumenēos. Eupre
 pes euprepeos: quāq̄ quidā sic decliate uoluerūt: Eumenes eumeneis: Euprepes euprepe
 tis. Et quæ in tis genitiuū mittūt similiter declinant̄: ut Dares daretis: Chremes chreme
 tis dicimus & chremis: Diores dioris: Antores antonis. In is tam masculini q̄ fœmini ge
 neris desinunt eiudem declinationis sunt: ut hic daphnis dis. tybris dis. Et fœmina hæc
 Thais thaidis: lais dis. hisis hisidis hesperis hesperidis. Er omnia genitiuum in dis sylla
 bam mittunt. Excepto uno simois quod simoentis facit genitiuum. Os masculini gene
 ris propria figuræ composiæ desinunt tertiæ sunt declinationis ut hic melampus. dis.
 edippos. dis. In is propria masculini generis sunt & tertiæ declinationis ut Capis. capis.
 pantis pantis. O litreta finita propria sunt generis fœminini. quæ translata in lari
 nam linguam nihilominus græcā declinationem obtinent: ut Dido. Manto. Erato. Ca
 lypso. Themisto. declināt enim hoc modo. hæc. Dido didois. didoi. didoem. ad hæc di
 doe: Errant enim qui didonis aut Mantonis genitiuum dicunt & uocis asperitas & uete
 rum auctoritas eiusmodi declinationem repudiant. In On masculini generis proprie de

finentia quæ genitiuum aut in os, aut in tos: mittunt apud nos tertiæ declinationis esse
 asserunt: ut si non finonis. Damon dæmonis iterdum apud latinos mutata nouissima lit
 tera p̄ferūtū: lacon laconis: hypocoon hypocoontis: & quæ in os genitiuum mittūt
 penultimam syllabam p̄ductā habēt in obliquis casibus. Quæ in tos genitiuū mittūt p̄
 ductam habēt penultimā in reliquis. Et quæ genitiuū in os efferūt exceptis duobus quæ in
 is genitiuū extollūt os: corripunt: ut mēnon is: agamenō nis: In an masculini generis de
 finētia nomina ea quoq; tertiæ declinationis sūt ut nītan nis: Pean peanis: hos̄: acusatiuū
 tām numeri singularis q̄ pluralis secūdū græcos proferimus ut tytāna: peana hos̄ tytā/
 nas hos̄ peanas: unum etiā genitiuū singularē propter differētiā in os: iuxta græcā decli/
 nationē mittit: hic pan huius panos: ut Virgilius panox de more licei. In i masculini ge/
 neris exuntia eiusdē declinationis ut hic delphī nis: accusatiuū utriusq; numeri delphina
 & delphinās: sicut græci p̄ferimus. In os p̄ductā generis masculini: tertiū ordinis ut mi/
 nos: ois: heros: ois. tros: ois. A finita græcā neutri sunt generis nam super declinatione
 nulla est ambiguitas nam eiusdem sunt ordinis: ut poemā ris: toreuma tis: emblemā tis.
 Quæ quæ tertiæ sūt declinationis: datiuū & ablatiuū pluralē nō in bus sed in tis mittūt ra
 tione nominum secūdā declinationis: nam his poematis emblematisq; dicēdū est. In
 Ax. uel i. ix. masculini generis nomina desinūt & genitiuū in is syllaba finiūt: ut thorax
 thoracis: phœnix cis: & quæ in duas desinūt cōsonātes tertiæ declinationis similiter applicā
 tur: ut hic cylops eyelōpis: caiybs bis. Vniuersa noīa græca cuiuscūq; sint generis: geni
 titiuū apud illos in has syllabas mittūt: in os ut η κίρκη της κίρκης In as: ut φέδρα φέδρα
 λού: α ν τ η σ ά ν τ ο ύ: ι α. η λ α α ς. λ α α. ι ο σ ut α ι ά σ & ι ά ν τ ο σ ι ο υ σ. ut δ η μ ω σ θ έ ν η σ δ η μ ω
 σ θ έ ν ο υ σ. ι ώ σ ut τ η σ ι σ θ έ σ ε ω σ. Igit̄ quæcūq; apud græcos ḡtūm: in os uel as̄ mittunt:
 apud nos primæ sūt declinationis: ut η κίρκη της κίρκης: circa cas: η φέδρα της φέδρα
 δρα phedra. Quæ in α uel in oū genitiuum mittūt: in nominatiuo in as̄ uel in eis̄ syllabis termi
 nāt: simili modo primæ sūt declinationis: ut Antas tæ: Aeneas æneæ. Orestes oreste Quæ
 in oū syllaba exeūt in genitiuo a nominatiuo os̄ terminato ueniētia secūdā sūt declinationis
 ut α ν τ η σ ά ν τ ο ύ. Itē quæ in os̄ exeūt: secūdā sūt: ut Tydeus Tydei:
 Peleus peleī: quæ in oū uel in os̄ syllabis genitiuū singularē mittūt: omnia tertiæ sūt de/
 clinationis, remoto dubitatiois errore: ut Demosthenes demosthe/
 nis: Paris paradis. minas tis: palas paladis
 thais thaidis: poema poematis.
 Vniuersa genera & declinationes ram lariuorum q̄ grecorum noīum dilucidæ
 breuiterq; explanauimus: de cæteris quæ prepositis regularum legibus refra
 gantur differemus: ut discussa penitus ignoratiois caligine ioffesa luce sciētiæ
 mētēs adoleseētium illustrentur. Sūt quædam nomina in utroque numero
 eiusdem generis. Alia sūt nō eiusdem declinationis. Alia nomina sūt quæ in
 utroque numero declinātur: Alia certis casibus desiciūt. De his dicemus & primum de il
 lis quæ generibus discrepāt. In singulari numero generis masculini. in plurali neutri:
 ut hic locus & hæc loca: dicimus tamē & hi loci: hic iocus & hæc ioca dicimus & hi ioci:
 hic menalus hæc menala: hic tartarus hæc tartara. hic gargarus hæc gargara: hic carba/
 sus hæc carbasa. hic ismarus hæc ismara: hic sibilus hæc sibila. In singulari numero ge/
 neris fœmini in plurali neutri: ut hæc pergamus & hæc pergama: hæc intybus hæc intyba.
 hæc arbutus hæc arbuta. In singulari numero generis neutri in plurali fœmini. hoc
 epulum hæc epulæ: sic Iuuenalis. Vnde epulum possis cētum dare pythagoreis. Alii hæc
 epulæ semp̄ pluraliter declināt: hoc balneū hæc balneæ dicimus & hæc balnea: ut Tullius
 ad balneas pallatinas: Iuuenalis & crudum pauonem in balnea portas: hæc cepe quod in

singulari numero est aptotum: in plurali foemininum: hæ cepæ & ordine declinatur.

In numero singulari generis neutri hoc potrum in plurali hi potri. hoc frenū hi freni ut lucanus frenosq; momordit: dici mus tamen & hæc frena: hoc filū hi filii: traxerūt i a re magicā uertigine filii: & hæc fila dicuntur. hoc argos: hi argi. In plurali numero mutant declinationem hæc: Hoc iugerū in singulari numero secūda declinatiois est: in plurali tertiæ nā genitiuū horū iugerū datiuum & ablatiuum his & ab his iugeribus facit. Et uas quod tertiæ est in singulari numero in plurali secūda: nā genitiuū uasorum datiuū & ablatiuū his & ab his uasis dicimus. Pauca sūt primæ declinatiois nomia quæ eōtra regulam datiuum & ablatiuum numeri pluralis in bus syllabā mittūt: discernēda ambiguitatis. i. sexus causa his & ab his deabus: filiabus: mulabus. equabus: libertabus: narabus alinabus quæ a uiris pitis usurpata sūt. Hæc sūt quæ i utroq; numero nō admittūt declinationē quorum alia singulariter tātum alia pluraliter declināt. Deorū propria nomina elemētorum: flumioū: heroum: mōriū singulariter dumtaxat declinātur. Itē urbiū nisi quæ naturaliter pluraliter efferūt: ut athenæ: thebæ: cumæ: mycinæ: athelanae: graiussæ: crustumæ: rieosæ: carpi: puteoli ostia Itē metallica quæ oīa secūda sūt declinatiois: & generis neutri: ut hoc aurum: argētum: ferrum: plūbum: staoum. Excep to uno aes quod eiusdē generis est: sed iuxta rationē terti ordinis monosyllabaz tres casus i plurali numero admittit nominatiuū: actūm & uocatiuū: hoc aes & hec aera. Itē arida uel liquida quæ ad mēsurā pōdus ue referūt: ut triticū: ordeū: fūmēcū: far lens: ci cer miliū: eruū: oleum: uinum: mel: mulsū: defrutū: muria. Ex his multa ueteres aucto ritate licētiæ largiētes: pluraliter extulerūt: hæc ordeæ: farra: mella: defruta: uina: hæc etiā usus recipit: nā uina choadicimus & malica. Praeter hæc alia sūt quæ plurali nu mero deficiūt generis qdē mascul. hæc hic fumus: simus: simus: puluis: sanguis: genius: ge neris foeminini hæc fames: lux: labes: pax: siuis: tabes humus. Generis neutri hoc cenū: foenū: ius lutum: uulgus: pelagus: uirus: uiscū: euum. penū. In plurali numero tātū decli nant nomia numerorū: praeter unū: quod plurali numero deficit: tātū ut duo tres. Memi neris autē nomia numeri ab uno usq; ad tres declinari a quattuor usq; ad cētū mioime. a ducēris usq; ad nonigētos p omnia genera pluraliter tātū declinari. Est etiam unū apto tum neutri generis semp eiusdē numeri hoc pōdo. Praeter hæc alia sūt quæ in singula ri numero nō declinātur. Generis quidē masculini: hi antes: hi carceres: cāi: castes: fo res: fori: liberi: manes: optimates: primates: pceres: pugilares: quirites: sentes: neptcs.

Generis foeminini: argutiæ: blāditia: cunc: exequiæ: iferia: ifidia i inimicitia: exu uia: manubiæ: primitiæ: bigæ: trigæ: qdrigæ: compedes: delitia: diuitia: dapes: feria: scalæ: phaleræ: genæ: facetiæ: induciæ: kalendæ: idus: nonæ: latebræ: nuptiæ: mundine quisq; oilia: reliquia: tenebræ: antiæ. Generis neutri: arma: mœnia: castra: megalia erepūdia. exta: spolia: ferra: presepia: pascua: sponsalia: præcordia. mappalia: cunabula. Item festorum deorū nomina ut Saturnalia: neptuoalia: bacchanalia: cernis casibus de ficiunt: hæc saties quod præter nominatiuum singularem nullum casum admittit. hæc ditionem & ab hæc ditione. hoc quoq; nominatiuo casu utriusq; numeri deficit præter ac cusatiuum & ablatiuum singularem. Laterem similiter accusatiuum tantum lectio usur pauit. Spōte & tabo ablatiuum singularem habent taotum. Tabes nominatiuum & ac cusatiuum & ablatiuum numeri singularis habet dumtaxat. Sūt alia quæ a genitiuo ea su singulari declinationis sumūt exordium & in utroq; numero recte declinantur ut Re mex. gis. frondis: nerberis. ut Lucanus ad saxum quoties ingenti uerberis ic̄tu. Alia du os aut tres tātum casus habent: in singulari numero: sed in plurali per omnes declinātur ut huius opis. opem ab hac ope. huius uicis & hanc uicem: ab hac uicc. Alia ablatiuū ha

bēt in singulari numero: ut ab hoc frugi: ab hoc o pice: ab hac prece: ab hoc uiscere. Nunc quoque in plurali numero declinantur. Pauca sunt quae cum in singulari numero non deficiat in plurali tres tantum casus habent de quibus paulo superius diximus: haec iura: haec rura: haec ara: haec maria. Vniuersa nomina prime secundae & quartae declinationis totidem syllabis in genitio quot in nominato praefertur praeter unum uir & si qua ex eo componuntur. Et quae in eadem syllaba desinunt. Tertiae autem pares habent syllabas in obliquis casibus: aut unam adsumunt. Quae proculdubio plus una syllaba praefertur solet. Pauca inueniuntur tertiae declinationis quae in genitio duabus syllabis creascent. Iter itineris: Anceps: tis. biceps: tis. triceps: tis. princeps: tis. iecur: oris. lectum est & iecoris: Supplex. suppletilis.

De uocatiuis.

Nonnullum nominum cuiuscumque sint declinationis uocatiuis singularis similis est nominato eiusdem numeri: neque hoc in dubium uenit. Exceptis nominibus secundae declinationis quorum uocatiuis diuersis exprimitur modis. Propria igitur nomina quae in nominato casu singulari .us. syllaba terminantur: ad praeposita uocatiuum ut Virgilius uirgilitertius teterti. domotius dodomiti. Praeposita qualibet consonante uocatiuum in .e. correpta mittuntur: ut hic Turnus: o ne. hic marcus: o ce. hic letulus: o le. appellatiua quae in ius desinunt uocatiuum in .e. mittuntur: ut fluuius o fluuiie: socius: socie. Quae ueteres iuxta nomen praeferebant uocatiuum ut, Virgi. Corniger hesperidum fluuius regnator aquarum: quae consonante praelata in eadem syllaba mittuntur: siquidem sunt accidentia uel deriuatiua uocatiuum in .e. mittuntur ut doctus: docte: sanctus cetero: romanus. romane. hispanus hispane. Caetera in .us. potius quam in .e. syllaba exeunt: sic lucanus degener. o. populus: & o. popule lectum est. Lucus. o. lucus. Quae a ueteribus propter asperitatem uocis minime usitata sunt adeo ut rara huiusmodi declinationis reperiatur exempla: haec myrtus o myrte & te proxima myrte.

De Ablatiuo

Tertiae quoque declinationis nominum ablatius casus singularis duobus modis praefertur solet: aut in .e. aut in .i. sed illa quae in .i. exeunt communis sunt generis: & in nominato .is. syllaba terminantur ut hic & haec suauis ablatio ab hoc & ab hac suauis: hic & haec grauis ablatio ab hoc & ab hac graui. Item neutra quae in nominato .e. uel .ar. uel .al. syllabis terminantur: hoc sedile ab hoc sedili. hoc laquear ab hoc laqueari: hoc animal ab hoc animali. Excepto cum .e. ante .l. habet: sed cum .a. ante .l. inuenitur ut hoc tribunal ab hoc tribunali supercal ab hoc supercali: & caetera cum .e. antecesserit .l. littera non .i. terminantur ablatius sed in .e. ut hoc mel ab hoc melle: hoc fel ab hoc felle. Item quae in duas desinunt consonantes in .is. uel in .ix. duplicem & sunt accidentia & trium generum: ut hic & haec & hoc igens ab hoc & ab hac & ab hoc igenti: hic & haec & hoc audax ab hoc & ab hac & ab hoc audaci. Et quae in .r. desinunt masculini uel foemini uel trium sunt generum: hic & haec acer ab hoc & ab hac acti: hic & haec & hoc par ab hoc & ab hac & ab hoc pari: & quae in .im. mittuntur accusatiuum sunt autem haec turris: hanc turrim: ab hac turri sitis hanc sitim: ab hac siti: haec pupis: hanc pupim: ab hac puppi: haec securis: hanc securi ab hac securi: febris: torques: uectis: haec restis. hanc restim: ab hac resti: Praeterea haec nauis bipennis: hic ignis: similiter & ablatiuum in .i. mittuntur: quae saepe poete praefertur .e. solent efferte. Caetera omnia tertiae declinationis nomina ablatiuum singulari in .e. mittuntur.

Explicit nominum tractatus de uerbis Incipit.

Voniam ut opinor: de nomine conuenienter tractatum est. Nunc de uerbo sicut praefacio pollicetur differemus: cuius omnis ambiguitas in discernenda coniugatione & cognoscendo praeterito praefecto uersatur. De his nos praegenit uerbis diligenter docebimus: Nam & caetera multorum expositio declarauit. Igitur coniugationes sunt tres: ut alii quattuor. Quas in secunda persona presentis temporis modi indicatiui dinoscimus Formae quattuor. praefecta: Meditatiua. Inchoatiua: Frequentiua. Sed praefecte formae uer

ba omnium sunt coniugationum: Frequentatiuæ tantum primæ coniugationis. Excepto lasso: quod uenit a lasso. Inchoatiuæ ternæ dūtaxat correptæ: Meditatiuæ tertriæ productæ uel quartæ. Genera uerborū facili ratione dinoscunt: aut enim actiua sunt: & o. littera terminantur: & assumpta. r. littera transeunt in passiuæ: aut passiuæ & adempta nouissima littera. redeunt in actiua: aut neutra sūt: quæ actum significant & actiuam habent significationem: & in passiuæ minime transeunt: aut supina quæ ut actiua quidem declinatur: sed significationē habent passiuæ: passiuæ ut uapulo ueneo: pendeo: aut deponētia superiori contraria: quæ passiuorū declinatur exēplo: & significationē habent actiuam: neq. r. litteram possunt amittere aut communia similia deponentibus & passiuis: sed agentis & patientis formā flectantur. Vnde cōstat uniuersa duobus modis declinari Nam neutra & supina actiuorū deponentia & cōmunia passiuorū regulam sequuntur. Sūt præterea neutro passiuæ quæ in præterito pfecto & plusq̄ pfecto passiuæ declinationē habent: in aliis neutram. Et sunt hæc sola secundæ quidem cōiugationis ut audeo: gaudeo: soleo. Tertriæ auidio: fio: & siqua ex his componuntur: præter hec nulla sunt huiusmodi declinationis uerba. Sunt alia passiuæ neutra. superiori contraria hæc sola. Cōperior me/ reor. deuertor. Nam in præterito comperi. merui. deuertis sicut actiua uel neutra pferunt

Vniuersa uerba prime coniugationis que in secunda psona as. syllaba terminatur actiua sunt siue neutra. præteritū perfectū in ui. sillabam mittūt. ut amo. amaui. aro arauī armo amaui: narro narraui. canto cantauī. nauigo nauigauī. paro parauī. seruo seruauī. Exceptis nouem que in ui mittūt præteritū. ut Seco secui. neco necui. ueto uetui. sono sonui. tono tonui. mico micui. crepo crepui. plio plicui domo domui frico fricui. Et si qua adnexis ppositionibus cōponuntur. explicō tamen utranq; formā seruat in præterito nā explicui & explicauī dictum est. Quattuor huic regule refragantur. nam neq; in ui. neq; in aui. exeunt. sto steti. do dedi. lauo laui. iuu o iuui sed duo posteriora quidam superioribus applicant errantes. Nam illa in præterito una syllaba crescunt hæc totidem: in presenti proferuntur.

de secunda coniugatione:

Secunda coniugatio: quā non tamen secūda psona: sed etiam prima facile declarat. Quoniam omnia uerba quæ in eo. syllaba in prima psona finiunt secūde sūt coniugationis productæ eo. is. & si qua ex eo cōposita figurāt. Et duobus primæ creo: creas. meo: meas. similiter & beo: as. præteritū pfectū mittit in ui cōsonāte præposita. præeunte uo: ali pauco: pauī. caueo caui. in xi. & in si. quæ in ter excepta norabimus. Ergo omnia uerba secūdæ coniugationis qualibet consonante præposita. eo. syllaba præteritum perfectum in ui. mittūt: ut habeo habui. debeo debui: rubeo rubui. doceo docui. taceo tacui. misceo miscui. iaceo iacui. noceo nocui. arceo arcui. areo arui. egeo egui. splendo splendui. candeo candui. madeo madui. egeo egrui. languo. languī. rigeo rigui. caleo calui. doleo dolui. oleo olui. palleo pallui. timeo timui. tepco tepui. torpeo torpui. careo carui. pateo parui. uireo uirui. floreo florui: horreo hortui. cen/ seo censui. niteo nitui. pateo patui. teneo tenui. caneo canui. Excipiuntur pauca que in si. sillabam mittunt præteritum iubeo iussi: muleo mulsi. mulgeo si. algeo alxi. fulgeo fulsi. ardeo arsi. suadeo suasi. maneo mansi. hæteo hæsi. rideo risi. torqueo torxi. indulgeo indulsi. Deurgeo & tutgeo ambigitur. Alia in xi. lugeo luxi. frigeo frixi. Illa in ui. præteritum mittunt. quæ in prima psona modi indicatiui tēporis præsentis. u. ante eo. habēt & primā syllabā quā in presenti tempore breuē in præterito longam habēt ut faueo faui pauco pauī: foueo fouī. moueo mouī. caueo caui. uoneo uoui. & quæ ex his cōponunt. Quæ quāq; in presenti non sint similia superioribus præteritū in ui. mittūt pducta syllaba neo neuī. fleo fleui: cieo ciui. ipleo ipleui. copleo copleui. expleo expleui. deleo deleui:

Nō multū ab his discrepare uidentur etiā hec quorū primā syllabā in preterito ex correpta cadit i pductā. sedeo sedi. uideo uidi. Cōtra omniū regulā est p̄tādeo p̄rādi. Quædam sūt in secūda cōiugatione quorū preteritū p̄fectū iterat p̄ primā hec sola. pendo pepēdi. spōdeo spopōdi. tondeo totōdi. mordeo momordi. Quæ a sumptis præpositionibus non eodē modo p̄ferēda sūt nā dispōdi: & dispēdi: & repēdi: & detondi dicimus. De neutris passiuus aliunde dictū est.

De tertia cōiugatione.

Ertia cōiugatio correpta quæ secundā p̄sonam in is mittit in Imperatiuo modo in e solidā cōuertit preteritū p̄ has syllabas effert: in di preposita cōsonāte in ui preposita uocali. i. i. cōsonante qualibet preposita in. si. & in. xi. Sed illa tamē preteritum in ui. mittunt quæ in præsentī tēporis indicatiui modi. u. ante nouissimā litteram habent. Ut tribuo tribui: statuo statui: minuo minui. imbuo imbui obruo obrui. Ex his duo notantur tantum quæ in xi. mittūt preteritū. fluo fluxi. struo struxi. Et quæ in lo syllabam exeūt in præsentī. nihilominus preteritū in ui: mittūt: ut uolo uolui. nolo nolui. colo colui. consulo consului. Alo alui. Pauca præterea i eandē extremitatem mittunt preteritū quanq̄ præsens simile superioribus habeant. tremo tremui. gemo gemui. fremo fremui. cōpesco cōpescui. nec̄to xui. sterto stertui. pecto pexui. texto texui. fenesco fenui. gigno genui. increbesco iucubui. nam ic̄tebo nō iuenit̄. Et si qua ex his cōponuntur. Vi syllaba terminatur in preterito hæc sola. sperno: spreui: sterno strauicerno creui. sero seui: tero triui. pascō pauui. quæro quaesui. lino liui. quiesco quēui. cupio cupiui cōluesco consueui. peto petiui. sapio sapiui. In di preposita cōsonante i præterito desinunt quæ in præsentī. do. syllaba terminantur præcedente. n. littera: ut scādo scandi: ascendo ascendi. descendo descendi. offendo offendi. pādo pandi: prendo p̄rēdi mando mandi. Tria enim in præterito amittūt: fundo fudi. lingo liqui. scindo scidi Sic Iucanus ait. Scidit & in medias fecit sibilator aertas. Et quæ minus una syllaba p̄feruntur: p̄ducta p̄ma syllaba in præterito quæ i præsentī corripitur: ut. Capiō: coepi. Iacicio ic̄ci. fugio fugi: fodio fodi. Pauca præterea eandē clausulam habent nouissima littera præsentis temporis i. id est cōuersa. uinco uici. rumpo rupi. soluo solui: cudo cudi: uoluo uolui. In si præteritum mittūt syllabā uerba quæ in præsentī. do uel mo. syllabis terminantur si sit natura longa penultima: ut ludo si. lædo læsi. cædo cessi. plaudo plausi. trudo trusi. rado rasi illido illisi. alido allisi. promo prompsi. sumo sumpsi. demo dēpsi. resumo resumpsi. Et primo quāuis correpta sit penultima i eadem syllaba exit: Et qd̄q̄ ex eo componitur: ut præmo pressi. exprimo expressi. comprimo compressi: & quæ i bo uel i. po. syllabas desinunt: ut scribo scripsi: nubo nupsi. scalpo scalpsi. repo repli. serpo serpsi. sculpo sculpsi. Præter hæc pauca sunt quæ non eadē extremitate finiuntur i præsentī: præteritum tamen i si. syllaba mittūt: spargo sparsi. mergo merpsi: mitto misi: uro uisi: temno temppsi. contēno si. cōcutio concussi. gero si. Et si qua ex his i compositam figurā transeunt. In. xi. syllabam in præterito desinūt. Verba quæ in præsentī. go. syllaba terminantur: ut cingo cinxi. pingo pinxi: fugo suxi. affigo affixi. pgo pexi. rego rexi. diligo dilexi: intelligo intellexi. fingo fixi. tego texi. Excipiuntur tria in go: desinētis quæ in superioribus notauimus. Et alia quattuor quæ nō in xi. sed in gi mittūt præteritum tan go tetigi. frango fregi. lego legi. ago egi. Et si qua ex his componuntur simplicium formā sequuntur: his simile est. Impingo: quod impegi facit præteritum. Præter hæc in. xi. præteritum mittunt. uiuo uixi. coquo coxi. meio minxi. illicio illexi. aspici aspexi. flecto flexi. duco duxi. dico dixi. ueho uexi. rraho rraxi. sunt tertia cōiugationis uerba quæ primā syllabam in præterito duplicant: quæ omnia subiecta sunt: ut pello pepuli. tango tetigi. fallo fefelli pendo pependi. tendo tetendi. pungo pupugi. sed & punxi dicimus. tūdo tu/

tudi. cado cecidi: cedo cecidi. pario pepeti. cano cecini disco didici. posco poposci. parco: peperci. facit & parsi. curro cucurri. pedo pepedi. Hæc adiunctis præpositionibus non eodem modo proferenda sunt: nam duplicatam in simplici figura syllabam in compositione amittunt. Dicimus enim sic expondo expondi decurro decurni. refello refelli. compello compuli. concido concidi: Sed ex his duo sola præpositionibus adnexis in suo statu manent disco & posco: Nam dedici & depopsci faciunt præteritum: Cano autem neutram regulam sequitur concinni facit: Et si qua composita in eadem coniugatione. Quoniam nouissimam syllabam geminant in præterito illa uidelicet quæ ad uerbo primæ coniugationis componuntur. condo condidi. reddo redidi. trado tradidi. subdo subdidi. prodoprodidi. addo ad didi. abdo abdidi. Similiter proferuntur credo credidi uendo uendidi. Excepto circundo dedi quod secundam personam facit: circundas & est primæ coniugationis.

De quarta coniugatione

Varta coniugatio uel tertia producta quarta imperatiuus modus prodit litteram in fine conseruat præteritum perfectum in ui. syllabam mittit uel in duplicem. ii. ut audio audiui. uel audii. munio muniui. uel muniui. seui seui uel seuii. linio liniui uel liniui. mollio molliui uel molliui. finio finiui uel finiui. punio puniui uel puniui: sopio sopiui uel sopiui. actio actini uel actiui. scio sciui uel sciui hincio hinciuui uel hinciuui. Ex eo ui uel exii. Inio iniui uel iniui. Cætera his similia: pauca in xi exeunt & sunt hæc fere sarcio sarci. factio facti. haurio hausi. sepio sepsi. sentio senti. Alia in. xi. sola hæc saxio saxi. fulcio fulxi. uicio uixi. unum inuenitur quod primam syllabam in præterito corripit in præterito producit. uenio ueni. Et composita ex eo in hunc modum proferuntur: aperio aperui. cuius compositum distinet repperio repperi. in has fere syllabas omnia uerba quartæ coniugationis norma complectitur in præterito desinunt: sed ne quod ambiguitatis possit esse lectoribus non distimulabimus. de illis dicete: quæ ratione refragantur: sunt enim uerba quæ in personis deficiunt: & impersonalia dicuntur. alia in modis. alia in temporibus alia in coniugationibus. alia in participiis: de his exponemus: & primum de impersonalibus quæ aut sunt secundæ coniugationis aut tertiæ quantum ex tertia persona contemplari licet eorum: alia accusatiuum trahunt: ut pudet: tedet. piget: pœnitet: miserat: decet. alia datiuum ut licet: liquet: libet. Vnum est quod casu non indiget: oportet: & omnia præteritum inuit. syllabam mittunt: ut puduit: piguit: pœnituit: licuit: libuit: decuit. Præter tria quorum duo deficiunt in præterito: liquet: & tedet: unum quasi passiuam habet declinationem miseret nam miserum est dicimus: licet tamen & libet ad hanc similitudinem proferri possunt: licitum est: libitum est. Et redet in composita figura pertesum est. Tertiæ coniugationis impersonalia datiuum casum assumunt. ut cōtingit: euenit. accidit: expedit. Quædam primæ coniugationis impersonalia reperiuntur ut iuuat præstat: quæ & aliter declinari possunt: sed omnia tam in futuro imperatiui modi quam infinitiui: nec non etiam gerundiis participialis participiis utriusque temporis deficiunt: Defectiua in modis sunt hæc. Quo quod primam personam habet indicatiui modi dumtaxat: licet quæ fere lectum sit apud Salustium & Tullium. Ouat. isit. hæc quoque tertiam personam habet solam. sed ouat participium facit præteritis temporis ouans cum in definitione uerbi deficiat. Similiter ausim: & perdiunt pro perdunt dicunt: & inquam in primam personam contra morem omnium profert: utranque numerum modi indicatiui præsentis temporis inquam imperatiuum numeri singularis habet tantum: nam in quæ apud tertium lectum est: aio præteritum & præteritum imperfectum habet tantum. Faxo futurum tempus tantum uelut alii promissiuum modum ostendit. Salue saluete. imperatiui modi secundæ personæ utroque numero lectum est: & infinitiui modi præteritis tempus saluere: Cedo & aue similiter & im-

peratiui personam habent numeri singularis: cedo etiam numeri pluralis lectū est apud Plautum cedit mihi pro dicite. Et in coniugationibus & in preterito deficiunt hæc: Ferro fers præteritum facit ruli Sum es est fui:ferio is percussi:tollo tollis sustuli facit. Edo es edidi: hoc infinitiuū præsentis temporis non in .re. syllabam sed in .se contra morē omnium mittit: esse enim dicendum est: Volo uis uolui: hoc quoq; incertæ est coniugatiōis & in futuro imperatiui & infinitiuui modi deficit. & gerundiuis uel participialibus quæ supina alii dicunt: meto messui nam aliter proferri non potest: pelleo: fisto: similiter & glifico & quatio nullum habēt præteritum.

Memineris tñ inchoatiuæ forniæ uerba quæ in præterito pfecto deficiūt. De participiis: Participiis carent Verba alia præsentis tēporis alia futuri: alia utriusq; impræsentit itaq; deficit Sum & quæ ex eo adiectis præpositionibus componuntur: Præter dno absens & presens: Quæ a uerbis absum & presum ueniunt: Et eo uerbum in participio nominatiui casus numeri singularis deficit in ceteris recte declinatut Composita quedam etiam nominatum habent ut preteriens abiens: futuri temporis participia nō habēt in primis. Verba formæ Inchoatiue ut horresco: Calefco: & his similia. Deinde omnia secunde cōiugatiōis: quæ sunt getteris neutri & iformā trāseūt Inchoatiuā: ut horeo: caleo: tpeo: nitco: pateo: stupeo: splēdeo: uigeo: uireo: rigeo: floreo: pauco: tubeo: tabco: madeo: tumeo: sileo: palco: ferueo: timeo: lateo: nam & hæc assūptis prepositionibus faciūt inchoatiua: ut pertimesco: & dilucesco. Valeo rātum cū faciat cōiulesco. In participio futuri tēporis minime deficit: nā ualiturus dicēdum est. Sūt alia preterea q̄ nō trāseunt in formam inchoatiuā eiusdē cōiugatiōis & generis: & nihilo minus in participiis temporis futuri deficiūt. ut egeo: mereo: palleo: calleo: studio: preter hec & uolo caret participio futuri temporis: ut nolo. Et que ex illis componūtur: Similiter & metuo fluo: sitio: tremo: seuo: fereo: algeo: disco: pasco. futio. Quæ uerba primitiua futuri temporis participiis carēt. Similiter carēt participiis ipersonalia omnia de quibus superius docuimus: & defectiua illa uel deficit quæ ordine declinari nō possūt: ut aio: quaeso: inquam: saxo: saluo: aue: cedo: & possum similiter & soleo. Sūt uerba quæ prima persona cōfusa habent: quorum significationē secunda persona cōiugationis discernit: dico as. correpta priore syllaba dico cis: producta: fundo fundas: fundo dis: uolo uolas: uolo uis. appello appellas: appello appellis: compello cōpellas cōpello cōpellis. mado as: mado is. Sūt alia quæ ex diuersa forma presentis tēporis in præterito cōfūdūt: pauco ui. pasco paui. cerno creui: etesco ui: acuo acui. aceo acui. lugeo luxi. luceo xi. pēdeo pepēdi. pendo pepēdi. frigeo frixi. frico frixi. Sūt q̄ idem habēt præsens & præteritū pfectū hec sola. Odi: noui: cepi: memini: pepigi: hæc in imperatiuo modo præteritū memini quod memēto facit deficiūt & in futuro & in infinitiuo modo & in supinis. nec nō etiā & in participiis utriusq; tēporis Vnū ex his odi duo participia facit: præteriti tēporis figuræ cōposite exolus & perofus. Sūt alia q̄ in oī declinatōe secunde sūt cōiugatiōis: & in infinitiuo quasi tertie correptæ proferunt. Fulgeo infinitiuū fulgere facit: ferueo fernere: obsido obsidere.

De Passiuis.

Verba tam passiuia q̄ deponētia nec nō etiam communia cuiuscunq; sint cōiugationis præteritum perfectum in has syllabas mittunt iu: tus: in ctus: in sus: in xus: adiuncto iu omnibus sum uerbo: ut amor amatus sum: doceor doctus sū: patior passus sum: nitor nisus sum. Notantur pauca quæ in præterito deficiūt passiuia q̄dem hæc feror: ferior: tollor: faciūt enī præteritū latus sum: ictus sum sublatus sum: Poscor nanq; hoc quoque deficit: in præterito postulatus sum: arguor coniunctus sum similiter & metuor & timeor nullū habet præteritum perfectū. Deponētia uero hec

Vescor fruor. medeor: liquor: remiaiscor quæ in præterito sic proferuntur: passus: sũ: potius sum: medicatus sum: liquefactus sum: recordatus sum: Quæ ab alio præsentis ueniunt: sed ad supplementum declinationis defectiuus accommodantur sunt que dã deponẽtia in certis cõiugationibus hæc sola: Potior: orior. nã in secũda persona numeri singularis ternæ productæ sunt hoc est quartæ cõiugatiõis & præteriti tẽpore ìfinitiuu modi: oriris. enim & potiris etiã oriri & potiri dicimus. Reliqua ad exemplum tertie cotreptæ declinantur. Sunt alia quæ ex diuerso ueniunt præsentis & in præterito cõfunduntur: ut patior passus sum: pandor passus sum: ut apud Virgilium Crinibus iliades passis. Irem uetor uersus sum: ut apud eundem. Et uersa puluis ìscribitur hasta. Sunt alia impersonalia quæ a sũptis præpositionibus ablatiui casus declinantur: & a uerbis neutri generis figurantur uel actiuus quæ datiuũ casum in serie orationis admittunt: ut sedet: ambulat: stat: pugnat: itur: studetur. Veniunt enim ut dictũ est a neutris sedeo: ambulo. sto: pugno: eo: studeo. His enim græcorum iactantiã siqua de copia sermonis exercent: refutauimus quod nec propria nequeunt explanare: similiter nocet & suadet & dat proferimus: quæ in actiua specie datiuo casu iunguntur. Sũt quæ in participiis deficiunt: Ut fruor: medeor: & teor: quod de præterito tamen habet participium & in præsentis & in futuro deficit. Item nascor futuri temporis participio caret. Et impersonalia sicut in actiua declinatione participia nulla habent: nisi poetica usurpauit Licentia: ut regnata percussa pugnata futuri ut uigilanda uiris & his similia: Finis.

Phocæ clarissimi gramatici ars de nomine & uerbo feliciter explicat.

PRISCIANI CÆSARIENSIS CLARISSIMI GRAMMATICI EPITOMA

Mnia nomina quibus latina utitur eloquentia quinq; declinationibus inflectuntur: quæ ordinem acceperunt ab ordine uocaliũ formantiũ gũs. Prima igitur est declinatio cuius genitiuus sin in. æ diphthongon desinit ut hic poeta huius poetæ: Secunda est cuius genitiuus sin in. i. productum desinit ut doctus: huius ti. Tertia in is breuem ut hic pater huius patris: Quarta in us productam ut hic senatus: huius senatus. Quinta in ei diuisas syllabas: ut hic meridies: huius meridiẽi. habet ergo primæ declinationis: nominatiuus litteras terminales duas. a. & s. terminationes uero tres. a. as. es. productas ut hæc syllaba huius bæ. hic æneas huius æneæ. hic anchises: huius anchisẽ. i. a. desinẽtia seu græca sint seu latina: masculina seu fœminina uel cõmunia prime declinationis sũt. ut hic citharista huius citharistẽ hic scriba huius scribẽ. hæc caliopea huius caliopeæ: hec regina huius nã. hic & hæc adriena huius aduenæ. Excipiuntur nouẽ nomina mobilia. una: ulla: nulla: sola: tota: alia: altera: utra: neutra. quæ declinationem pronominiũ habent: in ius terminatiuum genitiuos quomodo ea quæ ex his composita sunt: ut aliqua: nequa: siqua. Neutra uero in græca tertie sunt declinationis: gũs enim græcus tos in tis couertunt apud nos ut hoc poemas huius poematis: emblema: tis. toreuma: tis. Litterarũ uero nomina tã apud græcos quã apud latinos in declinabilia sũt ut & neurra. ut. α. β. a. b. In as uero uel in es græca quæ apud græcos in ou. diphthongon terminant genitiuũ primæ declinatiõis sunt: apud latinos. ut. οὐρανὸς hic lysias huius siæ: αὐτῆς οὐ hic antas huius antæ. οὐρανὸς hic priamides huius dæ. Sciẽdũ est autẽ si patronymicorũ forme inueniantur propria nomina secundum tertiam declinationem magis ueteres proferunt ut hic thucidides huius didis hic euripides huius pidis. Similiter proferunt eiusdẽ terminationis barbara ut hic tygræs huius nis. hic mithridates huius tis. hic ariobarzanes huius ariobarzans: & in aliis quibusdã græcis auctoritate idẽ fecisse auctores inueniunt. ut hic orõtes huius tis. Secunda declinatio terminales tres habet litteras. r. s. m. terminationes uero sex. er. ir. us. cus. um. er. ut saccr.

ut: uir: ut ut satur. us ut magnus: eus: ut tydeus. um ut templū. In et desinētia si a græcis
 sint πόσ iter cōuertentibus apud nos & quare fœminina ex se faciūt in a desinētia & quae
 f. & r. habēt āte et uisī sint possessiua ut cāpester: siluester: secūdae sūt declinatiōis ut hic
 menāder huius dri: hic alexāder huius dri: tener ri: sacer cri: faciūt. n. tenera sacra: hic ole
 alter: huius stri: hic apiāster huius stri: excipit hic. Sequester huius stris: quod quis ter/
 tia declinatiōis sit tārū fœmininum in a facit ut hec Sequestra: quis uetustissimi secū/
 de declinatiōis rationabilius hoc protulerūt ut hic sequester huius stri: Alia uero oīa in et
 desinētia tertie sūt declinatiōis ut hic pater huius tris: & haec mulier huius tris: hic & hec
 pauper ris: hoc tuber huius tuberis: excipiūtūr pu cr ri: Socer soceris: fiber fibri: cæcer cri: li
 ber libri: culter cultri: faber bri. In ir. duo iueniūtur masculina secūde declinatiōis: ut hic
 treuir ri. quod est gētile: & hic uir: huius uiri: & ex eo cōposita ut leuir: duumuir. triūuir:
 semiuir. Præterea neutra duo iueniūtur in ir: unū tertiae declinatiōis ut hoc gadit. huius
 diris nomē ciuitatis: & hoc ir. quod græci δειρα dicūt: i declinabile. In ur uero unū mascu
 linum cuius fœmininum ī a desinēt iuenitur secūde declinatiōis: ut hic satur ri: Alia uero
 omnia tertiae sūt declinatiōis: ut hic sulfur huius sulfuris τοξίτυρον. hic & hec fut furis
 φωόρος hoc sulfur ris. ὀόειος. In us correptam. s. uel. t. uel. x. antecedētibus si sint re/
 tum īcorporalium uocabula masculina sūt & quarte declinatiōis: ut hic risus huius risus:
 hic uisus huius uisus: tumultus metus. Sexus luxus: similiter quarte declinatiōis sūt quae
 ex his cōponūtūr ut hic Senatus a senibus & natu huius senarus: & quae cognominatim
 ex his prolatis fixa sūt: ut magistratus huius tus. σαρχων του αρχοντος: καί η αρχη hic
 exercitus: huius tus. ὀσρατος του στρατου καί η σ κησις hic saltus το αλς ὀς καί η
 ὀηδηςσις: huius tus: eiusdem præterea quarte sūt declinatiōis quaedam quae cum sint fi
 xa intus desinūt aliqua precedēte cōsonāte in eadem syllaba ante. t. posita ut hic fluctus
 huius fluctus: hic quaestus huius questus: hic rictus huius ctus: Excipitur lectus. η κ λιν
 ti. Nam iniustus facit iusta. Similiter quarte sūt declinatiōis quae per sincopā a supradī
 ctis īcorporalibus proferūtūr: ut portatus portus: arctatus arctus: atreitus a uerbo arceo:
 artus. Laqueatus. lacus. uultus quoq; ipsa res esse uidetur a uerbo uolo. quomodo a colo
 cultus. Alia uero omnia supradictae terminatiōes nomina masculina sūt secūde declina/
 tiōis: ut hic bonus huius boni. humerus ti. uetus ti. quamuis uideat hoc quoq; simile eē
 īcorporali quod a uerbo uenio nascit ex quo compositum est aduetus. Sæctus cti. som
 nus ni. excipiūtūr gradus. Sinus currus: ficus. quod est uiriū corporis & tonitrus: & cot/
 nus. quae etiam neutra sūt in. u. desinētia: & unum tertiae declinatiōis: ut hic lepus huius
 leponis. Nam specus & penus tam masculini quam fœminini & neutri generis iueniūtūr
 & secūde & tertiae & quartae declinatiōis. ut hic penus huius peni: & hoc penum huius pe
 ni. & hoc penus huius noris: & hoc penu huius penu. Similiter hic specus huius speci. &
 hæc specus. huius speci: & hoc specu huius specoris: & specum huius ci. In us correptā
 desinētia fœminina si sint propria uel appellatiua aut græca in os desinētia apud græcos
 uel arborum nomina secūde sūt declinatiōis: ut Tyrus huius tyri. Gyprus huius cypri.
 arctus arcti. pylus pili. cupressus cupressi. pyrus piri. arbutus arbuti. pinus pini: alnus al
 ni. Excipiuntur quinque nomina quae tam quartae quam secūde declinatiōis inueniun
 tur: ut quercus: laurus: pinus cornus: ficus: & unum tertiae declinatiōis: ut hæc uenus
 ueneris. Alia uero omnia in us. correptam desinentia fœminina quarte sūt declinatio
 nis ut hæc manus. nurus. socrus porricus. anus. Excipiuntur alnus alni. & humus hu/
 mi. & hæc domus huius domui. uel domus: & hæc colus huius coli uel colus. Neutra in
 us desinentia sen producta seu correpta tertiae sūt declinatiōis & in ris terminant geni
 tiuum: ut ius. iuris. ples. ris. munus. nis. pondus. ris. pectus pectoris. corpus corporis.

maius:ioris.minius.ris. Excipiuntur pelagus:gi. quod graecū est & uulgus gi quod & masculinum est: & Virus:ri. & pus indeclinabile. Itē in us correptā cōmunia duo iueniuntur tertiā declinatiois ut hic & hęc & hoc uetus:ueteris. hic & hęc ligur:liguris quod ē gētile & duo monosyllaba quæ producuntur in ntō: ut hic & hęc sus:is:gras:uis. Nā mus:ris dictum est a graeco. mutauit u i u. longam. Nullum enim latinum nomen masculinum in.us. productam desinit. graeca igitur in us productam si apud graecos in dos finiunt: genitiuum apud latinōs dos in dis cōuertūt per eundem casum ut.

hic œdipus huius:œdipodis. hic melampus huius melampodis. Latina uero quæ in supradictam syllabam in us. productam desinunt sine dubio foemina sūt & tertiā declinatiois ut hęc seruis huius seruitutis. senectus:tis. iuuentus: tellus: salus palus: & que de eorum & aliorum nominum ultimis & penultimis syllabis graecorum. Larius in sexto de nomine libro docuimus. In eis desinētia graeca sūt tantum & secūda declinationis ut hic tydeus huius tydei. orpheus. orphei. Oyleus: oylei in um desinētia oīa secūda declinationis sūt ut hoc templum huius templi. palladium: dii palladiū: tii:

Erria declinatio habet litteras terminales: decem: a. e. o. c. l. n. r. s. t. x. ā. ut poema e ut sedile. o: ut uirgo. c. ut lac: lactis. l. ut sol: n. ut numē. r. ut orator. s. ut ciuitas: t ut caput. x. ut hic & hęc & hoc felix i. a. neutra & in e correptā & in omnia tertiā sunt declinatiois ut hoc toreum a huius tis: hoc monile huius monilis. Sedile: ouile caro & hęc uirgo: hic & hęc homo. excipitur hoc cepe quod aptotum est dicitur tamē & hęc cepa huius cepæ in: c. uel. l. uel. n. uel. t. uel. x. desinētia omnia tertiā declinatiois sūt ut hoc. alec: huius: cis. consul: lis. titan nis. Sinciput: tis. falax: cis. In er desinētia si nō sūt secūda declinatiois de qua superius docuimus sine dubio tertiā sūt ut hoc bostar: ris. augur: ris: ager: ris: hęc soror sororis. hic & hęc felicior: ris. hoc laquear: ris. In. s. uero desinētia i quinq; declinatioibus iueniuntur per antecedentes igitur per uocales ea discernamus. In as desinētia latina quidem omnia sūt tertiā declinatiois Graeca uero quæ in os termināt genitiuū apud graecos ut hic Mecenas: tis: arpinas: tis: ciuitas: tis: pietas: tis hic athlas: tis. hęc palas: dis. In es correptā omnia sūt tertiā declinatiois: ut hic miles: tis hęc leges: tis. hic & hęc reres: tis. In es pductā graeca quidē quæ genitiuū graecū in οσ uel i εοσ termināt tertiā sūt declinatiois ut hic ermos: huius: ermos. hic ermogenes huius ermogenis.

hic Eteocles huius: clis. Latina uero si ante. s. i. habuerint quæ sūt declinatiois: ut facies: ciei. series: riei dies: diei. Excipit quies: tis. cuius cōpositū requies: tis: & requiei: facit gētū. Alia uero oīa tertiā sūt declinationis ut hic ulyxes: huius ulixis. hic uerres: ris. hęc cedes: dis. Nubes: bis. amnes: hic & hęc heres: huius: dis. praes. hic & hęc locuples: tis Excipiunt rex: rei: & spes spei. plebes. bei. quod & pleps bis: dī. In is. oīa tertiā sūt declinatiois: ut hic collis huius collis. Sannis. huius nis: hęc neapolis: huius: lis. dis: tis: hic & hęc utilis. In os quoq; correptā oīa latina in os pductam: uel in us graeca sūt declinatiois: ut hic flos: floris. nepos: tis: dos: tis. hic & hęc custos: dis: hic heros: is. hermos: is. Sed de penultimis & eorū aliorū omnū i sexto de nōie libro. Latuis ut supradictū est iuenies. In æs uel i: aus. diphtogō desinētia: & oīa quæ i duas cōsonantes desinūt tertiā sūt declinatiois: ut hic pares: huius dis: hoc æs: huius æris. fraus: dis: laus dis. ars ris. mons montis:

Quarta declinatio terminales litteras duas habet. s. & u. terminatioes nero similiae litter duas. us. & u. In us. quidē masculinorū uel foemininorū. In. u. uero. neutrorū ut hic uulrus. huius uultus. hec manus huius manus. hoc cornu: huius cornu hoc gelu huius gelu. hoc genu: huius genu. Sed i us. terminatorū regulas superius tractauimus quando de secunda docebamus declinatione. In. u. uero desinentia neutra inueniuntur

ideclinabilia in singulari numero. in plurali uero secundū quartā declinationē inflectūtur
Vinta declinatio unam habet terminationem in es productam de qua superius
ostendimus quando de tertia declinatione differabamus ut hic meredies: huius
diei. hæc sunt de obliquis casibus quintæ declinationis.

Primæ declinationis genitius & datius singularis in. a. diphthongon desinunt huius
poeta: huius. actus in am: ut hunc poetā uocatus & ablatius in. a: ut. o. poeta: & ab
hoc poeta. Natus & uocatiuus plurales in. a. diphthongon ut hi & o. poetæ. genitiuus in
az. ut hos poetarū. datius & ablatius in is ut his & ab his poetis. & fœminina mobilia duū
generū quæ naturaliter mobilia sunt differentiæ causa notantur ut deabus: filiabus nata/
bus: equabus: aiabus: asinabus: mulabus. actus in. as. ut hos poetas. Sciendū est tamē q̄
in græcis nominibus est quando græcis utuntur terminationibus auctores per diuersos
casus tam singulares quam plurales: ut huius familias genitius casus: latinus huius familiae

Secundæ declinationis genitius in. i. desinit ut hic magnus huius genitius datius & ablatius in. o.
producta ut huius & ab hoc magno. actus in. um. ut hunc magnū: nisi neutra quo
actius ubiq̄ sequitur suū nominatiuū ut hoc pelagus: hoc laquear uocatus quādo
natus in er. uel in. ū desinit similis erit ei. ut hic uir: & o. uir. hoc templū & o. templū quā uero in ius
desinit natus. si sint propria nomina abiecta. us. fit natus. ut Virgilius. o. uirgili hic terentius o. terē
ti. in aliis uero nominibus terminationibus mutatioe. us. i. e. fit uocatus ut magnus. o. genitius. So
cius: o. cie. inuenit unū nomē. ut filius. o. filii. & o. filie. duplici placitū uocatiuus ueteres ta
mē aliquādo aut metri uel euphoniae causa nominatiuus utuntur pro uocatiuus. In eis. desin
entia græca sunt tamē & uocatiuū seruant græcū: quō & actum ut hunc orphea: Et hoc
frequentissime in omnibus græcis nominibus inuenies quādo dicimus in multis casibus fie
ri natus & uocatus plurales secundæ declinationis per. i. finiuntur: ut hi & o. magni. Neutra
autē tamē eius quā aliarū declinationū in quibus inueniuntur nominatiuum accusatiuū &
uocatiuū plurale in. a. terminat quomodo fit apud græcos: genitius pluralis ab ablatiuo sin
gulari addita rum profertur ut ab hoc magno: horum magnorum datiuus & ablatiuus
in is: ut his & ab his magnis. accusatiuus in os. ut hos magnos.

Tertiæ declinationis genitius in. is. correpta desinit: ut hic rex huius regis. datius in. i. ut hu
ic regi: actus in plerisque in em exit: ut hunc regem: in paucis uero in im ut hunc rybenim:
hanc restim: puppim: tunim: sitim: de quibus in. Vii. de nomine libro Latius exposui
mus: uocatiuus similis est nominatiuo: ut hic rex. o. rex. in græcis autē nominibus licet no
catiuus ut in græco sicut superius dictum est: ut tybri pater ablatiuus in quibusdā p. e. cor
repta ut ab hoc rege. in quibusdā per. i. ut tyberi: in quibusdā per e. & per. i. ut a felice
uel fœlici. natus actus & uocatiuus plurales tertiæ declinationis in. es. productam desinunt
ut hi & o. reges: in quibusdā actus in. is finitur ut hos & has oēs uel oīs genitius plura
lis plerūq̄ in. um. nō antecedit. i. ut a rege regū in quibusdā antecedit. i. ut horū mon
tium de quibus in. Vii. de nomine libro docuimus. datius & ablatius in bus ut his et ab his regibus.

Quartæ declinationis genitius singularis in. us producta desinit ut hic senatus huius senatus
genitius datius in. ui. ut huius senatui. actus in. um. ut hunc senatū: uocatus autē similis est nato ut. o. se
natus. ablatius in. u. producta ut ab hoc senatu eiusdē declinationis natus pluralis actus et
uocatus in. us producta ut hi et hos et o. senatus genitius in. uum ut hos senatū. datiuus et abla
tiuus in bus ut his et ab his senatibus.

Vintæ de. genitius & datius singulares in ei diuisas syllabas profertur: ut huius & huius diei
actus in. m. ut hanc re. uocatus similis est uocato ut o. res. ablatius in. e producta ut ab hoc re
natus actus & uocatus plurales eiusdē declinationis in. es. producta exeunt ut hæc & has & o
res. genitius pluralis adiecta. tū. syllaba. ablatiuo singulari ut ab hac te hary rerum: datiuus

& ablatius i bus ut his ab his rebus: & hoc quide cōpendii causa ad instruendos pueros
 sufficiat i præsenti dixisse perspicationē autem regulā & rationem tam penultimarū syl/
 labarū quam ultimarum quæ ad omniū ptinēt nominū declinationes i. Viilibris quos
 de nomine scripsimus diligētius iuenire licet & maxie i. Vi. & i. Vii. q de nominatio &
 obliquis casibus compositi multorum testimoniis nittuntur auctorum.

Ronomina de qbus nulla dubitatio ē: sūt apud latinos. xv. primitiua quidē. viii
 sunt huius priæ psonæ: unum ego & secūda unū. tu. tertiæ uero sex: sui. ille. ipse
 hic: iste: is deriuatiua. Vii. meus: tuus: suus: noster: & uester: nostras: & uestras:
 habēt ergo primitiua duas decliatioes deriuatiua uero duas uel tres. una qdem primiti
 uoꝝ ē decliatio quæ tā grūm q̄ datiuū i. i. terminat actūs & abltūs i. e. productā ut ego tu
 mei: cui: sui: mihi: tibi: sibi: me: te: se: ame: ate: ale. uoctūm. n. secūda tantū hēt psoa q̄ simi
 lis ē noiatiuo ut tu. & .o. tu. pluralis priæ & secūda psonæ similiter declinant. Nā tertiæ
 pnomē suprapositū. i. sui. quod noiatiuum nō hēt cōmune ē utriusq; numeri. nos: uos
 nostrū uel nostri. uestrū uel uestri. nobis uobis. nos. uos. a nobis. a uobis. i plurali aut nu/
 mero secūda tantū habet psona uocatiuū q̄ similis ē noiatiuo & actiō. ut. o. uos ideo aut
 sui nomiatiuū nō habet qa nec apud græcos habet hoc aut i libro q̄ est de pnomie latius
 tractauimus. Altera uero decliatio ē i reliquis quinq; primitiuis quoꝝ grūs i. ius. dtūs in
 i. desinit p tria genera actūs aut ablatius singulares & oēs casus plurales in masculino q̄
 dem & neutro secūda declinatiois nominū terminatioes seruāt. i. fœminino uero priæ ut
 ille: illius: illi: illa: illius illi: illud: illius: illi: illum: illā: illud. Neesse est enī neutra nomia
 noiatiuū accusatiuū & uocatiuū similes habere: ab illo: ab illa: ab illo: illi: illæ: illa. Notā
 dum est tamē q̄ hic & hæc: & hoc: huius: huic: datiuū semp i. c. terminat differētiæ cau/
 sa propter hui iterationē: A septē autem deriuatiuis: quicq; quidē secūdū mobiliū nomi
 num regulā declinatur. i. masculina & neutra secūda declinatiois fœminia uero primæ
 & sūt hæc. meus: tuus: suus: noster: & uester. Reliqua uero duo. i. nostras. & uestras: cō
 mania sunt: & tertiæ: declinatiois: ur hic & hæc nostras: tis: & uestras: tis. iueniūt ramē
 nouem noia mobilia quæ quia declinationē habēt pnominum irer pronoiā quidā ea po
 fuerūt ut quis quæ: quod: cuius: cui Vnus: na: unū: unū: unū: uni. ullus: la: ullū: ullius: ulli
 nullus: la: lum: nullius: nulli. Solus: la: lum: lius: li: totus: tota: tū: tius: ti: alius: alia: ali
 ud. alius: alii. uter: utra trū: utrius: utri. alter: ra: rum: ius: teri. Similiter declināt & quæ
 cūq; ex his cōponūt: excipit hoc neuter huius neutri. uetustissimi tamē & neutrus p/
 tulisse iueniūt. quis uel qui. accusatiuū i. em. termināt ut quē & ablatiuū tā i. o. q̄ i. i. ut
 aquo uel aqui & dtūm & abltūm pluralē tā i is quā i. bus ut quis uel a qbus: quidā tamen
 oia infinira uel iterogatiua uel reditiua substantiæ uel q̄litate uel q̄ritate uel numen si
 gnificātia pnomia esse putauerūt ut quisq; qualis talis quātus: rātus: quot: tot & quæ ex
 his cōposita sunt siue deriuatiua ut quorus: totus. Sed pronomina esse non possunt quia
 finitas personas nō habent quod proprium est ponominis cum casu coniunctum.

Mnia uerba quæ secūdū analogiā declinatur: i. o. uel in or. desinūt & habēt cō/
 iugatioes quattuor. Priā igit cōiugatio ē cui priā psona i. o. desinēs mutat eā i as
 pductā & facit secūdā psonā ut amo amas. Secūda uero cōiugatio ē quæ eo pri
 mæ psonæ i es. cōuertit i secūda quæ sēper in ea cōiugatioe una syllaba minor ē: ut docco
 doces. Tertiā autē quæ i. io. quidē desinens i prima psona abiecta. o. astumit. s & minuit
 una syllaba in secūda psona ut facio: cis. Alia uero quacunq; littera antecedēte. o. i. is
 breuem conuertunt ut ueho: is: tuo: tuis: lego. legis. Quarta coniugatio primā psonā in
 io. uel in eo. finit. eiq; in. is. productā conuersus facit secūdā personam minore una sylla
 ba ut audio: audis: co: is: queo: quis. s. finali secūda psonæ in. t. conuersa fit tertiā psona

in omni cōiugatione uocali tamē correpta ante. t. ut amas amat. doces. docet. facis: facit
 legis: legit. audis: audit. interposita uero. mu. eadē secūda psona seruās. s. facit primam
 pluralē: ut amas: amamus. doces: docemus: legis: legimus. audis: audimus. ti. uero iter
 posita secundā psonam facit pluralē: ut amas: amatis: doces docetis. legis: legitis. audis:
 auditis. Tertia uero pluralis in prima & quidē & secūda coniugatiōe iterposita. n. tertiæ
 psonæ singulari solet fieri: ut amat amant. docet docēt. in tertia uero & in quarta primæ
 psonæ. o. finalem in. unt cōuertētes facimus tertiā pluralē: ut facio: faciunt: lego: legunt
 audio audiūt: eo: eunt: præteritū iperfectū primæ qdē & secundæ coniugationis a secū/
 da persona abiecta. s. finali & addita. bam pferimus ut amas: bam. doces: bam: & simili
 ter fit i uerbis quartæ cōiugationis i. eo desinētibus: ut eo. is. ibam. quæ: is: bam. in aliis
 uero omnibus quartæ coniugationis & tertiæ primæ psonæ. o. finale in. c. pductā cōuer
 timus & assumpta bam. facimus præteritū iperfectū ut facio: bā. audio: audiebā: licet āt
 & maxime poetis p sincopā in quarta coniugatione audibā: & munibā: dicere & similia.
 eandē autem habet declinationē præteritū pfectū in omni cōiugatione quod habet pri
 me cōiugationis præsens tēpus & omnia quæ in as. secundā faciūt personam cuiuscunq;
 sint tēporis uel modi: similiter declināt ut: amo: as: at: amamus: ris: ant: amabā: bas: bat
 amabamus: amabatis: amabāt. docebā: docebas. docebat. docebamus: tis: docebāt: do
 cuerā: doeueras: docuerat. docueramus: tis: rant. legebā: legebas: legebat. legebamus: le
 gebatis: legebāt: legeram: legeras: legerat. legeramus: legeratis: legerāt. audiebam: bas:
 bat: audiebamus: audiebatis: bant. adieram: audieras: audierat. audieramus. audieratis:
 rant. Opratiui futurum & præsens cōiunctiui tertiæ cōiugationis & quartæ similiter de
 clinant: ut legā: gas: gat: legamus: tis: gant: in es. quoq; pductam desinentia in secun
 da persona cuiuscūq; sint tēporis uel modi uel cōiugationis secundum præsens tempus in
 dicatiui modi secundæ cōiugationis declinant: ut doceo: ces: cet. docemus: tis: ent: ama
 rem: res: ret. amarem: tis: rēt. amē: es: et. amemus: tis: ent: legē: es: et: legemus: ris: ent
 In is uero correpta terminātia secundam personam tertiæ cōiugatiōis declinationē quam
 habet in presenti tempore idicatiui modi. seruāt. ut lego gis git. legimus tis gunt. ama
 bo amabis amabit. amabimus tis būt. ibo ibis ibit. ibimus ibitis ibūt. illud autem notādū
 est quod in subiunctiuis tertia persona pluralis nō cōuertit. i. in. u. ut amaueim amaue
 ris rit. uel amauero amaueris rit. amauerimus tis rint & i anomalis quidē tam psonæ sin
 gularis quā penultima psonæ pluralis: & secundæ persone syllaba pducit: ut sim sis sit: si
 mus sitis sint. Velim uelis uelit. uelimus tis lint. i aliis uero rarissime iuenitur. apparet igi
 rur omnia tempora in omni cōiugatiōe & in idicatiuis & i omnibus modis absq; impera
 riuis: & absq; præterito iperfecto trifarie declinari: secundū præsens tēpus rrium cōiugatio
 num & omne quidem præteritū iperfectū & plusq; perfectū secundū primæ cōiugatiōis
 præsens tempus declinant. ut amabā bas. bat. amaueram ras rat. docebam docebas do
 cebat. ducueram ras: rat: legebā legebas legebat. legerā ras rat. audiebā bas bar. audierā
 ras rat. Similiter secundæ & tertiæ & quartæ cōiugatiōis optatiui futuræ & præsens subiū
 ctiui secundū præsens tēpus primæ declināt ut doceā as at. legā as ar. audia as at. Secundū
 aut præsens tēpus secūde cōiugationis declināt futuꝝ indicatiui in tertia & q̄tra cōiuga
 tiōe. ut legam es et: audiam es et. & omne præsens cōiunctiui & præteritū iperfectū optatiui
 & plusq; perfectū utriusq; modi ut amarem res ret. docerem res ret. legerē res ret. audirē
 res ret. amauissem ses set. docuissem ses set. audiuissem ses set. Similiter & optatiuū futuri
 tēporis siue subiunctiui præsentis temporis primæ coniugationis ut amem es et. orcm res
 ret. secundū quam futurum tempus indicatiui modi: ut legam ges get. tertiæ uero coniu
 gationis declinationem quā habet præsens indicatiui. habet & futuꝝ primæ & secundæ

coniugationis ut amabo: bis: bit. docebo: bis: bit. Similiter & quartæ in eo. desinentis ut
 ibo. ibis: bit. Similiter subiunctiua præteriti perfecti & futuri temporis uniuersarum con-
 iugationū ut amauerim. amauero: ris: docuerim: docuero: ris: legerim: legero: ris: au die-
 rim: audiero: ris: his igitur generalibus triū coiugationum declinationibus collectim tibi
 expositis de præterito pfecto generaliter quoq; doceamus.

Mnis præteriti pfecti psona prima in .i. desinit. ut amaui: cuius de penultima lit-
 teris uel syllabis i libro tertio uerbi latius deseruimus. hæc a sūpta. sti. facit secūdā
 psonam ut amaui similiter correpta ut amaui sti. docui sti. legi: sti: audiui sti. t. ue-
 ro a sūpta: sed correpta. i. tertiā facit personā ut amaui r. docuit. legir: audiuit. Similiter
 correpta. i. & assumpta mus. facit primā psonam pluralē ut amaui mus. docui mus: legi
 mus. audiui mus: stis. uero adiecta ut amaui stis. docui stis. legi stis: audiui stis. facit plurā
 lem personam secūdam. in tertia uero persona plurali mutat. i. in .e. productā & assumit
 runt uel re. ut amauerunt uel amauere. Plusq; perfectum in omni coniugatione a præteri-
 to pfecto fit. i. finali in .e. breuem conuersa & assumpta ram ut amani: amauerā: docui
 docueram. legi. eram. audiui: audieram: uel audieram. futurum primæ & secunde coi-
 iugationis a secūda persona abiecta. s. & assumpta. bo. solet fieri ut amas: amabo. doces: do-
 cebo. idem fit in uerbis quartæ coniugationis in eo desinentibus ut eo is. ibo. Tertiæ uero
 coniugationis omnium uerborum futurum & quartæ in: io. desinentium fit a prima per-
 sona præsentis. o. finali conuersa in am. ut lego: legam: es. audio: audiam: es. Et notādū
 est: q; nullo alio modo inuenies in prima psona ante. m. litterā uocalē quæ in aliā trāseat
 in secūda nisi in supradictō futuro

Mnis secunda persona imperatiui præsentis: a. secūda persona fit indicatiui mo-
 di abiecta. s. in tertia uero coniugatione etiam. i. in .e. correptam conuertitur. ut
 amas: ama: doces: doce: audis: audi: legis: lege. ideo autem. i. in .e. cōuertit tertia
 coniugatio: quia debet seruare tempus quod habuit in secunda persona indicatiui modi
 non poterat finalem i cornperere: in omni. n. uerbo. i. in fine producit. Tertia uero eiusdē
 imperatiui persona fit: a prima persona indicatiui conuersa. o. finali in prima quidem coi-
 iugatiōe cōuersa in et: in aliis uero cōuersa i ar: ut amo: amet. doceo: ar: lego: legat: audio
 diat: & cætera hæc autem eadem tertia persona abiecta. t. sed productā. e. uel a. & assum-
 ptamus. facit primā pluralem suā: ut amet: amemus: doceat: doceamus: legat. legamus
 audiat: audiamus. Secunda uero pluralis a singulari sua fit adiecta te syllaba. ut ama: te.
 doce: te. audi: te. Et notandū est: q; in tertia coiugatione. e. finalis quæ loco. i. correptæ
 ponitur in plurali numero eiusdem personæ in penultimo loco in quolibet. e. correptam
 inueniri in .i. reddit ut lege: legite. Tertia autem pluralis imperatiui modi in omni coniu-
 gatione a singulari sua fit: interposita. n. littera: ut amet: amēt. doceat: doceant. legat. le-
 gant. audiat: audiant. Futurū imperatiui secundæ & tertiæ personæ cōmune est & fit ab-
 iecta secundæ psonæ præsentis tēporis to syllaba. ut ama: to. doce: to: audi: to. hoc quoq;
 notādum est q; .e. finalis in .i. redit in penultima syllaba propter supradictam rationem
 ut lege legito. non legeto: audi: te huic ad dentes te syllabam facimus secundam pluralē
 psonā ut amatote: docetote. Tria uero pluralis futuri imperatiui a tertia plurali præsentis
 indicatiui in omni coniugatione fit adiecta. o. ut amanr: to. docent: to. legūt: to: audiūt:
 to. eunt: to. Optatiui modi præsens & præteritum imperfectum in omni coniugatione a
 secūda psona impatiui assumpta rem. ut ama. rem. doce: rē. lege: rem. audi: rē. Præteritū
 uero pfectū & pluq; perfectū eiusdem modi: fit a præterito pfecto indicatiui assumpta. s. et
 sem. ut amaui amaui sem. docui docui sem. legi: legi sem. audiui audiui sem. Futurum
 optatiui fit a prima persona indicatiui. o. in. em. cōuertens in prima coiugatione. In aliis

uero. o. in. am. ut amo: amem: doceo: doceam. lego: legam. audio: audiam. futuro quoque optatiui simile est praesens subiunctiui ut cum amem: doceam: legam: audiam. praeteritum quoque imperfectum subiunctiui simile est praesenti & praeterito imperfecto optatiui: ut cum amarem: docerem: legerem: audirem: praeteritum perfectum subiunctiui a praeterito perfecto indicatiui fit. quod mutat finale. i. in. e. correpta & assumit. rim. ut amauerim. docui. docuerim. legi: legi. audi: audiuerim: idem est praeteritum & futurum eiusdem modi prima tantum modo persona mutata. in. i. o. ut. amauerim: amauero. ris. rit. docuerim. ro. ris. nit. legeri. ro. aud: uerim. ro. plusquamperfectum subiunctiui simile est praeterito perfecto & plusquamperfecto ut utinam amauissem: docuissem: legissem: audiuissem. Infinitiuum in omni coniugatione fit praesentis temporis a secunda persona imperatiui addita. re. ut ama: amate. doce: docere. lege legere: audi: audire. praeteritum perfectum & plusquamperfectum infinitiui a praeterito perfecto & plusquamperfecto optatiui fit abiecta. m. ut amauissem: amauisse. docuissem: docuisse. legissem: legisse. audiuissem: audiuisse. uel audisse. Futurum uero per supinum in um desinit & uerbum: ure. ut amatum ire: doctum ire. lectum ire. auditum ire. uel per participium futuri in rum. neutri. ut amaturum esse. docturum esse. lecturum esse. auditorum esse. participialia uel supina quae tres casus uidentur habere loco infinitiui cum articulo coniunctiui apud graecos accipiuntur nascuntur a participio praesentis temporis: s. in. d. conuersa & addita. i. uel. o. uel. um. ut amans: amandi. do: dum. Sunt & alia dubio quae ad formam participii praeteriti temporis desinunt in. um. uel in. u. ut amatum: amatum. Sed hoc inter est iter amandum & amatum & iter amando & amatum. quia amandum necessitatem amoris significat: amatum uero iniciacionem ad amorem. Similiter amando in ipso amore. amatum uero pro amatione uel amore. i. p. ipsa re accipit. & hoc manifestat etiam ipsa interpretatio graeca quibus superiora infinitiuorum non solum cum articulis sed etiam cum praepositione uim habet faciendo. εἰς τὸ ἀγαπᾶν τούτο hoc faciendo: dum. ἀπὸ τοῦ ἀγαπᾶν τούτο. ad hoc faciendo dum faciendum ἀπὸ τῆς ἰσχύος pro oportet facere: Sequentium uero alterum cum praepositione graeca & articulo infinitiuum significat ut uenatum ἀπὸ τοῦ διηρέεῖν διηρέεσθαι. i. pro oportet uenerari uel magis p. ipsa re ad locum accipit uenatum p. aduenationem quod & uenatum p. uenatione sicut mirabile uisum uisionem ut nec uisum facilis nec dictum a fabulis ulli prouisione & dictione: κενὸν. Vltis igitur modis sic & in aliis docuimus locis nomina sunt haec accipienda magis uel potius quam uerba unde & praepositiones inueniuntur ante ea nomina quae in dum uel in tum desinunt qui est actus uel in do quod est ablatiuus positus uel ad amandum & in amando. Assiua uerba autem exactiuis fiunt hoc modo omnia actiua cuiuscumque coniugationis in quo cumque tempore uel modo uel persona i. o. desinentia assumunt. r. & faciunt uel potius passiuua. ut amo: amor. amabo: bor. amato: tor. amato: anator. doceo: doceor. docebo: bor. doceto: doceor. docento: tor. lego: legor. legito: tor. legito: tor. audio: audior. audiunto: tor. omnis secunda persona passiuua & in praesenti & in praeterito imperfecto & in futuro indicatiui & optatiui ab actiua sua fit interposita. ri. Sed tertia pro. i. penultima. p. cor. reptam habet: sed etiam. ris. in. re. conuersa solet eadem secunda persona in omni coniugatione. e. p. ferri. ut amas: ris: uel amare. doces: ris: uel. re: legis: ris: uel. re. audis. ris. uel. re. quomodo autem docuimus in actiuo sic etiam in passiuo praesentis temporis declinatio docet: & reliquorum temporum absque praeterito perfecto & in his quae ex hoc nascuntur p. diuersos modos declinatione quae fit p. unamque ex tribus coniugationibus tertia persona ab actiua sua adiecta. ur. solet fieri ut amat: tur. docet: tur. & caetera. Sed penultima in omnibus coniugationibus producit. Ex cepta tertia pluralis prima & secunda persona a secunda actiui abiecta: s. & addita: mur: & mini fiunt: ut amas: mur: mini. doces: mur: mini. legis: mur. mini: sic audis: mur. mini. & in omni coniugatione penultima prima persona ante penultima uero secundae producit syllabae

alq; tertia coniugatiōe: tertia uero pluralis p̄sona ab actiua sua fit adiecta. ut. ut amāt tur docēt: tur: legūt: tur. audiūt: tur: quæ uero in. m. desinūt actiua primæ p̄sonæ p̄ oēs cōiugatiōes & modos in præsentī uel ī præterito ip̄fecto uel ī futuro. m. ī. r. cōuertētia faciunt passiua: Nā præteritū p̄fectū & plusq̄ p̄fectū p̄ participia declināt in passiuīs ut amabam: bar: amarē. r. r. docetē: rer. docebā: bar. legebā: bar. legerē: rer. amem amer. doceā: doceat. legā legat. au diā: audiat. Ceteras uero p̄sonas secundū prædictas regulas declinamus Omne præteritū p̄fectū & plusq̄ p̄fectū passiuorū & similiū passiuīs p̄ participiū præteriti tēporis & sum uerbū declinant passiuā ip̄eratiua secundæ p̄sonæ ī omni cōiugatiōe similia sūt ī finiriuis actiui uerbi: ut amaf: docetr: legere: audir. Tertia uero p̄sona a tertia sui uerbi actiui fir addita ut: ut amet: tur. doceat: tur. legat: tur audiat: tur. pluralia uern secundū tertiæ p̄sonæ terminationē æq̄liter terminant addita. m. pro. t. in prima & ī tertia īterposita: n. ut amet amemur ament. Nā secundā p̄sona ip̄eratiui modi simili est secundæ p̄sonæ indicatiui quomodo & apud græcos ut amamini: docemini & cætera. hæc. n. tam ī dicitio modo q̄ ī patiūo similiter p̄ferunt idq; cōprobat usus auctorū. Tertius dicit in phormione cū igitur dū licet dūq; adsum loq̄mini mecū. Itē in antipho contēplamini me In eodē uultu. idē ī eunuchō uos me sequimini. Salustius ī catilinario exp̄gissimini aliquādo & capescire rē. p. idē in iugurrino uos aut adherbalē enlite uenetamini & obseruate tale hunc uis: imitamini uirtutē eius: & enitemini ne ego meliores liberos uidear sumpsisse quā genuisse. Futurū ip̄eratiui secundū prædictā regulā fit ablatio in. o. d. sinēte addita r. ut amato: tor. doceto: tor. legito: tor. audito: tor. Similiter in tertia plurali ut amanto: tor. doceto: tor. legito: tor. audito: tor. Secūda uero fit p̄sona ip̄eratiui a secundā indicatiui mutatione. i. finalis ī or. ut: amamini: nor. docemini: nor. legimini: nor: audimini: nor. Omnium mōrū præteritū ip̄fectū & plusq̄ p̄fectū sicut supradictū est: p̄ participiū præteriti tēporis & sū uerbi declinationē p̄ferunt subiūctiui et futuri: ut amatus sum: amatus fui amatus erā uel fuerā: utinā amatus esse uel fuissem. amatus sim uel fuerim: amatus eris uel fuero. Infinitiuā uerba passiuā ab actiuis fiūt hoc modo mutatione. e. finalis ī i. absq; tertia cōiugatiōe ī illa. n. syllaba extrema abiecta penultia. e. ī. i. cōuertit: ut amare: ri. dn cere. ri. legere: gi. au dire. ri præteritū uero p̄fectū p̄ participiū fit neutri generis & uerbū esse uel fuisse. ut auditū eē uel fuisse. & cæ. Futuri tēpus p̄icipiū simile fit. & in. uerbū ut amātū iri. doctū iri. lectū iri. auditū iri.

Ne participiū presentis tēporis ī. ns. desinit & ī prima cōiugatiōe qdē & secundā fit it̄posita secundæ p̄sonæ. n. ut amas amans. doces docēs. ī tertia uero & ī quarta cōiugatiōe a p̄sona prima presentis participiū fit cōuersa. o. ī. ens. ut lego: legēs audio: audiēs. Excipit. eo. & queo: quod euphoniæ causa pro eens: iens p̄ queēs gens faciunt: & genitiuū in untis. ut queuntis: p̄ queentis.

Ne participiū præteriti tēporis. t. uel. s. uel. x. habet ante. us. ut amatus: doctus: auditus. lesus. fluxus & reliqua. excipitur mortuus.

Ne participiū futuri tēporis in rus. uel ī dus: desinit: ut amaturus. & amādus. docturus: docendus: lecturus: legendus: auditurus: dus.

Omina uerbalia plerumq; a participiis præteriti tēporis fiunt: Mutata finali: ns ī. or. ut amatus. tot. & cætera ī. or. autē desinētia inutant eā in tris. & faciunt femininū ut amator amatrix: doctor: doctrix: lector: lectrix. Excepto nutrix: Rex quoq; uocabula ī corporaliū plerumq; præteriti tēporis & participiis similia inueniunt. Sed quartæ declinationis ut iudicatus: munitus: habitus: auditus fiunt a genitiuo supradicti participii addita. a. & correpta. i. noīa ut coniunctus: coniuñcti. addita. n. fit cōiūctio. Ratus: rati. ratio penultima correpta. est tamē quādo p̄icipia futuri tēporis

foemininis i. ra desinentibus similia sunt ut scriptura: pictura: armatura. Est quando desinunt in. um. uel in. or. ut factum: labor: in. o. desinentia omnia uerba actiuorum regulam seruant in. or. uero passiuorum de quorum speciebus in libris in quos de uerbo scripsimus latius defectum inuenies.

CAPRI VETVSTISSIMI AC ILLUSTRIS GRAMMATICI DE ORTOGRAPHIA ET LATINITATE VERBORVM LIBER INCIPIT.

AECuia quo ducit dicemus: non ubi. Cato descendit non discedit. & iter/rogamus quo uel qua hora solet ire foras: & esse foris. iacti in litus dicamus: delati in portum: introimus uel irrumpimus: intrus sumus. Vado ad grammaticum uel ad medicum. disco apud istos dicendum: improfum dum nummi uel in archam conduntur: & inuehot & iocor in macrum in manus incidit inimicus: & i manus aquas pascimus. Veteres autem manibus pedibusque aquam dixerunt in mentem uenit: non in mente. oblitus ne scis nostri. non nos Veteres tamen & hoc modo dixere. & i uideo tibi diuitiis: non diuinas comestor & comesta uti dicas messor messura messum scribes. Cella pinaria non penuria dicendum. praecoca dicendum precoria deridendum: pepararia mola dicendum non est. sed pipetaria. Thesauri dicendum est & thesaurus. miserus mei per genitiuum dicitur: & accusatiuum miseratus me. pecto caput non pectino: & pexum non pectinatim: sic pexi me met & pectam cras: sic nexi a necto & tucto & nauseo dicendum quia uis quidam ueteres dixerunt ructor & nauseor. non egeo non eges non eget dicimus non autem egeor ristur. dico me uicturum non uinciturum & picturum non pineturum: fido mihi & confido tibi & fidimus non confidimus nobis: sic fidere media syllaba correpta. Nam si esset fideo & rideo tepeo faceret ridere fidere tepere. Sordet acer calet floret tabet squalet splendet uiget arret: haec perfecta sunt: at incipit sordescit acescit calescit florescit squalescit splendescit uigescit. arefcit suffragor non suffrago: & sic suffragatus sum uon suffragui. Euentura mihi praesago: is. it. nos praesagimus uos praesagitis illi praesagunt. Hic pecten ren uel ren lien. sic tibi cenfidice iuricen dicendum pteses praesidis: ambos & duos actiuo ambo: & duo nominatiuo. Acer: ierimus: ifirmus: faciunt pluraliter acris: iermis: ifirmi. at acris: iermis: ifirmis faciunt pluraliter acres: iermes: ifirmes: sed hilarus hilari facit: hilares hilares. Nostri nostrorum nostrum. uenit anos sic uestri. uestrorum. uenit auos. Vas uasis facit: non uasibus: & uasorum uasis genitiuus significat: odeo mulea serapea iscea mausolia caduceda dicendum non est. non sorbo sed sorbeo nec sorpsi: sed sorbui sic & absorbui non absorpsi: ut Lucanus: coactus non coctus dicendum: abscondi non abscondi. sic non abscondus sed absconditus dicendum alter de duobus. unus ex pluribus uel tribus dicendum descendit in solui maius non in maiore. fruius sum illa re ueteres dixerunt: fruius nos illam rem: somnio dicendum non somnior & somniaui non sumniatus sum. Graeca nomina ut phirne. phalax. phthonimus phaleria. p. p. & h. latina ut facile p. f. scribenda sunt. Sine. n. scribenda sunt milies cenes. decies. quoties. toties scribuntur p. d. quod dicis quod facis. cum nomen erit p. t. aut uerbum ubi fuerit scribitur ut in quibus: is: it: eo is it & ad uerbum numeri quot. tot. & monoptoto: ut lacte. Negat illud nomen quodam muta posse finire & ideo dicunt lacte esse non lacta aut lac. Ad praepositio p. d. at coniunctio p. t. scribi debet. Exul cum addita. l. scribendum est. aetymologia: causa a solo quod uenit. Formosus. sine. n. scribitur ab aetymo quod est forina. Nactus enim punum. n. scribendum nancisco duobus. Quid quod in priore syllaba. c. littera scribitur quoniam. d. diuidit inter duas uoces: sicut quae prior enim habere debet non. m. ne similiter duas esse uoces ostendat. atque careat. n. similiter alioqui. haud dolo sic recte scribitur & n. d. iter duas uocales esse debet: quod si consonas sequitur. d. addi non debet ut haustio narro: narratio per duo. tr. querela: loquela p. l. simplex. mas. erit in positione: in diminutione masculinus: Non ut quidam putant

firmus

maſcellus: p nomen noſtrū ac ueſtrū ſi ſcriptura diuidēda ſit: ſ: littera poſteriori ſyllabæ applicari debet: quoniā ſequēs. ſ. littera. t. muta eſt ſicut maietas. ſcribas ſtas. i deductio ne uocis eſſe debet non tas ſic in ſimilibus. Tunc tēporis aduerbiū tum ordinis eſt: nunc uero eſt & cum modo præteriti temporis eſt: ideo dicendum eſt: modo ſcripſi modo feci nō modo ſcribo: modo facio: quāuis qdam ueteres in præſētia putauerūt. Circiter ad nu / merū refert. circum ad locū: circa ad tēpus quod eſt. ergo dicemus circūiſſe urbē: non circuiſſe. Super eſt reſtat ſignificat ſupat. n. ut ſuperāt capite & crinibus altis. Itē egreſſi ſuperant foſſas: trāſeunt ſignificat. Caſus ſupetauerat omnes pro euaferat. Captæ ſupera uimus urbi: pro ſupuiximus: ſuperēt quibus hoc neptine dedisti: p uincāt: amiſſa ſolus palma ſuperabat acceſtes pro reſtabat. Spectare per. ſ. expectare p. x. Demitto ē deorſū mitto diſmito non dicas. Fidus amicus erit: famulum fidelem dicito. Coram illo diceu / dum eſt non palam illo: nam palam ad multos refertur palam de multis factum eſt. ha / bet ſignificationem etiam ſi hoc ueteres uariauerūt. Cognoscimus ignota & in uiſa: aguo ſcimus quæ nobis exciderant. Illius ſimilis: ad mores refert. illi ſimilis. aduultū. Clypeū

Chlſpum ornamentum dices. Verſus pagina dicetur. Verſus participiū a uerbo uertor. Alias temporis aduerbium quod græci .Cilo eſt anguſto capite cui hoc cō ringir in partu: Chilo dicitur modum labiorum excedēs. Collactineus eſt eiſdē māmus educatus: Collacteus eſt qui uno eodēq; lacte educatus eſt. Lacteus qui lacte aliē lactās qui decipit. lactās qui lacte habundat: ut lactantis ficus. Lucilius lactantia coacla cū mele bibi. lactea candida ſūt ut lactea laudat brachia dicit horatius. Suſcipimus: ad animū & ad mentē refertur: ut ſuſceptū perfice munus: ſuſcipimus corpore: ut ſuſcipiunt famulæ colapſaq; membra: ſuſcipimus aliquem uenientem. Accidere aliquid aduerſi: cōtingere aliquid pulchri dicito. Quā dudum interrogaris: iam dudum reſpondentis: Calcs dicē / dum ubi maceria eſt per. ſ. c. at cum pedis calx per. x. mihi dtūs. mi. uocatiuus ē Inuidus qui inuidet: inuidioſus qui inuidiam ſuſtinet. Terga hominis ſunt tamen tergum ſingu / lariter facit. Quadrupedū erit tergus: pluralis tergora. i. coria: Tergus quoq; iuenio dici & eſſe eius plurale tergora. Noctu temporis eſt aduerbium nocte nomē ē noctu dicimus cenauī. hac nocte nihil breuius. Commoda. i. accōmoda. Oliua arbor eſt. olea fœtus ole um liquor. Felmina eſt ubi abundant. Crura ſanguine. plemina cum in manibus uel in pedibus Calloſi ſunt ſulci. Vortex fluminis ē uertex capitis. Pauperies dānū ē paupertas ip ſa cōditio. Fœdus ſancitur religione: at ſponſio Pcena eſt Māmas eſſe hōinis ſcito: at pe / cu diſ ubera. Bucius ipſe canor: ſed bucina erit tuba qua ſignū dat buciuator: A patria pa triū dices. a patre paternus ē: precor pſpera: iprecor tetra. Dū manat ſanguis eſt: effuſus uero cruor erit. Sumimus ipſa: accipimus ab alio: ſic cum dabimus dicendum eſt accipe cum promittimus ipſi tollere: dicēdum eſt ſume. Pone loci aduerbiū ē poſt tēporis: poſt ſecus omnino nihil eſt. Barbā hominū barbas pecudū dices: Vultus mutatē. facies per / manet. Meceſtum animo triſtē aſpectu dices. Calua uocatur paſſaniē: uel canō: licet Ca lius & Varro Caluariam dicant: nam Caluanie plurale ē: Caluæ uero oſſa quæ ſūt & ſin gulariter Calua. Protēus p. e. aduerbium locale ē. i. porrotenus: uæ cū ptenus utraq; tel / lus una foret, Protinus p. i. aduerbiū ē tēporale. i. ſtatī protinus æneas celeri certare ſagit tæ. Quatenus p. e. aduerbium ē quatinus p. i. cōiunctio cauſalis ut ſi dicas quatinus hoc ſine plagis non facis en tibi plagas aduerbiū: Quatēus aut tēporis aut loci: tēporis cum dices quatenus hos mores exercebis loci cū dicimus q̄tinus ibimus in unum māducare? Buxus arbor erit: buxū aut materia ipſa Hic malus nauis ē hæc malus ſurgifera Pomeria muroꝝ pennas auium dicimus Laſerpitium florē aut Caulū laſer aiūt Exprobat q̄ come morat quæ praſtitit Opprobat q̄ opprobrium dicit hoc eſt uicium Scorpio bellica res eſt

at scorpius animal est. Adulescens nomē est adulescētes participium. Primopedato nō
pidato dicēdū est. Nequidem fieri potest non est dicendū: sed ne fieri quidem potest: ut
distinctum sit. Vir pretorius & quaestorius non pratoritius & questoritius dicendū. Pul
chra liburnā dicendū non pulchra liburnia. Ve dtūs & actūs seq debent ut ue populo
maurorū & ue populū maury. Salmenta pferre ue tineas quia laninum est. Duo tanta ac
tria tanta: duplū ac tripsum in usu ueteres habuerūt. Omne animal pecus præter homi
nem uocatū est. Mox aliā ordibo tellam & ordiar tellā utroque modo dixere. Hic culcus
hic pluteus: succus: cuncus: laqueus: postes: margo: ueper uel uepres masculina sunt: hic
cardo hic axis. Modius: sextarius: congius: orbis: gladius: sanguis: uenter: aqualicalas:
hic uectis: flos: ros: pons: hoc lutū atque macellum singulari exire memēto: licet Ennius
ista macella dicat: & Cæsar lutea. Recte dices. hæc rectia pluraliter reciaculū & reciacula
usurpandū. Oīa noīa in. is. finita masculina sūt: ut hic finis: crinis: cinis: amnis: anguis.
Hic radius non radium dicendum. Ille sal aspersus musay est nō hoc sal uel hæ sales: sed
hic sal erit. quidē dicimus hii sales pluraliter Urbanitates alicuius. Hic puluinus molis
id est puluillis. idem refertur: ad psonam masculini generis: est etiam in plurali numero
ut idem lupus & idem lupi. Idem correpte neutri ad rem refertur: ut idem scannum: &
idem rus. Mi paula & mi emiliā dicendū non est: quia mi masculini generis: est & pro
nomen: etiam ortus a prima positionē meus: sed dicitur mea paula & mea emilia. O meū
caput o meumq; brachium: Nec non & ille solœcismus: ubi dicitur audis omnibus maior
& melior animi. Cum syncrexis omnis alter ubi est fiat. prælatio uero ubi plures sunt: Er
go illustrior astris sol omnibus aut dies cunctoy illustrissimus est. Similiter multo est hic
dignior illo: dignissimus illoy dicendū est. sic potior. c: duobus potissimus omniū. Pri
mus ex multis: prior ex duobus dicitur: Mustarius siue mustatiū nō ad gūs referendū est
quia hoc potius sit aut illud. Cū per se nihil sit: sed sic plane est mustatius panis: recte
dicimus & mustatiū librū: sic militis puer galcanus recte dicitur: Nam gallearia solœ
cismus est. Hoc cerebrū. nam qui cereber dicunt sine cerebro uiuunt. Respondi nihil est
respondit dic ciceroni. Bargena nō bargina genus cui barbaricū est. Vasa ista uinaria sūt
Vinariaq; cella uulgus adhuc retinet de prisca recta loquela. Sobrius per. i. non p. e. scri
bendū. Sedi non secus te: sed secundū te dicendū. Ludos aliquem egregios sicisse dices
non dedisse. Vir ducit mulier nubit: quia pallio obnubuit caput suū genasq;. Induxit p
decepit: seduxit non dicitur cum significamus in aliam partē duxit: ut seduxit foras.
Patre matre quis cognato fratre sorore: non opidus caret ac nūmis: Non gētos non no
centos dicendū: ab noue nonaginta non nonacentā: & nonagines castigauit me uti di
cas non corripuit me. hic lanus nomen est. Verbū autē lanio a lat. dixerunt tamen & ue
teres lanio in noīe. Rostra sunt. nā pro rostris dicit ante rostra significat ut promnis sic
errant qui profœnia appellant. id est cænā operosā officinā & aduersæ concaueque apud
græcos de fronde ornatus. Vmberq; causa fiebant: scænæq; dicebant. Vnde rectius pul
pita profœnia quæ ante scænā sunt appellabant ut ueteres in eunt pscœnia ludi. in uer
sis armis pugnasse gladiatores non est dicendū. Sed uersis: id est transmutatiss. Sic nō
in uersis pannis agittasse aurigas: sed uersis. Balneæ dic lauant: nō lauātur: ad homines
utroq; modo: possunt dici: quadrigas: trigas: & bigas. pluraliter efferit. Antenas quoq;
non aliter apud ueteres declinatā nisi numero plurali. Carcer masculini generis nō nisi
singulariter dicit in quo homines. Coercetur. pluraliter uero carceres unde currus effū
dunt. Participium a nomine tripliciter discernit. Cōparatione: declinatōe: significatōe
numeri & noīa cōmunia sunt. Sedes: spes: clades: labes: res. Frequentatiua uerba ex hoc
nota sunt ut cænito: pransito: lectito: dicto: dictito: cursito: nectito: & ito: ibitoq;. Cum

de genere alius generis nominis ambigis pluralem consule numerum : ut puta si quæ/
 ras hic partus sit aut hoc partum plurali numero faciat hæc parra : nec recipiat hi parri
 manifestū est genus : cōfessiuā fit uox duplici uoce. abnutiua ut nō nollo : ostendo. n. me
 uelle. & nō nesciō q̄ tibi uita est : & nō nūq̄ prandeo & nec nō est libera res mihi. Rumigar
 nihil est : sed ruminat & rumino. delibuit dicit ungueto nō dilibuit : laquearia nō lacuna/
 ria. Linteā increatur dicit.

Litterā nulla uox latinā a seiscit. Ideoq; insultabis gloriam dicimus. Subdio legi/
 y minus audiuius : pro quo subiūgebant ueteres & dicebant subdio calo. Martulus
 a marce non marculus : sceua fames non famis dicendū est. Filicem non foelicem
 dicendū. Vnde & filicata op̄era priores dixerūt celata : unde & filix quā ita credo dictā q̄
 sit minus foelix aruis pollenta nō pullēta dicēdū est. Fictū rationis est fixū uetustatis : ut
 pingo pictū : sic fingo fictū participaliter facit. Gobius piscis nō nūq̄ gobio legit̄. Turpi/
 tudo nō turpido. Nequā nō malū significat sed in utilē : & est aprotō ut frugi Venica. n.
 habet qa non est sine uento. iā super dicendū est nā nihil est ia. Itē non iamus sed eamus.
 Montuōsā italiā siue sar diniā memorato. Scripula nō scribula dicēdū. Tinguere nō tin/
 gere dicēdū. Quoniā est uerbū tinguoris : it. Ingenii p̄fer : sicut. officii qa nullus a recto
 calu est ḡtūs. In ciliciā nō in siliciā dicendū qa nusq̄ : sine. n. pronūtiat̄. Audacter suplati
 uū : est : se audaciter melius est qa noia in .x. littera terminata in aduerbiis. iter assumūt ut
 atrox atrociter. Ferox ferociter : uelox uelociter : stataris sine. c. littera scribēdū est. Astla/
 ra rate pyrratica Stelbonē dicito ad similitudinē stellarū.

**AGRAETIVS DE ORTHOGRAPHIA ET PRO/
 PRIETATE ET DIFFERENTIA SERMONIS.**

Omiño meo Enchirio Episcopo Agratius salutem dicit. Libellum capri
 de orthographia misisti mihi : hæc quoque res præposito tuo moribusq;
 tuis congrua est : ut quia sed nos in huiusce uitæ actibus corrigere uis : eti/
 am in scribendis studiis emendares : Nihil ergo quod in nobis est alienum
 acastigatione tua credis : omnia nostra & quæ dictu parua sunt : sollicita
 indagrimaris : a uiuendo ad scribēdū ab animo ad manū a corde ad articulū puenis : hoc
 est uere sūmū sacerdotē dei esse : cōmissos sibi homines ut ipsi diciris & secundū spiritum
 imbuete : & secundū litteram perducere : huic ego Capri libello de orthographia & proprie/
 tate ac differentia sermonū. quedam addicienda subiici. Non quod Vir tantæ peritiæ
 aliquid prætermisissent : Cū tam multis præsertim litterarū operibus celebratur : qui in
 commendando etiam Ciceronem præcipuus : sed quia nos difficilia putamus q̄ illæ ut
 facilia neglexit : ego autem credidi hæc ambigua aliquantis uideri : qa nihil obscura fre/
 quentata fuere. Ad te igitur hoc opus mittitur in quo laborabis plurimū cui necesse est
 emendare eum qui aliquid emendare præsumpsit donauit diuina pietas & qui scriptum
 abste obseruare uolumus : etiam præscriptum tuum seruare possumus. Vale memor no/
 stri & præsidium meū.

Gratius & cū latine scribis p̄ diphthogō scribēdū : nō ut qdā putat. p. y. Agritius
 Triceni de tricentis dices. trigeni de triginta. Accersit q̄ uocat arcessit q̄ accusat.
 Sicut Cicero nō capitis arcessere. Exquādo quod icrepādo uel igrendo Interrogā/
 tis aduerbiū est : quod quādo simpliciter loquētis. Similiter. n. cū ostēdis en cū icrepas : ci/
 cero en cui tu quoq; liber liberos tute comiras : hem cū dolor irā moueris : aut eū admira/
 tio cogitatioq; stuporē. Acceruus mobilis est. Acerbus imaturus : aut asper ilignis. Abi/
 tū sine aspiratiōe de abscessu scribis : habitū de uestitu gestuq; corporis dicimus Sicut pri/
 mus e multis & prior ex duobus. Ita postremus de multis & posterior de duobus : & alter

my. Innotuit

propósito

my. h.

donauit

de duobus dicitur alius de multis. Ve interiectio dolentis est sine oe. Ve coniunctio disiuncti
 ua. pramiū. Cū diphthōgo. Prenū p.t. sine. ce. Veteres. n. maioris rei sermōis cū diphthō
 go et quadā dignitate scribi uoluerūt: precari est autem rogare: deprecari ē pugnare et ex
 eufare. Virgilius equidem merui nec deprecor. Cicero quid faciet hortēsius auaritiā ne
 Criminā frugalitatis Laudibus deprecabitur? Nubo nupsit scribo scripsit. Cum uocalis
 sequitur. b. esse debet consonās. p. Fides de fidelitate dicitur. fidis de corda. Disertus ora
 tor est desertus derelictus. Delator qui deffert ad accusandū: dilator qui differt ad profe
 rendū. Traducta est getulis: nec ^{facit} arena nocentes: & delator habet quod dedit exili
 um. Deluit pugnat deluit temperat. Liuius de morte mitrydatis quod cum diluisset. ad
 uersū te aduersarius aduersus te imitator In Velus ut accurū sit: quia nomē ex sono uo/
 cis accipit. Deduco de amico producendo: diduco est autem distraho. Derectū inrectū
 uadens. Directum in latera arreptum partem nomen est partim aduerbium Fastus de su
 perbia et facit genitiuū fastuū fastus de libris: et facit fastotum. Expectatur uenturus
 Spectatur qui uidetur: nel probatur: Apparet qui uidetur: ast paret qui obsequitur: non
 regulā rationē sed discernendi intellectus gratia. Hercules Achilles uetetes recto casu p
 e: scribebant genitiuo per. i. Et omnia huiusmodi nomina breui syllaba
 coniunctiuus modus præteriti perfecti et futuri.

Verimus coniunctiuo modo tempore præterito perfecto. fuerimus eodem modo
 tempore futuro cum dices uerbo actiuo coniunctiuo modo dices uerbo passi
 uo indicatiuo modo. Miramur opera. admiramur uirtutes Labium superius di
 citur: Labrum inferius. Rostrum non est nisi quod incuruum est. Exercitus labotibus. ex
 ercitus studiis. Minores res esse aliquas aut homines dicimus. Nam minores emptum
 aut existimatum aliquid recte dicimus: sicut est pluris quod maioris summa taxat. Plu
 res de multitudine scribimus: plures de comparatiui gradu Cicero unus plures prædo
 num duces cepit seruilis quam cæteri: posiniuum habet multi superlanuum: plurimi:
 cepit decapiendo: cœpit de incipiendo scribimus. Vterque uenit utriq; ueniunt: Cicero
 iubeo promi utrosq; binos ut habeam: qui delphica Comparia uasa semp sunt: unde ipse
 Cicero dicebat: sciphorum paria compluta. Queritur de inquirendo: queritur de ploran
 do dicimus: & sic quæstus lucri & quæstus lachrymarū. Poculū uas est potio quod hau
 rit. Cicero accepto poculo subito in media portione exclamauit. De mediatum Calicem
 bibi non de medium dicere debemus non enim ipse uas bibis: sed quod intra uas ē: Olim
 & condam & aliquando tria tempora tenent præteriti: præsentis & futuri: affatim iueni
 untur exempla: præsenis demus quod difficile uidetur. Tumidus quod fluctibus olim
 tundit. Quondam etiam uictis reddit imprecordia uirtus. Expergissimini aliquando &
 capescite rem. p. Conscribere est multa simul scribere. Exscribere quod ab aliis scriptum sit
 trāsferre trāscribere cum ius nostrum in altum transit: inscribere accusationis est uel oc
 casionis: adscribere significationis est. Describere dictionis uel ordinationis describere
 dictionis. Extruere est in altū struere. Instruere aciem uel actionem. Adstruere affir
 mare. Construere struendo coniungere: Substruere est aliqua subterstruere superposi
 ta re Memini me facere dicere debemus: non memini me fecisse. Nam memini sermo
 est torus præteriti temporis qui ante factam rem in præsens reuocat. & si dixeris memi
 ni me fecisse duo præterita simul iungis. Cicero memini me pamphilum. Libytani
 um mihi narrare solitum. Idem infra respondi metello ut debui & memini me di
 cere. Terentius ego illam uidi uirginem forma bona memini me uidere. Virgilius
 cantando solitum memini me condere soles. Idem memini me atuncos ita ferre senes
 & multis præterea in locis: neque inuenitur ubi ab aliis magnis auctotibus memini

memini in
 pmo

ita positum sic: ut non addatur aut etiam aut aliquantus sermo qui praesens tempus re-
 situat. Nisi uno loco & quasi hoc mirabile: Namque sub œbalix memini me turribus
 alcis Choritium uidisse senem: quod poetæ pro necessitate meriti licuit usurpare. Instat
 illius rei dicere debemus non ad instar. Quæritur ab aliquantis quare. s. littera inter
 liquidas posita sit. cum uelut sola syllaba haberi uideat ac propter hoc dicta sit suæ cuius-
 dam potestatis est. Aliæ autem liquide in ipso concursu litterarum & sermonum. Ita cõglu-
 tiantur ut pene interire uideantur. Hæc ratio apud latiũ unde latinitas dicta est & orta &
 maior populus & magis egregiis artibus pollens tusci fuerunt: qui de linguæ suæ. G. litte-
 ram raro exprimunt: hæc res fecit habere liquidam. Arbor omnem lignum dicitur: ar-
 bos non nisi fructifera hora dierum: ora profiniunt pignora rerum: pignora filiorum &
 affectionum: columbae quæ mansuetæ fieri possunt: & domibus aduere. Pallumbes
 feræ arboribus feræ & siluis saxisque inhabitantes. robur arboris. Veniunt qui uendunt ue-
 neunt: qui uenduntur. Consuescimus bona iusuescimus mala aduerecimus utraq; Cõti-
 gunt bona accidunt mala: eueniunt utraq;. Fungi agere est. defungi est defficere uel pcr-
 gere. Adollescere augmenti est: inolescere coaugmenti est. Exolescere uanescetis est. Aue-
 næ steriles germen est. Habena dicuntur retinacula iumentorum hoc de habedi potestate
 illud de occupadi auiditate dictum. De uncem decem untias diuncem. xi. pulcritudo for-
 mæ i uiris dignitas. Vnde Cicero pro celio quis non possit huic atati atq; huic dignitati
 & si sine suspiciõne: at non sine argumẽto maledicere. In fœmininis aut honestas dicitur
 Vnde Ter. de horrido & sene eunucho: illũ ne in honestũ hominem ambulare? Formosi-
 tas uero in luxuriosis. Ut formosũ pastor Id se pronomem dignitatis: iste abiectiois. Do-
 nũ dantis est munus accipientis. Illud adando: hoc amuniendo uel amouẽdo dicimus
 has manus huius hominis dicimus: hanc manum multos homines cõiungere. Coargu-
 ere est: Coercere & compensare. Arguere ostẽdere & parefacere. Vir. degeneres animos
 timor arguit unde argumenta dicuntur quæ causam causæ ostendunt: sunt sermones ut ita
 dixerim comunes duos sibi contraria significantes. Vector est ille qui portat & q portat
 Hospes est qui recipit & qui recipitur. Sacer est uenerandus & execrandus. Vir auri sacra-
 fames. Vultus est uindicatus & punitus. Gratia & bene & male rei causa nã sic dicimus
 amicitiarum ut beneficii gratia. Ita ut salustius opprobrii gratia Cicero religioni & sup-
 plicii gratia colendam & fruendam tradiderat. Et Ter. qui referam sacrilego illi gratiã?
 Suffragia populi & quæ honorant dicuntur & quæ donatur. Cicero de praefectura urba-
 na. Istum uis ullis populi suffragiis eripere nõ potuit? Donamus & illud qd damus &
 illum cui damus: Afficimus honore afficimus iniuria. Elleuamus & quæ in altũ attolli-
 mus & quæ aleuiamus leuiora facimus. Subducimus: & q retro subtrahimus & q ipro-
 ptu offerimus: bello. Catilinæ optimum quẽq; in primam aciem subduxit pudet & quæ
 de alterius facto & quæ de suo: in adelforum libris Eschini ubi eum pudet patris non an-
 te confessum. Supremus summus & ultimus: & superiorem & inferiore significat. Altũ
 & quod sursum est & quod deorsum: procul & lõge & prope significat. Clipeo excussa sa-
 gitta proculq; egregium cantorem. Damnatus & adictus & obligatus uel potius abso-
 lutus. Virgilius quem damnat labor aut quo & cætera idest Virtus sua absoluat aut ui-
 ctorem faciat. Nunquam enim Virgilius in duobus locis unam rem ponebat. Præfer-
 tim cum aut interponeret coniunctionem disiunctiuam. Idem ipse alio loco damnabis
 tu quoq; uotis: sicut uoti reus dixerat: Hic ita & absoluẽdos dixit. Vnde & iure damnas
 istius & istum esto ligatum dicitur. hoc est soluendo: esto istum quod solui omnibus mo-
 dis necesse est: & si res aliena ligatur. In præpositio utriq; casui seruit. Cum in loquelas
 transiit fit etiam communis intellectus. Nam & satis & parum factum aliquid uel non

factum dicimus. Sic ut impotēs & ifractus. Latere & abscondum esse aliquid dicimus: & late patere. Virgilius & scuta latētia cōdunt: & torua solum sub fronte latebat. Horrēdū dicimus despicabile aliquid. & admirādū. Virgilius oculos horrēda i uirgine fixi. Ad uocatur daturus patrociniū. Inuocatur prāstaturus auxiliū. Euocat prābiturus obsequium. Illuuiēs sordidum est. Ingluuiēs uētris: Illud quidem alauādo hoc ab ingluuiēdo dictum. Torres lignum prāustum. Torrēs aqua prārupta decurrēs. Cōmonemus preterita admonemus presentia: monemus futura. Ne multas significatiōes habet ut ne quare doceri. Ne longa aduerbiū prohibēdi. ne breuis cōiunctio disiunctiua: ut est homines nefere ne: Ne lōga cōiunctio causalis ut ē ne tenus pluuiā. & ne subeāt herbe. Temeritas sine cōsilio dicit: audacia post cōsiliū. Velocitas pedū & corporis: celeritas aīorū atq; factorū. Gaudiū animi atq; leticia ē: exultatio membrorū atq; factorum. Ulcus est quod nascitur uulnus quod ab alio ifertur. Viuum de uincturo dī uiuētem de morituro. Nascitur quod de utero decedit: Enascitur quod de terra aut de aqua exurgit. Adducit q̄s ad rem inhonestam. pducitur ad studia deducitur ad honorē. Eluxit qui luctū deponit illoxit cum lumē apparuit. Nuntiat de lōginquo: denūtiatur de prāsenti: adnūtiatur de futuro. Annūtiatur de excusando & repudiādo Cicero renūtiata est tota cōditio. Deportare deponere: adportare est aliquid afferre. cōportare reunum locum cōferre: exportare tollere. Tēperātia est animorū temperatio rerū. Tēperies uētorū. Passim aliquid inueniri rerum de re corporali recte dicimus: affatim de re aliqua incorporali: primum enim de īcessu: illud de affatu dictū. Lepus aīal est: Lepos iocūditas uoluptatis: unde & gratum aliquid lepidum dicimus. Lepos eloqui. Recipimus aliqd differēdum rogati suscipimus nostra spēte: aspiciamus sursum: cōspicimus: Palam: respicimus: retro īspicimus ītus. Præterea præteriti rēporis. Salustius nunq̄ hispanos præterea tale facinus facere audiui. Tēporis futuri præterea haud suspecteris. Eo uerbū primæ psonæ: facit eo: is it. eho aduerbiū īterrogantis est: Ter. eho parmeno nostris: eo etiā aduerbiū loci ut si dicis eo redactus sum: heu: īteriectio dolētis ē: eu laudātis. Ter. eu formio. heu aduerbiū uocātis. eu respōdētis. eo est īteriectio iubētis uel hortātis. Ter. eo puer curre ad bachidem. Limē ædium est: limes regionū. Arundo cāna est ab arūditate dicta. hirundo auis est: q̄ rignis adharet hirudo sāguisuga dī: Spirare uiuētis est: expirare mori. Pertinacia male rei. perseverātia bonæ Cōseqmur studio: obseqmur officio. pseqmur iniuria: subseqmur ordinē adseqmur uoto. Nihil aduerbiū nihil nomē ē: nemo. n. momēti: nullus. nihil dī: Genus familiæ genrē regionē recte dicimus. Laxamur de nrīs: gratulamur de alienis. Hoc gratificās laxitia Cicero dicit. Neq; istius hoīs pditi subdita laxitia. q̄ huius hoīs amplissimi noua gratulatio diuitiis eū cōmouebat. Herbulum locum dicimus ī quo herba est. & si aridus esse cōsueuerit: Herbosū q̄ herbā facile generat: etiā si ad tēpus aridus sit. Sic aq̄ti cū portionē recte dicimus q̄ aquā aliunde recipit. aquosū locū quod ex se aquā fūdat. Ita & meritā portionē merosum: aut uinū appellamus. Attollit aggerat scribēdū est: ī cōpositiōe. n. ad præpositio accusatiui casus corripit cū seruire loqualis īcipit quādo ea muta sequit: ītegra at pmanet quādo semiuocalis ut adficit adripit: huius rei ratio redēda ē. Vocales oīs uocis p̄cipes sūt: & dominæ litterarū. q̄ sint uniuersa fortiora naturaliter faciūt. subiecta & adiecta sibi p̄regūt: æqualia aut & resistētia ellidūt: Nā quomodo nō nunq̄ īter se collissa frāguntur īterdum & sinalphā faciunt. Ita consonātes sibi creditas conferuāt: quaz̄ uirtutē necesse est: ut semiuocales imitatae uicinas sibi mutas tueant. Quærīt ab aliquātis qd distat inter sup: & supra: & subter: & subtrus: super est quod eminent supra quod substratū aliquid habet. Itē subrer est qd re aliqua superiore premiē: & cōculcat: subtrus est quod demissum altius non contingitur. Sinum dicimus exterius sumate ue recep

raculum. Gremiū uestis receptaculum iterius iacens secretum. Vit. pendentēq; sinū: & rota ueste uocantem: Ceruleū ingremiū. gremiū autē dicit̄ acōtraris: ab ingressu difficili. si milia procedunt: sicut adytū & penum & penetrabile eo q; adiri & penetrari raro soleant. Largitas humanitatis est largitio ambitionis. Crassari in corporis ē & sanguineis. Grafari autem animi: aut crudelitatis. Album natura tantum est: Candidū de studio: Nam & corpori & animo aliquotiens assignat̄. albos etgo capillos: Carmen candidū recte dicimus. Muliebre dicimus a muliere aliquid factum: Mulicrauiū per mulieres ordinatum & per uiros gestum. Iuuentus ipsa hominis aetas & iuuent̄ ipsa dea ut græce dicitur aut poetices: lunonis aut uxor herculus aqua iunium mensē appellatum in libris prisorum legimus. Delictum peccatum aliquando dicimus. delectum militiæ: aut alienius rei examinis delectionem appellamus. Nam diligi affectionis est: deligi iudicii est: Inter eomo datum & mutuatum nō nihil distat. Comodamus amico pro tempore equū seruū uestē hanc ipsam rem quam dedimus receptuti Mutuo damus pecuniam: triticum: uinum & his similia: quæ mutuo data recipi necesse non est: Ligat quis uinculo: legat testamento Loqui ē hominis: obliqui ē obrectatoris: sicut obicit opponit. Adloqui suadentis est: uel hortātis: uel blandiētis. eloqui oratoris. Percussum corpore dicimus. percussum animo Cicero de signis tāquam illa face percussus esse. Effert̄ qui portatur: & efferunt qui laudando extollunt. Idem eicero nimium hæc illi fortasse efferunt. Discrimen ad piculū pertinet & id experimentum. Indigenes hoīes dicuntur: indigetes dii. Idē indigetes unde geniti dii. Circūpedes sunt obsequia seruorum: ante pedes amicorum. Inscita arbor ē cui iscissæ alienum germen includit̄. Ad scita cui incolumi aliquid sustineat adiungit̄. Horatius quia populus ad scita surgit: quippe quæ uitibus maritatur. Fremor ē rumor hominū stemi rus ferarum. Flauum dicimus rubeum sicut flaua ceres. furuum nigrū furuæ reginæ p/serpina: fuluum rubeum & nigrum: furmū superbum. fuluū leonem: & fuluam aquilā: & fuluum auteum ut fulua pugnans nube tuentem: quæ haberet ignem de celesti & sordidum de lugubri: Aut certe de ænea iracundiam de turno Tristitiam: Fuluum certe aurū cui ad decorē splendoris sui īgeniti aliquid addat̄. Postulat̄ aliquid de honestate poscitur i probe. Cicero ī frumētaria īcipiūt postulare poscere minia. Aluus uiroꝝ recte dī. Uterus mulierꝝ. Venter utroq; modo. Supplicia de tormētis dicimus & precibus diuinis.

DONATI VIRI CLARISSIMI DE OCTO PARTIBVS ORATIONIS EDITIO SECVNDA.

Artes orationis sunt octo: Nomē. Pronomen: Verbū: Aduerbiū: Participiū: Coniunctio. Præpositio: Interiectio. Ex his duæ sunt principales partes orationis: Nomen & uerbū. Latini articulum nō adnumerāt: Græci interiectionem. Multi plures: multi pauciores: partes orationis putant. Verum ex his tres sunt quæ sex casibus inflectuntur. nomen pronomen

& participium

De Nōmine.

Omen est pars orationis eū casu: corporis aut rem proprie eōmuniter ue significans. proprie ut Roma: tyberis cōmunit̄ ut urbs & flumē: Nōmini accidūt sex. qualitas. eōparatio: genus: numerus: figura: casus. Nomē unius nominis appellatio multarū uocabulū ferū ē. Sed modo noīa generaliter dicimus. Qualitas noīum bipertita ē: Aut. n. ppria sunt nomina aut appellatiua: Proprioz nominum secundū latinos quattuor sūt species. prænomē: nomē: eognomē: & agnomē. ut. P. cornelius Scipio africanus. Omnia prænoīa aut singulis litteris notant̄ ut. C. Cæsar. L. Catilina aut binis ut. Cn. Pōpeius aut ternis ut Sex Rosus. Appellatiuoꝝ nominū multæ sunt species. Alia. n. sūt corporalia ut homo: terra: Mare. Alia icorporalia ut pietas iusti

nrpy

cia: dignitas. Alia sunt primæ positionis ut mons: schola. Alia deriuatiua ut montanus scholasticus. alia diminutiua ut mōticulus scholasticulus. Diminutiuoꝝ nominum tres sunt gradus quoꝝ forma quo magis inuitur crescit sæpe numerus syllabarꝝ. Sunt etiã quali diminutiua quoꝝ origo non cernitur ut fabula: macula: tabula: uinculū. Er sūt nomina tora græce declinationis ut temesco: calipso: pan. sūt tota conuersa i latinã regulã ut polydeus: polux: odysseus: Vlysses. Sunt in græcam latinãqꝫ formãquã notha appellantur ut achilles. agamēnon. Sunt alia Omonima quæ una appellatione plura significat ut nepos: acies: ries. Sunt etiã alia simonima uel polionima ut terta: humns: tellus: ensis mucro. gladius: alia patronymica ut pelides: atrides. Hæc & ab auis & a patribꝫ sepæ fiunt. in his quæ græca sūt siue masculina siue fœminina fuerint græcã magis setuabimus regulam. alia hoꝝ masculina aut in des exeunt ut atrides ab atreo: aut in ius ut peleus: a peleo. aut in ion ut nerion a Nereo. fœminina aut in is exeunt ut atreis: aut i as ut pelias: aut in e ut nerine. Sunt alia thetica. idest possessiua quæ in ius exeunt ut euãdrius ensis. Agamēnoniã mycenæ. Er alia mediæ significatiõis & adiectiua nominibus ut magnus: fortis: dicimus. ti. magnus uir: fortis exercitus Hæc etiã epitheta dicuntur. Alia qualitatē ut bonus malus. alia quantitatis ut paruus magnus. Alia gentis ut græcus hispanus. alia patriæ ut thebanus: Romanus. Alia numeri ut nñus: dno. alia ordinis ut primus secundus. Sed primus de multis de duobus prior dicitur. Sicut de duobus alterꝫ dicimus Ita de multis alium: Sunt alia ad aliqd dicta ut pater: frater. Sunt alia ad aliquid quodã modo se habentia ut dexter sinister: Hæc & cõparatiuũ gradũ admittunt: nõ destrior & sinistra sed destetior & sinisterior. Sunt alia generalia ut corpus animal. Alia specialia ut lapis homo. lignũ. alia facta de uerbo ut dictor: factor: lector. Alia similia participiis: ut demēs: sapiens: potens. Alia uerbis similia ut comedo: palpo: contemplator: speculator.

De Comparatiuo.

Comparationis gradus sunt tres positiuus: Cõparatiuus. Superlatiuus. Positiuus ut fortis. Comparatiuus ut fortior. Superlatiuus ut fortissimus. Sed cõparatiuus gradus generis est semper cõmunis. cõparantur aut noia quæ aut qualitatē aut quantitatem significat. sed non omnia nomina p omnes gradus exeunt. Aliquãdo enim positiuus tantũ inuenitur ut mediocris. aliquando positiuus & cõparatiuus: ut senex senior. Iuuenis iunior p syncopã. Aliquãdo Positiuus & superlatiuus ut pius piissimus Nam pto secũdo gradu magis aduerbiũ ponit: ut magis pius. Aliquando cõparatiuus & superlatiuus ut ulterior ultimus. Aliquando superlatiuus tantũ ut nouissimus. Extra hanc formã sūt ut bonus & malus & magnus. Dicimus enĩ bonus melior optimus. malus peior pessimus. magnus maior maximus. Cõparatio nominũ proprie incomparatiuo & superlatiuo gradu e constituta. Nã positiuus pfectus & absolutus e Sæpe aut cõparatiuus gradus præponit superlatiuo ut stultior stultissimo: & maior maximo. Sæpe minus positiuo significat quis recipiat cõparationem ut mare pōticũ dulciusqꝫ cætera: Sæpe idẽ propositiuo positus minus a positiuo significat quis recipiat cõparationem & nulli cõparat: Ut iam senior sed cruda deo uiridisqꝫ senectus. Sūt noia significatiõe diminutiua intellectu cõparatiua: ut grãdiusculus: minusculus. mausculus. Cõparatiuo & superlatiuo tã aut minus aut minime aut magis aut maxime addici non oportet. Adiciunt aut positiuo tantũ Dicimus. n. tam bonus: tã malus: minus bonus: minus malus: minime bonus: minime malus: magis bonus: magis malus: maxime bonus: maxime malus. Cõparatiuus gradus abltõ casui adiungit utriusqꝫ numeri. Sed tũ hoc utimur cũ aliquẽ uel alieno uel suo generi cõparamus: Ut hector fortior Diomede: uel audatior troianis fuit: Dicimus aut fortior hic quã ille. Superlatiuus aut genitiuo tantũ plurali adiungit. Sed tũc hoc utimur

cum aliquem suo genēri comparamus ut hēctor fortissimus troianorum fuit: Plerumq; superlatiuus propositiuo ponitur & nulli comparatur ut Iupiter optimus maximus: Interdum comparatiuus nominatiuo adiungitur doctior hie quam ille.

Enera nominū sūt quattuor: Masculinū Fœmininū Neutrū Cōmune. Masculinū est cui numero singulari casu nominatiuo pronome uel articulus præponit' hic ut hic magister: Fœmininū est cui numero singulari casu nominatiuo pronome uel articulus præponit' hæc ut hæc musa. Neutrū est cui numero singulari casu nomō pronome uel articulus præponit' hoc ut hoc scamnū. Cōe ē qđ simul masculinū fœmininūq; significat: ut hic & hæc sacerdos: Sed ex his uel principalia uel sola genera duo sunt masculinū & fœmininū: Nam neutrū & cōmune de utroq; nascūt'. Est etiā triū generū cōmune qđ omne dicit' : ut hic & hæc & hoc cœlix. Est epicœnon id est promiscuū qđ sub una significatiōe marem ac fœminā cōprehēdit: ut pater & aquila: Sūt præterea alia sono masculina intellectu fœminina ut eunuchus comœdia: horestes tragœdia: cœtaurus nauis Alia sono fœminina intellectu masculina. Ut fenestella scriptor: aquila orator. Alia sono neutra intellectu fœminina ut phronesiū glyceriū: sophroniū quæ mulieres sūt. Alia sono fœminina intellectu neutra ut poema schema. Alia sono masculina intellectu neutra ut pelagus uulgus. Sūt præterea nomina in singulari numero alterius generis & alterius in plurali: ut balneū: tartarus: cælum: porrū: cepe: loca: fori: nauiū. Sūt item nomina incerti generis iter masculinū & fœmininū ut cortex: radix: silex: finis: stirps: pinus: pampinus: dies. Sūt incerti generis iter masculinū & neutrū: ut frenus: elipeus. uulgus: specus. Sūt nomina incerti generis iter fœmininū & neutrū ut buxus: pyrus: pinus: malus. Sed neutro genere fructū fœminino ipsas arbores sæpe dicimus Sūt etiam genera nominū fixa. sūt mobilia. Fixa sūt quæ in alterū genus flexi nō possūt: ut pater: mater: frater: soror. Mobilia aut propria sunt & duo genera: ex se faciunt. ut caius caia: Martius martia. Aut appellatiua sunt & tria genera faciūt. ut bonus. bona. bonū. malus mala malum. Sūt item alia nec in totū fixa nec in totū mobilia. ut draco. dracæna: leo læna: gallus: gallia: rex: regina. Sūt diminutiua quæ uō seruat genera. quæ ex nominibus primæ positiōis acceperūt ut scutū. scutella. pistinū. pistrilla. canis. canilla. rana ranunculū statua. statunculus. Nomē i. a. uocalē desinēs uominariuo casu numero singulari aut masculinū ē ut agrip/ pa: aut fœmininū ut martia aut neutrū ut toreuma: sed tamē græcū ē: aut cōmune ut ad uena. Aut epicœno: ut aquila. Nomē i. e. uocalē desinēs nominatiuo casu numero singulari aut fœmininū græcū ē ut euterpe: aut neutrū ut sedile. Nomē i. i. uocalē desinēs nominariuo casu numero singulari aut neutri græcū est ut gūmi. synapi. Aut triū generū & aptoton ut frugi. nihili. Nomē i. o. uocalē desinēs nominatiuo casu numero singulari aut masculinū est ut Scipio. Aut fœmininū ut Iuno: aut cōe ut homo. Nomē i. u. uocalē desinēs nomō casu numero singulari tantum neutrū est ut cornu: genu: gelu: ueru. Sed hæc nomina & quæ in cōsonantes desinūt diuersas regulas & multiplices habēt. Numeri sūt duo singularis & pluralis: Singularis ut hic sapiēs. pluralis ut hi sapientes. est & dualis numerus qui singulariter enūciari nō potest ut hi ambo: & hi duo. Sūt etiam nomina numero cōmunia ut res. nubes dies. Sunt semper singularia generis masculini ut puluis sāguis: Sūt semper pluralia ut manes. qntes. Sunt semper singularia generis fœminini ut pax lux. Sūt sēp pluralia ut klnedæ: nūdinæ. ferix. quadrigæ. nuptiæ. sealæ. scopæ. Sūt semper singularia generis neutri ut pus. uirus. aurū argētū. oleū. ferrū. tritieu: hæc & fere cetera quæ ad mēsuram pōdus ue referūtur. q̄ quā multa cōsuetudine usurpata sūt: ut uina mella. ordea. Sūt semper pluralia eiusdē generis ut arma. menia. floralia. saturnalia. Sūt quædam positiōe singularia. intellectu pluralia ut populus. eouērus. contio. plebs

multitudo. Sūt quædā positione pluralia itellecta singularia ut athenæ: cumæ: thebæ: mycenæ. . Figure nominibus accidūt duæ: Simplex & Composita. Simplex ut doctus prudēs. Composita ut indoctus: imprudēs. Componūt autem nomia modis quattuor ex duobus itegris ut suburbanus: ex duobus corruptis ut efficax: municeps: ex itegro & corrupto ut iēptus. isulfus. ex corrupto & itegro piniporēs: nugigetulus. Componūt etiam ex pluribus ut i expugnabilis imperitus. In declinatiōe compositoy nominū animaduertere debemus quod ea q̄ ex duobus nominatiuis composita fuerit per oēs casus ex utraq; parte decliari posūt ut eques romanus. prætor urbanus. Quæ ex nominatiuo & ex quolibet alio casu composita fuerit ea parte decliari tātū qua fuerit nominatiuus casus ut præfectus equitū. Senatus cōsultū. prouidēdū est autem ne ea nomia componamus q̄ aut cōposita sūt aut componi omnino nō possūt. Casus nominū sūt sex nominatiuus: genitiuus: datiuus: accusatiuus: uocatiuus: & ablatiuus. Ex his duo recti appellāt nominatiuus: & uocatiuus. Reliqui aut obliqui: ablatiuū græci nō habēt. hūc q̄dam septimū nō nulli sextū casū appellāt. Est aut nominatiuus ut hic Cato: genitiuus huius catonis: datiuus huic catoni: accusatiuus hūc catonem: uocatiuus. o cato: ablatiuus ab hoc catone. Quidam enī adsumūt septimū casū q̄ est ablatiuo similis: sed sine præpositiōne. ab ut sit ablatiuus casus ab oratore uenio: septimus casus oratore magistro utor.

Sūt autem formæ casuales sex: ex q̄bus sūt nomia. Alia monoapta: alia diapta: alia triapta: alia tetraapta: alia pētaapta: alia hexapta. Sūt præterea hæc aptota quæ neque per casus: neq; per numeros declināt: ut frugi. nihili. neq̄. fas. nefas. nugas: In qua forma sūt etiam nomia numeroy a quattuor usq; ad cētū. Nam ab uno usq; ad tres per omnes casus numeri declināt. Item a ducētis & deinceps præter mille. Sūt & nomina quorum nominatiuus i usu nō est: ut si quis dicat hūc laterem ab hac dictiōe. Item per ceteros casus nomia multa deficiūt ut spēte: tabo. Sūt præterea nomia quorum alia genitiū casū trahūt ut ignarus belli: securus armorum. Alia datiuū ut inimicus malis: congruus paribus. Alia accusatiuum sed figurate ut exofus bella: præsciis futura. Alia ablatiuum ut secūdus a romulo. altera syllā. Alia septimū casum: ut dignus munere matris uirtute. Omnia nomina ablatiuo casu numero singulari q̄nq; litteris uocalibus termināt: sed ea dum taxat quæ nō sūt aptota. In illis enim regula nō tenet. Quæcūq; nomia ablatiuo casu singulari a littera fuerit terminata genitiuum pluralem i rum. syllabā mittunt datiuum & ablatiuum in is: ut ab hac musa: harum musarum: his & ab his musis. Necessē est autem contra hanc regulam ut declinentur ea nomina. in quibus genera discernēda sunt ut ab hac dea: harum dearum. his & ab his deabus: ne si diis dixerimus deos nō deas significare uideātur. Quæcūq; nomina ablatiuo as singulari. e. littera correpta fuerint terminata genitiuum pluralem in. um. syllabam mittunt: datiuum & ablatiuum in. bus. ut ab hoc pariete: horum parietum: his & his parietibus. Contra hanc regulam inuenimus ut ab hoc uase: horum uasorum his & ab his uasis. Si uero. e. producta fuerint terminata genitiuum pluralem in. rum. syllabam mittunt. datiuum & ablatiuum in bus ut ab hac re harum rerum: his & ab his rebus. Sed hæc regula propriæ feminini generis putatur. Quæcūq; nomia ablatiuo casu singulari. i. littera fuerint terminata genitiuum pluralem in. ium. mittunt: datiuum & ablatiuum in bus: ut ab hac puppi: harum puppium: his & ab his puppibus. huiusmodi nomina. casum accusatiuum pluralem propter differentiam melius in. is. q̄ in. es. syllabam terminant: ut ab has puppis nauis: clauis: quia puppim: nauim: clauim: & nō puppem: nauem clauem. Eorū autem nominum quæ genitiuo casu plurali in. ium. syllabam exire possunt trina regula est. Prima eorum est quæ nominatiuo casu singulari. n: & s. litteris terminatur: ut mons mō/

tium. Altera eorū quæ ablatiuo casu singulari. e. cocepta finiuntur & fœminina sunt: ut ab hac clade harū cladum his & ab his cladibus: & ab hac cæde: harū cædium his & ab his cædibus. Tertia eorum quæ ablatiuo casu singulari. i. littera terminantur ut ab hac resti. harum restium his & ab his restibus. Sed hæc regula etiam accusatiuū singularem interdum per. im. syllabam terminat ut hanc restim: & hanc pupim. horū multa cernimus consuetudine commutata. Quæcūq; nomina ablatiuo casu singulari. o. littera fuerint terminata genitiuū pluralem in. rum. syllabam mittunt: datiuū & ablatiuum in. is. ut ab hoc docto horum doctorum: his & ab his doctis. Contra hanc regulam inuenimus. ut ab hac domo harum domorū: his & ab his domibus: & ab hoc iugero horū iugerorū: his & ab his iugeribus. Sed scire debemus multa quidem ueteres aliter declinasse: ut ab hac domu: harum domuum: his & ab his domibus. & ab hoc iugere: horum iugerū his & ab his iugeribus. Verum meminetimus euphoniā indictionibus plus interdū ualere q̄ analogiam: & regulam præceptorū. Quæcūq; nomina ablatiuo casu singulari. u. littera fuerint terminata genitiuū pluralem in. um. syllabam mittunt gemina. u. littera datiuum & ablatiuum in bus ut ab hoc fluctu. horum fluctuū his & ab his fluctibus. Nam nihil necesse est retinere. u. litteram & fluctibus dicere: cū artibus necessitate dicamus: ne quis nos artes non artus significare uelle existimet: In hanc regulam non ueniunt: ut dictum est: aptota nomina: ut fas: nefas: nequam: nihili. Non ueniunt tantum pluralia ut saturnalia: uulcanalia: compitalia. Non ueniunt quæ a græcis sūpsimus: ut emblemæ: epigramma. Schema: poema: stemma. Nam huius formæ nomina ueteres etiam fœminino genere declinabant: In his regulis Analogia uel ex collatione positorum nominū: uel ex diminutione cognoscit. Meminerimus hæc græca nomina ad græcam formam melius declinari: & si illa non nulli ad latinos casus conantur inflectere. Duodecim aut litteris omnia nomina latina casu nominatiuo numero singulari terminant uocalibus. quinque: a. e. i. o. u. Semi uocalibus sex. l. m. n. r. s. x: Muta una. t. A. ut. tabula. e. ut sedile. i. ut frugi. o. ut ratio. u. ut genu. l. ut mel. m. ut scamnū. n. ut flumen. r. ut arbor: s. ut flos. x. ut nox: t. ut caput. quidā adiciunt. c. ut lac & allec.

De Pronomine.

Ronomē est pars orationis quæ pronomine posita tantundem pene significat personamq; interdum recipit. Pronomini accidunt sex qualitates: Genus: Numerus: Figura: Persona: & Casus. Qualitas pronominū duplex est: aut enim finita sunt pronomina: aut infinita. Finita sunt quæ recipiunt personas. ut ego tu. ille. Infinita sunt quæ non recipiunt personas: ut quis: quæ: quot. Sūt etiam pronomina minus q̄ finita ut ipse: iste. Sūt præpositiua ut quis: hic. Sunt subiectiua ut is: idem. Sunt alia gētis ut cuius: nostras: cuiatis: nostratis. Alia ordinis ut quotus: totus. Alia numeri ut quot. tot. Alia ad aliquid dicta infinita quæ nec personam nec locū nec tempus designāt ut cuius: cui: cuiū. Alia ad aliquid dicta finita: ut meus. tuus: suus: hæc etiam possessiua dicunt. Sūt item alia qualitatū: ut qualis talis: Alia quantitatis. ut quātus: tantus. Sunt alia demonstratiua: quæ rem præsentem notant: ut hic hæc hoc. alia relatiua quæ rem absentem significant. ut is: ea: id: Sūt alia magis demonstratiua. ut eccum. eccam: ellum. Genera pronominibus ita: ut omnibus accidunt pene omnia: Masculinum ut quis fœmininū ut quæ: Neutrū ut quod: Commune ut qualis talis: Triū generam ut ego: tu: sui. Numerus accidunt pronominibus uterq;. Singularis ut iste. Pluralis ut isti. Sūt etiam numero cōmnia: ut qui: quæ. dicimus enim qui uir & qui uiri. quæ mulier & quæ mulieres. Sūt pronomina tota singularia ut meus: tuus: suus. Sūt tota pluralia: ut nostri uestri. Ex parte singularia: ut mei: tui. ex parte pluralia: ut noster uester. Figura etiam

in pronomibus duplex est. Aut enim simplicia sunt pronomina ut quis: Aut composita ut quisquis: Nam composita pronomina secundum formam nominum ex ea parte declinantur. quæ pronomen fuerit casus nominatiui cuius rei exempla sunt hæc: quisq; quisnam: quispiam: aliquis: & cætera. Nam idem quod constat ex duobus corruptis: cū producitur masculinum pronomen est. cum corripitur neutrum hic correptum pronomen est: hic productum aduerbium loci. Personæ finitis pronomibus accidunt tres Prima ut ego. Secunda ut tu. Tertia ut ille. Sed prima persona & secunda generis sunt omnis & persona prima in hoc pronomine cum est numeri singularis non habet uocatiuum casum pluralis uero habet. Casus item pronominum sex sunt quemadmodum nominum. Nominatiuus ut hic: Genitiuus ut huius: Datiuus ut huic: Accusatiuus ut hunc: Vocatiuus ut o: ablatiuus ut ab hoc. Sūt pronomia: quæ non per omnes casus declinantur: ut eecum eecam ellum: cuius: cuius: cuius: cuiatis. nostratis. Sūt enim alia sine nominatiuo & uocatiuo ut sui sibi se a se: hæc etiam numeri sunt communis. Sunt item sine uocatiuo ut ego: mei: uel mihi: michi: me: ame. Nullum autem pronomen recipit comparationem quamuis qualitatem aut quantitatem significet. Inter pronomina & articulos hoc interest quod pronomina ea putantur: quæ cum sola sint uicem nominis complent: ut quis: ille: iste. Articuli uero cum pronomibus. aut nominibus aut participiis adiunguntur ut hic: huius: huic: hunc. O. ab hoc. & pluraliter hi: horum: his hos: O. ab his. Hæc eadem pronomina & pro articulis & pro demonstratione ponuntur neuter: uter: unus: omnis: alter: alius: ullus: ambo: uterque. Sunt qui nomina: sunt qui pronomina existimant. Idco quod Articulis in declinatione non indiget.

De Verbo.

Verbum est pars orationis cum tempore & persona sine casu: aut agere aliquid aut pati: aut neutrum significans. Verbo accidunt septem: Qualitas: Coniugatio: Genus: Numerus. Figura: Tempus: Persona: Qualitas. Verborum in modis & formis est. Modi autem sunt: ut multi existimant: septem. Indicatiuus qui & pronuntiatiuus dicitur: ut lego. Imperatiuus ut lege. Promissiuus: ut legam. Sed nos hunc modum non accipimus. Optatiuus ut utinam legerem: Subiunctiuus ut cum legam. Infinitiuus: ut legere. Impersonalis ut legitur. Sed hunc modum quidam pro genere ac significatione uerbi accipiunt. Cuius uerba aut in tur: exeunt: aut in it: aut in: er. Sed quæ in tur: & in it: exeunt hæc ab indicatiuo oriuntur: ut lego legitur. coningo: coningit. quæ autem in. et exeunt duas formas habent: Alia enim ab indicatiuo ueniunt. ut miseror miseret. Alia a se oriuntur: ut pudet: tedit: Pœnitet: libet: quamuis ueteres dixerint pudeo: pœniteo: & tedito: Qualitas uerborum etiam in formis est constituta quas formas alii uerborum generibus idest significationibus admiscunt.

Formæ igitur quattuor sunt: perfecta: Meditatiua: Inchoatiua: Frequentatiua. Nam & in his græca latina deficit. Perfecta. ut lego. Meditatiua: ut lecturio. Frequentatiua: ut lectio. Inchoatiua ut feruesco calefco. Sed frequentatiua uerba semper primæ coniugationis sunt. Inchoatiua non per omnia tempora declinantur: quia quæ inchoantur præteritum tempus non habent & oriuntur a neutralibus uerbis. Sunt etiam frequentatiua de nomine uenientia. ut patrizar. græcizat. Sunt quasi diminutiua quæ a perfecta forma ueniunt. ut sorbillo. sugillo. Sunt sine origine perfectæ formæ. ut pinisso uacillo. & frequentatiua sæpe in tres gradus deducunt uerbum. ut curro. curso. cursito. Sæpe in duos tantum: ut uolo uolito. Sunt uerba inchoatiuis similia. quæ inchoatiua non esse temporum consideratione dignoscimus. ut compesco. com

pefcui. Sunt item alia inchoatiua quæa perfectâ forma ueniunt : ut horreo : horresco. Sant quæ originem sui non habent ut consuesco : quiesco. Coniugationes uerbis accidunt tres : Prima : Secunda : Tertia. Prima est quæ indicatiuo modo tempore præfenti numero singulari secunda persona uerbo actiuo & neutrali : a productam habet ante nouissimam litteram. passiuo communi & deponenti ante nouissimam syllabam : ut uoco : uocas : uocor : uocaris : & futurum tempus eiusdem modi in bo : & in bor : syllabam mittit : ut uoco : uocabo. uocor : uocabor. Secunda est quæ indicatiuo modo tempore præfenti numero singulari secunda persona uerbo actiuo & neutrali. e. productam habet ante nouissimam litteram passiuo communi & deponenti ante nouissimam syllabam ut moneo : moneo : moneor : monebor. Tertia est quæ indicatiuo modo tempore præfenti numero singulari secunda persona uerbo actiuo & neutrali. i. litteram interdum correptam interdum productam habet ante nouissimam litteram passiuo communi & deponenti. e. correptam uel. i. productam habet ante nouissimam syllabam : ut lego legis & legor legeris : audio audis & audior audiris : & futurum tempus eiusdem modi in am : & in ar : syllabam mittit ut lego : legam : legor : legar : audio : audiam : audior : audiar. Est altera species tertiæ coniugationis : quæ. i. producta enuntiatur : hanc nonnulli quartam esse coniugationem putant : quod futurum tempus eiusdem modi in am : & in ar : in bo : & in bor : syllabam mittit : ut Seruio seruis seruiam seruibo. Vinci uinciam uincibo. Vincior uinciris uinciar uincibor. Quod quidam refutantes negant in bo : & in bor : rite exire posse tertiã coniugationem : nisi in eo uerbo : quod in prima persona indicatiui modi temporis præfentis numeri singularis. e. ante. o. habuerit : ut eo : queo : eam queam : ibo quibo : & passiuo queor : quear : quibor : & si qua sunt similia.

Genera uerborum : quæ ab aliis significationes dicuntur. sunt quinque. Actiua : Passiua : Neutra. Communia. Deponentia. Actiua sunt quæ. o. littera terminantur & Accepta. r. littera faciunt ex se passiuua : ut Legor legor. Passiua sunt quæ. r. littera terminantur : & ea amissa redeunt in actiua : ut legor : lego. Neutra sunt quæ. o. littera terminantur : & accepta. r. littera latina non sunt ut sto curro. Sũt etiam neutra quæ. i. littera terminantur : ut odi : noui : cepi : memini : Sunt item quæ in. um. syllabam desinunt : ut sum : profum : obsum : Sunt item quæ in. t. litteram exeunt & impersonalia dicuntur : ut Pudet : teder : pœnitet : libet : oport. t. Sed hæc & similia defectiua existimanda sunt. Sũt præterea neutro passiuua ut Gaudeo gauisus sum. Soleo solitus sum. Audeo ausus sum. Fio factus sum. Fido fesus sum. Deponentia sunt quæ. r. littera terminantur & ea amissa latina nō sunt : ut eouitor : collutor. Communia sunt quæ. r. littera terminantur & in duas formas cadunt : patientis & agentis : ut scrutor eriminor. dicimus enim scrutor te & scrutor ate. eriminor te : & eriminor ate. Sũt uerba extra hanc regulã. quæ inæqualia dicuntur ut soleo : facio. fio. fido audeo gaudeo : ueseor : fero : medeor : edo : pãdo : mãdo : nolo. uolo malo : eo. Sunt quæ declinati rite non possunt ut cedo : aue : salue : faxy : faxis : infis : inquã quæso : aio. Sunt item monosyllaba quæ etiam extra regulam sola sunt producta : ut sto. do. flo. no. Sunt uerba incertæ significationis : ut Tundo : labo : fabrico : punio : muno : patior : munero : populo : assentior : adulo : lucto : arguo : Hæc enim omnia uerba & in. o. um. in. r. litteras finiuntur & his uerbis tẽpora participiorum accidunt pene omnia. Sunt item uerba quæ componere possumus ut pono traho repono retraho.

Sũt quæ nō possunt ut aio quæso. Numeri uerbis accidunt duo : singularis & pluralis. Singularis ut lego. Pluralis ut legimũs. Item secundum quosdam dualis ut legere :

Figuræ uerborū dūcuntur: aut. n. simplicia sunt uerba ut scribo. aut composita ut describo. Cōponūtur etiā uerba quattuor modis: sicut & cæteræ partes oratiōis: ex duobus corruptis: ut officio. ex duobus integris: ut obduco: ex corrupto & integro ut aligo. ex integro & corrupto. ut defingo. Sūt uerba cōposita quæ simplicia fieri possūt: ut repono: differo. Sūt quæ nō possūt: ut suspicio cōpleo. Tēpora uerbis accidūt tria: præsens præteritū: & futūrum. Præsens ut lego. præteritū ut legi. futūrum ut legam. Præteriti temporis differentiæ sunt tres: imperfecta: perfecta: plusquamperfecta: Imperfecta ut legebam: perfecta ut legi. plusquamperfecta ut legeram. Ergo in declinatione uerborū quinque tempora numeramus. præsens: præteritū imperfectū præteritū perfectū. præteritū plusquamperfectū & futūrum. Personæ uerbis accidunt tres: prima: secunda: tertia. Prima est quæ dicitur ut lego. Secunda cui dicitur. ut legis. Tertia de qua dicitur ut legit. sed prima persona nō indiget casu se admittit plerumq; nōmīnū: ut uerberor innocens. liber seruo. Secunda persona trahit casū uocatiuū ut uerberaris innocēs: seruis liber. Tertia trahit nominatiuū. ut uerberat innocēs: & seruit liber. Quæ etiam uerba impersonalia quæ i. tur. exeūt casui seruiūt datiuo & ablatiuo: ut gerit a me: a te: ab illo: dicitur mihi: tibi: illi. Quæ uero i. it. exeūt: casui feruiūt datiuo: ut cōtigit mihi: tibi: illi. Quæ uero i. et. exeūt: ea modo datiuo modo accusatiuo casui seruiūt: datiuo ut libet mihi: tibi: illi: Accusatiuo: ut decet me: te: illū. Sūt uerba præterea quorū alia genitiui casus formulā seruiūt: ut miseris mei. tui. sui. Alia datiuo ut maledico tibi: suadeo illi. Alia accusatiui ut accuso illum. Inuoco illum. Alia ablatiuo ut discedo ab illo: auertor ab illo. Alia septimi casus ut fruor agro prior auro. Omnia uerba modi indicatiui temporis præteriti numeri singularis primæ personæ aut. e. aut. i. aut. u. ante. o. habēt. Si aut uocalē ante. o. litteram nō habuerit exceptis. f. & k. & q. cæteras oēs latinas cōsonāres recipiūt. e. ut fedeo. u. ut latino. u. ut ruo. b. ut bibo. c. ut uoco. d. ut uado. g. ut ago. h. ut traho. l. ut impello. m. ut amo. n. ut cano. p. ut scalpo. r. ut cutro. s. ut lasso. t. ut peto. x. ut texo. his accidunt. i. & u. pro cōsonāribus ut aio: adiuuo. Nā trūpho per. p. & h. scribitur. k. o. litteræ nō præponit. Itē. q. sine. u. præferri. o. litteræ nō potest. Sūt uerba defectiua alia per modos ut cedo. Alia per formas ut facesso. Alia per cōiugatiōes ut adsum. Alia per genera ut gaudeo: Alia per numeros ut faxo: Alia per figuras ut impleo: Alia per tempora ut fero: Alia per personas ut cedo: facesso: adsum: soleo: faxo: impleo: fero: edo: Verba quoq; impersonalia cū per oēs modos declinari possint: inueniuntur quædam defectiua: ut liquet miseret:

De Aduerbiis:

Aduerbium est pars orationis quæ adiecta uerbo significationem eius: aut cōplet: aut mutat: aut minuit: ut iam faciā: uel nō faciā. parum faciā: Aduerbia aut a se nascūtur ut heri: hodie: nuper: aut ab aliis partibus orationis ueniūt: Veniūt autem a nomine appellatiuo ut doctus docte. A proprio ut Tullius Tulliane. A uocabulo ut hostiū hostiarim. A pronomine ut meum: tuum: A uerbo ut cursim strictim. A nomine & uerbo: ut pedetēnim. A participio ut indulgēs indulgēter. A nomine ueniēria aut in a. exeūt: ut una. Aut i e productū ut docte: aut i e correptā ut rite: aut in. i. ut uespēs: aut i o productā ut falso: aut i o correptā: ut mō aut i u ut noctu aut in l ut semel. aut in. m. ut paulatim. aut in. r. ut breuiter: aut i. s. ut funditus. Aduerbia quæ i. e. exeūt produci debēt: præter illa quæ aut nō comparātur: ut rite. aut comparationis regulam nō seruiūt: ut bene male: faciūt enim bene melius optime: male pessime. aut ea quæ a nomine uerbo nō ueniūt: ut impune sæpe. cæterū facile & difficile quæ aduerbia ponūt nomina potius dicēda sūt esse pro aduerbiis posita: ut est toruum clamat. horrendum resonat. Ergo aduerbia quæ i. e. productam exeunt ab eo

nomine ueniunt: quod datiuo casu singulari. o. littera terminatur: ut huic docto docte: & huic sedulo sedule. Quæ in. r. litteram exeunt ab eo nomine ueniunt. quod datiuo casu singulari. i. littera terminatur. ut huic agili agiler. Contra hanc regulam multa læpius usurpauit auctoritas. Nam quædam ut diximus & in datiuo casu in. o permanent: & aduerbium faciunt ut falso sedulo. quædam contra faciunt: ut huic duro non dure: sed duriter. Aduerbio accidunt tria. Significatio: Comparatio. Figura. Significatio aduerbiorum in hoc fecernitur quia sūt aduerbia loci ut hic ubi ibi. Temporis: ut hodie nuper Numeri ut semel bis. Negandi: ut non nihil. Afirmandi: ut etiam quidni. Demonstrandi: ut en ecce. Optandi: ut utinam. Hortandi: ut eia. Ordinis: ut deinde. Interrogandi: ut cur quare quamobrem. Similitudinis ut quasi ceu. Qualitatis: ut docte pulchre. Quantitatis: ut multum parum. Dubitandi ut forsā fortasse. Personalia: ut mecum: tecum: secum: nobiscum: uobiscum. Vocandi. ut heus. Respondēdi: ut heu. Separandi: ut seorsū. Iurandi: ut ædepol castor hercle medius fidus: Eligendi: ut potius immo. Congregandi: ut simul una pariter. Prohibēdi. ut ne. Euentus. ut forte fortuitu. Comparandi. ut magis & tam. Sūt etiam aduerbia infinita: ut ubi quando: sūt finita: ut hic modo. Aduerbia loci duas species habent: i loco & ad locū significantes: In loco ut intus foris: Ad locū: ut intro foras: Dicimus enim intus sum foris sum: itto eo foras eo. Adiciūt qdam de loco: quod sic dicitur quasi i loco ut itas exeo foris uenio. Adiciūt qdam etiam per locū ut hac illac. heus & heu iteriectiones multi nō aduerbia putauerūt ideo quia nō sēper subsequuntur uerbum. Comparatio accidit aduerbio quia huic quoq; comparatiōis gradus sunt tres positiuus. cōparatiuus: superlatiuus: Positiuus: ut docte. Cōparatiuus ut doctius. Superlatiuus ut doctissime: & quoniā aduerbia quoq; sūt quæ per oēs gradus ire nō possūt Ideo his ad iūgendam significationem pro cōparatiuo & superlatiuo magis & maxime cōiungimus. admiuēdam minus & minime: quem admodū enim comparāt. Ita & minuent aduerbia a positiuo: ut primū primule. lōge lōgule. A comparatiuo ut melius meliuscule. longius longiuscule. A superlatiuo autem gradu uel nulla exempla uel per rata sūt. Figure aduerbiorū duæ sunt: aut enim simplicia sūt aduerbia. ut docte prudenter: aut composita ut idocete imprudēter: Componūt etiā aduerbia modis quattuor: sūt at multæ dictiōes dubie iter aduerbiū & nomē ut falso: iter aduerbiū & pnomē ut quō. Inter aduerbiū & uerbū ut pone: Inter aduerbiū & participiū ut pfecto: Inter aduerbiū et cōiunctiōnē ut quādo: Inter aduerbiū & præpositionē: ut propter: Inter aduerbiū & iteriectionē ut heu. Horū quædā accētū discernimus. quædam sensū. Sūt item aduerbia loci: quæ imprudētes putāt noiā in loco: ut Romæ sū: de loco ut Roma uenio ad locū ut Romā pgo. His præpositio nō antepōnitur: quæ prouinciis: locis regiōibus ue addicii solet ideo: quia de significatione nominis non recedunt ut de aphrica uenio. ad siliciam pergo: in italia sum Præpositio separatim aduerbiis non applicabitur: quamuis legerimus desursum de subito derepente & exinde & abulq; & dehinc: sed hæc tanquā unam partem orationis sub uno accentu pronuntiabimus.

De participio.

Participium est pars orationis dicta eo quod partem capiat nominis partemq; uerbi: recipit enim a nomine genera & casus. A uerbo tempora & significationes: ab utroq; numerum & figuram. Participio accidunt sex. Genus. Casus. Tempus. Significatio: Numerus & Figura. Genera participiis accidunt quattuor. Masculinum ut lectus: Fœmininum ut lecta. Neutrum ut lectum. Commune ut legens. Nā omnia participia præsentis temporis generis sunt communis. Casus totidem sunt participiorum quot & nominum nam per omnes casus etiam participia declinantur.

Tēpora participiis accidūt tria: p̄sens pr̄teritū & futurū: ut luctās luctatus: luctaturus.

Significationes participiorū a generibus uerborū sumunt̄. ueniūt enim participia a generibus uerborum sumuntur. ueniūt enim participia a uerbo actiuo duo pr̄sentis tēporis: & futuri: ut legens lecturus. A passiuo duo pr̄teriti temporis & futuri: ut lectus & legendus. A neutro duo sicut ab actiuo pr̄sentis temporis & futuri ut stans & staturus. A deponenti tria: pr̄sentis pr̄teriti & futuri: ut luctans luctatus & luctaturus. A communi quattuor pr̄sēs pr̄teritū: & duo futura: ut criminans criminatus criminaturus & criminandus. Inchoatiua participia pr̄sentis temporis sūt tantū: ut horrescēs tepescens calescens. Defectiua interdū alicuius tēporis sūt ut soleo solens solitus. Interdū nullus ut ab eo quod est meminī nullū participiū reperit̄. Interdū A non defectiuo uerbo participia defectiua sūt: ut ab eo qđ est studio studēs: & futurū tempus non habet in usu. Ab impersonali uerbo participia nisi usurpata fuerūt non ueniūt. Numetus participis accidit uterq; singularis & pluralis. Singularis: ut hic legens. Pluralis: hi legentes.

Figura item participiorū duplex est. Aut enim simplicia sunt participia: ut scribēs. Aut composita: ut describens. Componūt etiam participia modis quattuor. Sūt nomina speciem participiorū habentia: ut tunicatus: galeatus: quæ q̄a a uerbo non ueniūt nō sūt participia appellanda. Ex quibus sūt etiam illa quæ cū participia uideant̄: uerborū tamē significatione priuata sūt: ut pr̄ansus: cœnatus: placita: nupta triumphata: regnata.

Nam pr̄andeor: cœnar: placeor: nubor: triumphor: regnor: non dicūt. Sūt etiam alia participia. quæ accepta præpositione & a uerbis: & a participiis recedūt ut nocens innocens. Nam noceo dicūt innocuo nō dicūt. Sūt ueluti participia quæ a uerbo ueniūt & q̄a tempus non habent nomina magis quam participia iudicant̄. ut furibūdus: moribūdus: ludibūdus. Sūt multa participia eadem & nomina: ut passus uisus cultus. sapiēs iōdulgens. quæ tamē & casibus discrepant & temporibus dinoscūt & comparata mutant̄. Sūt alia participia defectiua quæ per omnia tempora ire non possūt quæ a uerbo ueniūt ut est ceptus urgendus. Sūt participia q̄ accepta comparatione fiūt nomina ut acceptus acceptior incensus incensior: aduerbia de participiis fieri posse nō nulli negāt: sed hos pulcherrimæ lectionis reuincit auctoritas.

De coniunctione.

Coniunctio est pars orationis adiectēs ordināsq; sententiā. Coniunctioni accidūt tria potestas figura & ordo. Potestas coniunctionū in qnq; species diuidūt̄.

Sūt enim copulatiuæ: disiunctiuæ. expletiuæ: causales: rationales: copulatiuæ hæ sūt & quæ: at: atq;: ac: ast. Disiunctiuæ sūt aut: ue: uel: ne: nec: an: neq;. Expletiuæ sūt qđem: eqđē: saltē: uidelicet: quāq;: quī: quoq;: enim: aut: porro: licet tamē: Causales si: tamē: etsi: et si: siquid quādo: quādo qđem: qn: q̄netiam. quatenus. sin: seu. siue. neu. nā. namq;. ni. nisi. enim: & enim. ne. sed icerea. quāobrem. præsertim. item. itemq;. ceterq;. alioqn. præterea. Rationales: ita: itaq;: enim enim uero. q̄a. q̄re. quapropter: quoniam. quādoqđem: q̄ppe. ergo. ideo. igit̄. scilicet p̄pterea. iccirco. Figura cōiunctionū duæ sūt simplex ut nam. Cōposita ut nāq;. Ordo coniunctionū in hoc est q̄a aut præpositiuæ sūt coniunctiōes. ut. at. ast. aut subiunctiuæ. ut quæ aut. aut cōmunes ut ergo igit̄. Sūt etiam dictiōes quas incertū est. utrū coniunctiōes an præpositiōes. an aduerbia nominemus nisi sententiā cōsiderauimus incerta sūt. quæ tamē omnes sensu facile discernūt̄. Nā & cōiunctiōes p̄ aliis coniunctiōibus posita inueniūt̄ potestate mutata.

De præpositione

Repositio est pars orationis quæ præposita aliis ptibus oratiōis significationem earum: aut mutat. aut complet: aut minuit. Nam aut nomini præponit̄ ut in ua

lidus. aut prænomini præponitur ut p̄ me uel supponitur ut mecū: tecū: secū: nobiscum: uobiscum: aut uerbum præcedit ut perfero: aut aduerbiū: ut expresse: aut participiū ut præcedens: aut coniunctionem ut absq; aut semet ipsam ut circumcirca. Præpositiones aut casibus seruiūt: aut loquelis: aut æque casibus & loquelis: hæc aut cōiunguntur aut separantur: aut coniunguntur & separantur: Quæ loquelis seruiunt coniunguntur ut di:dis:re:se:an:con: dicimus enī diduco: distraho: recipio: secubo: amplector: congredior. Separantur ut apud penes. Coniunguntur & separantur ceteræ omnes ex quibus in. & con. præpositiones: si ita cōposite fuerint: ut eas statim. s. uel. f. litteræ cōsequantur: plerunq; producant ut insula. infusa: consiliū: confessio: præpositioni accidit casus tātū casus nāq; in præpositionibus duo sūt accusatiuus & ablatiuus. alie. n. præpositiones accusatiuo casui seruiunt. alie ablatiuo: alie utrique casui. Accusatiui casus præpositiones sunt hæc: ad: apud. ante: aduersum: cis: citer: circum: circa: contra: etgæ: extra: inter: itras: infra: iuxta: ob: pone: per: prope: secundum: post: trans. ultra: præter: propter: supra: circiter: usq;: secus penes. Dicimus enī ad patrem: apud uillam. ante ædes. aduersum inimicos. cis rēnum. citra forū. circum uicinos: circa templum: contra hostem: erga propinquos: extra terminos: inter naues: ita mœnia: infra tectū: iuxta macellum: ob augurium: pone tribunal: per parietem: prope fenestram. propter disciplinam: secundum fores post tergū. trans ripam. ultra fines præter officium. supra cælū: circiter annos. usq; oceanum. secus uos penes arb. teros. Ex his. ad. & apud. cū unius casus sint diuerso modo ponuntur. Dicimus enī ad amicū uado. apud amicū sum. Nam neq; apud amicū uado recte dicitur. neq; ad amicū sum. Usq; præpositio plurimis nō uidet: quia sine aliqua præpositione profecti recte nō potest: unde adiūgitur utriq; casui pro qualitate præpositionis eius cui fuerit copulata ut usq; ad & usq; ab. Ablatiui casus præpositiones sunt hæc: a: ab: abs: cū: coram: clam: de: e: ex: pro: præ: palam: sine: absq;: tenus. Dicimus enī a domo ab homīe. absq; quolibet. cū exercitū. coram testibus. clam custodibus: de foro e iure. ex præfectura. pro clientibus. præ timore. palā omnibus. sine labore. absq; iniuria. tenus pube. Sed hæc præpositio p̄pter eufoniā subicit & facit pube tenus clā præpositio casibus seruit ambobus. Vtriusq; casus præpositiones sūt hæc. In sub. super. & subter. quarum. in. & sub. tunc præpositiones accusatiui casus sunt cum aduersum. uel ante. significat: ut ibant in Euryalum & sub ipsum arcturum. pro ante. Tūc ablatiuus casus cum uim recte retinet. nec pro accusatiuis præpositionibus ponuntur. Item accusatiui casus sunt cum ad locum uel nos uel quoslibet ire: iisse: ituros esse significamus: cuius rei exempla sunt hæc. In accusatiui casus ut itur in antiquam siluam. In ablatiuus casus ut stans celsa in puppi. Sub accusatiui casus: ut posteq; sub ipsos nituntur gradibus. Sub ablatiuus casus ut arma sub aduersa posuit radiantia quercu. Super uero & subter cum accusatiuo casui naturaliter præponantur & ablatiuo tamen plerūq; iungunt: ut gemina super arbore sidūt & ferre iuuat subter densa testudine casus. Quāq; multi sunt: qui non putant ambiguas esse præpositiones nisi duas. in & sub. Cæterum super & subter cū locū significant figurate ablatiuo iunguntur. extra quam formam super præpositio cū. de. significat: hoc est mentionem de aliquo fieri ablatiuus casus est tantū: ut multa super Priamo rogans super Hectore multa hoc est de priamo & de hectore. Separatæ præpositiones accipiuntur coniunctæ uero casibus aut loquelis: uim suam sæpe commutant: & graues fiunt: Præpositiones aut uerba ipsa cum componuntur corrumpunt: ut conficio: aut ipse corrumpuntur ut affero: aut corrumpunt & corrumpuntur ut suspicio: Antiqui præpositiones etiam genitiuo casui iūgebant: ut crurum tenus. Item: post: & ante: & circū: utrique casui iūctas inuenimus. Sed scite nos conuenit præpositiones uim suam tūc retinere

um præponuntur. suppositas uero & significationem suam & uim nominis & legem propriam non habere. & aduerbia faciunt si quando illas non subsequitur casus. Separate præpositiones separatim præpositionibus non coherent. Sunt qui putant accidere præpositionibus & figuram & ordinem. Figuram quæ sunt præpositiones simplices ut abs. cõpositæ ut absq;: Ordinem quæ sunt præpositiones præpositiue: ut sine. Sunt subiunctiuæ ut tenus. Sed hæc nos & similia in his adnumerauimus: quæ inæqualia nominantur.

De Interiectione.

Interiectio est pars orationis interiecta aliis partibus orationis ad exprimentos animi affectus: ut metuentes: ut enim: at: at: Aut optantis ut. o. Aut dolentis ut heu. Aut admirantis ut pape. Aut letantis: ut euax. Sed hæc græci aduerbiis applicant. quod ideo latini non faciunt: quia huiusmodi uoces non statim subsequuntur uerbum. Licet autem per interiectionem et alias partes orationis singulas plures uel supponere: ut ne fas pro nefas: Accusatus interiectionibus certi esse non possunt: ut fere in aliis uocibus quas icoditas inuenimus.

DONATVS DE BARBARISMO

Barbarismus est una pars orationis uitiosa in communi sermone. In poemate uero Metaplasmus: Item Barbarismus in nostra loquela: in peregrina barbaralexia dicitur: ut si quis dicat Mastiua Cateia. Magalia. Acinacis. Barbarismus autem fit duobus modis: scripto & pronuntiatione. His ubi partibus quatuor species supponuntur: Additio: Detractio: Immutatio: Transmutatio: Licet etiam: Syllabæ: Temporis: Toni: Ha aspirationis. Per additionem litterarum fit. Barbarismi: ut reliquias danaum cum reliquias pronuntiamus. I. dicte debeamus. Syllabæ: ut nos abuisse rati: pro abuisse. Temporis: ut italiâ fato: cum Italiâ correpta prima syllaba dicere debeamus. Per detractionem litterarum: ut infantibus paruis pro infantibus. Syllabæ: ut salmentum pro salmētum. Temporis ut unius obnoxiam correpte pro unius pronuntiamus. Per immutationem litterarum ut oli pro illi. Syllabæ: ut pronuces pro pernices. Temporis: ut fetuere leucaten: cum feruere sit secundæ coniugationis: & pronuntiamus dici debeat. Per transmutationem litterarum. ut euander pro euader. Syllabæ ut displicina pro disciplina. Temporis ut si quis deos producta priori syllaba & correpta posteriori pronuntiamus. Toni quoque similiter phas quatuor species commutantur: Nam & ipsa adduntur: detrahantur: mutantur & transmutantur. Quorum exempla ultro se offerunt: si quis igrat. Totidem etiam modis ph aspirationem detrahentis Barbarismus. quæ quodam scripto: quidam pronuntiatione iudicant a scribendum: propter. H. scilicet: quæ alii litteram. Alii aspirationi notam deputant. Fit autem barbarismi ph yatus & collisiones. Sunt etiam male compositiones Cacosyntheton: quæ uitia nonnulli barbarismum esse putant. In quibus sunt Methacismi. Labdacismi. Iotacismi. Hyatus. Collisiones & omnia quæ plus æquo minusue sonantia ab eruditis auribus respuunt. Nos cauenda hæc omnia uitia prælocuti cõttingentiam de nomine peritacibus relinquamus.

Soloecismus est uitium in contextu partium orationis contra regulam artis grammaticæ factum. Inter Soloecismum & Barbarismum hoc interest: quod Soloecismus discrepantes aut in consequentes inter se dictiones habet. Barbarismus autem in singulis uerbis fit uel scriptis uel pronuntiat. Quamquam multi erant qui putant etiam in una parte orationis fieri soloecismum: si autem demonstrantes uirum hanc: aut sceminam hunc dicamus: aut interroganti quo pergamus: respondeamus Romæ. aut unum salutantes saluete dicamus: cum utique præcedens demonstratio uel interrogatio: uel salutatio uim contextus orationis obtineat. Multi etiam dubitauerunt. Quadriga. Scopa. Soloecismus an barbarismus esset: cum scilicet id genus dictionis barbarismum esset: uel ex ipsius uitii finitione possit agnosci facile. Soloecismus fit duobus modis & per partes orationis. aut per accidentia

partium orationis: Per partes orationis fiunt cum una pars pro alia ponitur: ut Toruū quæ repente clamat pro totue: nomen pro aduerbio ponitur. Fit etiam eadem parte orationis hoc uitiū: cū ipsa pro se: non in suo loco: neq; ut conuenit ponit: ut Cui tātū de te licuit. pro in te. Et eo apud amicū: p ad amicū & Intro sū p intus. & Foris eo p foras: Per Accidētia partiū oratiōis fiūt tot modis soloecismi quod sūt accidētia partiū oratiōis Sed i his ppter cōpendiū exempli causa pauca mōstrabimus. Nā per qualitates nominū fiunt soloecismi: ut hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto. Dardanus. p dardanius propriū pro appellatiuo posuit: Per genera: ut ualidi silices: pro ualidæ: & amare cornices pro amari: & collus collaria carct. Per numeros: ut pars in frustra secant: pro secat. Per cōparationem: ut respondit Iuno saturnia sancta dearum: pro sanctissima. Per casus: ut ur beī quam statuo uestra est: pro urbs. Per modos uerborū. ut Itis paratis arma quamprīmū uini: pro ite parate arma: Indicanūū pro ipatiuo posuit. Per significationes uerborū ut Expoliāt eos & corpora nuda relinquūt. pro expoliāt. Per tempora: ut cecidit quæ superbū iliū & omnis humo fumat neptunia troia: p̄o fumauit. Per personas: ut danai q̄ parēt atridis quāprimū arma sumite: pro q̄ parētis. Per aduerbia: ut intus eo pro itro: & italia uenio pro de italia: & ad romā uado pro romā: cū præpositio separatim nominibus addenda sit nō aduerbio. per Præpositiones cū una pro alia ponit: ut sub Lucem ibāt p̄ ante lucē. Aut necessario subtrahitur: ut Siluis te tyrhene feras agitare p̄ntasti. pro i siluis. p Cōiunctiones: ut subiectisq; urerē flāmis p̄ ue. Fit p ordinē cōiunctionū: ut aut fieri nō debet: cū dicēdū sit: fieri aut nō debet. Fiūt præterea Soloecismi pluribus modis: quos reptahēdo potius q̄ imitādo possumus anotare. Soloecismus ē i prosa: In poemate

Schema dicitur.

Sequitur de decem uitiis.

Vm barbarismo & soloecismo decē uitia nominantur hoc modo. Acyrologia. Cacēphatō. pleonasmus: Perisologia. Macrologia. Tautologia. Eclipsis. Tapinosis. Cacofyntheton. Amphibologia. Acyrologia. est impropria dictiōis positio ut. Hunc ego si potui tantū sperate dolorem pro timere. Cacēphaton est obscena p̄nunciatio: uel in composita dictiōe: uel in uno uerbo: ut numeram cū nauibus æquat. Et arrige aures pamphile. Pleonasmus est adiectio supernacua ad plenam significationē: ut sic ore locuta est. Perisologia est adiectio uerborū supuacua sine ulla uire: ut ibant qua poterāt qua nō poterant non ibant. Macrologia est lōga sentētia: res nō necessarias comprahēdēs ut legati nō impetrata pace retro unde uenerūt reuersi sunt.

Tautologia est eiusdem dictiōis repetitio uitiōsa: ut egomet ipse uenio: Eclipsis est defectus quidam necessariæ dictiōis quam desiderat præcisa sentētia: ut Hæc secū deest loquebatur. Tapinosis est bumilitas magnæ rei: nō id agēte sentētia: quod demōstrat ut penitusq; cauernas igētes: uterūq; armato milite cōplēt. i. multæ legiōes armatorū mirū iplerūt multas cauernas. Et dulychias uexasse rates. Et pelidæ stomachū cederē nescii.

Cacofyntheton ē uitiōsa dictiōnū cōpositiō: ut Verfaq; iuuenū terga fatigamus hasta Amphibologia ē abiguitas dictiōis: quæ fit p̄ actiuū: ut si quis dicat audio secutorē retriariū occidisse. Aut p̄ uerbū. ut criminat Cato. Vadať Tullius: nec addat que uela quo Aut per participiū: ut Vidco statuam auream hastam tenētem. Fit etiā per omonyma: ut si quis dicat aciem nec addat oculotum: aut exercitus: aut fieri. Fit præterea pluribus modis: quos recensere omnes ne nimis longum esset non oportet.

Echaplasmus ē transformatio quædam recti solitique sermonis i alterā speciem metri ornatus necessitatē sue causa. Huius sunt species quatuordecim: Prosthesis. Epēthesis. Paragoge. Apheresis. Syncopa. Apocopa. Ectasis. Systole. Diæresis. Syneresis. Synalæpha: Echliplisis. Antithesis. Metathesis: Prosthesis est appositio

quædam ad principium dictionis litteræ: uel syllabæ: ut gnata pro nate retulit pro tulit
 Epithesis est positio quædam ad mediam dictionem litteræ: uel syllabæ: ut reliquias pro
 reliquas: Induperator pro impetator. Hanc autem alii epenthesim: alii: parenthesim
 uocant. Paragoge est appositio quædam ad finem dictionis litteræ uel syllabæ: ut
 magis pro mage: & potestur pro potest. Hæc alii Paralepsim: alii Prolepsim. i. prælūptio
 nem uocant. Apheresis est ablatio de principio dictionis litteræ uel syllabæ cōtraria pros/
 thesi: ut mitte p dimitte & temno pro cōtemno. Syncopa est ablatio de media dictione lit/
 teræ uel syllabæ cōtraria epēthesi: ut audacter p audaciter: & cōmouit p commouerat:
 Apocopa est ablatio de fine dictionis litteræ uel syllabæ cōtraria paragoge: ut achilli pro
 achillis: & possis pro positis: & potes pro potestis: & mutu pro muto. Ectasis est exten/
 sio syllabæ cōtra naturā uerbi: ut Italiā fato profugus: cū italiā prima syllaba correpta di/
 cere debeamus. Systole est correptio syllabæ contra naturā uerbi facta cōtraria ectasi
 ut aquosus orion: pro orion producte. Diæresis est diuisio unius syllabæ i duas. ut olli
 respōdit rex albai longai pro albæ longæ: & aulai in medio libabant pocula bacchi p au/
 læ & diues pictai uestis & auri pro pictæ. Syneresis est cōglutinatio duarū syllabarū
 in unam cōtraria dyæresi: ut phæton pro phaeton: & acripedē pro acripedem. Syna/
 loepha est per interēptionē cōcurrentiū inter se uocaliū lubrica quædam lenisque cōllisio:
 ut Atque ea diuersapeuitus dū parte gerunt: Hæc a quibusdā Sinæresis uel colisio nun/
 cupatur. Ecthlipsis est cōsonantium cum uocalibus aspere concutentibus difficilis
 ac dura collisio: ut Littora multum ille & tetrus iactarus & alto. Antithesis est litteræ
 pro littera positio: ut olli subridens pro illi. Metathesis est transformatio litterarum i
 alio loco: nulla tamen littera ex eâ dictione sublata: ut euandre pro euander: & Tymbre
 pro tymber. Schemata lexeos & dianceas sunt quædam figuræ uerborū & sententiatum
 Sed schemata dianceas ad oratores p̄tinent. Ad gramaticos uero lexeos. Quæcū multa
 sint ex omnibus: fere necessaria sūt sexdecim scilicet. Prolepsis. Zeugma. Hypozeuxis.
 Sylepsis. Anadiplosis. Anaphora. Epanalepsis. Epithetō. Patonomasia. Schelisonoma
 ton. Paromoeon. Omoeoteleuton Polyptoton. Hirmos. Polysynthetō. Dialyton. Pro
 lepsis est præsumptio reꝝ ordine secutas: ut interea reges ingenti mole latinus procedūt
 castis. Turnus deinde æneas. Zeugma est unius uerbi conclusio diuersis clausulis ap/
 te coniūcta: ut Troiugena iterpres diuum: qui numina phœbi: qui tripodas clari lauros
 qui sydera sentis. Hypozeuxis est figura superiori cōtraria: ubi diuersa uerba singu/
 lis clausulis redduntur ut regem adiit: regi memorat nomēque genusque. Sylepsis est
 diuersarū clausularū p unū uerbū cōglutinata cōceptio: ut Hic illius arma: hic curus fuit
 Hoc schema late patet: Et fieri solet nō solū p partes oratiōis: sed p accidētia partiū oratio
 nis. Itē sylepsis est in dissimilibus clausulis: quādo dictio singularis uerbo plurali adiungi
 tur: ut sunt nobis mitia poma: castaneæ molles & pressi copia lactis. Anadiplosis est ge
 minatio dictionis: q̄ ex ultimo loco præcedētis uersus: & principio sequētis iterat: ut sequi
 tur pulcherimus astur. Astur equo fidens. Anaphora est relatio eiusdē uerbi p principū
 plurimorū uersuū: ut Nate meæ uires: mea magna potētia solus. Nate patris sumi: q̄ tela
 typhœa temnis. Epanalepsis est uerbi i principio positi uersus in eiusdē sine repetitio: ut
 Muta super priamo rogitās: super hectore multa. Ante etiam sceptrū dictæi regis & ante
 Epizeuxis est eiusdē uerbi i eodē uersu sine aliqua dilatiōe geminatio: ut meme ad sū qui
 feci i me cōuertite ferrū. Paronomasia est ueluti quædam denominatio uel quotiens aliud
 nomē efficiē de alio ut nā iceptio est amenitiū aut amariū. Schelisonomaton est multitu
 do nominū cōiūctorū eodē habitu copulandi: ut marsa manus: peligna cohors: festia ui/
 rum uis. Paromœon est quādo ab eiusdē litteris diuersa nomia sumūt: ut Tite tute tãri

tibi tanta tyrāne tulisti. Omoeoteleuton est cum simili modo dictiones p̄urimæ finiuntur: ut eos reduci: quam relinqui: deuchi: quā deferri malui. Omocoptoton est cum in consimiles casus exeunt diuersa uerba: ut incoerentes flentes: lachrymantes: comitātes Polyptoton est multitudo casuum uarietate distincta: ut littora littoribus cōtraria fluctibus undas. Imptecor arma armis pugnent ipsique nepotes. Firmos est series orationis cōtinuæ tenorem suum usque ad ultimū seruās: ut Prīcipio cælum ac terras: cāposq; liquentes. Polysynteton ē dictio multis nexa cōiunctionibus: ut Athamasque: thoasque pelidesque neptolēus: primusque machaon. Dyaliton siue Asyntheton ē figura cōtraria superiori carēs cōiūctiōibus: ut Ite: ferte citi flāmas: date tella: ipellite remos.

Ropus est dictio trāslata a propria significatiōe ad ī propriam similitudinem oratus necessitū siue causa. Sūt autem duodecim: Metaphora. Catachresis. Metalepsis. Metonymia. Antonomasia. Epitheton. Synecdoche. Onomatopoeia. Periphrasis. Hypbaron. Hiperbole Allegoria. Metaphota est res uerborūq; trāslatio. Hæc fit quattuor modis. Ab animali ad aile. Ab ī animali ad ī animale. Ab inanimati ad aiale. Ab animali ad animale: ut Tiphim aurigam celeres fecere carinæ. Nam auriga & gubernator nauis animam habent. Ab ī animali ad ī animale: ut Pelagus tenuere rates. Nā rates animam nō habent: neque pelagus. Ab ī animali ad aiale: ut atlātis cinctum assidue cui nubibus atris piniferum caput & uēto pulsatur & imbri. Nam mons animā non habet: cui mēbra hominis attribuūtur: Ab animali ad ī animale: ut si rantum pectore robur cōcipis. Nam robur animam nō habet cū. Turnus cui hæc dicūt animam habet. Scire debemus alias metaphoras esse reciprocas: Alias autē esse partis unius. Reciprocas: ut altum mare. & profūdū cælum. Possumus enim conuertere altū cælum: profundum mare. Herbæ florēt. Iuuenes pubent. Possumus enim cōuertere. Herbæ pubēt Iuuenes florēt. Alias partis unius: ut segetes fluctuant uites germinant: Catachresis ē usurpatio nominis alieni: ut Patricidam dicimus qui occidit fratrem. Et piscinam quæ pisces non habet. Hæc enim ubi extrinsecus sumerent suum uocabulum non haberent.

Metalepsis est dictio pergens gradatim ad id quod ostendit: ut spelūcis abdedit attis hoc metuēs. Et post aliquot mea regna uidēs mirabor aristas. Metonymia est dictio quædam ueluti trāsnominario. Huius autem multæ sunt species. Aut per id quod conrinetur ostēdit: ut Nunc pateras libate Ioui. Aut cōtra: Crateres magnos statuūt & uina coronāt. Aut pro iuētore quod inuētum est: ut sine cerere & baccho friget uenus: Aut cōtra: ut Vinumque præcamur. Nam hic deus adest præsens. Hæc exēpli causa posita ad discentibus sunt Reliqua demonstrabit lectio. Antonomasia est significatio uice nominis posita: quæ fit tribus modis: Ab animo: a Corpore. Extrinsecus. Ab animo: ut magnanimus anchisiades. A corpore: uel ipse arduus polyphemus. Extrinsecus: ut in foelix puer atque impar congressus achilli. Epitheton est suppositio dictionis cum proprio nomine. Nam Antonomasia uicem nominis substinet: Epitheton nunquā est sine proprio nomine: ut dira celano & diua camilla. Fit etiam tribus modis: ab animo: a corpore: extrinsecus. His duobus tropis uel uituperamus: uel ostēdimus: uel laudamus. Synecdoche est significatio pleni intellectus capax: cū plus minusue pronunciat. Aut enim a parte totū ostendit: ut pupesq; tuæ pubesq; tuorū. Aut cōtra partē a toto: ut ipsius ante oculos ingens a uertice pōtus In puppim ferit. Et alibi: fōtemq; ignēque ferebāt. Meminisse autem debemus quando fit a parte totum faciēdum esse ab inferiori parte. Onomatopoeia est uomen de sono factum: ut Clamorq; nig: clangorq; tubarum: tinnitus æris Atq; lentem stipulam crepitātib; urere flammis. Periphrasis est circumlocutio quædam quæ fit aut ornādæ rei causa: quæ pulchra est. Aut uituperādæ

quæ turpis est: ut iam prima nouo spargebat lumine terras. Tithoni croceum linquens
 aurora eubise. Et hoc faciūt: nimio ne luxu optulior usu Sit genitali aruo & sulcos obli/
 met inertes. Hyperbatō est trāscensio quædam uerborum ordinem pertorbās: Cuius
 species sūt quinque: Hysterologia siue hysteron proteron. anastrophe. Parēthesis. Synthe/
 sis. Temesis: Hysterologia siue hysteron proterō. est sentētiæ eum uerbis ordo mutatus
 ut. Et ecerem torrere parāt flāmis: & frangere saxo. Anastrophæ est uerborum rātū
 ordo præposterus: ut italiā contra pro cōtra italiā Parēthesis est iterposita formario
 diuersæ sentētiæ: ut æneas (neq; enim patrius cōsistere mētem Passus amor) rapidum ad
 naues præmittit acharem. Temesis est unius compositi uel simplicis sectio: uana dicti/
 one uel pluribus interiectis ut septem subiecta trioni. Et saxo eere comminuit brū. Et ma/
 sili portant iuuenes ad littora tanas: pro cerebrum & massilitanas. Synchesis est hyp/
 baton obscurum: & ex omni parte cōsulsum: ut tris notus abreptas í saxa larētia torquet
 Saxa uocāt Itali: mediisq; in fluctibus aras. Est autem hie ordo. Tris naues abreptas no/
 tus torquet in saxa: quæsa in mediis fluctibus latentia: Itali uocāt aras. Hyperbole est
 dictio fidem excedens augēdi minuēdiue causa. Augēdi ut niue cādidior. Minuendi: ut
 tardior testu dine. Allegoria est tropus quo aliud significatur aliud dicitur: ut Et iam
 tempus equum fumāria soluere colla: hoc est carmē finire. Huiusmodi species multæ sūt
 ex quibus septem eminet Hironia. Antiphrasis. Aenigma. Charientismos. Patonomia.
 Sarcasmos. Altestimos. Hironia est tropus qui per contrariū conatur ostendere quod
 dicit. ut egregiā uero laudē & spolia ampla refertis neq; puerq; tuus. Hæc ubi grauitas
 pnuntiātis adiuuerit: cōfiteri uidebit: quod negare itendit. Antiphrasis est unius uer/
 bi hironia: ut bellum: quod minime bellum est: Et lucū quod minime lueet. Aenigma
 est obscura sentētia per obscuram similitudinē rez ut mater me genuit: eadē mox gigni/
 tur ex me significat enim aquā í niue cōuertit: & ex eadē rursus effluere. Charientismos est
 quo dura dictu gratius proferūt: ut iterrogātibus nobis. Nū quis nos quæsiert: respōsū
 detur bona fortuna: ex inde itelligitur neminem nos quæsisse. Patonomia est accōmo/
 datū rebus tēporibusq; puerbiū: ut adaersus stimulū calces: & Iupus est in fabula. Sar/
 casmos est plena odio atq; hostilis derisio: ut en agros & quam bello troiane petisti helpe/
 riā metire iacēs. Altestimos est tropus multiplex numerosaq; uirtutis. Nā altestimos est
 quiequid rustica simplicitate caret: & facta satis urbanitate exponit: ut q; baviū nō o dit
 amet tua carmina meui: atq; idē iungat uulpes: & mulgeat hireos. Homoensis est mi/
 nus notæ rei p similitudinē eius quæ magis nota est demonstratio. Huius aut tres sūt spe/
 cies. Hicon: Parabola: Paradigma. Hicon est psonaz iter se uel eoz quæ personis acci/
 dūt cōparatio: ut hoshumerosq; deo similis. Parabola uero est rerum genere dissimiliū
 cōparatio: ut Qualis mugitus fugit cū lautius aram. Tautus: & icertā exeuellit ceruice se/
 curim. Paradigma est exēpli hortātis uel deterētis enarratio. Hortātis: ut Antenor po/
 tuit mediis elapsus achiuis Ihticos penetrare sinus: atq;. Deterētis: ut At nō sic phrygius
 penetat lacedemona pastor Ledæaq; helenā troianas uexit ad urbes.

FINIS.

Barbariem quicumq; cupis uitare loquēdo.
 Donati hoc lecto codice doctus eris.

SERVII HONORATI IN SECVNDAM DO/
NATI EDITIONEM INTERPRETATIO.

RS dicta est uel αρτοθη ἀπέθη id est a uirtute quam graeci uniuersiuulscq/
scientiam uocant. uel certe ideo ars dicitur: quod artus p̄ceptis cūcta
concludat id est angustis & breuibus. Pleriq; artem scribentes a litterarū
tractatu incohauerunt. Pleriq; a uoce Pleriq; a definitione artis grāmati
cæ. sed omnes uidentur errasse. Nō enim propriam rem officii sui tracta
uerūt: sed cōmunem & cum oratoribus & cum philosophis. Nam de lit/
teris tractare etiam orator potest. De uoce nemo magis q̄ philosophi tractant. Definitio
etiā Aristotelicorum est uode proprie Donatus & docte qui ab octo partibus incohauit
quæ specialiter ad grammatices pertinent

Omen dictū est eo quod res nobis efficit notas. Pronomē. quia fungit̄ officio no
minis: ut si quis dicat. Virgilius fecit Bucolica. ipse scripsit Georgica. Verbum di
ctū est: eo quod uerberator aere motu linguæ: hæc pars oratiōis inuēta ē: & licet
omnes orationes cū hac oratiōe misceant̄: tamē speciale sibi hæc pars hoc nomen efficit.
eo quod hac frequēter utimur in elocutiōe in tātū ut dicamus uerbū fecit. Tullius Apud
populū in senatu. Aduerbiū dictū est. quia nunq̄ recedit a uerbo: siue enim dicas cras fa
cio iuenies aduerbia uerbis cohærentia. Participiū uocat̄ quoniā partem tenet nominis:
partemq; uerbi. q̄si participiū. Nam a nomine habet genera & casus a uerbo tēpora & si
gnificatiōes. ab utroq; numerū & figurā. Præpositio dicit̄: quoniā i loquēdo præponit̄.
Dicimus. n. ante tēplū est nō tēplum ante est. Cōiunctio dicta est. quia coniungat elocu
tiones. ut ego & tu eamus: Interiectio dicta ē: quod iterponitur ad exprimēdos animi af
fectus: ut puta heu mortuus ē: In his aut̄ octo partibus naturalis est ordo. Rite enim no
mea primū ponit̄ quod ex ipso omniū rerū notitia procreat̄. Post hoc debet assequi pro
nomen quia nominis officio fūgitur nec debet ab eius significatiōe diuelli. Inde sequitur
uerbū quo diximus nos frequēter uti. Inde aduerbiū. quod a uerbo nunq̄ recedit. Par
ticipiū autē rite post nomē & uerbū ponit̄. quod ex partibus utriusq; natū ē. præpositio
cū uel uerbo uel nomini præponit̄ & ipsa iuste hoc loco posita est illis iam ante prædictis
quibus præponitur. Similiter cōiunctio quia cōiūgit omnia nō debet primū locū tenere:
primo enim debemus scire quæ res coniungūtur. Interiectio ideo uirima posita est: quia
nihil exprimit nisi affectus animi qui raro interponūtur:

Omē est pars orationis cū casu corpus aut rem proprie cōmuniter ue significans
i omnibus partibus orationis definitiones esse debent ut segregentur ab illis par
tibus: & suæ partis quā definiūt aliquā pprietatē dicāt. igit̄ quod dixit nomē eē
partem oratiōis segregauit syllabas a plausibus. & quicqd. cōfusæ uoci dat̄. Quod autē
dixit cū casu: segregauit a uerbis aduerbiis: præpositiōibus: ac coniunctiōibus. Quod
autem dixit corpus aut rem significare hoc ipsius propriū ē: Corporale autem nomen
uel incorporale grāmatici ita definerunt. Ut corporale sit quicquid uidetur & tāgit̄ ut
lapis. Incorporale quod nō uidetur nec tangitur. ut pietas. Item dicit aliam proprietatē
quod aut propriū aliquid significat: aut appellatiuū. Nam propriū est: quod unus est
ut hector. Appellatiuū quod multorū est: ut homo. Scire debemus inueniri frequēter no
mina appellatiua: quæ sunt propria: ut scelix quæ communi sensu facile dignoscuntur:
illud etiam scire debemus quia si propriū est quod unus est numerum tantūmodo reci
pit singularem. Neq; enim potest res unius in pluralem cadere: Nam quod propria noia
pluraliter declināt: sciendū ē nō ab unius nomine procreatū n̄m̄: sed multitu
dinē nominū hoc facit Recte. n. Vgilius dixit. Marios & Caillos quoniā plurales fuerūt

Appellatiuum aurem nomen est quod cum sit res mulrorum recipit tamen & numerum singularcm in multis etiam unus tenetur.

Comparatiōis gradus sūt tres. positiuus ut doctus: Cōparatiuus ut doctior. Superlatiuus ut doctissimus. Pleriq; uolunt comparatiuū esse doctiorem dicentes non esse comparationem quando doctior dicimus quia nō comparat sed præferat: sed errant: Nam omnis comparatio id agit ut alterum præferat. Illa enim quæ æquat similitudo potius est q̄ comparatio. Positiuus autem omnia recipit genera Masculinū ut hic doctus. Fœmininū ut hec docta. Nentrum ut hoc doctū. Cōmune ut docilis. Omne ut doctus: Cōparatiuus uero gradus duo tantū suscepit genera. Cōmune ut doctior. Neutrū ut doctius. Superlatiuus tria tantū. Masculinū ut doctissimus. Fœmininū ut doctissima: Neutrū: ut doctissimū. Præterea nomina recipiunt comparationē sed ea quæ sunt qualitatē & quantitatis. Qualitatis autē & Quantitatis aut ab animo dicitur ut doctus aut a corpore: ut candidus niger: aut a fortūa ut miser. aut a mensura ut lōgus. Quare quæsituum est: utrum latinior diceretur quod tunc dicitur cum pro disertio ponit: ut sit latinior quomodo disertior cum autem genrem significat: nō potest comparari ita enim nō possumus dicere latinior: quomodo nec græcior. Comparatiuus autem gradus iungitur casibus tribus ablatiuo. septimo & nominatiuo interposita particula q̄: ablatiuo ut doctior ab illo. Septimo ut doctior illo. Nominatiuo ut doctior q̄ ille. Sed frequēter utimur septimo ablatiuo pene nunq̄. Superlatiuus uero gradus genitiuo tantum plurali iungitur ut doctissimus illorum quanq̄ & singulari eohæret quotiens nomen est enuntiatione singulari intellectu plurale: ut. O. donauim fortissime gentis Tyride. illud sane seruandum est quod & postea tractum est. Comparatiuum gradum nos & nostro & extraneo generi coniunge. Superlatiuum autem tantum nostro. Dicimus enim uelocior homo hominibus & uelocior homo canibus quoniam Comparatiuus est gradus Superlatiuum uero gradum tantum nostro præferimus generi ut uelocissimus homo hominū: nemo enim dicit homo equorum.

Genera dicta sunt ab eo quod generant: atq; ideo tantum duo sūt genera principalia Masculinum & Fœmininum: hi enim sexu tantum generant. Genera autem aut naturalia sūt: aut ex auctoritate descendunt ut hic paries hæc fenestra. In his enim naturalem nullum intelligimus sexum sed eum sequimur quem firmauit auctoritas: Cætera uero genera a superioribus ueniūt: ut est neutrum quod neq; Masculinum ē neq; Fœmininum Cōmune quod ē Masculinum & Fœmininū. Omne quod omnia supra dicta continet genera Epicœnum uero quod confusum continet sexū. Nam inter Cōmune & epicœnum hoc interest quod cōmune est ubi uisu secernimus sexum ut canis. Epicœnū est e cōtrario ubi uisu nō secernimus sexū ut piscis. Item inter epicœnū & commune hoc interest quod i cōmuni articulo secernimus sexū: ut hic canis: uel hæc canis. In Epicœno uero unus articulus sumit: & utriq; sexū intelligimus: ut hæc aqua. Eū aut sumimus articulo quæ auctoritas dederit. Nā cū naturaliter nō possumus i Epicœnis sexū deprehendere: debemus auctoritate firmari.

Vmerus aut singularis est aut pluralis Dualis uero græcus nō usurpat nisi in nominibus duobus q̄ sūt duo & ambo atq; ideo etiā i æqualiter declinat.

Ignis aut simplex est: aut cōposita. Simplex quæ unā rē cōtinet atq; naturalis est: ut doctus. Cōposita uero quæ ex arte fit: duas res habet: ut i doctus. Cōposita uero fit figura quattuor modis. qui i arte sūt polita: quod autem dixit ex corruptis: ita intelligere debemus: ut tunc intelligamus corrupta esse in compositione quotiens resoluta integrari possunt ut si quis dicat concipio iure dicitur corruptū

quia si soluaturn facit capio: quod est in egrum: & conficio facit facio & similia.

Blatius singularis regit genitiuū datiuū & ablatiuū pluralem secundum regulas in arte positas. Sed illud quod dicit ablatiuo e producta uel correpta terminato: ita intelligendū est. ut tūc producta sit: quotiens genitiuus singularis ei terminatus sit cum uero is fuerit terminatus idem genitiuus singularis: ut huius patris ab hoc patre. Ideo autem latini uoluerūt ab ablatiuo singulari regulas sumere quoniam hic casus latinus est: nec cum habēt græci: & ille utiq; casus debuit regulas latinis nominibus dare qui proprius latinorum est. Omnia nomina quæ in rerum natura sūt quinq; regulis continerur quæ regulæ apud donatum non sūt propter compendium ramen tenedæ sūt. Colliguntur autem istæ regulæ de genitiuo singulari. Nam hic casus quinq; finibus terminatur aut æ diphthongo: ut musa musæ: aut i ut doctus docti: aut is ut pater patris: aut us ut fluctus huius fluctus: aut ei ut hic uel hæc dies huius diei. Ergo cum inuenerimus aliquod nomē de cuius declinatōe dubitatur: quæ rursus nobis erit præcipue genitiuus qui inuētus si æ fuerit terminatus ad similitudinē musæ declinabitur ita & in reliquis fiet. Sed constat græca nomina etiam græce posse declinari. Plane duos præcipue casus in his regulis sollicitè proferre debemus. Vocatiuum secundæ declinationis & ablatiuum tertiæ in quibus contra regulas plurimū sibi assumpsit auctoritas. Vocatiuus enim singularis secundæ declinationis tum in i exhibet cum nominatiuus singularis in ius fuerit terminatus in genere Masculino in proprio nomine ut hic Mercurius. O Mercurii. Hoc enim nomen ius terminatur uocatiuū & Masculinū est & proprium. Si autem nominatiuus: Vt terminatur: ut hic doctus. Vocatiuum facit. O. doctè: & si appellatiuum sit licet ius terminatur: ut hic impius. O impie. Hic egregius. o. egregie. At huic regulæ cōtrarium est hic filius O fili. Quæ remaiores nostri rimentes ipsum uocatiuum similem fecerūt nominatiuo. Vt Virgilius dicit. Corniger hesperidum fluuius regnator aquarū: & Lucius Octavius iudex. Ablatiuus uero tertiæ declinationis: qui: &. i. & .e. terminatur: multum confusus est tamen hoc seruare debemus: ut cum nomen fuerit genctis communis: quod in is mittit nominatiuum & genitiuum: ablatiuum. i. terminemus: ut hic & hæc docilis: ab hoc & ab hac docili. Item neutra omnia quæ .e. terminantur in nominatiuo: ut hoc mare: ab hoc mari Ea uero quæ .x. littera terminant in .e. excūt: ut hic calix ab hoc calice: Hæc pellex ab hac pellice: hæc lex ab hac lege: & similia. Item oīa participia. e. terminant: ut ab hoc calēte ab hoc futēte: quæ si nomina fuerint i. magis terminabūt. Item quæ or. terminant in nominatiuo ut doctior: clarior. minor: maior: facit enī a doctiore clariore: minore: maiore. Reliqua uero sic ambigua sūt ut u x etiā auctoritate firmēt. Nā ab hac nauī & ab hac naue legimus: & ab hac puppi & ab hac puppe & ab hoc igni & ab hoc igne. In quibus oībus meliorum auctoritas sequenda est.

Ronomē dictum est quia ponitur pro nomine ut si quis dicat Virgilius scripsit Bucholica: ipse scripsit. Georgica: Nec tamen uidentur pronomina. quoniam nominum funguntur officio: esse nomina. Nam & si nominum uim exprimūt nō tamē plene exprimūt. Nomina enim posita plenas faciūt elocutiōes: Pronomina semiplenas Item nomia posita uelut ichoār elocutiōes Pronomina aut uelut complēt. Qualitas pronominū principaliter bipartita est. Oīa enim pronomia aut finita sūt: aut infinita: Finita sūt quæ recipiūt personas id est quæ definiūt personas & sūt tantū tria. ego. tu. ille. sed ille plerumq; uariat. Nā si ad præsentis psonam refert tūc recte finitū est: si de absente dicatur minus q̄ finitū est. Infinita autem pronomina uarias habēt species. Nam licet omnia quæcunq; non recipiūt personas infinita sunt tamen

Alia dicuntur generaliter infinita. Alia minus quam finita. Alia articularia uel demonstratiua. Alia possessiua: Generaliter infinita sunt quæ unicuique personæ aptari possunt: ut est quis: & sūt hæc septē tantum quis: talis: qualis: quantus: tantus: quotus: totus: Minusq̄ finita dicuntur quæ commemorationem habent notarum personarū: ut est ipsa: hæc sūt sex tantū. Ipse: iste: is: hic: idem: sui. Sed ex his alia sunt quæ absentes personas significāt: alia quæ præsentēs: absentes reliqua omnia: præsentis hæc tantū. iste: ista: istud: & hic: hæc: hoc: quæ non nulli etiam pronomina articularia uocant: eo quod more græcorum nominibus declinantur. Possiua dicuntur pronomina: quæ nos aliquid possidere ostēdunt ut est meus tuus. Hæc in quattuor partes diuidūtur aut enī utraq̄ parte singularia aut utraque pluralia aut intrinsecus singularia extrinsecus pluralia aut extrinsecus singularia. Intrinsecus pluralia: Utraq̄ parte singularia sūt ubi & persona possidentis & possessio una est: ut meus. Utraq̄ parte pluralia ubi sūt multi qui possidentur & multi sunt qui possident ut est nostri. Intrinsecus singularia extrinsecus pluralia sūt quæ possidentes unam personam ostendūt possessorum plurimas ut est mei: uel e contrario: ut est noster. intrinsecus aut dicitur quod pertinet ad personam possidentis: extrinsecus quod pertinet ad personam possessionis. Sunt autem possessiua pronomina quinque tantum meus: tuus: suus: noster: & uester. Absq̄ his pronomibus quæ omnia sūt uiginti & unum: nullum aliud quod suam originem habeat poterit reperiri sed si qua sunt compositione fiūt. Scire autem debemus inclinatione pronominum plerūq̄ sub una significatione casus uarie proferri ut est quis uel qui. Nam possumus dicere mei causa te peto & mis causa te peto & tis causa te peto: sed mis & tis: de usu recesserūt. Item ablatiuus singularis aliquando uarie terminat: ut a quo uel a qui. Nam dicimus a quo uenisti: & a qui uenisti: sed a qui in usu esse desinit.

Datiuus etiam & ablatiuus plurales plerūq̄ uarii sūt dicimus enim a quis uel a quibus qui quidē uidēt hac ratioe uariari quoniam ablatiuus singularis iuētus est uarius. Scimus enim quia oīa quæ o termināt in is mittūt: quæ i in bus. Ergo sicut dicimus ab hoc docto: ab his doctis ita dicimus a quo a quis. Itē sicut dicimus a puppi a puppibus ita dicimus a qui a quibus. Sed pronomina quæ admodū in declinatione duplicāt casus. Ita plerūq̄ minuūt: Nā sūt pronomina ubi tantūmodo genitiui sūt: ut eccum: eccam: illum.

Sūt ubi nominatiuus & uocatiuus deest: ut sui: sibi: se: a se. Sūt ubi uocatiuus tantū deest in promine quod est ego.

Verbum est pars orationis cum tempore & persona sine casu. Quod dixit cum tempore & persona cōnexū intelligendū est. Neutrū enim potest in uerbo ab altero separari. Nam si solam personam uelis intelligere pronome est: si solum tempus participiū est: si utrunq̄ simul tūc uerbū est. Quod autem a dicitur casu carere uelut superflue est positū. Quis enim nescit uerbū carere casu. Sed rimuit propter illas elocutiones quæ sic formantur quasi casum habeāt: ut da mihi bibere: sic est enim da mihi bibere: ut si dicas da mihi uinum quod utiq̄ casum habet: ne qui ergo propter similitudinem elocutionum putarent casum modo infinito attribui: ideo dixit penitus casum a uerbo reponi. Nam illæ elocutiones casum non recipiunt sed græcam elocutionem sequuntur.

Valitas uerborū diuiditur in modos & formas: Modi omnes sūt octo. Indicatiuus. Imperatiuus. Promissiuus. Optatiuus cōiunctiuus. Infinitus: Impersonalis. Gerūdiuus. Sed ex his quinque uolūt esse legitimos de tribus uero dubitatur. i. de promissiuo Impersonali. Gerūdiuo: Indicatiuus dī modus quoniam p ipsum quod gerimus idicamus: ut est lego. Imperatiuus quoniam p ipsum imperamus ut est lege.

Optatiuus quoniam habet aduerbium oprandi. ut utinam legam. Coniunctiuum uero modum non ideo coniuñctiuū dicimus quia habet aliquid coniuñctum idest eū. Nam & optatiuus incipet esse coniuñctiuus quia habet aduerbium coniuñctum utinam sed ideo dictus est coniuñctiuus quia in loquendo cum solus locutionem implere nō poterit coniungit sibi indicatiuum: ut cum scripsero faciam & cum dixerō legam: Infinitiuus dicitur modus quia nō definit personas: sed omnes tres uno uerbo profert ut est legere. Cæteri uero modi in personis differentiam faciunt quod probatur hac elocutione. legere uis. legere uult. Nam quoniam uolo uis uult indicatiuus est modus differentia facta est personarum: quoniam uero legere infinitus est omnes uno modo prolata hi sūt generales modi. Illi uero tres de quibus dubitatur ita explicandi sunt. Qui negant promissiuum modum esse hoc asserunt esse superfluum hunc putari modum quoniam indicatiui modi sit tempus futurum idest legam scribam. Qui autem dicunt proprium modum esse negāt indicatiuum modum tempus futurum per rerum naturam habere posse. Nam si indicatiuus modus ideo dictus est: quod p̄ ipsum indicamus. Nemo autē indicat nisi quæ nouit futurum habere non potest quia nemo indicat. De impersonali autē modo hæc loquuntur. Pleriq; hunc modum dicūt quia sic de uerbo nascitur quemadmodū ceteri modi ut lego lege legitur: sed tamen non probatur modus esse: sed uerbum. Nā cū unusquisq; modus: non possit currere per modos nam habet indicatiuum legitur. Imperatiuum legatur: coniuñctiuum cum legatur. Item gerundiuum quem dicunt modum pleriq; negant eum modum esse: sed dicunt participiorum a passiuo futuri & præteriti eē declinationem sed est modus: quia in. o. definit ultimo tempore suo in qua littera nullū definit participium & significationem habet tam agentis q̄ patientis. quod utiq; non haberet si participium passiuū esset: Et enim cū dicimus cārādo & agentis & patientis habet significationē: quod probat̄ teste Virgilio. Nā ubi dicit: Cantādo tu illū agētis significationem ostēdit ubi dicit cantādo rampiritur anguis patientis.

Ortæ sunt quattuor: per quas non declinatio: sed significatio uerborum explicatur: quæ ideo quattuor sunt quoniam omne quod agimus quattuor temporum officio continetur. Nam aut cogitamus utrum agendum sit: aut quod placuit inchoamus: aut inchoata complemus aut completa iteramus: iecircu ipsæ formæ hæc nomina acceperunt una enim Meditatiua quæ non agere nos aliquid. sed adhuc uelle agere ostendit ut est lecturio significat enim non lego: sed legere uolo. Secunda est inchoatiua: quæ aliquid nos nuntiare ostēdit ut est caleſco quod significat calete incipio. Tertia ē perfectā ut est lego: quæ plenum ostendit actum. Quarta est frequentatiua quæ nos sæpe agere aliquid ostendit: ut lectito significat enim sæpe lego. Quas formas pleriq; ueluti milites refutate uolunt: sed conuincuntur secundum rationem naturalē. Multa enim sunt quæ proprie non nisi istis possunt explicari. Meditatiua autem formam inchoatiua definit ut scripturio: lecturio. Inchoatiua autem uerba quicq; regulis continentur. quarum si una defuerit inchoatiua non erunt: debent enim in se syllaba exire & originem ducere a neutrali uerbo: & tertia eē cōiugatiōis correpta: & carere tēpore præteritopfectō & plusq̄ perfectō carere etiā participiu futuri tēporis. Ideo aut inchoatiua carēt tēpore perfectō quia oia quæ inchoāt nihil perfectū habere debēt. Frequentatiua forma in tu quādo exit sēper primæ cōiugatiōis est: ut lectito: as. eursito: as. scripsito: as. Si aut in so. exeat etiā tertia esse potest ut laceſſo: laceſſis: faceſſo: faceſſis.

Oniūctiōes tres sūt noīa habētes ab ordie litterarū quæ rūt at̄ in quib; rebus. i. indicatiuo modo tpe præſenti numero singulari: secūda p̄sona ante litteras uel ante syllabas ante litteras in uerbis actiuis & neutralibus: ante syllabas in cæteris. i. in passiuis

comunibus deponentibus. Ergo ubi. a fuerit prima coniugatio est: ut amo amas: ubi. e. est secunda ut doceo doces: ubi. i. tertia ut lego legis: sed tertia plerumque & correpta est: & producta: quod deprehenditur hac ratione. Si correpta fuerit in passiuo penultima syllaba. e. habebit ut lego legis legor legetis. Si autem producta fuerit. i. reseruabit in passiuo: ut nutritio nutritis: nutritior nutritis. Quæ uarietas etiã de ipatiu mō colligit: nã tertia correpta i. e. exit: ut lege. tertia producta i. i. ut nutri. Itē in finiriui mōi penultima syllaba quæ si longa fuerit producta coniugatione eē demonstrat: ut nutrire. Si breuis correpta eē demonstrat ut legere hæc autē coniugationes futuræ tempus indicatiui modi uarie mittunt. Nam prima & secunda coniugatio in. bo. dicunt: ut amo amas amabo. doceo doces docebo. Tertia uero correpta in am tantum mittit: ut lego legis legã. Tertia producta duas habet regulas requirendas in indicatiui modi tempore presentis si ante. o. ultimã. e. fuerit correptum i. bo tantum mittit: ut exeo exibo. Si autē. i. habuerit ante. o. futuræ tempus & in bo. mittit: ut seruius seruis seruibo: quas regulas. Probus artifex tuetur.

Erborum genera sunt quinque. Actiua passiuua. Neutra. Communia: Deponētia.

Quæcunque ille sint diffinitiones quæ hic lectæ sunt uarietamen quantum ad significaciones id pertinet. Omnia ista quinque duas habet significaciones: id est aut agentis aut patientis. Hinc est quod in neutrali uerbo & agentis & patientis inuenimus significationem. agentis ut nato: & patientis ut uapulo. In tē deponēti uerbo ubi sola utique debuit esse passiuua significatione & agentis non nunquam inuenitur: ut est loquor. Cōfusio autē: Cōmunis uerbi casibus segregatur. Nam si accusatiuum casum iungas agentis est: ut criminor illum. Si ablatiuum patientis: ut criminor ab illo.

Empora sunt quinque. presentis quod agit: ut lego. Præteritum imperfectum quod omisum est & non completum ut legebam. præteritum perfectum quod completum est paulo ante ut legi. Præteritum plusquamperfectum quod completum est olim: ut legeram. Futurum quod diminet: ut legã. Unde uitiose locuti: qui dicunt expecta modo egrediar. Nã iungunt significationem futuram & presentis tempus. Item qui dicunt cras lego lectione: uitiose loquunt. Nam cum lego temporis presentis sit cras uero aduerbiu futurum: utique hæc locutio non cohæret. Tractandum est illud an sana sit locutio hæc cras legã an cras lego. Cras lego ut diximus uitiosum est: Cras aut legã ideo nonnulli uitiosum iudicant: quoniam duo futura quasi in aliud futurum nos deferunt.

Odi uaria tempora recipiunt. Indicatiuus enim omnia quinque habet supradicta tempora: Imperatiuus. enim uero duo tantum presentis & futurum. Optatiuus tria: sed geminata. Nam presentis & imperfectum pro uno est: Item perfectum & plusquamperfectum habet & futurum. Cōiunctiuus tot tempora habet quot & indicatiuus Infinitus tria habet tempora presentis: præteritum: & futurum. Sed scire debemus in omnibus passiuis uerbis præterita tempora id est perfectum & plusquamperfectum habere ulteriora præterita. personas omnes modi segregatas habet absque infinito ubi cōfusio sunt ut diximus id est tres. Modus autem imperatiuus habet difficultatem personarum quæ talis est: prima persona in tempore presentis deficit sed in numero singulari. Cæterum in numero plurali non deficit: Ideo autem deficere creditur: tam in persona quam in numero quoniam omne imperatiuum in alium procedit: id est secunda persona nascitur: in tempore uero futuro tam in numero singulari quam in numero plurali prima persona deficit.

Secunda uerba & tertia in numero singulari uno modo proferuntur: ut legito tu: legito ille: ut est apud Virgilium. Tertius argolica hæc gallea cōtētus abito. Nam si dicam legiro: legat: legito quidem erit tempus futurum: legat uero presentis. Item tertia persona numeri pluralis: his: regulis continetur. Indicatiuum modo tempore presentis tertia persona

numero plurali. o. accipit: & facit hanc personā Imperatiui modi per omnes cōiugatiōes amāt amāto: docēt: docēto: legūt: legūto: nutriūt: nuttiūt: quod seruare maiores ut ait Horatius & quocūq; uolēt animū auditoris agūt. Nam diceret agāt tēpus presens ostēdere nō futurū. Prima coniugatio & tertia correpta tot syllabas habere debēt in secūda p/sona quot in prima habet i dicatiuo modo: ut amo amas: lego legis. Quod at aliter facerit anomalū est: ut edo: es: comedo comes.

Duerbium dictū est eo quod necesse habet hanc partem orationis uerbū se/qui: ut cras faciam: hodie legam: quotidie scribo: sed nō ut necesse est uerba sequi aduerbiū. Ita necesse est aduerbiū sequi uerbū. Nam quando dico facit orator: est elocutio plena q̄q̄ siue aduerbio. Potest ergo uerbū sine aduerbio poni. Aduerbium autem sine uerbo nunq̄ ponitur. In significationibus aduerbiorū localia aduerbia diligēter animaduertenda sunt: quæ habēt quattuor species In loco: de loco: ad locū: & per locū. In loco sunt hæc: hic illic: ibi: intus: foris. De loco sunt hæc: hinc: illinc: inde. aliunde: uno modo tam de loco q̄ in loco: pferuntur. i. sine cōiunctione præpositiones. Ad locū sunt hæc: huc: illuc: istuc: illo: intro: foras. Per locū sunt hæc: hac: illac: illa: Ergo animaduertere debemus: ut quotiens fuerint aduerbia in loco iungamus uerba: quæ habeāt hanc significationem in loco: ut puta ibi sum: illic: sedeo: intus: & similia. Quotiens sunt autem aduerbia quæ significant ad locum iūgamus his uerbis similiter quæ debeāt significationem euntis: ut pergo illuc: uado illo: proficiscor intro & similia. Nam si quis dicat uenio ubi uitiosum est. Venio enim significationis est ad locum: ibi uero in loco est: & duo hæc diuersa nunq̄ cohærent. Nam omnia aduerbia nō recipiunt comperationem: sed ea tantum quæ ducunt originem a nominibus recipientibus comperationem. ut doctus doctes: iute enim dicimus doctus doctissime quoniam & nomen ipsum facit: doctior doctissimus. Aduerbia autem quæ comparantur in passiuo gradu duas habet regulas. e. & er. ut docte fortiter. In cōperatiuo unā ut doctius & fortius. In superlatiuo autem unam. e. quod semper productum est: ut doctissime fortissime. Quando autem positiuus. e. terminatur: & quādo. er. datiuus singularis ostendit: Nam. e. tum terminatur aduerbium in positiuo quando datiuus singularis. o. fuerit terminatus: ut docto: docte: claro: clare. Tunc autem aduerbium. er. terminatur quando datiuus singularis. i. fuerit terminatus: ut huic agili agiliter: & huic forti fortiter. Quæ has regulas nō seruaot aduerbia anomala sunt. Nomina prouinciarū semper recipiuntur præpositiones: ut ad campaniam pergo: de campania uenio. In cāpania sum. Econtrario nomina ciuitatum nunquam recipiūt præpositiones quando fungūtur uice aduerbiorum. Verūtamen si ad locum significant accusatiui forma sequenda est: ut Carthaginem uado. si de loco secundū septimum loquimur: ut Carthagine uenio si in loco duplex regula est: Nam si nomē fuerit secundæ declinationis: aduerbium in loco fit secundum formam genitiui dicimus enim deli fui beneuēti fui quoniā huius deli huius beneuenti genitiuus est. Sin aut nomē erit alterius cuiuscūq; declinationis tūc formam sequimur datiuui casus dicimus enim Carthagini fui. Tyberi fui: quoniam huic Carthagini huic Tyberi datiuus est. Sciendum est saue pauca nomina his regulis tepugnare: ut est Narbone in philipicis Cicero. Cum tu Narbone mēlas hospin/um: conuomeres. Debuenit enim dicere Narboni. Item Virgilius ait Tyria Carthagine qui nūc expectat inquit Carthagine nō Carthagini qd erat regula. Sed Cicero Antypotolim fecit Virgilius ueto metri necessitatē mutata regula seruauit. Generaliter tenēdū est quod aduerbiis id est solis positus nō debet cōiungi præpositio separatim. Nemo enī dicit de sero de modo: Vnde nec de mane dicere debemus quod plerūq; i usu habēt.

Sed quoniam legimus dum mane nouū id est hoc ipsum mane iam nomē effectu est genus enim nō recipit nisi nomē. Videmur ei adiicere posse præpositionē: Quare tutius loquē & solū aduerbiū sine præpositiōe ponūt: ut mane uenit & quādo uolūt addere præpositionē genus coniungūt: ut de primo mane uenio: iam enī nō uidet iungi ei parti orationis quæ est mane: Sed quæ est primo.

Articipium dictū est quasi participiū habet enim partes. a uomine duas genus & casum. a uerbo duas tēpus & significatiōē. ab utroq; duas numeros & figurā: ideo ab utroq; quoniam numerus & figura tā modo accidūt q̄ uerbo illa enī bina iis tātum accidūt a quibus rrahuntur.

Genera participiorū sunt hæc. Masculinum. Femininum. Neutrum & omne. Masculinum participium in us. syllabam terminatur: Ecce mininum in. a. Neutrum in um. ut lectus lecta lectum. lectorus lectura lecturum. legendus legenda legendum. Nam hæc sūt duo tempora præteritum & futurum quæ genera secūdam regulas quas diximus diuidūt. Præsens autē participiū semper generis est omnis: & duabus clauditur consonantibus: ut est legeus.

Asus totidem sunt in participiis quot in uomine & pronomine. Participia autem Masculina & neutra secūda sunt declinatiōnis. Feminina prima. Omne tertia: i quo Ablatiuus & .i. & .e. terminat: ut amāti & amāte. Sed scire cōuenit quod ars exigit ut .e. littera terminet. id est autē ubi fuerit terminatus: Ablatiuus huius participii necessitas est aut metri: aut euphonia.

Tempora in participiis latinis tria sunt: præsens: præteritum: & futurum. Regulæ tamen quatuor sunt. Nam præsens unam habet quam diximus. ns. ut legens.

Præteritum unam. us. ut lectus. Futurū uero duas habet regulas: rus: & : dus: ut lecturus & legēdus. Ideo autē neutrale uerbū tot & eadē habet participia quæ & actiuum quoniam sic declinatur ut actiuū. Nam participia declinatiōne noscūt: Deponēs autē uerbū participiū futuri in rus mittit: ut auxiliaturus. Nam ideo dictū est deponens non quod .r. litteram nō deponat (Nam & commune deponēs esset: & hoc .n. r. litteram nō reliquit) sed ideo deponēs dicit: quod deponit participium declinatiōnis suæ id est futurū quod dus: syllaba terminatur. Nemo enim potest dicere loquendus: licet iueniamus apud poetas hæc usurpationem. Cōmune uero uerbū ideo habet quatuor participia: quia cōmune est. i. agentis & patiētis habet significatiōem & nouimus quod duo participia ueniūt ab actiuo & duo a passiuo. Sane scire debemus quod licet latiniras nō habeat neque præteritū participiū ab actiuo: neq; præses a passiuo iuenit: tamē apud poetas talis elocutio ubi alterius rēporis p̄ hac significatiōe ponat: ut est Virg. Et qua uestus abas & qua grandeus a Ierhes. Uestus enī dixit pro eo quod est uehebat. Regulæ participiorū ita se habēt ut participiū futuri tēporis a passiuo regat participiū præsentis tēporis ab actiuo id est ut de participio futuri tēporis a passiuo sublata dus syllaba & addita. s. littera & faciamus participiū præsentis tēporis ab actiuo: uel e cōtrario: Itē participiū præsentis tēporis a passiuo sublata. s. littera & addita rus. syllaba facit participiū futuri tēporis ab actiuo: ut lectus lecturus: uel e cōtrario. Sed his regulis repugnāt pauca participia noua ratione usurpata ut est moniturus quod nulla ratione dicitur sublata enim. rus. syllaba & addita. s. littera monitus facit quod latinitas nō habet nam mortuus dicimus: Et illud sciēdum est maiores nostri sæpe a uerbis neutralibus: præsentis tēporis uel uel præterite participia: ut est regnata. triumphata. placita: nupta: pransus: coenatus & similia. Quibus nos ideo uinimus: quoniā auctoritate firmātur: nō tamē possumus de aliis uerbis neutralibus similiter quæ nō lecta sunt usurpare: Sed debemus ea tantū quæ lecta sūt dicere:

Oniūctiōnes dicte sūt ab eo quod coniungāt elocutionem: Nam si quis dicat: ego tu eamus: dissidet elocutio: si iterponas: & . & dicas ego & tu eamus: incipit cohætere. Copulatiuæ dicuntur eo quod & uerba & sēsū copulāt: ut si quis dicat ego & tu eamus. Nā in hac elocutione & uerba cōiūcta sūt & sēsū.

Utrumq; enim iterum significat. Dissiūctiua uero penitus contra naturam sermonis fuisset inuenta: nisi uerba coniungeret: Nam quid tam contrarium coniunctioni: quam habere species coniunctionis: sed ideo dissociatiua dicitur quod sensus dissociat. Nam uerba coniungit: ut si quis dicat ego aut tu eamus: nunc enim elocutio cōiūcta: sed sensus dissociatus. Non enim utrumq; sed alterum iterum significat.

Expletiuæ dicuntur coniunctiones eo quod illud quod minus fuerat expellere contēdūt: ut si quis dicat negligenti lege dicendo lege in eo eum arguit quod non legit. At si dicat saltem lege: in eo arguit quod nihil omnino agit. Inter causuales & rationales hoc inter est quod tunc utimur causalibus quando de causa loquimur. tūc rationalibus. quando de ratione. Causa est autem quæ nos impingit ad aliquid faciendum. Ratio autem qua utimur in faciendo. Sed plane faciendum est quod pro rationalibus causales ponere possumus: & pro causalibus nunq; ponimus rationales. Etenim causa non statim rationem recipit. Vbi autem non est iam causa præcessit. In ordine autem hoc seruandum est quod sunt aliqua quæ semper præponuntur: ut ast: at: dicimus enim ast ego quæ diuum incedo regina. non ego ast: Et item at pater Anchises. non enim pater at. Postponuntur uero q; & autem dicimus enim primusq; machaon nonq; primus Machaon. Et hoc autē fac: non autem hoc fac. Igitur uero & primo & medio & ultimo conuenit loco dicimus enim igitur patres conscripti censuerunt & patres igitur conscripti censuerunt.

Ræpositio dicta est. quod in loquēdo præponitur dicimus enim apud amicū sum. Excepta bina præpositione quæ nunq; præponitur: sed postponitur sicut tenus dicimus enim pubetenus & nō tenus pube. & excepta altera præpositio ne id est cum scilicet in pronomiibus nō nullis: ut mecum: tecum: nobiscum: uobiscum: quod cōtra artem ex aperto dicitur nemo enim dicit cum me cum te propter cacēphatou: Natura enim præpositionis exigebat: ut præponeretur: Accusatiuæ præpositiones sunt. xxx. quæ accusatiuo tantum iunguntur uel singulari uel plurali. Ex his ad & apud diuersas habēt significatiōes. Nam ad: ad locum significat: ut ad patrem uado: Apud uero in loco: ut apud parētes sum: sed. ad nunnunq; auctoritate etiam in loco reperitur: ut decem fiscos ad senatorem illum relictos & apud Maronem. Ad Troiam pro caris gesserat argis. Tentauerūt pleriq; facere discretionem & in hac elocutione: quæ fit de ad & de in. ut ad forum uenio & in forum uenio: Etenim ad forum uenio est ad forū accedo: in forū uenio forū ingredior: ut sit illud potius propinquatis ad locum: hoc autem locum ipsum tenētis: sicut uidetur locutus esse Salustius dicendo: ire utiq; imperatores ad urbem erant utriq; impediti ne triumpharent calumnia paucorum Nam si nec dum triumphauerant: urbem ingressi non fuerant: Ergo ad urbem quod dixit propinquans significatio habetur: non ingredientis. Vsq; etiam præpositio nouo modo sibi aliam coniungit præpositionem: dicimus enim: ut Virgilius ad usq; columnas exulat. Nec sequi debemus quod nō nulli dicunt usq; ad uerbiū esse multo minus enim sibi iungeret præpositionem si ad uerbiū fuisset. Ad uerbio enim sæpe præpositio separatim non cohæret. Et. e. & ex præpositiones habent differentiam: nam si pars orationis sequatur a uocali incohans præponimus: ut ex animo. Si autem a consonante incohet. e. ut. e. foro. E contrario autem positæ aut hiatum faciūt: aut asperitatē hiatum e animo asperitatem ex foro. Clam præpositio: quam donatus inter ablatiuas posuit: sci

re debemus quod in differenter pro arbitrio dicentis & ablatiuo iungitur: & accusatiuo: dicimus enim clam patre & clam patrem: In sub: super: & subter: & accusatiuæ sūt & ablatiuæ. Sed apud maiores nostros indifferenter ponebant id est nulla lege seruata. Nam & Virgilius dixit. Rapuitq; in fomite flammam pro in fomite: & Horatius. Naso distri-ctus ensis quod super magna ceruice pēdet: pro super ciruicem. Cicero fortes in eo quiritis: pro in eum & similia. Aetas posterior super & subter accusatiuas fecit: in: uero & sub: coniungitur accusatiuis casibus commutatio est loci: ut in forum uado. Sub basilicam uado. Tunc iungitur ablatiuo cum permansio est uerborum. quæ elocutione præponēda sunt ratione colligitur. Nam pergo proficiscor & huius motum significat. Sto. sedeo: dormio: & huius permansionem Loquelates præpositiones ideo dicuntur quia semper cohærent: ut conduco: recipio: cohætere autem eas res illa significat: quod nō patiuntur in significatione interpositionem: Nemo enim dicit con tibi duco: aut re illum cipio. Præpositiones cum postpositæ fuerint si casum suum teleruent adhuc præpositiones sunt ut trahitra per & remos si autem casum mutant fiunt aduerbia: ut tēpore post. Sed plerūq; metrorum ratione etiam præpositæ idem faciunt: ut longo post tempore uenit: Et illud sciendum est præpositiones utriusq; casus quotiens pro aliis præpositionibus ponuntur illis eas casibus iungi quibus inngitur illæ pro quibus ponuntur: ut in altetum. Nam quoniam in modo contra significat tantum accusatiuo iungenda est. Contra enim accusatiui casus est: Item super priamo rogans: quoniam super de significat tantum ablatiuo iungenda est: de enim ablatiuo casus est.

Interiectiones proptie sūt affectus uoce icognita cōdita expressi: sed & plenus frequenter sermo pro interiectione habet: si affectū significet: ut pproie dolor & similia. Vnt nomina similia participiis presentis temporis ut demens: legens: quæ hac ratione discernuntur. Si enim nōmen fuerit comparationem recipit: ut demētior demētissimus: si autem participium fuerit non recipit comperationem. Nemo enim dicit legentior legentissimus. Quid si sit nomen non simile participio sed quid sit & participium aliam recipit discretionem ut est amans quod & nomen est & participium. Nā si sit nomē genitiuo iungit ut amās tui: si autē participiū sit accusatiuo iungit: ut amās te: quæ admodū colēs te. Si autē inueniant nomina similia participiis præteriti temporis uel potius eadē & participia discernūt in declinatione. Nā participia si fuerint secundæ sūt declinationis ut hic uisus huius uisi. hic auditus huius auditi. Si autē nomina fuerint erūt qrtæ declinationis: ut hic uisus huius uisus: hic auditus huius auditus. Quāq; hæc quæ diximus etiā illa ratione discernimus. quod participiū tūc est quom tēpus habet: ut puta ille auditus est quom aut nō habet tēpus nomē est: ut auditus meus obtusus est: & uisus meus breuis.

SERGII GRAMMATICI IN SECVNDAM DONATI EDITIONEM COMMENTARIVS.

d Væ sunt principales partes orationis nomen & uerbum eo quod ipsæ solæ faciunt elocutionem ut cicero scripsit. Virgilius fecit: & sine ipsis nulla pars implet elocutionem. Nā quādo dicimus ipse legens dixit Aristoteles dicūt duas esse ptes orationis nomē & uerbū. Stoici quoq;. Grammatici octo. pleriq; nouē. pleriq; decē. pleriq; undecim. Interiectionē græci penitus nō habēt: sed iter partes orationis. id est in octo nō computāt. Nos articulo nō penitus caremus id est eū articulū sed in pnomine cōputamus. Tres ptes orationis sūt quæ casibus declinant: nomē: pronomen: participiū: & utra quæ temporibus

id est uerbum. Cætere omnes quattuor non declinātur. Quæsitum est quando pars orationis officio fungitur utrum ius suum retineat an eius cuius accipit significationem nā frequenter inuenimus & nomina pro aduerbiis posita ut toruum clamat & aduerbia pro nominibus: ut mane nouum. Quare sciendum est quoniam si nomē sit pro aduerbio institutum incipit non posse declinari. Et enim cum desinat esse quod est & transeat in aduerbium incipit iam non posse declinari: quemadmodum nec illud aduerbium naturaliter declinatur. Item aduerbium si transeat in significationem nominis nō nunq̄ declinatur quoniam significat eam partem orationis: quæ recipit declinationē. Vnde est illud apud Plautum a primo mane usq̄ ad uesperum modo mane nomen est hoc mane huius manis huic mani: hoc mane ab hoc mane. Nam si aduerbiū esset nec genus reciperet nec præpositioni adiungeret: nec posset terminari:

Proprium nomē in quattuor diuiditur partes. Prænomē: Nomen. Cognomē: & Agnomē: Prænomē est quod in loquēdo præponimus ut publicus. Nomē ē commune familiæ ut cornelius. Cognomen ē proprium uocabulum ut scipio: Agnomē ē quod extrinsecus sūmunt a uirtutibus ut africanus uel a uitis ut iugulator. Sed sciendum est quod plerunq̄ cōtingit: ut tantummodo inuenitur: ut ecce romulus unum tantum habet. plerunq̄ duo: ut Numma pompilius. plerunq̄ tria: ut publicus Virgilius Marro: Plerūq̄ quattuor ut Publicus Cornelius Scipio Africanus. Sane sciendum est quod quotiens unum inuenitur cognomen est nemo enim potest esse sine uocabulo: quotiens duo plerunq̄ prænomen & cognomen sibi libertus est: Nam non potest libertus habere nomen quod familiam significat cum ipse sine familia sit. Appellatorum species sunt uigintiseptem: Sunt nomina corporalia quæ uidemus & tangimus ut terra lapis. Sunt in corporalia: quæ: nec uidemus nec tangimus ut pieras iusticia. Sūt primæ positionis quæ a natura firmata sunt ut mons schola. Sunt deriuatiua quæ a primæ positionis nomine eiusdem dicuntur ut montanus scholasticus: Hæc autem deriuatiua non regulis sed auctoritate firmantur nam plerunq̄ inuenimus uaria ab uno sermone: ut tudar est tudertinus tuders. Sunt etiam diminutiua: quæ sententiam minuunt & non semper sed frequenter syllabis crescunt ut agnus agnellus. Sunt etiam alia solum diminutiua: ut tabula fabula in his significatio principalis est: sed enuntiatio diminutiua tunc enim reueta essent diminutiua si haberent alia principalia: ut oculus ocellus. Sunt quæ dicuntur tota græca ut dido mantho græce hæc & latine possunt declinari græce ut dido didous latine dido didonis: mantho mantous & manto mantonis. Sūt quæ tota latina appellantur: quæ longe a litera a latinis proferuntur: q̄ a græcis. Nam quom græci dicant: Pollydeus latini appellant polux: : Hæc autem quæ tantum latina sunt latinæ declinamus. Sunt quæ appellantur nothæ: quæ non primis syllabis sed ultimis a græco sermone dissentiunt: ut achilleus achilles: agamemnon agamemno & fere omnia græca quæ in non exeunt. detracta enim non syllaba per breuē o. proferuntur: ut apollon apollo platon plato. Sunt synonyma: quæ uarias habent elocutiones: sed unam significationem ut terra solum humus tellus. Sunt omonyma superioribus contraria ut aries: nam & machinamentum est quo muri expugnātur: & sidus in cælo: & animal in terris aries uocatur. Sunt patronymica quæ trahuntur non tantum a patribus sed etiam a parentibus Nam inuenitur & a matribus dicta hetidens retoides: & ab auo: ut æacides & a maioribus ut dardanides æneades & a uirgine: ut amphitrionides. Sic ergo dicimus patronymicam nō a patre tantum sed a parentibus tracta ut dicimus patridam nō qui patrem tantum sed qui quocumq̄ parentem necauerit. Hæc autem patronymica si græca fuerint in des exeunt ut artides aut in ius ut atreius. aut in on ut atrion. Sed quæ in des exeunt tantum patronymica sūt ut

atrides agamemnon. Quæ in ius exeūt & patronimica & possessiua ut atreius aga-
memnon & atreius gladius Euādrus ensis. Quæ autem in on exeūt in Iacinum sermo-
nem non transeūt. Fœminina autem aut in is exeūt ut atreis: aut in ias ut atreias: aut
in en: ut atrien. Sunt etiam nomina adiectiua quæ plerumq; sensum habent: sed coniū-
ctiōe iactātur: ut magnus fortis dicimus enim magnus uir fortis exercitus: Sūt eti-
am qualificatis quæ trahūtur ab animo a corpore extrinsecus: ut doctus niger fœlix. Sūt
quanticatis quæ trahuntur a mensura ut longus latus. Sunt gentis quæ gentem signifi-
cant: ut græcus hispanus. Sūt quæ patriam significant: ut Romanus. Sūt quæ nume-
rum: ut unus duo tres quattuor quinq;. Sunt quæ ordinem ut quintus sextus. Sūt quæ
ad aliquid dicuntur: quæ penitus non possunt sine alterius coniunctione intelligi ut pa-
ter: Non enim potest dici nisi filium habeat. Sūt ad aliqualem se habentia: quæ contra-
rio significationem sumunt ut dexter sinister niger cædus: Sūt generalia in quibus
species continentur: ut animal Nam animal dicitur & homo & canis & equus sūt spe-
cialia: ut sūt ea quæ diximus canis homo & equus. Nam illa sunt specialia: quæ genere
discernuntur. Sūt facta de uerbo ut dictor lector. Hæc autem semper i. tor. exeūt & ori-
untur a gerūdii modo ultimo tempore & ultima syllaba in tor uersa per omnes cōiuga-
tiōes ut amatu amaror. doctū doctōr. auditu auditor. lectū lector. Sūt etiam participiis
similia ut demēs nam sic est demēs quasi legēs: sed demēs nomē est quia recipit compa-
rationem id est demētior legēs uero participium quia non recipit similiter comparatio-
nem. Sūt etiam uerbo similia: ut cōtemplator sed hæc cum casum acceperūt nomina sūt
& cōtemplator huius cōtemplatoris facit: cum autem tempus habuerit uerba. Ut Ma-
ro dixit cōtemplator aquas dulces. Sed comparatiuus gradus generis est semper com-
munis excepto uno quod est senior hoc enim ut probus dicit tātum generis masculini ē
nam omnia quæ recipiūt comperationem qualitatis sūt & quātitatis sic. ut puta nō om-
nes qui studēt causas agūt quisquis autem causas agit: studuit sine dubio. Recta compa-
ratio est quæ primam syllabam integram per omnes seruat: ut doctus doctior doctissi-
mus. Sin autem itegram nō seruat i æqualia efficit nomina quæ sūt tātum tria bonus:
malus: magnus: cum cōstet comparatiuum gradum minus significare uideatur ut
clarior clarissimo. doctior doctissimo. Præterea ipse comparatiuus nō nūq; positiuum si-
gnificat quando dicimus senior significās tamē senex At cum Salustius dicit. Mare pō-
riticum dulcius est q̄ carera. modo iuenitur Comparatiuus nō solū cōparatiuus nō est sed
nec positiuus Nam mare nō modo dulcius nō est: sed nec dulce quidem. Donatus dicit
quiq; tātum aduerbia genitiuo esse iūgēda: tāq; magis minus maxime minime ea scilicet
ratiōe quoniam uim i se habēt comperandi: atq; ideo nō debēt comparatiuis casibus iū-
gi ne uideatur comperatio geminata. Qui enim dicit tam doctior pene dicit hoc doctior
doctior quod latinitas nō patitur. Probus autem dicit omnia aduerbia quæ uim augētis
aut minuētis i se habēt nō debere cōiūgi nec superlatiuo nec comperatiuo: ut sūt ista ual-
de multum plurimum p & similia. Nam ista nomina tātum positiuis gradibus debemus
adiūgere. Quod superlatiuum dicit genitiuo plurali nō adeo uerum est nam iuenimus
eum etiā singulari genitiuo posse cōiūgi tūc quādo nomina sūt enūtiatiōe singularia intel-
lectu uero pluralia ut est. O danaum fortissime gētis. Quod dicit enūtiatiōe masculinū
intellectu esse neutrum pelagus uerū est uulgus falsum est. Nam uulgus & neutro & fœ-
minino genere legimus apud Virgiliū fœminio. In uulgū ambigūā neutro ignobile uul-
gus. Balneū generis neutri est i numero singulari fœminini quidē secūdū usū: ut occisus
ad balneas pellicias tamē & neutraliter legimus: ut balnea uitātur i horatio. Cælū i nu-
mero singulari generis neutri est: In numero aut plurali generis masculini habemus eni

in Lucreño. Quis totidem uertit cælos. Cape in numero singulari neutri generis est: ut runicatū cū sale mordēs cape & hoc nomē tres hoc solos haber casus: hoc cape: hoc cæ/pe: hoc cape. In numero aurem plurali genere fœminino simpliciter declinatur. Ioca & Ioca similia nomina sunt: nam in numero plurali & masculino & neutro genere declinā/ tur: dicimus enim & ioca & loca & ioci & loci. In numero aut singulari tantum masculi/ ni: ut iocus & locus. Quod dicit genera commutia esse inter masculinum ut puta pam/ pinus nō ira itelligimus quasi sacerdos nam sacerdos si masculus est hic sacerdos dicitur si fœmina hæc sacerdos non possumus hoc pro nostra uolūtate cōfundere: sed pro natu/ ræ qualitate discernimus: Pampinus uero & dies & similia pro nostro arbitrio uel mascu/ lino uel fœminino genere proferuntur. Nomen nec ī totū fixum nec in totū mobile: ar fi xum leana secundum Virgilium. Torua leana lupum sequitur secundum Ouidiū mo/ bile est qui dixit: ut lea sæua sitim multa compescit unda. Eiusdem generis debet esse di minutia: cuius generis sunt principalia ut puta ideo hæc domuncula generis fœminini est quia & hæc domus generis fœminini est. Exceptis scilicet paucis istis: scutum. pistrū: canis: rana: uerna. scutra. nam scutra scutrinī facit. beta beta culus Puluis dicitur quia nu/ meri singularis est tantum: sed legimus apud horatium. Ouides discipare pulueres. Item pax: lux dicit numeri singularis sed legimus apud Salustium: paces & luces. Item quirites dicit numero tantum plurali sed legimus apud horatium hunc quiritem uetus nominatiuus hic quiris. Item idem horatius quis te quiritem cuius nominatiuus erit hic quirites: ut dicit petronius. Quadrigas dicit numero tantū plurali sed uatro dicit nume/ ro singulari Virus generis neutri est: & declinatur quemadmodum doctus hoc uirus hu/ ius uiri. legimus enim apud lucretiū Tetryprimordia uini. Dicit nomina iā cōppōsita non debere componi & idē paulo ante dixit de cōpluribus potuisse componi nec contrariū sit ita itelligi debet ut liceat nobis nomē cōponere bis: sed ita ut prima cōpositio sensū nobis in contrariū non uerrat: ut territus imperteritus. Illud enim nobis non licet facere: ut per compositionem primum conuersum in contrariā significationē nomen per secundam compositionem ualeamus reuocare ad primam significationē: ut est doctus: indoctus: quando antiq; nulla ratione dicitur prefectum uigulum sic dicatur quemadmodum tri/ bunus militū id est si pro uno nomine accipitur uterq; sermo in priore parte tantūmodo declinatur. Si autem uoluerimus elocutionem facere dicimus perfectus uigilibus quo tēpore licet nobis etiā ī hac duo nomina aliquē ad ferre sermonē ut perfectus ē uigilibus.

Asus pleriq; quattuor esse dicūt auferētes nominatiuū & uocatiuū: Nomi/ natiuum qui similis est uocatiuo. Ideo autem auferūt nomina uū quoniā quom casus sit ab eo quod faciat nomē habere. Nominatiuus e cōtrario rectū nomē ostēdit. Alii quinq; docēt ut græci qui ablatiuū nō habēt. Alii sex ut latini qui ablatiuū addunt: Alii septimū etiā addunt casū qui ablatiuo similis inuenitur. Nā quādo dico reuera doctior illo & doctior ab illo eadē inuenitur elocutio quā do autem dico illo præsente suscepi & ab illo præsente suscepi: non est similis ab utroq; ca/ su elocutio. Nā illo præsente suscepi inter duas tantummodo res geri uidetur. Non nulli adiungunt octauum casū qui sit cum quid per accusatiuum cum præpositione possumus docere: dicimus per datiuum sine præpositione ut clarior it in cælum & it clarior cælo: ut subeunt ad murum & subeunt muro. In flexionum autem uarietates in sex sunt. Aliquā do enim omnes casus uarios exitus sumunt ut est unus quæ dicitur forma ex aptota: Irē pentaptota dicitur ubi quinq; sunt uarietates. Item tetraptota ubi quattuor ut est spe/ cies. Triptota ubi tres sunt: ut est templum Diptota ubi duæ: ut cornu: genu: Nam

nominatiuus accusatiuus & uocatiuus corripuntur: Alii tres producuntur idest genitiuus datiuus ablatiuus: Est etiã monoptota: quam non bene monoptotã sed aptotã dicimus ut nequã nam monoptota illa sunt quibus unus tantum casus est ut sponte Apta/ra ueto illa sunt ubi omnes quidem sunt casus: sed nulla ratione uariantur ut est frugi. Inueniuntur autem noia unũ casũ habẽna ut rabo: aut duo tantum ut hic iupiter. o. iupitet: aut tres tantum: ut hoc nefas aut quattuor tantum: ut huius dictionis huic dictioni hanc dictionem ab hac dictione. Sed horum nominum reliquos casus in usu quidem nõ esse manifestum est. In auctoritate autem sæpius reperiuntur: Inimicus datiuum tegit quanq̃ usus uendicet nominatiuum Inimicus enim est mihi dico non meus: Item secundus ab illo est: dicimus non secundus illi quanq̃ ista nomina suis casibus seruiunt etiam aliis alia auctoritate iunguntur Nam & pactus illam rem dicimus & illa re. Quod dicit ab his mulabus: filiabus: deabus. nos dicete debere. Sciendum est propter testamẽtorum necessitatem: Nam hæc pauca dicit probus contra artem esse suscepta: nec nos debemus ad istorum similitudinem alia declinare: ea enim quæ arte carent sola auctoritate firmantur. Vas in numero singulari tertiæ declinationis est: in numero plurali secundæ. Dices secundum regulam tantum fœminini generis ẽ. Nullũ enim nomen est ptocto ablatiuo terminatum quod alterius possit generis inueniri quod autem dicimus genere masculino idem ratio persuasit aduerbii. Nam hodie dicẽtes quali hoc die significamus nec tamen dicimus ho die quasi hac die: Nam quotiens nominatiuus singularis. n. & r. terminatur ablatiuus in. e. etiam genitiuus pluralis in um: Exit: a. supradictis regulis. Accusatiuus singularis tunc in. im. exit: quom ablatiuus singularis indubitabiliter. i. terminatur. ut ab hac ui: & ab hoc tyberi facit enim hanc uim hunc thyberim. Si autem. e terminatur ablatiuus: tunc uariatur accusatiuus ut ab hac puppe hanc puppem. Domus & iugerum ab añquis aliter declinabãtur q̃ hodie declinamus. Nam domus erat quartæ declinationis. Iugerum tertiæ nos autem in hoc nomine. i. domus tres in unum casum usurpamus. a. secũda declinatione ablatiuum. a. domo: genitiuum pluralem harum domorum accusatiuum pluralem has domos. In nomine autem iugeris: unum tantum modo usurpamus ablatiuum ab hoc iugero. V. littera tũc retinetur in datiuo plurali: ut ipse dixit: quom aliqua discernẽda sunt: ut artubus: & arcubus: cui regulæ tamen inuenimus duo nomina contraria idest nulla discretione interueniente. u. retinentia ut specubus & tribubus: quæ ab istis regulis discrepant. Nomina tantũ pluralia uulcanalia: minerialia: ideoque illæ regulæ ablatiuus sunt singularis: hæc autem nomina sunt numeri tantum pluralis: quæ licet regulas nõ habent tamen ad similitudinem nominũ declinanda sũt: quæ nomina regulis continentur. i. ut sic declinemus. hæc kalendæ quem admodum hi agiles hæc idus quemadmodum he manus: quanq̃ dixerũt ut quẽadmodum regulis carent: ita uarie declinarẽtur. Nam inuenimus apud auctores & anciliũ: & anciliorum: & uulcanaliũ: & uulcanaliorũ. Item nomina græca. a. supradictis regulis segregãt: ut emblema: poema: & hoc iuste. Nam si græca sũt ablatiuo carẽt illæ autem ab ablatiuo originem sumunt quas non possunt suscipere nomina ablatiuo carentia: sed hæc maiores nostri aut tertiã declinatione declinabant: si fuissent generis neutri ut poema: poematis: aut prima declinatione declinabãt: si fuissent generis fœminini: ut hæc poena: huius poenæ: quanq̃ inuenimus aliquos casus nec ab illis nec ab istis regulis declinatos idest genitiuum pluralem: & datiuum & ablatiuum pluralem legimus. n. apud Ciceronem horum poematorum his poematis ablatiuo ab his poematis: similiter & emblamatorum & emblematis. peripatesmatorum peripatesmatis. Analogia dicitur ratio declinationis nominum inter se omni parte similium latine proportio uocatur: No

mina autē similia sūt omni parte si octo rebus sint similia idest ex illis quæ accidūt noi qua litate cōparatiōe: genere: numero: figura: casu: deīde exitus syllabaz: deīde cōsonatiū: ratiōes penultimaꝝ atq; si una res ex istis octo deserit similibus dicimus enī nomē nulla ratiōe declinari similiter cuius rei exemplū & lupus sit lupus nā septē partibus cōsentiunt: tamen quasi genere dissentiunt. Lupus enim in aliud genus: ut lupus: lupa: lepus: lepa nō facit.

Robus autē pronomē in quattuor partes diuidi putauit idest pronomē infinitū: finitū minusq; finitū: & possessiuū quod nō uidetur habere rationē: unde Donatus melius qui in duas partes in primo diuisit. Nā si ea sūt finita pronomina quæ recipiūt personas. Alia omnia quæ nō recipiūt personas in finita dicēda sūt: Vnde apparet quod infinita & minusq; finita sūt & possessiua. In illis enim nō accidit certa persona: cuias: & nostras: uel cuiates & nostrates: nā utrūq; dicimus secūdū plauti auctoritatem gētem significat: ut est cuius gentis optime nōstre gētis. Pleriq; accentū in ultima syllaba ponūt: quādo cuiam: sed prauē: Nam nulla pars oratiōis est latina absq; prædictis: quæ potest in ultima accētū tenere. i. pone & alias. Sūt aliqua pronomina quæ casibus crescūt nominatiuo: ut quis uel qui. genitiuo singulari: ut mei uel mis: tui uel tis. Ablatiuo singulari ut. a. quo uel. a. qui plurali datiuo uel ablatiuo: ut. a. quis uel. a. quibus qua ratiōe fiāt superius diximus. Sūt e cōtrario quæ casibus decrecūt: nam uocatiuus nō iuenitur in pronomine ego. Aliquādo nominatiuus & uocatiuus: ut ī pronomine sui: sibi: se: a se. Aliquādo tātū accusatiuus: eccū eccam: ellūm: ellam. Aliquādo tātū genitiuus ut cuias: & cuiū. Quod autem dicimus sui aliquid esse pronomē uerū est nō enim de possessiuo nascitur cuius nominatiuus est suus. Nam si idē nasceretur datiuū o mitteret: ut suo nō id. i. Præterea est aliqua diffērentia quod hoc pronomē sui: uel sibi: utriusq; numeri est. Illud uero possessiuū suum & singularem habet numerū & pluralē. Quæsiuiū est apud græcos an. O. uocatiuus esset articulus & prouocatus nō esset. Omnes enim articuli cū de numero singulari ad pluralem trāseūt uarie proferunt: ut hic & hi huius & horum & reliqui. Quādo autē dicimus o docte & docti: & utroq; numero eūdem articulum ponimus: quæ res nō articulus uidetur q̄a nō mutatur ī numero plurali: sed potius aduerbium uocātis: ut quemadmodū dicimus: heus uos docti: sic dicamus o tu docte & o uos docti: Inter Articulos & pronomē hoc interest: quod pronomina tūc cū sine nominibus sūt & absentium nominum uidentur explere personas: ut hic & hæc & hoc quādo autem dico hic æneas huius æneæ iam nō possūt pronomina dici: cum nō fungātur eorum nominum quæ præsentia sūt officio Ipla enim nomina per significationem implēt. Neuter alius: & reliqua cōstāt esse nomina: quoniam probus uiginti & unum dicit esse pronomina ī quibus ista nō computātur. Ea pronomina quæ utraq; parte nominatiuū habēt secūdū formā nominum declinātur. Nam sic declinamus quisquis utraq; parte sic autem priore parte nō declinamus aliquis quemadmodum nec iuris peritus. Sic posteriore parte nō declinamus quispiam quemadmodū nec tribunus militū.

Di: noui: cœpi: memini. Quæritur cuius sint temporis quom cōstat esse perfecti: Nam & perfectum in. i. semper exit ut legi: scripsi: & præses temporis nūquam in. i. sed semper in. o. exit. Illa enim uerba significationem habēt præsentis temporis regulas autem præteriti. Sum defectiuum uerbum ī cōiugatiōe: Nā quādo dicimus es nō potest esse secūda cōiugatio quia & e. correptam habet & in prima persona. e. ante. o. non habet: Puder: & tedet: quasi defecti/

ua posuit. In superioriē autē parte impersonalia non contrarie sunt posita. Nā hoc ipsū uerbū impersonale defectiuū est. Sublatis enī de primo uerbo duabus personis: prima & secunda. Tertia utiq; superest. Quæ si non sibi adiungat pronomē defectiuū dicitur esse uerbū si autē adiungat impersonale. Gaudeo & audeo. a. pleriq; neutro passiuā: ab aliis supina uerba dicuntur quæ in tēpore perfecto & plusq̄perfecto passiuā habent declinationē: in reliquis autē actiuā: id est tēporibus. Sūt alia in æqualia quæ suā habent declinationē & contraria sunt: ut placeo: nā & placui facit & placitus sū.

Sūt itē alia in æqualia quæ ideo sūt in æqualia quoniā primā syllabā nō reseruant: ut: nolo: uolo. Faciūt enī nolo: non uis: uult: non nolo: nolis nolit: Itē uolo: uolis: uoluit: non dicimus. sed uolo: uis: uult. Sunt aliqua penitus anomala: de quibus nihil possumus dicere nisi quod lectione declinetur eas usurpare personas quæ tautū auctoritate firmantur: & sūt hæc faxo: faxis: inquit: infit in quā: & reliqua. Prima persona in indicatiuo modo semper corripitur: ut lego absq; monosyllabis: ut do: flo: sto: quæ quidē si fiāt polysyllaba: ut reddo: reflo: resto: corripuntur. Verba quorū declinatio in nostra potestate est: sunt hæc: tondeo: lauo: fabrico: punio: & reliqua uerūtamen debemus secundū naturā actiuū uel passiuū præsumere: ut ego lauor balneū lauo: quando ego capillos depono ut dicam tondeor quando alteri capillos detraho: ut tondeo. Prima persona non debet ita proferri: lego ego. Quoniā lego iā habet in se significationē pronominis: nisi tamen sic tunc possumus dicere quando nos magis uolumus ostendere lecturas q̄ alios ut sit quasi ego magis quā cæteri maledico tibi dicimus nō te dicimus. Prima persona ante ultimā. o. septē litteras nō habet: h. o. f. k. q. i. z. cætera uero habet. e. ut se deo. i. ut audio. u. ut annuo. b. ut bibo & sicut i arte scripta sunt. k. l. deo nō potest præponi. o. litteræ quia nūq̄ anteponit nisi. a. sequēte. q. y. z. ideo nō possūt præponi: unū tamen uerbū quod. o. ante. o. habet: ut teboo: teboant: siluæq; & magnus. o. ideo cōtra tegulā uenit q̄a græcū est. cætera in arte cōscripta sunt.

Duerbiū dictū est quia necesse habet semper uerbū sequi. Verbo tamen nō necesse est egere semper aduerbio: nā possumus dicere sic legit: Nūc enī & plena est elocutio & aduerbiū tamē nō iuenit: nā quom dico cras hodie: nō erit integra elocutio nisi addā uerbū ut puta dico uel facio. Aduerbiū plerūq; cōfirmat uerbū plerūq; destruit. Cōfirmat ut iam faciā. destruit: ut nō faciā. Aduerbia aut a se oriuntur: aut ab aliis partibus orationis ueniunt: sicut in artibus positū est: nam ibi sunt exēpla uaria posita henno autē nihil aliud est nisi hoc anno. Vnde deriuatio duplex iuenitur: Nā Cicero dicit hornatinas fruges horatius dicit hornatas fuges: Item meatim nihil est aliud nisi meo more: tuatim tuo more Quod dicit de participio aduerbiū posse deduci: uerū non est & enī illud exemplū quod protulit id est indulgens nō tātum participiū est: nam recipit comperationē facit enim indulgentior indulgentissimus ergo quādo dicimus indulgenter nō uideamus a participio translulisse in a duerbiū sed a nomine. Omnia aduerbia. e. terminata in positio semper producantur: ut docte. Exceptis tribus regulis eorū aduerbiorū.

Quæ autē non comparantur: ut rite: nemo enim dicit ritius ritissime: uel quæ male tōparantur: ut bene: Nemo enim dicit bonius bonissime. Vel quæ a se oriuntur ut ipune: ipunius: hoc scilicet in positio. Cæterū superlatiuus gradus semper producitur facile: & difficile non quaritur utrū aduerbia sint an nomina cōstant autem esse nomina tātū quia semper correpta sūt. Si enī aduerbia essēt: ut supra diximus producerētur deinde q̄a neutri generis formā sequuntur. Sicuti enim dicimus & facilis facile: sic

difficilis difficile. Deinde si aduerbia essent inter exirent. Datiuus enim nominis id est terminatus aduerbium inter syllabam mittit ut huic forti fortiter sic huic facili faciliter: huic difficili difficiliter diceremus. Ergo constat esse nomina sic autem posita sunt pro aduerbiis quemadmodum fere inuenimus apud poetas pro aduerbiis constituta: ut toruū clamat pro eo quod est torue: horrendum sonat pro eo quod est horrende: qua figura oratores omnino uti non debent. Genus enim est soloecismi sicut ipse donatus Paulopost de soloecismis ratione monstrauit. Scire enim debemus quod datiuus singularis. o. terminatus aduerbium in. e. mittit ut huic docto docte. i. terminatus inter huic agili: agiliter: quas regulas semper corripit auctoritas. Nam inuenimus plerumque id esse aduerbium: qui datiuus est casus ut est falso: hæc autem ambiguitas elocutione discernitur quādo enim dicimus falso homini dedit nomē: quando falso loqueris erit aduerbium: ita plerumque in contrarium cedunt. Nam tertius ait duriter: quom dure dicere: debuerit: & Virgilius Lugubre quom lugubris extensā dicamus. Ea aduerbia comparanda sunt quæ quæ ducunt originem a nomine recipienti comparisonem ut est doctus. Ideo enim dicimus docte doctius doctissime: quoniā dicere possumus doctus doctior doctissimus Ab eo quod est Tullius cum sit aduerbium non recipit comparisonem quia nec nomen recipit. Sunt alia aduerbia quæ semper per se comparantur. Sunt autem quæ non egent comparatione ut est mane. Nemo enim dicit manius: nemo manissime. Verum tamē hanc quam per se inflexionē non habemus: possumus facere adiectionem illarum particularum ut magis & maxime: ut puta sit positiuus mane comparatiuus magis mane. Superlatiuus maxime mane. Omnis pars orationis cum desierit esse quod est nihil aliud est nisi aduerbium. Iccirco si nomē desierit esse nomē non faciet pronomē: aut participium sed solū aduerbiū. Ut est sedulo nam si dicas sedulo homini dedi nomē est si dicas sedulo feci: Aduerbium est. Item pronomē aliquādo & aduerbium est quom enim dico quid est: erit pronomē quom dico quis scit erit aduerbiū. Item uerbum plerumque & aduerbium est: quando enim dico pone prima syllaba accentum habente erit uerbum quando ultimæ syllabæ: do: accentum erit aduerbium hoc est discreti onibus causa. Nam ultimo loco uerbi acutus accensus nūquā ponitur. Item participium aliquando aduerbium est quom enim dico me aduillam profecto contigit: participium est profecto: quom dico profecto quantis aduerbiū est profecto: Item ante præpositio non nūquā & aduerbiū est. Præpositio in hac elocutione erit ante tēplū casum enim habet uictum: si autē dicas: ante feci: erit aduerbiū: quoniā sequitur uerbum: & cōiunctio est: sed plerumque & pro aduerbio ponitur quom dicimus te fortissime teucrū accipio. Heus si dolorem significet itericctio est: heus etiā mentas cōsumimus inquit iullus: si autem uerbum sequatur aduerbiū est: heus inquit iuuenes monstrate mearum: erit nomē quom nominibus pro aduerbiis utimur ut ante dictū est. Illud fideliter tenere demus nūquā separatim præpositioem aduerbiis posse cōiungi ueluti de mane de noctu. Quod autem inuenimus in docte & in frequenter sunt quidē præpositiones: sed non separatim sicut sunt etiā particule quas ipse ponit. Artigraphus de sursum deorsum deinceps: Ita enim constat duas partes orationis ut uno ambæ nitantur accētū. Nec duæ præpositiones iterueniēte aduerbio sociandæ sunt. Præpositio etiā ideo non potest adiungi nomini iterueniēte aduerbio ut de trās tyberim uenio quemadmodū illinc uenio.

Articipiū ē quasi participiū: habet enī. a. noīe genera & casus. a. uerbo autē tēpora & significatiōes: ab utroque numero & figurā: & cetera quæ supradicta sunt. In posterioribus illud adduci inchoatiua uerba illud non habere nisi præteritis tēponis participiū

futuro autem catere. Ideo autem futuro carēt quoniam regulam futuri participia. a præterito ducūt participio præteritum autem participium. a. tēpore perfectō originē sumit & ideo quom inchoatiua uerba tēpus perfectum nō habēt: non possumus habere quod additur iam tempore perfectō. Præterea dicit participia ab impersonalibus uerbis nisi usurpata nō uenire: quæ res penes latinum nō erit: & similia & similiter ab arte discedit. Et. n. participia a prima positioe uerbi originem trahūt: cum igitur impersonalia primam personā nō habēt participia nō iure ex se faciūt: sed tamen dixi usurpare nobis licet. Inuenimus enim apud uarios auctores: quod puto id fieri: nō quod de impersonalibus usurpatur participia: sed quod ipsa impersonalia sūt uerba plenissima: Nam hoc quod dicimus pudet: & tedet tamē dici iuenimus i auctoribus & pudeo: & tedeo: unde fiūt & pudēs: & tedēs participiū nō ab impersonali uidetur sed a uerbo integro. Odi uerbum participium habet osus quod licet i usu nō sit tamē compōitur & i usu erit ex osus petosus. Ab eo quod est meminī artis nullū participiū repetitur: si ad usum uerum est: si ad auctoritatem falsum: Nam iuenimus i Plauto meminēs. Tunicatus galleatus dicit participia nō esse: sed nomina eo quod. a. uerbis nō trahūtur: sed si diligēter attēdas aduertēs ab similibus participia comprobabis. Nam licet nō faciat tu oico galleo: tamē quoniam tempus habēt sine dubio participia sunt: & enim armatus icedit uestitus icedit quom dico hoc significo iam armatū: iam uestitū eē. Sicut etiā dicimus tunicatus icedit: galleatus icedit. i. & iam tunicā habet: iā galeā habet quæ res tēpus ostēdit & si tēpus est participiū est. Præsus cenarus & reliqua cōstāt nō esse participia si a uerbo nō ueniūt. Cōcessū est. n. regulariter ut a. neutralibus uerbis liceat nobis usurpare preterita participia: sed quoniā & has artes de fēdere debemus uel auctoritate firmare: neq; ad istos; similitudinē alia fingere: sed illis tā tū uti quæ lecta sūt. Nomina similia participiis præteriti rēponis quartæ sūt declinatiōis: ipsa aut participia secūda ut hic uisus: huius uisus: nomē est: hic uisus huius uisus participiū est. Funbūdus & monbūdus quid essent & nomina essēt manifestū est: qđ subtracta dus syllaba & addita littera nō redeūt i participia præsentis tēporis quod regulariter dictū est: Noua ratiōe participia quæ cōstāt esse participia positiuū gradū possūt recipere quoniā participia nullā recipiūt cōparatiōem tamē cōparatiuū gradū plerūq; suscipiūt acceptior & igētor: quæ res sola sensus ratiōe secernit. Aduerbiū de participiis nasci Donatus asserit: plurimi negāt. At cōstāt apud maiores equidē lecta i usu tamē esse nō possūt ut dictū est in aduerbio.

Non coniūctioe nihil penitus noui posuit: sed ita hic sicut i superiore parte tractauit illud plane adiecit qđ licet nobis cōiūctioes pro aliis cōiūctioibus ponere: qđ mirū est quom liceat & alias ptes oratiōis p aliis ponere: ut nomē p aduerbio: p nomē p aduerbio & multa alia significatiōe tamē mutata.

Ræpositio est pars oratiōis dicta quod i loquēdo præponitur & hæc est eius natura puta ante templum nemo enim dicit templum aute: sed tamē est una præpositio quæ pro arbitrio nostro ponit ut tenus: dicimus enim pubetenus & tenus pube. Item cum plurūq; sit postposita iuenitur ut præponi omnino nō possit. quod utiq; cōtra artem uidemus ut cum dicimus mecum: tecum: nobiscum: uobiscum. Præpositio autem aut coheret aut utrūq; efficit. cō. dis. ita enim loquimur cōduco tibi distraho: separatur autem & penes. Et enim cum dicimus apud amicū duæ oratiōis sūt partes: penes arbirros similiter duæ. Alia uero & coheret & secerui possūt ut præ: nā quom dico prætulit utiq; coherēs iuenitur. quom autem præ metu segregata est: Accusatiuæ præpositioes triaginta tātū: illæ duæ possūt i questionem uocari apud & ad: eo quod semp i loco est ut apud amicū sum: ad uero secūdū artem semper ad locū ut ad amicū uado: qđ

& secundū auctoritatem iuenit in loco: ut ad. M. leu cā te habitare dixit. Vsq; nō uidet plurimis præpositio: quoniā sic alia prepositio nō pōt poni: & n. dicimus ad foru uado ut Virg. adusq; colūnas exuiat: iā si habeat alterā præpositionē ipsa præpositio esse nō pōt: Nunq̄. n. præpositio alteri præpositiōi coheret. Si aut uolueris ut coniunctim cohaereat: nō iā aduerbiū erit sed potius recipit naturā suā nā & præpositionē præpositiōi sic coherēte ut pro una parte præpositiōis habeat: Inuenimus. n. sæpe apud Catonē ut circūcirca id est circa. In ablatiuis præpositiōibus. e. & ex hāc habēt obseruationē ut si uocalis sequatur. ex. præponamus ut ex amico audiui si at cōsonās. e. præponat ut e foro uenio. Illud uehemēssime obseruare debemus: ut. cō. & in. quotiēscūq; habēt post se. s. & f. litterā: uideamus quēadmodū p̄nuntiant plerunq; enī nō obseruātes barbarismos icutrimus. Nā cū ipsorū natura breuis sit tamē si sequat̄ supradictā litterā plerunq; in longitudinē trāsit ut cū dicimus quo fit cōfessio. Itē cōsiliū cōsultat: his. n. locis p̄nuntiāda sunt ut lōge similiter ifula ifula qd̄ magis auriū iudicio: q̄ artis ratione colligimus. Præpositiōes aut ipsa uerba corrūpunt ut cōficio. Nā erat itegrū facio aut utrūq; & corrūpunt & corrūpūtur ut afficio: Nā affero qd̄ scribebat̄ p. a. & p. d. icipit scribi p. a. & p. f. & itē qd̄ erat facio fit ficio. Præpositio & quādo præponit̄ & quādo postponit̄: si casū suū retineat præpositio ē ut trāstra p & remos si at casū mutauerit fit aduerbiū. ut longo post tēpote uenit Ambiguæ præpositiōes q̄tuor fuerūt. In. sup: & subter. Quibus maiores idifferētet utebāt: sed hodie tantū duæ sūt: i: & sub nā sup: & subter accusatiue habēt. In aut & sub qua ratiōe in se serent̄ in superiore tractatū est: Plerūq; eadē est præpositio qd̄ est & aduerbiū ut ante & post: sed qd̄ magis dictū est hac ratione colligimus. Et. n. si pars orationis sequat̄ quæ casibus seruit præpositiōes erunt ut antetēplū p̄pter aquā tēplū. n. & aqua casuales partes orōnis sūt: quādo aut dicimus ante fecit: post dixit aduerbia sūt: si sequantur uerba. Nouimus itaq; aduerbia semper uerbis egere.

Iteriectio nihil habet nisi solū mētis affectū quæ tūc iteriectio dicit̄ quādo uoce icōdita p̄fert̄. o. heu. & similia quom̄ plenas adhibemus ad exprimēdos animi affectus tā iteriectiōes dicunt̄ q̄ pro iteriectionibus ut proh Iupitet ibi hic ait hac pars nō potest propriū nomē utrius tenere eo quod uariæ iteriectiōes sunt: nam o. dolētis legitur: ut. o. mihi prætenitos referat si Iupitet annos & irascentis ut. o. callidos homines & similia.

FINIS.

Impressum Venetiis per Theodorū De Ragazonibus de Asula. Anno Domini nostri Iesu christi. M. CCCCLXXXV. Die uero. xii. mensis Iuni.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o. Omnes sunt terni.

Ine
964

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1711

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1711

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

